

beb
A. C. CUZA

MONOPOLUL ALCOOLULUI

DISCURSURI

Rostite în ședințele Adunării deputaților din 7 Martie și 22 Noiembrie 1894

EXPUNERE DE MOTIVE ȘI PROIECT DE LEGE
PENTRU MONOPOLUL VÂNDERII ALCOOLULUI
CU UN STUDIU INTRODUCATIV

BUCURESCI

IMPRIMERIA STATULUI

1895

A. C. CUZA

MONOPOLUL ALCOOLULUI

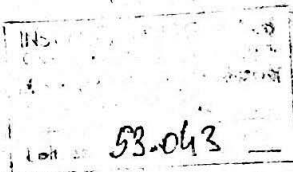
DISCURSURI

Roșite în ședințele Adunării deputaților din 7 Martie și 22 Noembrie 1894

EXPUNERE DE MOTIVE ȘI PROIECT DE LEGE

PENTRU MONOPOLUL VÂNDERII ALCOOLULUI

CU UN STUDIU INTRODUCATIV

01 JUN 2014

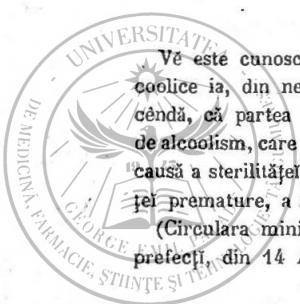
BUCUREȘCI

IMPRIMERIA STATULUI

1895

10.388-

STUDIU INTRODUCŢIV

Ve este cunoscut că abuzul băuturilor alcoolice ia, din nenorocire, o întindere crescândă, că partea populației rurale suferă de alcoolism, care este, în prea multe cazuri, cauză a sterilității, a bolilor mintale, a morții premature, a sărăciei și a multor crime. (Circulara ministerului de interne, către prefecți, din 14 Aprilie 1894).

Nărayul de a se ameți cu băuturi alcoolice a existat în toate timpurile, începând cu antichitatea cea mai îndepărtată. Alcoolismul însă, intoxicația cronică și generală cu alcool, având urmări așa de funeste pentru Stat și societate, e o boală a vécului nostru.

Odinoriă vinul era băutura cea mai răspândită, și, ca alcool propriu zis, rachiurile mai ușore, și întru cât-va mai curate, din vin, drojii de vin, pome și fructe de tot soiul. Cât despre bere, în țările în cari se obicnuia, tăria sa era prea scădută pentru ca să fi putut fi vătămătoare sănătății. În asemenea condițiuni, nu trebuie să ține mirăm' dacă beția de altă dată avea un caracter mai vesel, mai puțin primejdios, mai nevinovat, am putea dice, de cât beția din timpurile noastre.

Starea acesta de lucruri a durat în Franția, de o pildă, cam până pe la anul 1854, când, în urma îmbolnăvirii vițelor de *oidium*, se introduse fabricarea alcoolurilor industriale, cari înlocuiră în scurtă vreme rachiurile mai puțin vătămătoare din vin și fructe. De unde între anii 1840 și 1850 mijlocia anuală a producerii de alcool din substanțe făinoase, melasă, etc.,

fuse de numai 76.000 hectolitri asupra unei produceri totale de 891.500 hectolitri alcool, în anii de la 1853 până la 1857, mijlocia anuală a producerei alcoolului din substanțe făinoase, melasă, etc., a fost de 506.000 hectolitri, iar producerea rachiului din fructe, pome, vin și drojzii de vin, numai de 165.000 hectolitri. În anul 1885 producțiunea alcoolului din vin a scăzut la 23.240 hectolitri asupra unei produceri totale de 1.864.514 hectolitri.

Acastă schimbare radicală în producerea alcoolului se datorește, pe de o parte, scumpirei vinurilor din cauza îmbolnăvirii vițelor, și, pe de altă parte, progreselor realizate în fabricațiunea alcoolurilor industriale. În mai puțin de douăzeci de ani prețul alcoolurilor din vin s'a înouoit, pe când alcoolurile industriale au scăzut de la 150 și 160 lei hectolitrul, cât se plăteau în 1854, la 44 și 47 lei hectolitrul în 1884.

Consecința acestor prefaceri a fost induoită: Mai întâiu s'au înlocuit alcoolurile mai ușore din vin și fructe cu alcoolurile grele din bucate, și, în al doilea rând, scăderea prețului a sporit consumația într'o proporție ne mai cunoscută până atunci. Ast-fel alcoolul din țilele noastre atacă organismul și prin calitatea sa mai prastă, și prin cantitatea mai mare în care se consumă, dând beției din timpurile moderne un caracter special, de o gravitate excepțională, care nu s'a observat mai înainte vreme.

»Părinții noștrii, ȳice D. Gadaud, deputat în Camera franceză, aveaũ beția »veselă, inofensivă și câte o-dată plină de spirit, pentru că nu consumaũ »de cât vin natural, sau rachiũ provenind din distilarea vinului natural. »Contemporanii noștrii au beția sumbră, primejdiôsă, tẽmpitõre, pentru că nu »beaũ de cât vinuri falsificate, sau rachiũ provenind din distilarea a tot soiul »de substanțe cu totul strãine de vinul natural. În afară de neajunsurile morale, seriõse fără induoială, cari resultaũ din deprinderile lor de necumpãtare, și anume: uitarea demnitãtei personale și lãsarea în pãrãsire a intereselor »lor, bețivii necorigibili mai că nu aveaũ alte consecințe de suferit mai înainte »vreme; beția obicinuită nu produsese încă acea degradare-adãncă, fizicã și »morală, acea îndrumare progresivă către degenerarea individului și a rasei, »care se observă în țilele noastre, și cãreea ar trebui să i se pună capet fără în- »tãrziere. Astãđi beția presintă un caracter cu deosebire funest. Ea ne duce, în »mod fatal, către acea înfricoșată bõlă, bõla cea mai mare a secolũlui nostru: »alcoolismul«.

Beția din timpurile noastre e în adevěr intunecată și ucigãtõre, un demon rêu, care aruncă pe om pe cele mai de jos trepte ale degenerãrei, secãtãindu'i puterile și compromițẽnd nu numai sãnãtatea și averea individului vițios, ci și sãnãtatea generațiilor viitoare, și, prin urmare, intrẽga economie a Statului.

Nu e mirare dar de a vedea că tõte popõrele au întreprins, în ultimul timp, o adevãrată cruciată în contra alcoolismului, care primejducesce viitorul cultu-

rei omenesci. Și în lupta această anevoioasă, singurul mijloc care prezintă toate garanțiile de succes, formula definitivă a problemei, care ne preocupă, se pare a fi monopolul băuturilor spirituoase.

La începutul anului 1886, Senatul francez a numit o comisiune »cu însărcinarea de a face o anchetă și de a prezenta, în termenul cel mai scurt cu putință, un raport asupra consumării alcoolului atât din punctul de vedere al sănătății și al moralității, cât și din punctul de vedere al tesaurului«. Chiar din primele sale ședințe, comisiunea această se pronunță pentru monopol :

»Comisiunea, după observările D-lor Dietz-Mounin și Claude, recunoște că, odată cu cestiunea rectificării complete și generale, cestiunea monopolului se pune în mod fatal«. (Proces-verbal, ședința din 14 Aprilie 1886).

În lunga expunere de motive a proiectului de lege pentru monopolul alcoolului, prezentat Reichstagului german, în anul 1886, se recunoște asemenea că numai monopolul poate să dea deplină satisfacere diferitelor interese ce le agită problema alcoolismului. Proiectul acesta de lege a căzut atunci în adevăr, dar acum în urmă cestiunea s'a luat iarăși în dezbateri, în sinul asociației economice a parlamentului german, care e pe cale de a prezenta un nou proiect de lege pentru monopolul alcoolului.

În Elveția, unde monopolul funcționează cu succes de la 1887 și până astăzi, aceleași interese de igienă și de moralitate au impus introducerea sa prin legea federală din 23 Decembrie 1886. Vorbind de rezultatele financiare ale acestei legi, D. *Elienne Martin* în scrierea sa *L'Alcool en Suisse* (Paris, 1891), ne spune următoarele :

»Monopolul, de altminterlea, nici nu a fost introdus pentru a procura confederației noi mijloace bănești...

»Autorii reformei au înțeles să facă, mai înainte de toate, o operă de moralitate și de salubritate, și inițiativa luată de dânsii a fost susținută și sprijinită de o mișcare populară foarte pronunțată, după cum o dovedesc marile majorități, cari în două plebiscite, au sancționat noua legislație«.

Acum în urmă, în sfârșit, monopolul a fost introdus în patru gubernii în Rusia, rămânând ca această măsură să se aplice întregului imperiu, cu începere de la 1 Ianuarie 1896. Iar în Austro-Ungaria cestiunea e în studiu, și monopolul alcoolului, urmărind întregul scop de a reduce consumația, de a garanta calitatea băuturilor spirituoase și de a spori mijloacele budgetare, nu va întârzia de a deveni și aci o realitate bine-făcătoare.

Se vede, dar, că experiența și studiile făcute în diferitele state de către omenii competenți, au avut ca rezultat de a stabili că singura măsură, de la care putem aștepta o îmbunătățire reală a stărei actuale de lucruri și o soluțiune definitivă a problemei alcoolismului, este monopolul alcoolului.

La noi în țară, răspândirea alcoolismului a luat proporțiuni cu totul îngrijitoare. Toți acei cari observă cu luare aminte faptele sociale, constată o dege-

nerare progresivă a rasei noastre, mai ales prin alcool, și datele statistice înregistrează pe fie-care și scăderea populației românești și înmulțirea străinilor.

Asupra acestui fapt, de o gravitate excepțională, am voit să atrag obștească luare aminte, aducând cestiunea alcoolismului înaintea Parlamentului, și căutând a'i da o soluțiune printr'un proiect de lege pentru monopolul alcoolului.

Publicând astăzi, în același volum, atât discursul rostit în ședința de la 7 Martie 1894, cât și proiectul de lege pentru monopolul vinăriei alcoolului, depus pe biuroul Camerei în ședința de la 22 Noembrie al aceluiași an, am creșut să fac o lucrare completă, pe cât mi-a fost cu putință, asupra cestiunei, îndeplinindu'mi ast-fel pe deplin datoria față cu una din cele mai grave necesități ale timpului nostru.

Discursul citat studiază efectele vătămătoare ale alcoolului în genere, și caută să învedereze, în special, lățirea alcoolismului la noi în țară, ajungând la concluzia că singurul mijloc pentru a pune capăt unei stări de lucruri care vătămă interesele noastre cele mai vitale, este introducerea monopolului spirtoșelor.

Proiectul de lege pentru monopolul vinăriei alcoolului, se încercă să dea o soluțiune, potrivită cu împrejurările noastre, problemei alcoolismului.

Expunerea de motive la acest proiect de lege, în sfârșit, face un studiu comparativ a diferitelor proiecte de legi ce s'au prezentat aiurea, și, în același timp, studiază în mod general întreaga economie a proiectului nostru, precum și fie-care articol în deosebi, din diferitele puncte de vedere sub cari se înfațșează.

Nu'mi mai rămâne, dar, de cât foarte puține de adăugit în acest studiu introductiv, fie pentru a sprijini cu noul dovezi spusele noastre de până acum, fie pentru a arăta care ar putea să fie rentabilitatea monopolului, fie pentru a răspunde pe scurt, nu criticei care nu s'a făcut, ci împotrivirei ce o întâmpină acest proiect lege, din partea celor interesați.

Pentru a se vedea, mai întâiu, în ce măsură alcoolismul tinde să sporască la noi în țară, pe lângă datele ce le-am adus în copriusul acestei lucrări, iată cari au fost taxele încasate din băuturile spirtoșe pe cinci ani, de la 1889 până la 1894 :

Venitul din băuturile spirtoșe

EXERCITII	TAXA asupra băuturilor fabricate	TAXA asupra hectarelor pe.vii și pruni	TOTAL
1889—90	6.573.874 14	872.506 45	7.447.400 45
1890—91	8.551.342 31	907.847 05	9.459.385 61
1891—92	10.167.081 76	959.661 56	11.127.266 52
1892—93	10.121.329 73	972.949 38	11.094.315 61
1893—94	14.096.701 78	968.976 79	15.070.253 27

Va să șică, numai în această perioadă de cinci ani, veniturile Statului din băuturile spirtoase au trecut de la 7 la 15 milioane. La acest spor nu au contribuit, mai ales, de cât băuturile fabricate, a căror taxe s'au urcat de la 6 la 14 milioane, pe când taxele asupra hectarelor de vii și pruni au rămas aproape staționare. Faptul acesta, care dovedește că alcoolurile fabricate tind să înlocuiască rachiurile mai puțin vătămătoare din vin și fructe, e de cea mai mare importanță pentru concluziunile la cari vom se ajunge.

S'ar putea crede că taxele acestea fiind percepute pentru tot alcoolul, și pentru alcoolul exportat, prin urmare, sporirea taxelor nu este o dovadă a sporirii consumației. De la 1889 încôce, însă, suprimându-se prima de export, exportul nostru a scăzut cu totul, dupe cum se poate vedea din următoarea tabelă :

Spirit exportat

ANII	LITRI	GRADE
1888—89	3.225.914	30.768.502
1889—90	17.731	167.909
1890—91	12.679	120.450
1891—92	—	—
1892—93	48.855	474.858

Veniturile băuturilor spirtoase provin dar, aproape exclusiv, de la alcoolul consumat în țară.

Intinderea alcoolismului rezultă și din sporirea constantă a debitelor de băuturi spirtoase, al căror număr a fost :

In 1886.	23.533	debite;
" 1888.	24.578	"
" 1890.	25.866	"
" 1892.	26.316	"
" 1893.	27.111	"

Numărul debitelor e, de altmintrelea, în afară de ori-ce proporție de mare, dupe cum rezultă din datele publicate de direcțiunea statisticei generale în buletinul său pe anul II, 1893, No. 4 :

Debitele de băuturi spirtoase în raport cu populația la 1 Septembrie 1893

JUDEȚELE	IN COMUNELE URBANE			IN ȚERA ÎNTREAGĂ		
	Debite	Locuitorî	cați locuitorî la un debit	Debite	Locuitorî	cați locuitorî la un debit
1 Argeș	165	15.007	91	648	177.714	274
2 Bacău	238	19.200	81	1.089	172.496	158
3 Botoșani	247	35.156	142	706	147.986	210
4 Brăila	667	46.715	70	1.140	118.731	104
5 Buzău	317	22.505	71	1.153	195.834	170
6 Constanța	177	17.391	98	423	96.033	227
7 Covurlui	632	59.143	94	1.036	127.153	123
8 Dâmbovița	140	10.878	78	871	179.143	206
9 Dolj	376	35.453	94	1.392	302.385	215
10 Drohoi	158	16.142	102	535	135.248	252
11 Fălciu	131	12.660	96	488	83.699	172
12 Gorj	59	4.076	69	399	153.574	385
13 Ialomița	142	8.125	57	953	146.630	154
14 Iași	562	77.344	138	991	175.379	177
15 Ilfov	2.274	199.977	88	3.551	420.591	118
16 Mehedinți	167	15.590	93	712	208.260	292
17 Muscel	83	10.180	123	447	95.494	216
18 Neamțu	215	27.653	129	618	137.990	223
19 Oltu	72	5.283	73	485	120.853	249
20 Prahova	469	50.040	107	1.380	257.101	186
21 Putna	422	22.823	54	1.063	126.432	119
22 Râmnicu-Sărat	163	10.533	65	755	115.014	152
23 Roman	114	14.157	124	419	101.549	242
24 Somanți	163	15.495	95	785	173.393	221
25 Suceava	90	8.477	94	431	115.857	269
26 Tecuci	100	9.261	92	582	107.072	184
27 Teleorman	332	29.347	88	969	201.731	208
28 Tulcea	302	34.440	114	537	103.678	193
29 Tutova	213	20.008	94	638	102.521	161
30 Vaslui	93	7.454	80	541	99.841	185
31 Vâlcea	131	12.628	96	615	166.683	271
32 Vlașca	177	12.559	71	757	172.277	227
Total	9.591	885.700	92	27.111	5.038.342	186

În comunele urbane avem, dar, în mijlocie, un debit la 92 locuitorî, și în toată țera, un debit la 186 locuitorî. În special pentru județele din Moldova, trebuie să ținem seamă, pe lângă acesta, că majoritatea populației urbane se alcătuiesc astăzi de evrei, cari se abțin cu totul de la consumarea băuturilor spirtoase. Debitele din această parte de țară trebuie să fie dar calculate numai după populația ortodoxă.

Dar chiar păstrând această proporție de un debit la 92 locuitorî în co-

munele urbane și de un debit la 186 locuitori în toată țera, pentru a ne da sémă despre lățirea alcoolismului la noi în țera, trebuie să ne amintim că una din părțile cele mai alcoolisate din Europa, și anume orașul *Gothenburg* din Suedia nu avea, în anul 1857, de cât un debit la 257 locuitori, ceea ce s'a părut atât de grav, în cât cetățenii acelu oraș, din propria lor inițiativă, au întreprins acea luptă memorabilă în contra alcoolului, care a dat în scurtă vreme rezultate așa de frumoșe.

În asemenea condițiuni, nu trebuie să ne mirăm dacă țera noastră a ajuns a fi printre țerile cele mai alcoolisate din Europa, dupe cum se arată din următorea tabelă publicată în buletinul statistic al ministerului domeniilor, anul II, 1893, No. 4 :

Consumațiunea de bături în diferite țeri

ANUL	ȚERA	Consumațiunea pe cap în litri		
		Spirit de 100 grade Litri	Bere Litri	Vin Litri
1889—92	Belgia	4.45	187	3
—	Bosnia	—	—	5
—	Bulgaria	—	—	104
1880—90	Danemarca	6.2	33	1
1891—92—93	Imperiul german	4.4	107.8	6.4
1888	Finlanda	2.1	—	—
1885	Francia	7.7	22	94
—	Grecia	—	—	109
1880	Marea Britanie și Irlanda	2.68	143.9	2
1885—1892	Holanda	4.46	39	2
1882—1885	Italia	1.4	0.9	95
1891	Norvegia	1.84	29.5	1
1892	Austro-Ungaria	4.37	33	22
—	Portugalia	—	—	96
1892—93	România	Intre 3 și 5	0.6	56.4
1883—86	Rusia	3.37	4.6	3
1883—89	Suedia	3.25	4	1
1890—91	Elveția	3.16	45	1
—	Spania	—	—	115
1883	Statele-Unite	2.4	31.3	—

Urměză dar că suntem printre țerile cari consumă mai mult alcool, consumând în același timp și vin mai mult.

Pe lângă acesta e de observat că alcoolismul la noi în țera trebuie să aibă o înriurire cu atât mai vătămătore, cu cât populația noastră, trăind în condițiuni climatice foarte nepriiincioșe, din acest punct de vedere, cu călduri și ge-

ruri extreme, e cu totul rău hrănită și lipsită de cele mai elementare noțiuni de igienă. Așa fiind, nu e mirare că alcoolul face la noi mai multe victime de cât aiurea, și că populația noastră se topește și degenerază, mai ales prin orașe, unde contribuie și alți factori la scăderea elementului românesc.

Acastă descrescere a populației noastre, datorită în mare parte abuzului băuturilor spirituoase, a fost constatată de multă vreme de toți autorii cari s'au ocupat mai de aproape cu demografia țerei.

Medicul primar al orașului Iași, Dr. G. Flaișlen, în raportul său pe anul 1875; Dr. Agappi, în tesa sa inaugurală : *Cercetări demografice asupra populațiunei României și în special asupra districtului și orașului Iași* (București, 1876), precum și D. Dr. C. I. Istrati, în opera sa cunoscută : *O pagină din Istoria contemporană a României* (București, 1886), au atras obșteșca luare aminte asupra urmărilor alcoolismului la noi în țără.

În scrierea sa, *Alienatul în fața societății și a științei* (București, 1877), D. Dr. Șuțu, ne spune următoarele despre înriurirea alcoolului asupra facultăților mintale, dupe cercetările făcute în ospiciul Mărțuța :

»Dacă spre exemplu vom lăsa la o parte infirmitățile cerebrale, cari se prezintă din nenorocire în casuri numeroase în ospiciul Mărțuța, și vom socoti numai afecțiunile mintale, propriu zise, vom constata 40 la 100 casuri de terminate prin abuzul băuturilor alcoolice.

Observăm că proporțiunea acastă e înduoit de mare de cât aceea ce se constată în străinătate.

Acum în urmă, în raportul său general pe anul 1892, doctorul I. Felix, directorul general al serviciului sanitar, confirmă părerea colegilor săi :

»Ospiciile noastre de alienați, ȳice D-sa, nu sunt suficiente pentru adăpostirea aceloră dintre smintiți cari trebuie să se interneze în asemenea institute, cari nu se pot lăsa în libertate. Ministerul de interne este ocupat cu pregătirea construcțiunei a două mari ospicii noi pentru alienați, și, dacă cercetăm cari sunt la noi cauzele principale ale bolilor mintale, găsim două : abuzul spiritului și consumația porumbului stricat, alcoolismul și pelagra. Consumația excesivă de alcool a țeranului nostru are, pe lângă ruina sănătății, pe lângă influența demoralizătoare și producătoare de crime și consecințe economice directe, căci cheltuiala pentru băuturi reprezintă o parte însemnată a micului budget de cheltueli a familiilor rurale, ȳicem a familiilor, căci în multe sate totă familia bea și tocmai beția copilului constituie o calamitate.

În raportul său pe anul 1893, făcând încă o dată statistica populațiunei, directorul general al serviciului sanitar constată starea de decădere a populației noastre, resumându-se ast-fel :

»Statistica ne arată că pe alocurea creșterea populațiunei române nu e normală; că în multe comune natalitatea este prea mică, mortalitatea prea mare; că de și populațiunea română a țerei întregi se înmulțește prin nasceri, acastă

»înmulțire este insuficientă în mai multe județe și în cele mai multe comune urbane...

»Rezultatele acestui studiu sunt triste; la vom desvolta mai jos, vom expune în cifre faptul, deja de mult cunoscut, că în multe comune populația autohtonă scade și că elementele străine ocupă golul lăsat de români».

Dupe ce vorbește de *întinderea înspăimântătoare a abuzului băuturilor alcoolice* pe la sate, D. Dr. Felix, cercetând cauzele descrescerei populației, spune următoarele :

»Cauzele acestei mortalități extraordinare, și pe alocurea a natalității cu totul mici, sunt, pe lângă sărăcie, bôlele cronice ca : paludismul, pelagra, alcoolismul, sifilis și bôlele acute ca : gastro-enterita copiilor, datorite hranei lor iraționale, esantemele acute și difterita...»

Aceste constatări făcute de autoritatea sanitară cea mai înaltă a țerei, și care ne arată că alcoolismul a luat proporțiuni așa de mari, în cât el e una din cauzele principale a bôlelor mintale, a mortalității extraordinare și a natalității prea mici, sunt de o gravitate excepțională, și nu au nevoie de comentarii. Ar fi numai de adăugit, pentru a determina importanța respectivă a diferitelor cauze enumerate mai sus, că abuzul băuturilor spirituoase slăbind organismul, îl predispune la diferite bôle, și e una din cauzele de căpetenie a sărăciei. Și paludismul, și pelagra, și cele-alte bôle, precum și sărăcia, sunt dar în adevăr cauze ale mortalității prea mari și ale natalității cu totul mici, dar și aceste cauze nu sunt, în mare parte, la rëndul lor, de cât consecințe a unei alte cauze mai generale : alcoolismul.

Un magistrat distins și bine cunoscut, D. Ion T. Bastaki, procuror general pe lângă curtea de apel din Galați, într'un discurs ținut cu ocaziunea deschiderii anului judecătoresc și publicat în *Monitorul oficial* No. 196 din 6 Decembre 1894, atrage privirile tutulor asupra răspândirii alcoolismului la noi în țără :

»De câți-va ani, adică de veri-o patru-șeci ani, de când alcoolismul s'a răspândit în țera noastră, mai cu sémă prin orașe, și apoi treptat printre populațiunile rurale, ăce distinsul magistrat, am ajuns astăzi să vedem pe muncitorul din orașe, și mai cu sémă pe acel de la sate, ostenit de munca grea și obositoare, să nu mai pôta, din cauza hranei rele și insuficiente, să și recapete puterile pierdute, așa că ăilnic organismul său slăbesce și deperere... *Te cuprinde jalea când veăi pe fețele ăeranilor urmele hidôse ale mizeriei, a lenoviei, a desfrânării și a celor-alte produse monstruoase ale alcoolismului...*»

»Cine nu vede că, în mai puțin de o jumătate veac, absorbțiunea unor cantități așa de mari de băuturi spirituoase, a devenit pasiunea cea mai mare la populațiunea muncitoare, și că efectele naturale și directe ce alcoolismul a produs în țera noastră, nu pot fi de cât négra sărăcie, care și-a ales domiciliul în căminile clasei muncitoare, desfrânarea și depravarea moravurilor, și, ca consecință firăscă, nimicirea legăturilor de familie, ceea-ce a dat nascere la

»multiplicitatea concubinagelor, slăbirea fiică a organismului și slăbirea inteligenței din cauza intoxicării alcoolice...»

Studiând efectele alcoolismului asupra criminalității, D. Bastaki mai spune următoarele :

»In altă ordine de idei, dacă examinăm efectele desastroase ale alcoolismului în țera noastră, vom găsi că criminalitatea jăcă un rol important. Așa de exemplu, în județul Râmnicu-Sărat, media pe cei trei din urmă ani judecătorești 1891—94 a criminalității, provocate de excesele beției, este de 17.13 % din acușaii judecați pentru crime, cari le-au comis în stare de beție. În județul Putna, media pe cei trei ani, adică 1891—94, este de 25.75 % din acușaii judecați, cari au comis crime în stare de beție. În județul Tutova, media pe anii 1891—92 și 1862—93 este de 25.25 % din acușaii cari au comis crima în stare de beție.

»Aceste date statistice asupra criminalității numai, adică numai pentru fapte criminale, le-am obținut din examinarea dosarelor curților cu jurați din aceste județe».

Dacă s'ar fi făcut statistică și pentru delictе, de sigur că procentul acesta ar fi fost inuodit de mare.

Constatările acestea făcute de omenii cei mai competenți în materie, de medici primari ai orașelor, de directori de ospiciu de alienați, de însuși directorul general al serviciului sanitar, și de magistrați, cari dilnic sunt în contact cu păturile mai de jos ale poporului, ar trebui să producă o adâncă mișcare în sufletul tuturor, și să ne deștepte asupra pericolului de care suntem amenințați.

Și pentru a se vedea cât de profundă este starea de degenerare alcoolică a poporului nostru, voiă resuma, în puține cuvinte, părerea unuia din cei mai distinși specialiști ai țerei noastre, *Doctorul A. Obregia*, profesor la facultatea de medicină și medic-primar al ospiciului de la Mărcuța.

»In raportul științific anual către eforia spitalelor civile, luând în cercetare manifestățiunile produse direct de către alcoolism, dupe registrele oficiale pas-trate în ospiciul Mărcuța de la 1864 și până în momentul de față, D. Dr. Obregia constată că numărul casurilor de alcoolism și intensitatea lor a mers crescând într'un mod considerabil. Mai departe, studiind manifestățiunile degenerative, atât asupra stării mentale cât și corporale a pacienților, D-sa a ajuns a stabili că *principala cauză eficientă a acestor degenerări a rasei este alcoolismul*. Fie singur, fie mai ales în colaborație cu alte cauze, precum : igiena defectuoasă, sifilisul, paludismul, pelagra, etc., *alcoolul produce o stare de profundă miserie fiziologică pe care se greșcă tot felul de bôle ale sistemului nervos și ale creierului*. Mai mult de cât atât, *puterea de procreare a indivizilor este atinsă într'un mod profund* : ei rămân cu totul sterili s'au dau nascere unei progenituri degenerate, diforme, infirme, care se stinge în vërsta crudă, s'au care e lovită mai târziu de tot felul de boli mentale, în cea mai mare parte incurabile.

Comparând manifestările degenerative constatate prin dările de sêmă a le altor ospiciu similare din străinătate, cu rezultatul observațiilor făcute în ospiciul Mărçuța, D. Dr. Obregia a ajuns a se convinge că *proporția degenerărilor somatice și mentale în țeră, lînde a cresce într'o progresiune mai repede chiar de cât în țerile cele mai alcoolisate*. Masivul populației noastre relativ mic, mult mai tînăr în civilizație, și care ar trebui să fie, ca multe alte popore tinere din Europa, mai scutit de acestă plagă a degenerațiilor, se arată din contra fôrte adânc alterat în pătura sa de rezistență și de procreare. Forma clinică a tuturor acestor manifestări môrbride și cifrele statistice scôse din registrele ospiciului, permit a susține că *la basa, cauzelor provocătore a degradărei acestea este alcoolul, și mai ales alcoolul de calitate próstă și falsificat*. În resumat, dupe statistica medicală a unui număr relativ mare de ani, reese un proces de desorganizare progresivă a organismului maselor poporului nostru, care formeză tîmciul existenței Statului.

Acestă este părerea medicului primar al ospiciului Mărçuța, întemeiată pe datele statistice medicale culese în curs de trei-deci de ani. Resultatul e îndeajuns de trist, cum se vede. Cu tôte acestea, observațiile făcute în ospiciul Mărçuța nu privesc, mai ales, de cât o parte a țerei, cea mai fericită, și anume populația din Muntenia, care consumă mai multă țuică și mai puțin alcool din bucate. În Moldsava, unde se consumă aprópe numai alcool din cereale și din cartofi, produs în veințe cu totul primitive, și adăugit cu tot soiul de materii otrăvitoare, pentru a i drege gustul când se pune în consumație, urmările alcoolismului sunt cu mult mai vătămătore. Nu trebuie să ne mirăm dar de a vedea că populația ortodoxă scade mai ales în acestă parte a țerei, pe când *evreii cari se abțin cu totul de uzul beuturilor spirtuóse, se înmultesc, dupe cum se pôte vedea și din următorea tabelă :*

Anul 1893

ORASELE	ORTODOCȘI			EVREI		
	Născuți	Morți	Excedent	Excedent	Morți	Născuți
Bacău	162	180	— 18	+ 113	150	263
Botoșani	395	483	— 88	+ 251	479	730
Brăila	1.472	1.747	— 273	+ 191	227	418
Craiova	1.037	1.327	— 290	+ 38	43	81
Galați	1.330	1.624	— 294	+ 85	359	444
Herța	30	32	— 2	+ 46	43	89
Huși	294	314	— 20	+ 70	86	156
Iași	895	1.237	— 342	+ 698	880	1.578
Mihăileni	35	52	— 17	+ 43	50	93
Tîrgu-Neamțu	141	161	— 20	+ 48	69	117
Piatra	301	377	— 76	+ 104	221	325
Roman	212	260	— 48	+ 103	158	261
Tîrgu-Frumos	65	89	— 24	+ 51	55	106

Este cunoscut că la noi în țară invasiunea evreilor și alcoolismul stau în legătură, am putea dice, de cauză și efect.

»Cauza acestei stări de lucruri, dice doctorul Felix, în raportul său pe anul 1893 vorbind de orașele de peste Milcov, este, pe lângă predominarea numerică a israiliților din acele orașe, faptul că toate ocupațiunile bănoase, comerțul și industria, sunt în mânele israiliților, că între meșteșugari și comercianți se află un număr mic de români«.

Este de observat, în adevăr, că printre orașele de mai sus, numai Braila și Craiova sunt orașe muntenesci, pe când toate cele-alte sunt din Moldova. Dar aceleași cauze producând aceleași efecte, peste puțină vreme, invasiunea evreilor și alcoolismul întindându-se și asupra orașelor din Muntenia, ele vor înfățișa aceeași priveriște ca orașele din Moldova, astăzi desnaționalizate.

Cât despre poporația rurală, iată ce ne spune doctorul Felix în raportul citat :

»In general, județele din Moldova au natalitatea mai mică și mortalitatea mai mare, și, prin urmare, o creștere mai mică a populațiunei rurale de cât județele din Muntenia. În anul 1892, D. Fr. Damé a exprimat proporțiunea deceselor populațiunei întregi pentru Muntenia cu cifra de 26.9^o/100, pentru Moldova cu 37.6^o/100. *Cauza înmulțirii insuficiente a populațiunei din județele de peste Milcov este sărăcia mai mare a țăranilor din Moldova, situațiunea lor economică mai grea și abuzul mai mare al băuturilor spirtoase«.*

Față cu atâtea dovezi, ar fi cam greu de a se tăgădui iniurierea cu deosebire nefastă a alcoolului la noi în țară. Totuși, acei interesați în cauză, neputând să mărturisescă adevărul, că nu sănătatea publică și interesele generale ale Statului îi preocupă, ci folosul propriu, recunosc de formă, legitimitatea acestor interese superioare, dar pretind că sunt și alte mijloce pentru a le garanta, de cât monopolul.

Fiind-că acesta e terenul pe care tinde să se strămute cestiunea, și de și am răspuns de mai înainte la această obiecțiune, în expunerea de motive a proiectului, să ne fie permis de a arăta și acum, pe scurt, motivele pentru cari problema alcoolismului nu se poate rezolva în sistemul libertăței comerțiului cu alcool.

Sunt trei interese legitime pe cari nu trebuie să le pierdem din vedere, când ne încercăm de a găsi o soluțiune acestei grave probleme. Mai întâiu, trebuie să reducem, pe cât se poate, consumarea alcoolului; în al duoilea rând trebuie să garantăm calitatea băuturilor spirtoase, și, în sfârșit, să căutăm a nu jigni interesele fiscale ale Statului.

Nici unul din aceste desiderate, dar mai ales acele două d'înteu, nu pot să fie nesocotite. Dicem, *mai ales acele două d'înteu*, pentru că nu poporul există pentru finance, ci financele trebuie să existe pentru popor. Așa fiind, sistemul financiar care ar avea ca basă degradarea poporației, și care nu ar trăi de cât din răspândirea vițiului celui mai ucigător al veacului, ar fi un

sistem absurd, având ca rezultat final sărăcirea și distrugerea contribuabililor, și, prin urmare, săcătuirea isvórelor de bogăție ale Statului. Și tocmai acesta este cazul sistemului nostru actual de percepere a impozitului asupra băuturilor spirtoase, a căror tendințe sunt curat fiscale.

Din momentul ce Statul caută numai folos din vinđarea alcoolului, el nici nu póte face alt-fel de cât să dorască sporirea consumației băuturilor spirtoase, înmulțirea debitanților, sporirea cárciumelór, răspândirea beției prin urmare, care devine ast-fel un isvor cu atât mai îmbelșugat de venituri, cu cât e mai generală. În acest sistem, ori-ce apărare în contra alcoolismului, reducerea consumației și garantarea calității băuturilor spirtoase, ar fi cu totul nelogică. Căci Statul nu pune impozite pentru ca ele să fie neproductive. Și pentru ca Statul să pótă încasa regulat veniturile din spirtoase, cea d'ântéiú condiție ce se cere este ca debitanții să fie neingrădiți în comerciul lor. Ori-ce bun ministru de finance va căuta, dar, pe tóte căile să sporască consumația alcoolului și să ferască pe debitanți de ori-ce supărare. Așa fiind, este evident că sistemul actual, prin chiar natura sa, nu póte să existe de cât cu sacrificarea intereselor celor mai grave ale sănătății și ale moralității publice.

Dar să ne inchipuim că Statul, păstrând sistemul actual, s'ar hotări, în contra logicei lucrurilor, să se opue răspândirei alcoolismului, căutând, prin legi severe, să restrângă, de o pildă, numărul debitelor ; să împedice pe debitanți de a vinde băuturile spirtoase pe datorie, sau în schimbul unor obiecte de prima necesitate ; să prescrie pedepse în contra indiviđilor găsiți în stare de beție și în contra cárciumarilor cari le ar fi dat de beut ; să împedice de a se vinde băuturi spirtoase minorilor ; să fixeze ora de la care stabilimentele vor trebui să fie închise ; să oprască vinđarea în timpul leturghiei ; să stabilească un control sever pentru garantarea bunei calități a băuturilor ; să urmărească pe contravenienți, și așa mai departe. Se naște încă întrebarea dacă o asemenea procedare ar putea să dea rezultate.

Numai din enumerarea câtor-va dispoziții ce ar fi neapărat trebuitoare pentru atingerea scopului dorit, se póte vedea la ce complicație de măsuri legislative am fi siliți să ajungem, păstrând sistemul actual. Dar să admitem că am parveni, dupe ani îndelungați de debateri parlamentare, să creăm un asemenea arsenal de legi, încă trebuie să recunoscem, că nu am ajunge, pe calea acésta, la nici un rezultat.

În teorie generală, două ipoteze sunt cu puțință : se póte ca sistemul acesta să dea ródele sale, scăđând consumarea băuturilor spirtoase. În cazul acesta Statul va avea deficite însemnate, și debitanții pagube, pe lângă vexațiunile de tot soiul la cari ar fi supuși prin aplicarea atâtor dispozițiunii restrictive. Asigurarea intereselor sănătății publice nu s'ar dobândi, dar, de cât cu sacrificarea desevirșită a intereselor bănesci ale Statului și ale cárciumarilor, cari, în scurtă vreme, ar cădea victimele acestui sistem financiar.

Se póte asemenea, în al dooa ipotesă, ca tóte legile și tóte regulamentele

nóstre să nu aibă nici un efect, și atunci se înțelege că truda noastră ar fi fost zadarnică și întreprinderea copilărosă.

În practică, însă, păstrând sistemul libertății comerțului cu alcool, ori câte legi am face noi cu scopul de a reduce consumarea și de a garanta calitatea băuturilor spirțuoase, putem fi siguri de mai înainte că ele nu vor da nici un rezultat, pentru următoarele motive :

Mai întâiu, pentru că multe din măsurile propuse sunt chiar prin natura lor neaplicabile. Cum să faci, de o pildă, ca să nu se dea băuturi pe datorie s'au în schimbul unor obiecte de primă necesitate? Cum se împiedici de a nu se amesteca băuturile, cu tot soiul de otrăvuri, chiar în momentul consumării? Și în sfârșit, în lipsa unei metode sigure, și lesne de întrebuințat, cum să controlezi băuturile spirțuoase pentru a vedea dacă nu conțin impurități în cantități nepermise?

În această privință, un memoriu prezentat Reichstagului german în anul 1890, și care e foarte instructiv, se exprimă astfel :

„Nu există pentru moment, nici o metodă, basată pe experiențe chimice, care e în stare să ne facă să știm a deosebi un cognac adevărat de o falsificare făcută cu oarecare dibăcie. Și ne putem chiar îndoua că veri-odată chimia se va putea pronunța în perfectă cunoștință de cauză asupra unor litigii de asemenea natură».

Lipsind metoda sigură și lesnicioasă, este evident, chiar de la început, că ori-ce control al băuturilor spirțuoase devine imposibil.

În al doilea rând, trebuie să recunoștem, că, păstrând sistemul actual, ori-ce legi am face ar fi inutile, pe motivul că aplicarea lor ar lovi interese așa de multiple, în cât ori-ce guvern ar trebui să renunțe de a le mai aplica.

Cel d'ântăiu care ar interveni în favoarea debitanților ar fi desigur ministrul de finanțe, a cărui menire de căpetenie este să vegheze la prosperitatea financelor. Și această intervenire ar fi într-o cât-va legitimă. E cu neputință, în în adevăr, ca să ceri, pe de o parte, să ți se plătescă sume însemnate, din vinđarea băuturilor spirțuoase, și pe de alta parte să ei tóte măsurile ca aceste sume să nu pótă fi plătite, restrângând vinđarea obiectului impus, s'au îngreunând comerțul, prin tot soiul de măsuri vexatorii.

Pe lângă această, în sistemul actual, cărciumarii fiind o adevărată putere, se înțelege că autoritățile nu ar avea nici un interes de a se strica cu o categorie de cetățeni, atât de importantă în alegeri, aplicându-le legea. Iar dacă și guvernul și autoritățile locale ar fi atât de nepăsătoare de existența lor, în cât ar preferi mai de grabă să cadă în alegeri, de cât să nu aplice legile existente, s'ar găsi fără îndouială «tăția bărbați politici cu vază, deputați s'au senatori, care ar interveni în favoarea bieților ómeni persecutați în interesele lor. Ministrul ar trebui să cedeze; funcționarii cari și vor fi făcut datoria ar fi póte chiar înlocuiți, iar cărciumarii ar rămânea, ca și în trecut, otrăvitorii patentati ai să-nătății publice.

Dar să admitem că ministerul de finance, ar dori singur să 'și scadă veniturile, căutând să reducă consumarea băuturilor spirituoase; să ne inchipuim un moment că autoritățile ar lucra în contra intereselor politice a le partidului de la putere, cerând de la debitanții de băuturi spirituoase, nu sprijin în alegeri, ci respectarea legilor; să credem, în sfârșit, că a sosit vremea de apoi, și că politicienii noștri se vor desinteresa de sorta unor cetățeni așa de utili, se naște încă întrebarea unde avem noi mijlocele și personalul trebuitor pentru aplicarea unor asemenea legi? Și acesta este al treilea puternic motiv pentru care ori câte legi am face, nu vom ajunge la nici un rezultat, păstrând sistemul actual.

Ce numeroși ar trebui să fie agenții de control pentru a urmări falsificările și fraudele de tot soiul în nenumăratele debite pe cari le necesită starea actuală de lucruri? Din ce pătură anume ar putea să se recruteze, și cu cât ar trebui plătiți asemenea agenți pentru a fi capabili, de a se servi în mod inteligent, măcar de mijlocele cât de primitive de control ce li s'ar încredința? Și în sfârșit, ce virtuți morale ar trebui să aibă acești bieți funcționari rău retribuiți, pentru a rezista corupției?

Față cu starea noastră de cultură și cu mijlocele de care dispunem, este evident că un asemenea sistem de legi nu s'ar aplica, devenind numai un mijloc de vexațiune în contra comerțului cinstit, și un izvor de îmbogățire pentru câți-va funcționari abuzivi.

Rămâne pe deplin dovedit, prin urmare, că, păstrând sistemul actual, nu vom parveni nici o dată să dăm satisfacțiune celor trei mari interese ale fiecărui stat modern: reducerea consumației, garantarea calității băuturilor spirituoase și sporirea mijloacelor budgetare.

În sistemul monopolului, toate greutatețile ce am văzut că se opun realizării întregului scop al fiecărei legislațiuni moderne asupra alcoolului, cad de la sine. Reducerea numărului debitelor, scumpirea alcoolului și dispozițiunea de a nu se vinde de cât pentru a fi consumat în afară de localul debitului, va realiza de sigur restringerea consumației. Iar vinđarea pe datorie, sau în schimbul unor obiecte de prima necesitate, care contribuie astăzi foarte mult la răspândirea alcoolismului și la sărăcirea, prin camătă, a populației, se înlătură prin faptul că debitanții devin simpli agenți ai regiei, având compturi regulate și realizând beneficii prea neînsemnate, pentru a putea suferi pierderile eventuale ale vinđerei pe credit.

Pe de altă parte, rectificarea de către Stat a ori-cărui alcool pus în consumație și debitarea sa în sticle sigilate, prin agenții fiscalului, cari prezintă mai multe garanții de moralitate, și vor fi supuși unui control mai sever, posibil față cu numărul lor mai restrins, asigură pe deplin absoluta curățenie a alcoolului pus în consumație.

Așa dar, monopolul dă o deplină satisfacție acelor două mai însemnate în-

terese ale Statului : reducerea consumației și garantarea calității băuturilor spirtoase.

Cât despre cel de al treilea desiderat, de a se spori mijlocele budgetare, s'a obiectat de unii, în mod cam naiv, că nu ar fi cu putință de a restrânge consumarea alcoolului, realizând, în același timp, beneficii însemnate din vinđarea sa. Dar ușor se pöte înțelege cum aceste două interese, dușmane în sistemul libertății comerțiului cu alcool, se impacă förte bine în sistemul monopolului.

Statul incasază astăzi o dare relativ minimă de la vinđarea alcoolului, beneficiile cele mari realizându-se de comercianții cu ridicata și cu aménuntul, și de contrabandă, care absorbé mai bine de jumătate din veniturile comunelor de la spirtoase. Așa fiind, în ziua când vinđarea se va face de către Stat, este evident, mai întéiú, că toate beneficiile, cari astăzi sunt ale comercianților, vor fi ale Statului. În al doilea rând, contrabanda devenind apröpe imposibilă, întréga cantitate de alcool, mai bine de jumătate a consumației orașelor, care astăzi nu plătesce nici o dare către comune, profitând numai comerțiului clandestin, va spori veniturile Statului. În sfêrșit, Statul, scumpind alcoolul în interesul reducerii consumației, va compensa și pe calea acésta perderile ce vor resulta din faptul că se va consuma alcool mai puțin.

Ast-fel dar, în sistemul monopolului, Statul are trei isvöre imbelșugate de venituri : beneficiile realizate asupra vinđerei, folösele ce vor resulta din stêrpirea contrabandei, și câștigul din scumpirea alcoolului. În sistemul monopolului se pöte, dar, ca să se consume alcool puțin și cu toate acestea Statul să 'și sporéscă veniturile. *În sistemul libertății comerțiului cu alcool, nici Statul nici debitanții, nu pot realiza folöse de cât în proporție cu sporirea consumației, adică cu lătirea vițiului beției.*

Calculând rentabilitatea monopolului spirtoaselor în Germania, H. Sand în scrierea sa : *Das deutsche Spiritus-Monopol im Lichte der Zahlen* (Berlin, 1893), arată că sistemul actual de percepere a impositului asupra băuturilor spirtoase produce, în mijlocie, 141.700.000 mărci pe an. Basat pe datele statistice oficiale, iată cari ar fi, dupe acest autor, folösele ce le-ar putea da monopolul :

Cheltueli

200.000 hectolitri a 33	mărci spirt de melasă	6.600.000 mărci;
2.380.000	" " 37 $\frac{1}{2}$ " " " cereale și cartofi	89.250.000 "
2.580.000	" " 4 $\frac{1}{2}$ " hectolitrul pentru recti-	
	ficare	11.610.000 "
	Totalul cheltuelilor	107.460.000 "

Venituri

Din vinđarea alcoolului pentru trebuințe industriale câte 35 mărci hectolitrul	17.500.000 mărci
Din vinđarea alcoolului de beut câte 130 mărci hecto- litru	265.200.000 "
Din taxele pentru spirturile de calitate fabricate in țeră	2.400.000 "
" " asupra alcoolului importat.	6.900.000 "
Totalul veniturilor	292.000.000 "
Totalul cheltuelilor	107.460.000 "
Venitul net al monopolului	184.540.000 "
Produsul actual al impositului asupra beuturilor spir- tuose.	141.700.000 "
Diferința	42.840.000 "

Monopolul spirtușelor ar produce, dar, in Germania, in sumă rotundă, 43.000.000 mărci mai mult de cât sistemul actual de percepere al impositului asupra spirtușelor.

Cunoscutul profesor de științe financiare de la facultatea de drept din Paris, D. Em. Alglave, in scrierea sa : *Le monopole facultatif de l'alcool* (Paris 1886), a calculat că monopolul alcoolului in Franția ar trebui să aducă un venit net de un miliard, 50 milioane, pe când impositul asupra alcoolului nu a produs, in anul 1884, de cât 245 milioane franci. Și iată socotela ce 'și-o face D. Alglave, pentru a se vedea că datele pe cari se basază nu sunt de domeniul fantasiei :

"V'am spus, țițe D. Alglave, că alcoolul se va vinde cum se vinde și astăzi, 10 centime pähăruțul de 40 la litru, cu rachiü de 40 grade, ceea ce reprezintă 10 lei pe litru de alcool curat și patru lei litru de rachiü de beut, sau 1.000 lei litru alcool curat. Consumându-se, săü mai bine ęis, regia taxând peste tot 1.500.000 hectolitri alcool curat— 1.488.000 litri in anul 1884— venitul brut ar fi de un miliard, 500 milioane, sau mai exact 1.488 milioane pentru anul 1884."

"Trebue să deducem prețul alcoolului, care astăzi e de 50 lei, 55 lei și 60 lei când e de calitatea cea mai bună. Alcoolurile pe cari le consumăm, sub numele de *cognac*, se cumpără cu ridicata, cel mult pe 70 lei, acesta e cursul pieței Bordeaux. Dar fiind-că vor fi cheltueli de manipulație, socotesc 100 lei pe hectolitrul, ceea ce face 150 milioane. Pe lângă acesta mai este remisa debitanților.. Debitanților trebue să li se facă o remiză de 20%. Acești 20% dați cărciumarilor, reprezintă 300 milioane. Ar fi dar să scădem peste tot 450 milioane. Mai rămâne încă un miliard, 50 milioane, produs net."

Nu vom cerceta temeiul acestor calcule. Vom observa numai că e greșit de a se face socotelile pe cantitatea de alcool consumat sub regimul actual. Căci

dacă monopolul nu ar avea ca rezultat de a se reduce consumarea băuturilor spirtoase, principalul motiv pentru care se reclamă introducerea sa, ar lipsi.

Intru cât se atinge de țera noastră, nu este locul aci de a face un calcul amănunțit asupra rentabilității monopolului, dar iată cari ar putea să fie, în cazul cel mai rău, foloșele bănesci pe cari le ar da aplicarea acestui sistem:

Dupe expunerea situațiunei tesaurului pe anul financiar 1892—93 :	
S'a dat în consumație alcooluri de cereale	20.780.563 litri,
S'a importat alcooluri de cereale	27.380 "
S'a produs aproximativ alcooluri din fructe, drojdii, tes-	
covină, etc.	10.000.000 "
S'a importat aproximativ alcool din fructe, drojdii, tesco-	
vină, etc.	128.392 "
Total	<u>30.936.285</u> "
S'a exportat aproximativ	70.000 "
S'a consumat în țără	<u>30.866.285</u> "

Admițând că, prin introducerea monopolului, consumația ar scădea de la 37.866.285 litri la 20.000.000 litri, și calculând că regia ar putea să cumpere, una cu alta, câte un leu litru, vindându-l cu 3 lei, am avea un venit brut de 40.000.000 lei, din cari scădându-se 20% cheltuelile regiei și 20% remisa debitanților, cu totă reducerea consumației, ar rămânea încă un venit de 24.000.000 lei venit egal cu aceea ce să încasează astăzi de către Stat și comune din vinderea băuturilor spirtoase, în suma totală de aproape 25.000.000 lei. În cazul acesta, din punctul de vedere fiscal, Statul nici nu ar pierde, nici nu ar câștiga, dar profitul enorm ce am dobândi ar fi economisirea puterilor de muncă ale poporației, și creșterea numărului locuitorilor, adică sporirea avuției și a puterii generale a țerei. N'ar fi de cât profitul acesta,—și, intru cât ne privesce, nu vedem ce profit mai mare ar putea să fie,—și încă monopolul ar trebui realizat.

Dar noi credem că chiar din punctul de vedere curat fiscal, monopolul e chemat să ne aducă beneficii însemnate, dându-ne ca profit net, și pentru a fi foarte modești în aprecierile noastre, veri-o 40 până la 50 milioane, adică o deosebire în plus, asupra regimului de astăzi, între 15 și 25 de milioane, cu totă reducerea consumației. Căci în lipsa unor date mai precise, pe cari nu le va putea culege de cât administrația noastră financiară, am trebuit să ne mulțumim a arăta că, în cazul cel mai rău, Statul nu va pierde nimic introducând monopolul vinderei alcoolului. Dar este evident, de o pildă, că pe Stat nu 'l va costa 1 leu litru de alcool, ori cât de scump ar voi să 'l plătescă producătorilor noștri. Regia monopolului din Elveția a plătit, în mijlocie, în periodul 1887—93, numai 34 lei pe hectolitru pentru alcoolul cumpărat în străinătate, și, ca prețuri de favoare, 77 lei pe hectolitru, pentru alcoolul brut și 84 lei pentru alcoolul rafinat, cumpărat în țără. Și regia noastră va realiza de sigur economii destul de mari asupra prețului de 100 lei pe hectolitru, pe

care am făcut calculele noastre, căci noi suntem cu totul în alte condiții de cât Elveția, căreia îi lipsesc materia primă pentru fabricarea alcoolului. Asemenea, este evident că cheltuelile regiei nu se vor urca nici o dată la 20⁰/₀, cum am admis-o noi. În Elveția, produsul brut al monopolului a fost, în anul 1891, de 8 milioane lei în sumă rotundă, și cheltuelile regiei de 265.000 lei. Pe aceeași proporție făcând calculele, trebuie să spunem că la un produs brut de cinci ori mai mare, la 40.000.000 dar, cheltuelile vor fi asemenea de cinci ori mai mari, în specie, de $265.000 \times 5 = 1.325.000$ lei.

Calculând, însă, cheltuelile pe 20⁰/₀ din produsul brut, cum s'a făcut mai sus, am avea la 40.000.000 lei produs brut 8.000.000 lei cheltueli, ceea-ce nu se poate admite.

Putem spune, dar, că și interesele financiare ale Statului își găsesc o deplină satisfacție în sistemul monopolului, și acesta e un motiv puternic pentru a stăruii să se introducă o măsură fiscală atât de utilă.

Mișlăcelele noastre budgetare încep, în adevăr, a nu mai fi indestulătoare pentru acoperirea trebuințelor crescânde ale Statului nostru, și trebuie să ne gândim de a ne crea noi venituri pentru a continua opera începută. Sunt reforme a căror realizare se impune cu necesitate și de la care atârnă, fie dezvoltarea liniștită și temeinică, fie chiar existența însăși a poporului nostru.

Nimeni nu va tăgădui, pentru a nu cita de cât aceste două exemple, că armata și clerul au nevoie de îmbunătățiri, cari vor costa mai multe milioane. A cere servicii și a nu le remunera, este un sistem greșit de guvernare.

Dar este o reformă însemnată, una din cele mai însemnate din câte ar putea să ne preocupe în momentul de față, și care nu poate suferi întârziere, pentru că de realizarea ei atârnă viitorul nostru.

De la începutul erei acesteea de civilizație, tot ce s'a făcut în țară a avut ca țintă, mai cu seamă, satisfacerea trebuințelor claselor stăpânitoare, lăsându-se țeranul nostru în cea mai negră părăsire.

În același timp, sarcinile cari apasă, mai ales asupra sa, au crescut într-o proporție foarte mare. În anul 1832, de-o pildă, budgetul ambelor țări era de 24.000.000 lei vechi, astăzi budgetul nostru e de peste 200.000.000 lei noi. Pe când în anul 1840 țările acestea exportați bunuri în valoare de lei 35.413.299 și importați numai pentru lei 19.673.176, în anul 1892 exportul nostru a fost de lei 285.384.057 și importul de lei 380.747.296. Țeranul nostru, tot atât de necult, tot atât de rău hrănit, locuind în aceleași bordece ca la începutul epocii noastre, e chemat astăzi să producă o cantitate îndecită de bunuri. În trecut era, dar, o stare de echilibru între mișlăcele de producere ale păturei noastre muncitoare, și sarcinile ușore ce trebuia să le ducă. Astăzi, sarcinile înmulțindu-se, și nedându-se nici o îngrijire claselor producătoare, acest echilibru a fost sdruncinat, și *poporația descresce din cauza nepotrivirii ce există între puterile sale și greutățile ce apasă asupra ei.*

În teorie generală, pentru a pune capăt acestei stări de lucruri îngrijitoare,

nu sunt de cât două mijloce cu putință : Sau trebuie să reducem sarcinile, sau trebuie să căutăm a sporii puterile de producere. În practică, însă, fiind dat că opera o-dată începută, trebuie dusă mai departe, nu ne rămâne de cât această din urmă alternativă.

E vorba, dar, să dăm poporului nostru o îngrijire mai mare, o administrație mai bună, dar mai presus de toate să-l învățăm a se hrăni mai bine, a-și face o locuință mai omenescă, a fi mai prevădător, a-și cruța puterile, a produce în mod mai inteligent, a se feri de abuzul băuturilor spirituoase și de exploatarea paraziților de tot soiul, a ști, în sfârșit, să se călăuzescă singur în viață, eșind câte puțin din starea de nevrstniciei în care l-am lăsat atâta vreme. Și aceste rezultate nu se pot dobândi de cât prin răspândirea culturii, prin școlă.

Din acest punct de vedere privind lucrurile, și ca dovadă că păturile noastre conducătoare nu s-au gândit de cât la dânsese, începând civilizația de sus în jos, în loc să o purcedă de la temelie, starea în care ne aflăm e din cele mai triste.

Ca știință de carte, țera noastră e cea de pe urmă în Europa, dupe cum se poate vedea mai bine din următoarele tabele, statistice întocmite, pentru perioada 1873 — 1883, de statisticianul C. Mischler, și publicate în revista germană *Neue Zeit* din 1894 :

Analfabeți printre căsătoriți

Ț E R I	Procentul analfabeților căsătoriți	În mijloce printre femei
Baden	0.02	0.06
Scotia	7.47	14.80
Anglia	14.47	19.12
Francia	16.47	25.28
Irlanda	27.02	32.00
Italia	48.77	70.40
România :	80.85	91.52

Vrea să dică, peste 80 la 100 de bărbați și peste 91 la 100 de femei sunt cu totul lipsiți de cultură în țera românească, pe care unii o numesc Belgia orientului.

Acastă stare de înapoiare ni se învederază și mai bine dacă cercetăm statistica recrutației în diferitele țeri :

Analfabeți printre recruți

Ț Ț R Ț	Procentul celor cu sci- ința de carte	A N U L
Saxa	0.01	1890
Würtemberg	0,02	1885
Baden	0.03	1890
Bavaria	0.04	1890
Suedia.	0.03	1885
Danemarca	0.36	1880
Alsacia-Lorena.	0.07	1880
Elveția.	0.08	1890
Prusia	0.08	1890
Germania.	1.03	1885
Olanda.	7.03	1890
Francia	9.05	1890
Belgia	13.06	1890
Austria.	30.08	1890
Italia	41.01	1890
Ungaria	45.00	1885
Rusia	78.80	1882
Serbia	79.31	1882
România.	79.60	1882

După statisticele făcute pe anii din urmă (1893—94), Prusia a avut din 156.292 recruți, 577 de analfabeți, Bavaria din 29.956 recruți, 6 analfabeți, și Würtemberg din 10.579 recruți, numai unul fără știința de carte.

Din datele anterioare s'a vădut că la beție suntem cei d'ânteu; acum vedem că la învățatură venim cei de pe urmă.

Acastă stare de lucruri se datorește, în cea mai mare parte, lipsei localurilor de școlă și a învățătorilor.

Dupe statistica școlilor primare, publicată de ministerul instrucțiunii în anul 1889, s'a chiămat la școlă 609.472 copii, băieți și fete cari se află atunci în vârstă de la 6 până la 12 ani, și anume: 100.706 de la orașe și 508.756 de la sate.

Dintre acei 100.706 copii de la orașe, 40.334 adică 40—22 la sută s'au și înscris la școlă, și din 508.756 copii din comunele rurale, s'au înscris 122.863, adică numai 24 la sută.

Resultă dar că la oraș 60 la sută și la țără 75 la sută nici nu vād școlă.

Dar nici măcar cei înscriși n'au urmat cu toții la școlă. Din acei 122.863 copii de la țără s'au presintat la examen numai 88.036, iar dintre 40.354, numai de la oraș, numai 14.486. Din 609.472 au rămas, dar în anul 1888—89 lipsiți de instrucțiune, la oraș 86.036, la țără 422.546; peste tot în totă țera 508.766.

Dacă trecem acum la statistica localurilor de școală, vedem că în anul 1890 erau copii în vârstă de a merge la școală 508.756, din cari scăzându-se 15 la 1.000 ca împiedecați din diferite cauze, rămân 432.448.

Calculând câte 1, 15 m. p. de școală, pentru fie-care copil, iată rezultatele la care ajungem :

Suprafața școlii necesară aplicării obligativității învățământului	497.327 m. p.
Suprafața școlii de care dispune țera	96.360 „
Suprafața școlii ce rămâne a se clădi	400.966 m. p.

Acum în urmă, dupe raportul adresat ministrului instrucțiunii publice asupra învățământului primar urban și rural, de către D. Frederic Damé, șeful biuoului statistic al acestui minister, rezultă că, în anul 1891—92, noi nu am avut de cât 0. 7 școli rurale și tot pe atâția învățători și învățătore la 1.000 locuitori. Cu alte cuvinte, la 1.000 locuitori, nici măcar un învățător.

Ori-cine 'și pôte da sêma de gravitatea unei asemenea situațiuni.

Nu se pôte tăgădui, mai ântêiũ, că prin desnaționalizarea orașelor, care a încăput pe mânele străinilor, mulțumită neprevederii noastre, clasa de mijloc națională, care face tãria ori-cãruj Stat modern, ne lipsesce aprópe cu desêvirșire, și că, din acêstã pricinã, pãtura conducetóre se subțieazã și slãbesce pe fie-care ñi, neavênd de unde sã se înouiascã. Dacă vom dar ca destinele acestui popor sã nu încapã, cu vremea, pe mâni strãine, trebue sã ne gândim de a pãstra și de a cultiva muncitorimea de la sate, singura clasã pozitivã ce ne a mai rãmas și din rëndul cãreia se vor prîmeni puterile claselor noastre conducetóre, ca dintr'un isvor pururea viũ.

În al duoilea rënd, este tot atãt de evident, cã o poporație desbrãcatã de ori-ce cunoștințe, reũ hrãnitã, sãcãtuitã de abuzul bẽturilor spirituóse și producênd cu aceleași mijlócë primitive ca acum o sutã de ani, nu va fi în stare sã ducã multã vreme sarcinele unor forme de culturã așã de costisitorë. Resultatul acestei nepotriviri dintre puteri și sarcini, nu pôte sã fie induoios. Într'un moment dat, ne vom vedea în absolutã neputințã de a mai duce opera începutã mai departe, și traiul nostru de câte-va ñecimi de ani, în mijlocul civilizației moderne, se va dovedi cã a fost numai încercarea hazardatã a unor aventurieri, dar nu întreprinderea serióșã a unor ómeni conscienți de misiunea lor culturalã. Iar noi vom dispãrea atunci, cum de obiceiũ dispar aventurierii, lãsând datorii în urma noãtrã, și nici o altã avere de cât instituțiile și clãdirile de lux, la pórtã cãrora va bate ñarabana.

Pentru a eși dintr'o situație atãt de primejdióșã, ridicarea poporului nostru prin culturã se impune ca o cestiune de existența naționalã. Reforma învățãmântului nostru primar e dar cea d'ântêiũ îmbunãtãțire la care trebue sã ne gândim.

Într'o statisticã publicatã de ministerul instrucțiunii publice (veði Școlële noastre sãtesci. Localurile. București, 1890), s'a calculat cã pentru a se clãdi numai localurile necesare învățãmântului nostru primar, ar trebui 30.072.550 lei

cu o anuitate de 970.882 lei. Noi credem, însă, că abia suma induoită, adică: 60.000.000 lei, cu o anuitate de aproape 2.000.000, dacă ar putea să dea deplină satisfacere acestei imperioase trebuințe. Numai pentru efectuarea clădirilor am avea dar nevoie de a spori cheltuielile noastre anuale cu aproape două milioane, afară de cele-alte sacrificii ce ar reclama aplicarea sinceră a obligativității învățământului. Și acesta nu e de cât una din reformele pe cari le reclama starea actuală de lucruri.

Se nasce acum întrebarea, de unde vom scöte aceste miđlóce bănesci, față cu starea de sărăcie și decădere în care se află populația noastră, și față cu scăderea de prețuri suferită de produsele agriculturii în ultimul timp?

A crea imposite nou, în asemenea împrejurări, ni se pare o întreprindere greșită și primejdiosă. Greșită, pentru că sporirea sarcinilor, deja prea grele, cari apasă pe contribuabili, va aduce desevirșita lor ingenuchiare, și, ca rezultat final, scăderea populației. Primejdiosă, pentru că, în virtutea instinctului de conservare, nu se pöte ca elementele ast-fel obiđuite, să nu caute a se opune, cu violență, încercării de a li se mai adăugi greutatea, pe cari abia le mai pot duce.

Se va obiecta, pöte, că, la noi în țară, fie-care locuitor nu plătesce, ca contribuțiune directe, de cât 6 lei pe an, pe când în Belgia se plătesce 8.32 lei, în Franția 13, în Italia 14. Asemenea se va căuta mângăiere în faptul că pentru contribuțiune indirecte, fără monopoluri, noi plătim numai 12.50 lei pe cap de locuitor, pe când Italia plătesce 15.30 lei, Belgia 19 și Franția 46. Dar nu trebuie să uităm că între un locuitor din Belgia, de o pildă, care plătesce peste tot 27.32 lei pe an și un cetățen român care plătesce 18.50 lei, fără monopoluri, este o deosebire förte mare, n'ar fi de cât aceea constatată mai sus, că în Belgia, la 100 recruți, numai 13.06 la sută nu știu carte, pe când în România, numărul recruților analfabeți e de 79.60 la sută.

Din acest punct de vedere, monopolul spirituoșelor care va spori miđlócele-budgetare, fără de a spori sarcinile contribuabililor, și fără de a lovi într'un obiect de consumațiune de prima necesitate, e o adevărată bine-facere.

Dar se va đice, dupe töte acestea, și aci este isvorul tuturilor împotrivrilor ce se ridică în contra introducerii monopolului, că această măsură fiscală jig-nescse interesele cărciumarilor și ale producătorilor de țuică.

Vom răspunde și la această obiecțiune, arătând că monopolul alcoolului, departe de a lovi în interesele bine înțelese ale cărciumarilor și ale producătorilor de țuică, vine în ajutorul lor, ori-cât de paradoxală s'ar părea, la prima vedere, această afirmare.

Intru cât se atinge de producătorii de țuică, e sigur că nu a putut fi în intențiunea nimėnui de a compromite existența acestei interesante industrii. Căci dacă particularii aű interes de a nu se distruge liveđile de pruni, și Statul încă nu pöte să dorėscă nimicirea lor, pentru două motive förte temeinice: mai întâi, pentru că terenurile pe cari se află astăzi liveđile de pruni, fiind impro-

pri pentru ori-ce alt soi de cultură, păstrarea lor e singurul mijloc pentru ca și Statul și particularii să se potă folosi de dênsele. În al doilea rând, pentru că alcoolul din fructe fiind mai puțin vătămător, Statul, care se îngrijesc de sănătatea publică, trebuie să se bucure, se înțelege, de răspândirea consumării țuicei *adeverate*, pe sêma alcoolurilor fabricate.

O-dată acestea stabilite, rămâne să dovedim că, păstrând sistemul actual, industria țuicei va fi nimicită prin jocul firesc al puterilor economice, în paguba și a Statului și a particularilor, și că numai monopolul o va putea scăpa de peire.

Este cunoscut că această industrie care atârnă cu totul de la recolta prunelor, variabilă de la un an la altul, nu pôte să îndestuleze trebuințele constante ale consumației. Sunt ani în cari prunele lipsesc cu desevîrșire, așa că consumatorii ar suferi lipsă, dacă nu s'ar pune în consumație alcooluri fabricate, drese cu esență de țuică. Și fraudă această se exercită chiar de cultivatorii de prune cari reclamă astăzi în contra monopolului, *în interesul liveșilor lor*, pe când ei nu fac de cât să debiteze spirtul cel mai ordinar, aromatisat cu esență de țuică. Iată ce ne spune, relativ la această, directorul general al serviciului sanitar, în raportul său pe anul 1892 :

„Rachiurile cele mai otrăvitoare, dice doctorul Felix, sunt cele produse de mica industrie casnică, de numeroșele cazane mici, cari fabrică rachiū de drojdii și de tescovină, apoi țuică, care se vinde ca produs al podgoriilor, al industriei casnice, nu este tot d'a-una adeverata țuică de prune; de curând agenții ministerului de finanțe au constatat fraudele grosolane ce se comit în această privință de către unii cultivatori de prune, cari fabrică țuică artificială din spirt ordinar de grâne, aromatisat cu esență specială».

Și dovadă despre lățirea acestei industrii clandestine la noi în țară, este circulara ministrului de interne din 23 Iunie 1894, care constată că : „falsificarea bêturilor alcoolice a luat o întindere foarte mare prin introducerea în țară din străinătate a esențelor destinate la imitarea țuicei, a cognacului, a vinului și a altor bêturi...», și care interzice în mod absolut intrarea în țară a tuturilor acestor esențe.

Inlocuirea țuicei adeverate de către alcoolurile industriale este, de altminterlea, rezultatul fatal al jocului firesc al lucrurilor.

Producțiunea țuicei, și în genere a tuturilor alcoolurilor din vin și fructe, atârnă, dupe cum s'a spus, de impregiurările variabile ale recoltelor.

Din experiență se scie că abia dacă, în mijlocie, din trei ani unul dă o cantitate îndestulătoare de prune. Pe lângă această, intru cât se atinge în special de alcoolurile din vin, întinderea filoxerei distrugând viile, scumpesce prețul vinului care nu se mai întrebuintează la fabricarea alcoolului, ci se vinde în forma sa naturală. În timpul din urmă, dar, prețul alcoolurilor din vin și fructe are o tendință foarte pronunțată spre urcare.

În același timp, mulțumită progreselor realizate în distilerie, prețul alcoolu-

lui din cartofi, sfeclă sau cereale a scăzut necontenit. Sub inriurirea acestor două cauze puternice, era natural ca alcoolurile fabricate să înlocuiască, încetul cu încetul, alcoolurile mai puțin vătămătoare, dar și mai scumpe, din vin și fructe. Și ast-fel se explică chiar, dupe cum am văzut, ivirea alcoolismului ca bolă specială a timpului nostru.

Din următoarea tabelă se poate vedea mai bine cum, în Franția, în urma impregiurărilor arătate mai sus, alcoolurile fabricate au înlocuit alcoolurile din vin și fructe :

ALCOOL	1840—50	1858—67	1869	1871	1872	1873	1874	1886
	Hectol.	Hectol.	Hectol.	Hectol.	Hectol.	Hectol.	Hectol.	Hectol.
Din vin și drojdi...	900.000	648.185	365.529	349.852	735.157	373.282	41.644	68.824
Sfeclă	500	278.002	363.061	247.233	305.132	282.655	133.614	683.985
Melasă.....	40.000	260.948	402.932	174.528	602.055	691.980	707.082	471.781
Substanțe făinoase ..	36.000	142.272	147.006	71.163	83.105	91.661	138.104	789.963
Diverse	—	57.213	44.805	—	52.127	67.675	52.887	37.697
Total...	976.500	1.206.615	1.323.333	842.776	1.777.576	1.486.233	1.273.311	2.052.250

Se vede, dar, că de unde între anii 1840—1850 se fabrica în mijlocie 900.000 hectolitri alcool din vin și drojdi pe fie-care an, în anul 1886 nu s'a mai fabricat de cât abia 68.824 hectolitri, pe când producerea alcoolului din sfeclă a trecut de la 500 la 683.985 hectolitri, a celui din melasă de la 40.000 la 471.781, și alcoolul din substanțe făinoase s'a ridicat de la 36.000 la 789.963 hectolitri. În același timp, producerea totală a alcoolului a ajuns de la 976.500 la 2.052.250 hectolitri în cei din urmă patru-deci ani, și ne arată în ce proporție s'a răspândit alcoolismul în Franția.

Ceea-ce s'a întâmplat aiurea, în aceleași impregiurări, se va întâmpla și la noi, dacă vom lăsa țuca în concurență cu alcoolurile fabricate, mai eftine și cari nu sunt supuse fluctuațiunei recoltelor. Și dovadă despre acesta este faptul constatat mai sus, că, pe când taxa asupra băuturilor fabricate s'a urcat în anii 1889—1894 de la 6.573.874 lei la 14.096.701 lei, taxa asupra hectarelor de vii și pruni, a rămas aproape staționară, suindu-se abia de la 872.506 lei, la 968.976 lei, în acești cinci ani. Pe viitor, convingerea noastră este că, veniturile aceste sunt chiămate să scadă în dauna mai ales a proprietarilor de livezi, cari țin atâta la păstrarea sistemului actual.

Privind lucrurile cu ceva mai multă linisce, ori cine va pricepe că *monopolul vinđerei alcoolului este singurul mijloc pentru a feri industria țuicei de peire*, precum el este asemenea singur în putința de a asigura pe fabricanții de spirt în contra concurenței ce le-o fac astăzi proprietarii de velnițe cu pro-

dusele lor de proastă calitate, dar cari sunt mai eftine. Și motivele sunt aceleași. Statul, ca vinător de alcool, neavând nici un concurent și obligându-se de a pune în consumație numai alcool curat, nu se găsește în poziția debitantului particular, care caută să cumpere cât de eftin, pentru a realiza beneficii pe cât se poate mai mari. Pe când dar astăzi fabricanții, cari au cheltuit capitaluri însemnate cu instalarea unor distilării sistematice, se ved loviți în interesele lor de către proprietarii unor instalațiuni cu totul primitive, pe viitor ei vor avea un debit constant, asigurat de către regie, și vor lucra la adăpostul oricărei concurențe necinstite. Și același lucru se va întâmpla cu proprietarii de livezi de vii și pruni, amenințați astăzi în existența lor de către acei cari pun în consumație spirt de cea mai proastă calitate, adăugit cu apă și dres cu esență de țuică. Statul, neavând nici un interes de a înșela pe consumatori și de a vinde rachiū prefăcut în loc de țuică adevărată, va cumpăra de sigur întreaga cantitate de țuică ce se va produce, sau cel puțin *întreaga cantitate de țuică pe care o va reclama trebuințele consumației*, care astăzi se indostulază prin fraudă, în dauna proprietarilor de livezi și a sănătății publice.

Singura greutate la introducerea unei măsuri așa de uile, va fi stabilirea modului de predare și a mijloacelor de transport la depozitele regiei a alcoolurilor din struguri, tescovina, vin, drojdi de vin, pome și fructe de tot soiul. E vorba de a asigura interesele Statului, fără de a lovi în libertatea de care ori-ce industrie are nevoie pentru a putea să trăiască.

Soluțiunea acestei probleme, pentru a fi anevoioasă, nu e desigur imposibilă de găsit. Proiectul nostru de lege, prin art. 8, a lăsat inadins această cestiune la o parte, pentru ca ea să fie lămurită de oamenii mai cunoscători ai împrejurărilor locale, și hotărâtă, dupe mature chibzuințe, fie prin regulament, dupe cum s'a spus, fie chiar în textul însuși al legii. Greutatea acesta fiind înlăturată, nu ne sfim de a spune că monopolul vinăderii alcoolului este singurul mijloc pentru a asigura județele producătoare de țuică în contra ruinei de care sunt amenințate.

Rămâne să mai dovedim că nici debitantii de bături spirtoase nu vor suferi pierderi așa de mari, dupe cum își inchipuc unii, de la introducerea monopolului.

Este evident, că, o-dată cu monopolizarea alcoolului, va trebui să se degreze berea și vinurile ușore. Pentru combaterea alcoolismului acesta e chiar o măsură absolut necesară. Eftenirea berei și a vinului va spori de sigur consumația acestor articole, și carciumarii vor găsi, la vinăderia lor, un mijloc îndestulător de compensare pentru pierderile suferite asupra alcoolului. În Elveția, numai consumarea berei s'a urcat cu 25⁰/₀ dupe introducerea monopolului. Și e sigur că și la noi în țară, berea ușoră va deveni, în scurtă vreme, o bătură populară creându-se o mare industrie în legătură cu agricultura. În locul materiilor prime care se cer astăzi pentru fabricarea alcoolului, se vor cere mai multe produse trebuitoare fabricațiunei berei. Cultura hame-

ului și a orzătoarei va spori, și ast-fel nici agricultorul, nici cârciumarul, nici consumatorul nu vor fi în pagubă.

Nu trebuie să uităm asemenea că debitantul regiei va realiza, fără o prea mare osteneță, beneficii destul de mari. Dându-se însă aceluiași debitant dreptul de a vinde tutunul, chibriturile și alcoolul, s'ar crea o întrégă categorie de comercianți; la adăpostul concurenței ce le-o fac străinii, și s'ar contribui ast-fel la întărirea și la păstrarea clasei de mijloc pământene.

În Moldova, comerțul întreg, dar mai ales comerțul cu băuturi spirtose, a încăput cu totul pe mânele străinilor. Nici 10 la sută din cârciumele de prin orașele de peste Milcov nu mai sunt ale românilor. Debitanții străini găsesc asemenea diferite mijloce pentru a se furișa și în comunele rurale, făcând comerțul băuturilor sub nume de împrumut.

Această stare de lucruri nu va întârzi a se produce și în Muntenia, ca o consecință a faptului că, Moldova nemaî putând hrăni o pătură așa de compactă de străini neproducători, străinii aceștia vor căuta să emigreze către județele abia exploatare de densii, de dincoace de Milcov. În scurtă vreme, comercianții români de băuturi spirtuose din Muntenia, vor fi expropriați de străini, întocmai precum au fost expropriați și acei din Moldova, prin jocul liber al concurenței. O asemenea afirmare ar fi parut poate cam hazardată, cu veri-o 10 ani în urmă, pe când comerțul acestei părți de țară se află încă, în cea mai mare parte, în mâinile românilor. Astăzi, când avem înaintea ochilor faptul îndeplinit al acaparării unei părți a comerțului Capitalei, și a orașelor mai principale din provincie de către străini, afirmarea noastră e o încheiere sprijinită pe observări de fapte, a cărei valoare științifică nu se poate tăgădui.

Aceasta fiind mersul firesc al lucrurilor dar, nu e paradoxal de a susține că *monopolul vîndărei alcoolului va servi și interesele, bine înțeles, a le comercianților români de băuturi spirtuose.*

Din ori ce punct de vedere privim reforma noastră, ea se dovedește a fi o reformă, socială și politică, de o însemnătate capitală, în legătură cu interesele cele mai vitale a le țerei, cărora numai ea le poate da o deplină satisfacere.

Monopolul alcoolului singur va reduce consumarea băuturilor spirtuose, sporind, în acealși timp, mijlocele bănesci a le Statului. Monopolul singur va garanta în mod serios calitatea alcoolului pus în consumație, care astăzi otrăvesce populația noastră amenințată de o desevirșită degenerare alcoolică. Și rezultatele acestea, monopolul le dobîndesce fără de a lovi măcar în interesele, nu trecătoare ci statornice, ale industriei spirtului, a le producătorilor de țuică și chiar a le cârciumarilor, apărându-i mai ales, în contra peirei de care sunt amenințați.

Ce mai rămâne dar temeinic în totă du.mânia ce o întempină proiectul de lege pentru monopolul vîndărei alcoolului? Nimic alta de cât spaima cuvîntului monopol, și nechibzuința acelor, cari nu știu să vadă de cât interesul lor actual, indiferenți de ce se va întempla mai târziu.

Un asemenea punct de vedere p \acute{o} te s \acute{a} servesc \acute{a} de c \acute{a} l \acute{a} uz \acute{a} acelor \acute{a} cari nu a \acute{u} alt \acute{a} func \acute{t} iune in Stat de c \acute{a} t s \acute{a} caute de profiturile lor personale. El nu trebuie s \acute{a} fie regulativul purt \acute{a} rei \acute{s} i al aspira \acute{t} iilor omului politic, ca reprezentant al intereselor generale \acute{s} i permanente ale Statului.

\acute{S} i c \acute{a} nd se constat \acute{a} c \acute{a} interesele unei categorii anumite de cet \acute{a} teni, nu se impac \acute{a} cu interesele superioare ale poporului intreg, omul politic este dator de a se lupta ca s \acute{a} supun \acute{a} voin \acute{t} ei sale luminate t $\acute{o$ te impotrivirile, pentru a realiza binele ob \acute{s} tesc, singura sa preocupare.

A. C. CUZA.

Bucuresti, Martie 1895.

MONOPOLUL ALCOOLULUI

DISCURS

Rostit în ședința Camerei de la 7 Martie 1894

Domnilor deputați,

Cu ocasiunea discuțiunii asupra răspunsului la Mesagiul Tronului din anul acesta, am adus aci în desbatere, între altele, și cestiunea descrescerei populațiunii românesce și mai cu seamă a populațiunii din Moldova, mărginindu-mă atunci de a cere de la D. ministru de interne ca să dea o circulară către agenții sanitari din țară pentru a le atrage atențiunea asupra acestui fapt dureros.

Astăzi voi reveni încă o dată cu această cestiune înaintea Parlamentului; de astă dată, însă, pentru a o studia și a cerceta cari sunt cauzele descrescerei populațiunii și cari sunt mijlocele pentru a 'i pune capăt. Căci dintre popoarele culte, afară de Franția unde sunt condițiuni excepționale pe cari nu le voi cerceta aci, noi suntem singurul popor care descrescem în mod continuu fiind amenințați de a avea sôrta Peilor roșii din America, și a populațiunilor autochtone din Australia, cari au dispărut astăzi aproape cu desevîrșire. Și este caracteristic pentru starea de enervare a păturei noastre conducătoare, cum că de 40 ani de când populațiunea noastră din Moldova dă înapoi, nu s'a găsit nici un deputat ca să aducă cestiunea acosta înaintea Parlamentului și numai puținii ômeni de sciință care să o cerceteze cu tótă obiectivitatea și serioșitatea ce comportă.

Astăzi, însă, eu cred de datoria mea de a aduce înaintea Camerei această cestiune, a cărei deslegare nu mai pôte fi întârziată.

S'ar putea spune, cu tôte acestea, că momentul de față, cu neliniștea care 'l caracterisază, nu este tocmai bine ales, pentru studiarea unei probleme atât de grave. Dar nu eram stăpân să 'mi aleg momentul. Peste câte-va zile, în adevăr,

sesiunea parlamentară se termină, și n'am voit că acest interval de 8 luni, de la Aprilie și până la Noembre, să rămână cu desevirșire pierdut pentru deslegarea acestei cestiuni; iar pe de altă parte, D. ministru de finance ne a presintat un proiect de lege pentru reforma legii licențelor în care ved că D-sa nu se preocupă cu acest privilegiu, de cât numai de punctul de vedere curat financiar, și nici de cum cu alte cestiuni, cari s'ar putea ridica cu ocasiunea discuțiunei acestei legi. In adevăr, iată ce ne spune D-sa în expunerea de motive a proiectului D-sale de lege:

»Dreptul Statului de a 'și creea venituri luând o părțică din avuția fie-căruia, fiind încontestabil, comerțul băturilor spirtose, era firesce desemnat pentru a fi impus la un »imposit special, din cauza avantajilor reale ce presintă »asupra celor-alte ramure de negoț: cu un capital relativ »redus, care se învêrtesce cu o repeđiciune necunoscută de »alt comerț; se pot realisa câștiguri însemnate, aprópe fără »nici un risc, din vindarea unor mărfuri cari nici se trec »din modă, nici lasă rămășițe ce nu se mai pot vinde cu folos. Iacă de ce legiuitorul n'a greșit când a cređut că această »ramură a activității comerciale se póte supune la o contribuțiune proprie, în afară de taxa de patentă, care apasă »asupra tuturor beneficiilor profesionale«.

»Că impositul nu este nici nemăsurat de greú o dovedesce, »în mod elocuent, situațiunea comerțului de bături spirtose la diferite epoce. In 1886 numărul debitanților a fost »de 23.533; în 1888 de 24.578; în 1890 de 25.866; în 1892 »de 26.316. Dacă contrariul ar fi fost adevărat, de sigur că »aceste cifre ar fi scăđut, sau cel puțin ar fi rămas staționare, în loc de a cresce în mod constant și în proporțiune »destul de însemnată«.

Și D. ministru de finance se bucură, se înțelege, de acest spor al debitanților de bături spirtose, și, prin urmare, de această întindere a beției în țera românescă. Pe lângă acestea, tot în această expunere de motive, D-lui ne spune că a regulamentat comerțul ambulant în contra căror dispozițiunii, de altminteri, s'a plâns societatea comercianților de bături din Bucuresci, ca una ce lovesce în drepturile comerțului serios, exercitat de pământeni, și nu folosesc mai ales de cât străinilor, cari cu acest miđloc ruinéză pe comercianții noștri.

Și când acest proiect de lege va intra în discuțiune, se vor

găsi, de sigur, deputați cari să protesteze în contra acestei măsurii nepotrivite.

Așa fiind însă, se nasce întrebarea: Când se presintă în discuțiunea D-vostre o cestiune, ca reforma legii licențelor, ôre trebuie să ne îngrijim numai de starea noastră financiară, sau sunt și alte cestiuni cari trebuie să ne preocupe?

Eü, D-lor, cred că se presintă aci o cestiune de o mai mare însemnătate de cât cestiunea financiară, și acesta este în strânsă legătură cu reforma care ne preocupă, cestiunea descrescerea populațiunei creștine din țeră de la noi, și mai ales din Moldova.

Și tocmai pentru că în convingerea noastră există o strînsă legătură între reforma impositului asupra băuturilor spirțuoase și descrescerea populației, am adresat aceste două interpelări: una D-lui ministru de interne, și cea-altă D-lui ministru de finance. Și pentru a vă convinge și pe D-vostre despre acesta, să 'mă dați voie să vă citesc mai întâiü textul însuși al interpelărilor mele.

Iată interpelarea adresată D-lui ministru de interne:

»Față cu faptul de mult constatat a descrescerea populației creștine, mai ales în unele județe din Moldova, întreb pe D. președinte al consiliului și ministru de interne: cari sunt mijlócele ce crede D-sa, că ar trebui să luăm pentru înlăturarea pericolului ce ne amenință«.

Iată și aceea adresată D-lui ministru de finance:

»Față cu calitatea próstă a alcoolurilor ce se fabrică, mai ales în Moldova, și cari sunt puse în stare cu totul brută în consumație, întreb pe D. ministru de finance, cari sunt măsurile ce se pot lua pentru a stabili un control mai sever asupra fabricațiunei și a debitului băuturilor spirțuoase«.

Și fiind-că aceste cestiuni sunt strâns legate între ele, de aceea tocmai am cerut ca de o-dată să fie puse la ordinea zilei, spre a le desvolta pe amândouă în același timp.

Chiar de la început vedeți, dar, cum că în convingerea mea era că băuturile spirțuoase sunt în strânsă legătură cu descrescerea populațiunei, și în așa mod că alcoolul este cauza adevărată și descrescerea, efectul; și acesta este tocmai ceea ce doresc a vă dovedi și D-vostre.

Pentru acesta vă rog a 'mă da voie să vă citesc statistica populațiunei, ca să pot a vă învedera tótă întinderea pericolului ce ne amenință.

Iată statistica populațiunei pe Decembre 1892:

În reședințele de județe s'au născut 2.310 și au murit 2.936, va să dică în toate orașele populațiunea descresce.

Și este de observat că numai orașele: Bacău, Bêrlad, Botoșani, Focșani și R.-Sărat, unde numărul evreilor e foarte mare și unde populația creștină descresce într'un mod îngrijitor, dau un excedent de 47 născuți.

Dar iată cu ce excedente se presintă ortodocșii și evreii în unele din comunele urbane, pe cele șese luni d'ânteiu a le anului 1892:

ORAȘUL	ORTODOCȘI		EVREI	
	Născuți	Morți	Născuți	Morți
Bacău.	—	52	49	—
Botoșani.	—	68	134	—
București	—	211	255	—
Craiova	—	52	29	—
Dorohoiu	—	5	87	—
Iași	—	261	267	—
Piatra	—	37	60	—
Pitești	—	31	13	—
Ploesci	—	45	14	—

Dar ceea ce este mai îngrijitor, e că și comunele rurale au început să dea îndărăt.

Iată excedentele pe șese luni în unele din comunele rurale (pe județe):

JUDEȚUL	ORTODOCȘI		EVREI	
	Născuți	Morți	Născuți	Morți
Bacău.	—	338	73	—
Iași.	—	273	76	—
Fălciu.	—	56	31	—
Putna.	—	796	28	—
R.-Sărat.	—	58	5	—
Tecuci.	—	630	20	—
Tutova	—	205	21	—
Vaslui.	—	351	39	—

Este de observat că excedentul acesta de morți în comunele rurale le dau mai ales județele din Moldova și județul limitrof R.-Sărat, ceea ce dovedește că răul începe a se lăți și asupra populațiunii rurale din Valachia.

Dacă cercetăm excedentele ce le dau ortodocșii și evreii în unele județe pe aceste șese luni, obținem următoarele rezultate :

JUDEȚUL	ORTODOCȘI		EVREI	
	Născuți	Morți	Născuți	Morți
Bacău.	—	410	133	—
Fălciu.	—	29	80	—
Iași.	—	560	364	—
Ilfov	—	232	257	—
Putna.	—	888	100	—
Tecuci.	—	703	26	—
Tutova	—	277	59	—
Vaslui.	—	366	95	—
Vlașca	—	150	14	—

Iată acum și rezultatul total pe cele șese luni în comunele rurale, în comunele urbane și, în sfârșit, totalul general pentru țera întregă dupe fie-care cult :

In comunele rurale

	Născuți	Morți	Excedent
Ortodocși	85.957	76.933	+ 9.024
Protestanți.	127	72	+ 55
Lipoveni.	158	130	+ 28
Mahometani	639	620	+ 19
Israeliti	1.204	512	+ 692
Catolici	1.247	1.658	— 44
Armeni	14	17	— 3
Necunoscuți	—	—	— 29

In comunele urbane

	Născuți	Morți	Excedent
Ortodocși	11.521	12.338	— 817
Catolici	751	846	— 95
Armeni	56	79	— 23
Lipoveni	75	77	— 2
Mahometani	239	320	— 81
Necunoscuți	—	88	— 88
Protestanți	223	156	+ 51
Israeliti	3.868	2.165	+ 1.703

Totalul general pentru țera întregă

	Născuți	Morți	Excedent
Ortodocși	97.478	89.271	8.207
Protestanți	350	238	112
Lipoveni	233	207	26
Israeliti	5.072	2.677	2.393
Catolici	1.998	2.504	506
Armeni	70	96	26
Mahometani	878	940	62
Necunoscuți	12	127	117

Din aceste tabele statistice rezultă dar că populația creștină din țară crește foarte puțin, că în orașe creștinii pier pretutindenți, că în comunele rurale din Moldova, asemenea se împușineză, și că numai populația rurală din Valachia, contribuie la micul spor de 8.207 născuți ortodoxe ce am constatat în țera întregă pe aceste șese luni. Evreii însă, în același timp, se înmulțesc pretutindenți, și în orașe și la sate, atât în Moldova cât și în Valachia.

Acum, D-ilor deputați, de sigur, este interesant de a se ști de când a început această descrescere a populației creștine,

mai ales în Moldova. Și dacă ne întorcem privirea către anul 1839, dintr'o statistică făcută atunci, constatăm că în toate județele populația creștină se înmulțea în mod îmbucurător, și iată în comparație cu statistica actuală, dar numai pe cele șese luni d'ntéiu ale anului 1892, excedentele ce le dădeau evreii și creștinii în unele județe din Moldova, în anul 1839:

JUDEȚUL	ORTODOCȘI				EVREI			
	NĂSCUȚI		MORȚI		NĂSCUȚI		MORȚI	
	1839	1892	1839	1892	1839	1892	1839	1892
Bacău	930	—	—	410	19	133	—	—
Fălciu	784	—	—	29	12	80	—	—
Iași	1.123	—	—	560	5	364	—	—
Putna	213	—	—	888	8	100	—	—
Tecuci	265	—	—	703	2	26	—	—
Vaslui	937	—	—	366	5	95	—	—

De aci se vede că în anul 1839, toate județele cari dau astăzi excedente de morți, dădeau excedente de naceri și că populația creștină din Moldova sporea pe atunci în mod normal. Este drept însă, că pe când în 1839, în Iași de-o pildă, evreii nu dădeau de cât un excedent de 5 naceri, în acele șese luni ale anului 1892, ei dau un excedent de 364, și, pe când în județul Putna, evreii se presintă cu un spor de 8 suflete pe tot anul, ei se presintă în cele șese luni din 1892, cu un spor de 100 suflete, ceea ce ar face pe tot anul un număr înduoit, se înțelege.

Dacă cercetăm acum rapórturile dintre morți și născuți, pe anul 1839, pentru ortodocși, în toate județele din Moldova, obținem următoarele rezultate :

Născuți	22.294
Morți	13.441
	8.883

Adică, un excedent de nașteri de 8.883 în anul 1839, pe când dacă adunăm excedentele din diteritele județe ale Moldovei, pentru cele șese luni numai ale anului 1892, vedem că în timpul acesta populația ortodoxă a scăzut. Șese județe: Botoșani, Covurlui, Dorohoiu, Neamțu, Roman și Suceava, au dat un excedent de nașteri de 3.154 de suflete, pe când șese alte județe și anume: Bacău, Iași, Putna, Tecuci, Tutova și Vaslui, au dat un excedent de morți de 3.204 suflete, ceea ce face, pentru întreaga Moldovă, un excedent de morți de 50 de suflete pe cele d'ântéiu șese luni ale anului 1892.

Acésta este starea de lucruri din țările noastre în comparație cu anul 1839.

Cu ocazia unei cuvântări a D-lui Morțun, am ținut că era mai bine cu 50 de ani în urmă, și cred că astăzi am dovedit-o pe deplin. Căci în vremea regulamentului organic, de tristă memorie cum zice unii, populația creștină din Moldova se înmulțea, pe când astăzi, sub regimul tuturilor libertăților, noi Românii pierim în partea de sus a țerei, și suntem înlocuiți cu evrei.

Dacă luăm acum în cercetare numai *statistica orașului Iași*, apoi vedem că în anul 1839 se nasc peste tot 674 ortodocși și mor 665, ceea ce dă un spor de numai 9 suflete, pe când evreii se nasc 391 și mor 287, dând, adică, un excedent de nașteri de 14 suflete pe tot anul.

De aci însă se poate vedea cât de crâncenă a trebuit să fie lupta dintre populația autohtonă și evreii cari năvăleau în țară, căutând să pună mâna pe mișlocele mai îndemnatice de hrană ale pământenilor. Statisticianul de la 1839 însă, dându-și seamă de pericolul ce ne amenința, și vădând că populația ortodoxă abia se mai înmulțesce, ne spune următoarele, făcând socotélă pentru totă Moldova :

»La jidovi însă, locuitorii de poliții între 1.295 născuți, sunt 673 morți, adică, că numărul celor născuți întrece jumătatea sumei celor morți, în cât, urmând purea asemenea analogie, impropararea jidovăscă a polițiilor va întrece în viitorime pe aceea a creștinilor«.

Prevederile sale s'au realizat, și încă cu prisosință. Și în anul 1875, cu ocaziunea punerii în aplicare a legii sanitare, D. dr. Flaișlen constată că : »marea majoritate a populației din Iași«, este israelită, dându-ne în același timp și statistica orașului Iași pe cei 10 ani 1865—75 :

	Născuți	Morți	Excedente
Ortodocși	15.082	15.775	— 5.693
Catolici	592	803	— 211
Protestanți	176	191	— 15
Armeni	84	117	— 33
Lipoveni	132	273	— 141
Evrei.	17.497	14.557	+2.940

De aci se pôte vedea că în acești de ce anî, în orașul Iași, creștinii de veri-ce rit au scădut fie-care în proporție, și că numai evreii s'au înmulțit, și iată observațiile ce le face Dr. Flaișlen ;

»Duce ceea ce ne spun cifrele, această scădere a elementului creștin și această sporire a elementului israelit, nu sunt efectul unei întâmplări, dar din contra, ele sunt o regulă bine observată«.

Iată acum ce ne spune și despre împărțirea populației orașului Iași :

»Așa dar, dacă duce recensământul din 1866 și duce imperfecțiunile acestui recensământ, se dicea la 1871 că populația Iașului se alcătuesce din 36.000 creștini și 39.000 israeliți, astăzi avem tot cuvântul, duce diminuarea relativă a populației, să dicem că sunt în Iași aproximativ 30.000 creștini și 42.000 israeliți, sau în total 72.000 locuitori«.

Acésta se putea spune la 1875. Astăzi nu scim dacă au mai rămas în Iași 20.000 de creștini.

Iată în sfârșit părerea doctorului nostru întru cât se atinge de viitorul ce ne așteptă :

»Față cu asemenea rezultat, consiliul de igienă și salubritate publică local, are datoria să vadă bine ce va urma când în fie-care 10 anî creștinii vor perde câte 6.093 și israeliții vor câștiga câte 2.940 suflete. Viitorul căutând a 'l afla, duce rezultatul acestor 10 anî, trebuie să spunem că exact în 50 de anî, în orașul Iași nu va fi nici un creștin și totă populația va fi alcătuită numai din israeliți«.

Sar fi putut crede că acest strigăt de alarmă va fi audît. Dar nu se face nimic.

Acceași stare de lucruri urmază fără ca consiliul de igienă, orî ministrul de interne să se fi preocupat de dânsa. Con-

»elită; luând în considerațiune cum că aprópe $\frac{2}{3}$ din populațiunea orașului este israelită, atunci putem vedea cu multă ușurință că, într'un viitor nu prea îndepărtat, are să urmeze o substituire prin elementul israelit. Acesta forméză o amenințare ba chiar un pericol, care ar trebui să preocupe cu multă serioșitate nu numai administrațiunea și guvernul ci și în parte pe fie-care român«.

Vrea să dică, dupe ce aprópe întreaga poporație creștină din Iași a dispărut, doctorul primar al orasului se mulțumesc să constate în termíní mai puținí precíși numai, aceea ce constatase cu 15 ani în urmă doctorul Flaișlen, și aceea ce se prevăduse încă din anul 1839, dupe cum am vădút din statistica publicată pe anul acela.

Rămâne acum să mai cercetăm statistica orașului Iași încă pe anii 1891 și 1892 pentru a vă dovedi că poporația creștină se împuținéză pe fie-care an, și că raporturile dintre născuți și morți nu s'au îmbunătățit nici în ultimul timp:

Anul 1891

	Născuți	Morți	Excedent
Creștini	985	1.554	— 569
Evrei	1.480	1.074	+ 406

Anul 1892

	Născuți	Morți	Excedent
Creștini	932	1.438	— 496
Evrei	1.497	984	+ 513

Acum, D-lor, dupe ce v'am arătat cam în ce fel descreșce populațiunea creștină la Iași, și pentru a nu rămâne ca și doctorii noștri cari se preocupă numai să constate că mor creștinii, dar pentru ce mor nu cred că trebuie să ne dea răspuns, se cade să căutăm cauza acestei stări de lucruri dureroase.

Căci, înțelegeți bine că orî-ce reformă veți face, orî-ce aspirațiuni nobile veți avea în țera D-vóstre, întru câtă vreme se dovedesc că poporațiunea creștină descreșce încontinuu, și pe câtă vreme se constată că evreii se înmulțesc, întreacă

civilizațiunea noastră e amenințată, într'un viitor nu prea îndepărtat, să ia cu desăvîrșire un caracter străin, pôte chiar evreesc sau pôte a vre unui alt neam de ómenî, dar în tot casul, să nu mai fie românescă. Ast-fel încăpënd mai întéiú orașele în mánile străinilor, populațiunea de la sate lipsită de conducători ei firești, va ajunge pătură de exploatat în mánă exploatatorilor de alt neam, cari sunt cu atât mai aprigi, cu cât nu fac parte din același popor.

Acuma, D-lor, mai înainte de a cerceia noi înșine cauza descrescerei poporațiunei, să căutăm cari sunt răspunsurile ce le-aú dat savanții noștri în această materie.

În raportul său din 1875, doctorul Flaișlen, ne spune că consiliul de igienă »s'a ocupat în mai multe ocașii a găsi cari »sunt cauzele pierderii populației creștine și între mai multe »cauze, cele mai principale cred a fi următoarele....«

Va să dică, avem aici în anul 1875, părerea doctorului primar de la Iași, în privința fenomenului pe care 'l observăm cu privire la descrescerea populațiunei.

Iată punctele—șese puncte—pe cari D-sa le arată că ar fi cauzele descrescerei populațiunei.

Mai întéiú, ne spune că progenitura la creștini este mai mică, și în al doilea rând, că la creștini căsătoriile se fac la o etate mai înaintată de cât la israeliți.

Aci este de observat cum că faptul acesta, că progenitura la creștini este mai mică, și că la dênșii căsătoriile se fac mai târziu, și, prin urmare, nu produc un număr suficient de copii, ne pôte explica pentru ce israeliții se înmulțesc, dar nu explică, în tot casul, pentru ce creștinii pier, pentru că eú ași admite, până la unóre-care punct, ca să nu ne înmulțim, dar nu pot admite ca să perim.

În al treilea rând, doctorul Flaișlen ne spune într'un mod scurt, cu un singur cuvânt, că o altă cauză a descrescerei ar fi »sărăcia«.

Dacă doctorul nostru 'și-ar fi dat ostenéla să studieze cesțiunea, ușor am fi putut înțelege cum sărăcia pôte să aducă descrescerea poporațiunei. Un singur cuvânt însă, aruncat numai așa, fără nici o lămurire, nu dovedesce nimic. Căci ași întreba, care sărăcie, și pentru ce poporația noastră ar peri tocmai în timpurile noastre de sărăcie? Acesta are nevoie de o explicare mai amănunțită și într'un studiu făcut în 1893 am arătat cum evreii aú năvălit în țeră, tocmai atunci când noi eram în stare de prefacere și când nu eram încă pregătiți

pentru a primi formele civilizațiunei moderne. Venind cu cunoștinți cari corespundeaū stărei de cultură, către care noi ne îndreptam, israeliții fiind dar mai bine înzestrați...

D. Moruzi: Ți-le jidanî.

D. A. C. Cuza: Primesc și eū rectificarea făcută de D. Moruzi.

Acești jidanî venind dar în țeră mai bine pregătiți, a trebuit să rămână biruitorî în lupta economică, pentru că nu s'a luat nici o măsură contra lor, și pentru ocrotirea pămînturilor.

Și ca să nu credeți D-văstre că acestea sunt numai în părerea unor ómenî, de pură teorie, să'mî dați voe să vë citesc o scrisóre pe care o primesc de la un cetățén anonim, scrisóre fórte interesantă din multe puncte de vedere, fiind-că, între altele, aruncă o lumină viue asupra moduluî cum se judecă de către unii activitatea noastră parlamentară, și este bine a se sci aci în Parlament, cam ce gândește omul care nu este înregimentat în nici un partid, și care se rostesse, nu dupe teorii învățate în cărți, ci numai dupe cunoștințele practice pe cari le a putut căpéta în viața de tóte zilele.

Iată ce ne spune acest anonim cetățén căruia 'i rămân recunoscător pentru ostenéta ce 'și-a dat:

»A vedut interpelarea ce ați făcut D-lui ministru de interne
»în privința descrescerei populațiunei române și 'mî-am făcut
»intrebarea: Acéstă interpelare este ea îndreptată ministru-
»truluî de către deputat cu un dor pentru binele public, sau
»cum de obiceiū se crede în popor, asemenea interpelări sunt
»zeflemele sau împedicări în mersul lucrărilor legislative, și
»drept să 'ți spun, nu am putut să 'mî dau tocmai un răspuns,
»care să mă orienteze, pentru că, multe și mari sunt
»minunile în țera noastră, dar in fine tot am făcut o reflexiune«.

Vedeți, D-lor, ce crudă satiră la adresa luptelor noastre de partid și a activității noastre sterile în mare parte, pentru că uită adevăratele interese ale țerei, substituindu-le interesele trecătoare ale grupărilor politice, sau chiar numai ale unor ambițioși din clasa politicianilor. Și cum e privită de lumea cea multă acéstă activitate a noastră care nu e îndreptată asupra bineluî public, ce e făcută numai ca să indestuleze și să mulțumescă poftele seci de ambiții și interesele păturei suprapuse, care 'și uită origina sa, și care nu mai are rațiunea de a fi când ajunge în asemenea stare. Și vedeți cum ne-

judecă ómenii cari nu sunt înregimentați în partide, cari nu se pot interesa, prin urmare, la luptele D-vóstre politice, și cărora la urma urmelor le e indiferent cine stă pe acele bănci, dacă albi sau roșii, intru câtă vreme el piere. Și de sigur că modul acesta de a ne înțelege datoria, trebuie să aducă desconsiderarea Parlamentului, și a politiceii în genere.

Dar să 'mi dați voe să urmez cu citirea acestei interesante scrisori :

»Am dis, deputatul trăesce într'o atmosferă prea sus ridicată de stratul poporului și la rëndul seú ministrul, dacă nu în aceeași linie, mi se pare și mai sus«.

Aci D-lor, cetățenul anonim e cu totul naiv, fiind-că crede că numai deputatul trăesce într'o atmosferă prea sus pusă de popor, și nu șcie că și miniștrii trăesc într'o atmosferă prea sus pusă de deputați.

Da, D-lor, de câte ori se face o lege și are să se ia veri-o măsură mai importantă, cred eu că ar trebui să se consulte Camera nu numai în mod oficial ci și în mod oficios, adică să se ție se má de dorințele noastre ale deputaților și să ne întrebați și pe noi când e să se facă o lege. Înțelegeți D-vóstre că o majoritate e prea cuminte, politicesce vorbind, pentru ca, cu ocasiunea ori-cărui proiect de lege greșit, să facă crize ministeriale; căci în cazul acesta ar trebui póte la fie-care duoé se ptémáni, de câte ori se iau mészuri nechibzuite de miniștri, să avem criză ministerială, ceea ce ar face imposibilă ori-ce guvernare. Prin urmare, nu trebuie să credem că noi deputații suntem aici numai agenți de control.

Se înțelege de la sine că în primul rënd trebuie să controlăm activitatea D-vóstre de guvern, și scim prea bine că nu avem răspundere de modul cum conduceți treburile țerei. Dar nu înțeleg ca D-vóstre ați putea crede că, în loc să ve fi suít de la majoritate în sus la minister, v'ați scoborit, póte cu hárzobul, din cer la minister, și să nu țineți se má de noi.

Nu voesc să citez exemple fiind-că nu ași voi să am aerul că lovesc în una sau alta din mészurile luate de guvern, dar ar fi bine să ve amintiți că și noi existăm, și că avem póte tot atáta drept de a fi ascultați ca și funcționarii din minister și că póte avem cunoscințe mai intinse de cât acei biurocrați a căror vederi se márginesc în cercul mai strimt al administrațiilor respective.

Și acésta chiar în interesul țerei și al D-vóstre propriú, căci neținând se má de luminile ce v'am putea aduce noi de

putații, vă expuneți să faceți legi, cari nu sunt în folosul poporului, cum s'au mai făcut.

Dar să revin la scrisoarea cetățenului nostru care se încercă să răspundă la întrebarea pentru ce descresce populațiunea din Moldova.

»Ei bine, acești doi factori nu vor fi în stare să se înțelegă pentru că și unul și altul nu prea își dau sémă de re-
»lele poporului și 'mi-am đis: să dau deputatului o mică
»schiță, căci timpul nu'mi permite și forțele nu mă ajută ca
»să injghebez pe rënd tóte ticăloșiile cari ar coprinde multe
»volume tratând mizeriile ce încing pe bietul popor român.

»Să încep cu locuitorii din comunele urbane :

»Tóte forțele materiale sunt astăzi în mâna ovreilor: pră-
»vălii, case și orî-ce avut, fost odinióră a Românilor, astăzi
»lăfăesce în ele puhoiul ovresc. Românul redus la mizerie
»încet încet se perde și se retrage în marginile orașelor, abia
»putënd trăi din o đi în alta. El credit nu are, comerțul,
»care a ajuns un trafic neonest, este în mare parte în mâna
»jidovilor. Industria, în tot felul falsificată, se exercită în
»dauna consumatorilor și de care Românul nu se póte atinge.
»Românul a ajuns în țera lui, când vorbește de interese să
»trateze chestiunile în șopte pentru că la tot pasul este spio-
»nat de jidani. El nu póte ridica glasul pentru a dice un cu-
»vânt în contra unui evreu ca să nu fie distrus și chiar lovit
»în credit.

»Jidovul imbuibat de capitaluri câștigate cu șiretenie, im-
»buibat de un trafic neonest comercial, imbuibat de resur-
»sele ce le aduce o industrie falsificată, trăesce în tótă răs-
»fățarea, se căsătorește ténér, face copii, îi cresce cu ușurință
»și când este om de 30 ani, are copii ridicați pe cari îi
»căsătorește iarăși de tineri și așa se reproduc într'un mod
»care trebuie să ne înspăimânte.

»Românul, descuragiat, fără ocupațiune producătoare, afară
»de un proletariat al funcționarismului, care 'i mai dă pu-
»țină aparență înșelătoare, când a ajuns la aprópe bêtrânețe,
»reduc la completă slăbiciune, se gândește la însurătoare
»dupe ce 'și-a usat tóte forțele în celibat, și dacă pe ici pe co-
»lea veđi câte un copil, abia se ridică la 5—6 ani pentru ca
»să dispară.

»Vé întreb: ce minune ar fi ca, în asemenea circumstanțe,
»Românul să mai pótă merge înainte, măcar că are dreptul
»de a dice că este urmașul lui Traian«.

Aci, D-lor, cetățenul acesta a răspuns ôre-cum la frazele cari le faceți de la tribună, dîcînd că nu pere Românul. Dar și statistica ne dovedesce că Românul piere, orî cât de descendinte ar fi al lui Traian, și poporul scie că piere, și se cade ca D-vóstre să dați răspunsul la întrebarea: pentru ce piere populațiunea română în țera românescă?

Să trec acum, D-lor, la a patra cauză a descrescerei populațiunei dupe D. Dr. Flaişlen. D-sa dîce că altă cauză a descrescerei ar fi lipsa de căutare medicală la poporația creștină.

»Observăm cu părere de rău, dîce doctorul Flaişlen, că la »timp de bôlă, clasa de jos a poporației creștine nu chiamă »medicul de cât când bôla a inaintat fôrte mult, și de multe »orî nu'l chiamă nici de cum. Acésta încă este, de sigur, o »cauză pentru care mor mai mulți creștini de cât israeliți«.

Dacă am întreba însă: ôre căutarea medicală era mai îngrijită la 1839, de sigur că nimeni nu are să dîcă că atunci, când aprópe nu existau doctori, nici în orașele nóstre necum la sate. Românul era mai bine căutat.

Dar este numai o închipuire de doctor, să se credă că, dacă populațiunea descresce, cauza saŭ causele acestui fenomen s'ar putea înlătura cu hapurile și cu decocturile de ceaiŭ de mușetel de la spițerie.

Trebue fără îndoială să fie o cauză ascunsă, un rău general, care sleesce puterile poporației nóstre, și care, de sigur că nu se pôte vindeca prin câte-va ordonanțe, fie ele chiar nimerite ale doctorului.

Și când un asemenea doctor își închipue că, dând medicamente unui bolnav saŭ la dece bolnavi, are să împedice descrescerea poporației, care este generală și se constată de decimii de ani, acésta este numai o închipuire curată care dovedesce lipsa totală de cugetare a sa, iar nu de sigur folósele cari le-ar aduce asemenea procedare.

Acum, D-lor deputați, ajung la un punct fôrte interesant. D. doctor ne spune că o altă cauză a descrescerei populațiunei ar mai fi și întrebuițarea spirtului. Și fiind că acésta este, dupe părerea nóstră, cauza de căpetenie care face să descrescă populațiunea creștină, este interesant să vedeți ce spune doctorul nostru și cum tratéză acest punct de o însemnătate capitală, n'ar fi de cât pentru a vă arăta în ce mod ușor și ca nisce adevérați diletanți, savanții nóstri tratéză chestiunile cele mai grave:

»Clasa de jos a poporației creștine, din cauză că este

»chiămată la lucrările cele mai grele, caută a'și îndulci greu-tățile vieței făcându-le mai puțin simțite; de aci vine pôte »că în ignoranța ei face o prea multă întrebuițare de spirit »(rachiū). Oamenii, însă, cari fac o întrebuițare prea mare »de asemenea băutură se expun fără înduoială la multe con- »secințe vătămătore sănătăței, cari adese-orî aduc sfērșit »letal«.

Va să dīcā, doctorul nostru vorbesce numai de influența directă a alcoolului asupra organismului individului alcoolisat, privindu'l din acest punct de vedere ca o cauză a descrescerei populației nōstre. Despre acțiunea indirectă, și cu mult mai vătămătore pentru înmulțirea populației, nici nu pomenesce.

Vom vedea ce este întemeiat în părerea acēsta și cât de superficial a tratat acēstā cestiune doctorul Flaișlen.

În al șeselea punct, și cel de pe urmă, acest doctor spune în sfērșit, că ultima cauză, constatată de consiliul de igienă, a descrescerei populațiunei creștine, ar fi ducerea copiilor noui nāscuți la primărie.

Aci trebuie să mă mir de lipsa totală de bun simț a învățatului doctor.

Și în adevēr, din duoē lucruri unul: saū și copii de evrei ca și copii de creștin noui nāscuți sunt aduși la primărie, și atunci cum se pôte dīce că acēsta ar fi o cauză de descrescere numai a populației creștine, saū numai copii de creștini sunt aduși la primărie și copii de evreu sunt scutiți de asemenea formalitate ucigētore, și atunci nu înțeleg cum consiliul de igienă a putut îngădui măcar un moment o asemenea stare de lucruri.

De aci, însă, rezultă lipsa totală de îngrijire, lipsa totală de cugetare, lipsa totală de consciință a funcționrilor puși în fruntea administrațiunei, și cari trebuie să răspundă la interesele cele mai grave ale populațiunei romānesce.

Și iată tocmai una din cauzele pentru care pierim, pentru că nimeni nu'și face datoria, dupe cum ar trebui să 'și o facă.

Cu tōte acestea, și de și am vēdūt că răspunsurile date de doctorul Flaișlen în 1875 sunt cu totul neindestulătore, totuși, trebuie să recunōscem, că pe achipuitele și bijbāind ore-cum în întuneric, de ore-ce proceda cu totul fără sistem, tot s'a făcut o încercare de a deslega cestiunea descrescerei populației, atrāgēndu-se, fie chiar în mod cu totul primitiv, cel puțin privirile asupra celor duoē cauze mai însemnate a des-

crescerei: sărăcia și alcoolismul. De atunci încôce însă, trebuie să constatăm o decădere desevîrșită. Rapórturile consiliului de igienă din Iași nu mai conțin nimic. Nici raportul din 1884, nici acel din 1889, nici acel din 1890 nu se mai ocupă de cestiunea descrescerei alt-fel de cât dór pentru a o constata. În raportul pe anul 1891, găsim chiar o notă optimistă. În acest raport constatându-se că Românii perd 569 suflete și evreii câștigă 466 suflete, se spune următoarele:

„Și la mortalitate găsim în anul acesta *un raport mai* „mulțumitor de cât în anul trecut; căci în anul 1890 mortalitatea la creștini a fost de 65,5 0/0, iar la israeliți 38,5 0/0 „din mortalitatea totală, de vreme ce în anul 1891, la creștini a fost 59,1 0/0, iar la israeliți 40.9 0/0 din numărul total al morților“.

Acésta numesce medicul primar al orașului un raport „mai mulțumitor“ de mortalitate. Veți dice póte că doctorul nostru se bucură că în 1891 aú murit mai puțin de cât în 1890. Dar nici acésta nu este adevărat, căci în anul 1890 creștinii perd numai 489 suflete, iar în 1891 ei perd 569, adică aproape cu o sută mai mult.

Calculule ce le face să'l mulțumescă dar pe D-sa și pe cei din consiliul de igienă de la Iași!

Trecem acum la raportul consiliului de igienă al orașului Iași pe anul 1892, cel de pe urmă care s'a publicat, și care este cu totul caracteristic, pentru starea de decădere intelectuală și de nepăsarea a păturei noastre đisă cultă:

„Ăci se constată disproporțiunea cea mai bătătoare la ochi, „care este aproape cu neputință de explicat. Pe când israeliții „se află numeric mai mulți în oraș, pe când ei cu tot numărul mai mic de căsătorii, ne dau un număr mai mare de „născuți, dacă cercetăm mai departe cifra mortalității, unde „ne așteptăm naturalmente să găsim și un număr mai mare „de morți, raportul se chimbă, și în mod neexplicat ne presintă o mortalitate mult mai mică. Să fie óre condițiunile „sociale, igienice, sau alte condițiuni sub cari viețuesc ei, „mai favorabile de cât la creștini? Să dicem óre că munca „ce o suportă, pentru agonisirea hranei đilnice, să le fie mai „ușóră de cât aceea a creștinilor? Nici condițiunile sociale, „nici cele igienice și nici modul de traiú, nu sunt acele cari „le perfecțiunează, le întreține organismele lor, și îi face mai „resistibili contra influențelor vătămătoare. Pentru a putea da „o soluțiune măcar în parte la acésta cestiune, care ni se

»impune de sine însăși, voi răspunde incomplet susținând următoarele: 1) Israeliții de acasă, prin sine înșiși, formeză o rasă mai resistibilă; 2) Iși epuizează prin labóre fizică mai puțin forțele, și 3) In cas de bôlă saü chiar numai indispozițiune, alérgă la moment și de la început la ajutorul medical.

»Aceste trei puncte nu aü nevoie de o dezvoltare mai largă, »cäci ele vorbesc prin sine însuși, dar recunosc că nu sunt »singurele răspunsuri cari se ne dea explicațiunea disproporțiilor constatate«.

Va să dîcă la 1892, dupe ce populațiunea creștină din Iași perise aprópe cu desévîrsire, medicul-șef al orașului nu găsesce, dupe 20 de ani de experiență, alt-ceva de cât să ne resume în aceste trei puncte cauzele cari, dupe el, aduc descreșterea populațiunei creștine. Să'mi permiteți acum să cercetez aceea ce este adevérat în opinia savantului și experiențului nostru doctor:

1) »Israeliții, dîce raportul, de acasă, prin sine însuși, forméză o rasă mai resistibilă«.

In fața acestei savante afirmări, nu se póte să nu ne aducem aminte de vestitul doctor a lui Molière, care fiind întrebat pentru ce opiul produce somnul, răspunde:

*Quia est in eo
Virtus dormitiva.*

Cu deosebire numai că doctorul lui Molière era cel puțin logic.

Și in adevér, D-lor, căci la întrebarea: de ce opiul te face să dormi, dînsul răspunde cel puțin logic: *quia est in eo virtus dormitiva.*

Pe când dacă pe doctorul nostru îl întrebî pentru ce populațiunea creștină descresce, îi răspunde: pentru că *ovreii* sunt mai resistibili. Acésta e o lipsă de judecată care nu are sémán. Căci, D-lor, eü nu'l întreb, pentru ce evreii sunt resistibili orî nu, dar îl întreb, pentru ce populațiunea creștină descresce, și la acésta nu se răspunde: pentru că evreii se înmulțesc.

Va să dîcă punctul ántéiü n'are nici o valóre.

Iată acum ce ne spune la punctul al duoilea:

2) »Iși epuizează prin labóre fizică mai puțin forțele«.

Și cu tóte acestea, tot D-sa ne spune, cu câte-va rënduri mai sus că, »nici condițiunile sociale, nici cele igienice și

»nici modul de traiu, nu sunt acele cari le perfecționeză, le »întreține organismele lor, și îi face mai resistibili...« Dar 'l-ași întreba: dacă nu condițiunile sociale, apoi cari sunt cauzele cari îi fac pe români să 'și epuizeze mai mult forțele prin labóre fizică, de cât evreii?

Va să dică nici aci, doctorul nostru nu ne dă un răspuns satisfăcător, și nu ne arată, cum anume, și pentru ce populația creștină descresce.

La punctul al treilea, în sfârșit, revine și D-sa la faimósa afirmare că românul piere pentru că nu alérgă la ajutorul medical:

3) »In cas de bólă saú chiar numai indispozițiune, alérgă »la moment și de la început, la ajutorul medical«.

În privința ajutorului medical, v'am spus cum se petrec lucrurile la Iași, cu ocasiunea discuțiunei Adresei. Atunci 'mă-ați făcut onórea de a mă crede pe cuvânt, și vă mulțumesc pentru încrederea ce 'mă-ați acordat, astăzi mă simt dator de a susține, prin documente, afirmarea mea de atunci.

»Eú sciú în Iași doctori, vè dicém, cari se duc la comisie »ca să iscáléscă în condica de presentă, și când vine un biet »creștin bolnav îl bagă în sperieți, de ce nu 'i dă pace să 'și »caute de trebile sale«.

Iată acum ce găsesc în însuși raportul consiliului de igienă pe anul 1884 la pag. 47:

»Mè simt dator a recunósce cum că serviciul ajutorului »medical gratuit se efectuează de către D-nii medici comunali »actuali cu o punctualitate *destul* de satisfăcătoare, afară de »mici excepțiuni ce mi se observă din partea unor locuitori »în ceea ce privesce *manierele prea aspre a unor dintre medicii comunali*, ceea ce slăbind confiența bolnavilor în ei, »le răpescce curagiul de a mai recurge la ajutorul medical«.

Dar pentru ce numai *destul* de satisfăcătoare, și nu *pe deplin* satisfăcătoare?

Și dacă medicul nostru primar, în raportul său oficial, constată că bolnavii nu mai aú curagiul de a merge la doctorii comunali din cauza manierelor prea aspre a unora dintr'ênșii, vè puteți închipui ce trebuie să se petrecă, și cum sciú să 'și facă datoria.

În realitatea banii ce'i cheltuesce comuna cu doctorii noștri sunt numai nisce lefuri date de giaba, căci nici unul nu se duce să caute pe bolnavi; iar când bolnavii vin la dênșii ei țipă și'i bagă în sperieți, cum am spus'o. Și ast-fel pu-

teji vedea și de aci cum Statul dă bani la funcționarii cari nu'și îndeplinesc datoria, ceea ce este o altă cauză de slăbire a poporației noastre.

Dar, când e vorba de ajutor medical, și de înriurirea ce pôte să o aibă asupra descrescerea poporației, se cade să ne întrebăm: Oare în alte părți români se caută mai bine? Dar de ce nu pier aiurea? Dar în 1839 români se căuta mai cu îngrijire, de ce nu piereau atunci, când nici nu erau medici și se căuta numai cu babele? Va să dăcă, mai bine îi îngrija babele, căci români pe vremea aceea se înmulțeau, de cât doctorii noștri de astăzi, profesorii noștri de facultate și directorii noștri de laboratorii întreținute cu atâta cheltuială, din munca poporului nostru.

De aici rezultă însă că nici acest al treilea punct nu ne lămuresce în cestia care ne preocupă, și că consiliul de igienă de la Iași, habar nu are nici de cum stă cestiunea și nici de cum s'ar putea deslega.

Acum, D-lor, dupe ce am vedut ce dăc Esculapii de la Iași, să vedem ce ne spun Hipocrații de la București.

Am aci raportul general despre igienă publică și despre serviciul sanitar ale regatului României, pe anul 1892, de directorul general al serviciului sanitar, și, citind acest raport, în care nu am găsit nimic despre cestiunea ce ne ocupă, a poporației, 'mă am făcut întrebarea: ôrenu s'ar fi cădut ca directorul general al serviciului sanitar, în raportul său, să fi făcut măcar aceea ce am fi făcut noi, adică să 'și fi pus întrebarea în mod serios: Pentru ce descresce poporația, și să fi căutat a 'i da un răspuns satisfăcător? Căci noi nu suntem doctori în medicină și nu e tréba noastră de a ne ocupa până în sfârșit de asemenea cestiuni, la cari însă trebuie să răspundă acei cărora le este încredințată paza sănătăței publice a țerei.

Raportul general însă se mulțumesc să constate tótă întinderea réului, și iată ce citim, de o pildă, la pag. 71:

»Ospiciile noastre de alienați nu sunt suficiente pentru adăpostirea aceloră dintre smintiți cari trebuie să se interneze în asemenea institute, cari nu se pot lăsa în libertate.
»Ministerul de interne este ocupat cu pregătirea construcțiunei a duoé mari ospicii noi pentru alienați; și dacă cercetăm cari sunt la noi cauzele principale ale bólelor mintale, găsim duoé: abuzul spirtului și consumația porumbului stricat, alcoolismul și pelagra. Consumația excesivă de al-

»cool a țeranului nostru are, pe lângă ruina sănătății, pe lângă influența demoralizătoare și producătoare de crime, și consecințe economice directe, căci cheltuiala pentru bături represintă o parte însemnată a micului budget de cheltueli al familiilor rurale; șicem al familiilor, căci în multe sate tótă familia bea, și tocmai beția copilului constituie o calamitate«.

Constatând lățirea alcoolismului în așa grad că produce alienații mintale, și în așa număr în cât ospiciile de nebuni nu mai sunt indestulătoare, s'ar fi cădut, de sigur, ca directorul serviciului sanitar să fi studiat cestiunea de aproape și să fi vădut ce este de făcut pentru înlăturarea primejdiei.

Când este vorba de a se întreba de măsurile cari trebuiesc luate pentru a pune capăt unei asemenea stări de lucruri, însă, D-sa se mulțumesc a ne spune generalități.

Dupe ce constată că o lege în contra beției nu ar fi de nici un folos, citim următoarele:

»Vițuriile sociale nu se combat numai prin legi, ci prin înlăturarea succesivă a cauzelor acelor vițuri. Stomacul hrănit cu alimente grele cere un stimulant, și stimulantul cel mai eftin este basamacul. Țeranul n'are mulțumire în locuința sa strimță și murdară: îi trebuie, dar, un local de întrunire cu alți țerani; în lipsă de club, de casin, el merge la cârciumă și bea ceea ce cârciumarul póte da pentru micul preț ce plătesce, rachiul care este mai eftin de cât caféua și ceaiul. Când țeranul se va hrăni mai bine, când va locui într'o casă sănătósă, destul de spațiosă, ca să i permită exercițiul unei industrii casnice în timp de iarnă, când n'are de lucru, atunci și alcoolismul va deveni rar«.

Mai înteu, D-lor, D-sa spune că locuința strimță și murdară și hrana reă ar fi cauza alcoolismului și a descrescerii poporațiunei.

Dar acesta e numai o banalitate care nu conține nimic. Căci scim și noi că țeranului are să i fie mai bine când hrana sa va fi mai bună și când va avea o locuință mai încăpătoare. Dar se nasce întrebarea: óre țeranul a trăit în alte vremuri în alte case și a mâncat el alt-ceva de cât aceea ce mănâncă astăzi? Și pentru ce odinórá se înmulțea în mod normal, dupe cum am vădut din statistica pentru Moldova, și pentru ce astăzi se împuținează?

Cum se póte, însă, ca într'un asemenea raport un medic

să nu vină să cerceteze adevăratele cauze și să dea un răspuns serios ?

Acésta este ne mai pomenit. Trebuie să vii în țera românească ca să veđi o ast-fel de de destrăbălare.

Asemenea ómenii dacă ar trăi într'o monarchie orientală, sunt convins că despotul oriental, în dreptatea sa, 'i ar fi trimis de mult la spânzurătoare. Noi, însă, aci în țera parlamentarismului și a tuturilor libertăților, nu putem de cât să protestăm din toate puterile în contra acelora cari nu 'și fac datoria, și să 'i denunțăm oprobriului și indignațiunei publice.

D-lor, dupe ce am asistat la acest faliment intelectual, căci alt-fel nu 'l pot numi, al păterei noastre ăisă culte, a universităților noastre cu laboratorii de chimie și fiziologie, a institutelor noastre de cultură cari nu produc absolut nimic pentru nevoile noastre reale; trebuie ca noi aceștia cari nu suntem înzestrați cu diplome de medici să ne facem datoria și să îndeplinim noi ceea ce ei nu sunt capabili să facă.

Mai înteu, D-lor, se cade să punem cestiunea în mod lămurit.

Intrebarea nu este pentru ce se înmulțesc evreii, ci întrebarea pe care trebuie să ne o punem de la început este: Pentru ce descresce populațiunea creștină ?

Ca să răspundem însă la această întrebare trebuie să scim: unde și cum descresce această populațiune, cu alte cuvinte, să începem prin a cerceta efectele mortalității.

Constatând, D-lor, din datele statistice că populațiunea creștină descresce mai ales în orașe și mai cu sémă în județele Moldovei și la orașe, și la sate, rămâne să ne întrebăm:

Cum descresce această populație, în ce mod se produce descrescerea ?

Căci se pôte întâmpla ca populațiunea să nu sporască din cauză că nascerile sunt împuținate, sau din contra, pentru că morțile covârșesc nascerile cari, de altmintrelea, ar fi normale. În acest cas e vorba iarăși să scim cari morți anume ?

Mor bătrânii, sau mor copiii și din care cauză, și acest punct e, se înțelege, foarte important pentru deslegarea cestiunei care ne preocupă.

Doctorii noștri constată însă că mortalitatea la noi provine de la îmbolnăvirea sistemului nervos al copiilor din primele ăile ale nasterii, mai ales până la 5 ani.

Copiii, deci, se nasc în așa condițiuni în cât pier înainte de

a implini vârsta de 5 ani. Acesta este însă tocmai fenomenul pe care ar fi trebuit să se bazeze omii noștri de știință pentru a căuta să dea răspuns la întrebarea ce li se pune de atâta vreme a descrescerea populației creștine.

Și, în adevăr, dacă cercetăm statisticele mortalității orașului Iași, vedem următoarele:

In anul 1884 au murit peste tot 2.171, din cari 269 de marasm infantil, 166 de meningită, 171 de eclapsia copiilor, 107 de catarrhe gastro-intestinale și entero-colite.

Și acest raport, ca și cele-alte, constată că contingentul cel mai mare îl dau copiii de la 0—5 ani.

In anul 1889 au murit peste tot 2.449, din cari 268 de marasm infantil și debilitate congenitală, 94 de meningită și haemoragie cerebrală, 69 de spasmi infantile: 382 de catarrhe gastro-intestinale.

In anul 1890 mor peste tot 2.181, din cari 190 de marasm infantil și debilitate congenitală, 120 de meningită și haemoragie cerebrală, 68 de spasmi infantile, 256 de catarrhe gastro-intestinale.

In anul 1891 au murit peste tot 2.628, din cari 228 de marasm infantil și debilitate congenitală, 95 de meningită și haemoragie cerebrală, 158 de convulsii infantile, 379 de catarrhe gastro-intestinale.

In anul 1892 au murit peste tot 2.423, din cari 264 de marasm infantil și debilitate congenitală, 96 de meningită și haemoragie cerebrală, 25 de tusă convulsivă, 296 de gastro-enterită.

În rapoartele consiliului de igienă, datele aceste sunt aruncate fără nici un sistem și fără nici un principiu de clasificare, cu toate acestea, se poate constata că mortalitatea cea mai mare o dau copiii de la 0—5 ani.

Acum, D-lor, dupe ce am constatat în ce mod se stinge populația, trebuie să vedem cauzele, și pentru a ne ușura cercetarea, trebuie să procedăm iarăși cu sistemă și să dicem: Cauzele cari fac să descrescă populația trebuie să fie *cauze ale timpului*, fiind-că în trecut am vădut că populația nu descrescea.

Trebuie să fie *cauze speciale* ale românilor din Moldova, de ore-ce aiurea, în alte părți locuite de români, populațiunea se înmulțese în mod îmbucurător, precum în Valachia, pe la sate, și în Transilvania unde în deceniul 1880—90 populațiunea românească, dupe statisticele unguresci, a crescut cu

276 mii suflete, pe când întreaga populațiune din țera românescă, de 5 milioane, nu dă de cât abia un excedent de ver-o 16.000 suflete, ceea ce ar face numai 160.000 pe 10 ani. Și fiind-că în Moldova descrescerea populației creștine este aprópe generală, putem spune că aceste cauze privesc mai ales pe noi românii din Moldova.

În sfârșit cauzele acestea trebuie să fie *sociale*, ale mijlocului social, fiind-că nu póte să fie naturale, de óre-ce și evreii trăesc în același mijloc natural, ca și creștinii, și ei se înmulțesc, pe când noi perim.

Acestea sunt dar punctele pe cari trebuie să le reținem chiar de la început.

Și acum, fiind-că v'am vorbit de evrei și de înmulțirea lor, să ne întrebăm pentru ce óre se înmulțesc evreii, căci se póte ca pe calea acésta să ajungem la deslegarea cestiunei pentru ce pier românii.

Faptul acesta că evreii se înmulțesc mai cu înlesnire și că vârsta mijlocie e mai mare la densusi de cât la creștinii, a fost observat mai de multă vreme de către *Casper, Neufville, Wappäus, Legoyt* și alții, cu deosebire numai că acești învęțați nu s'aũ mulțumit, ca doctorul nostru, să constate numai că evreii sunt mai »resistibili«, ei aũ căutat să 'și explice fenomenul acesta, și părerea lor este că adevărata cauză pentru care evreii se înmulțesc, e abținerea totală de la bęturile alcoolice. Și dacă este așa, apoi trebuie să spunem că una din cauzele cele mai de căpetenie pentru care piere populația creștină, mai ales în Moldova, trebuie să fie, se înțelege, alcoolismul.

Acésta ar fi dar cauza timpului nostru, specială nouă românilor din Moldova, socială, de óre-ce evreii se abțin cu totul de bęturi alcoolice, dupe cum o póte constata oricare a trăit în partea de sus a țerei.

Vom vedea cari sunt efectele alcoolului asupra organismului, dar pentru moment să 'mı dați voe să vă citesc o scrisóre pe care ađi am primit'o dintr'un județ din Moldova.

O citesc mai mult pentru șeful serviciului sanitar, ca să vadă că unii doctori, de sub administrația D-sale, își dau mai bine sémă de cauzele ręului de cât D-sa.

Iată scrisórea despre care vorbesc:

Tergul-Sulița, 4 Martie 1894.

Stimate domnule,

»Viũ impresionat de faptul că cestiunea nenorocitei populațiunii creștine din Moldova a ajuns a fi pertractată între

»aleșii țerei și recunoscător D-vostre care ați bine-voit a 'i
 »lua apărarea, doresc a vă aduce un mic serviciu și a 'mi
 »îndeplini în același timp o datorie de român, înfățișându-vă
 »icóna unei mici părți, pe care o cunoșc din Moldova.

»In Tèrgul-Sulița, județul Botoșani, unde sunt stabilit de
 »câte-va luni ca medic al plășei, cu același nume, m'a uimit
 »de la început disproporția dintre mișcarea populației creș-
 »tine și a acelei israelite, și nu știu care român bine-voitor
 »neamului sèu ar putea rămânea nemișcat față de următo-
 »rele cifre.

»Tèrgul menționat, cu o populație de 2.784 suflete, între
 »cari 630 creștini și 2.154 israeliți, a avut în cursul anului
 »1893, 79 morți, și anume: 42 creștini și 37 israeliți; nas-
 »ceri aũ fost în număr de 133; între aceștia, 35 creștini și
 »98 israeliți.

»Se vede destul de clar din aceste cifre că nu peste mulți
 »ani, populația acestui Tèrg va fi omogenă, și neavând nici
 »un motiv de a crede că Tèrgul-Sulița face excepțiune din
 »cele-alte localități cu populație mixtă, sunt nevoit a privi
 »situația expusă mai sus ca o oglindă a situațiunei Moldovei.

»Causa acestei triste situațiuni, vă rog să nu o căutați
 »aiurea de cât în consumațiunea rachiului.

»V'ași convinge de sigur de acest lucru, dacă condeiful 'mî-
 »rar fi destul de abil, căci probele nu 'mî lipsesc.

»De dece luni de când mă găsesc în acest sat evreesc, n'am
 »vădut până astăzi nici un evreu beat; dar câți români de
 »ambe sexe aũ vădut căduți pe stradele și prin șanțurile tèr-
 »gului, 'mî e greu a vă nota.

»Evreii cei mai săraci, cari în timpul săptămânei se nu-
 »trec ca și țeranii noștri, fac tot posibilul și se ospăteză bine
 »Sâmbăta, cu mic, cu mare. Țeranii români însă, în urma
 »miserabilei nutrițiuni de peste săptămână, petrec totă Du-
 »minica în crîșmă, fără să guste alt-ceva de cât rachiu. O
 »mare parte d'între ei continuă aceste petreceri până a dua
 »di târziu. Marțea, natural că nu le mai trebuie nimic, căci
 »zac totă ziua dupe cuptor trudiți.

»Nu 'i mirare că nu găsesci nici oue la cele mai multe gos-
 »podării țărănesci, căci oul cald încă, îl duce la crîșmar, acela
 »care are fericirea de a pune mai curând mâna pe el.

»In zilele de sèrbători, nefiind d'ajuns cantitatea de ra-
 »chiu ce se póte procura pe câte-va oue, trebuiesc vîndute
 »pășeri. Pentru satisfacerea acestei trebuințe aũ bieții români

»têrgurile de unde le es evreii spre întempinare până la 1 kilometru și mai departe chiar.

»E adevărat că afară de paseri, mai mulți dintre țerani. »aū și oi, dar de la acestea, cât de multe sunt produsele lor, »tot numai cu rachiū se aleg, căci se invoesc din timpul »iernei cu evreul, căruia, în schimbul unei bagatele suime, se »obligă a 'i da mielul, laptele și lâna, așa că proprietarului »nu 'i rămâne de cât să îngrijescă de nutreț.

»Cum că rachiul e cauza tuturor nenorocirilor, se pôte »convinge orî-cine, visitând într'o ȃi de sêrbătore o crișmă »de la sat, saū pe orî care din cele peste 30 de crișme ale »têrgului acestuia. Tôte sunt pline de români fără distincție »de sex și de etate; ba se vêd, în miȃlocul mulțimei impe- »netrabile, femeii, cu copiii la sîn, ținend rënd cu cei-alți. Se »pôte vedea aci în tótă goliciunea ei degradarea fizică și mo- »rală, la care pôte aduce alcoolul pe om.

»Mi s'a întemplat ca, povățuind pe câte unul beat la culme, »să lase să fie dus acasă, s'a împotrivit cu energie crișmarul »ȃicend că aceștia susțin comerțul.

»Copiii crescuți în asemenea împregiurări și de atari pă- »rinți, sunt tot-d'a-una gata a priimi orî ce bôlă cu înlesnire »și chiar fenomenele paludismului se manifestă la ei de la »etatea de 2 ani și încă mai înainte.

»Mai departe am putut să mă conving, cu ocasiunea sta- »tisticeii pelagroșilor, făcută în vêra anului trecut, că în etio- »logia acestei bôle jôcă un rol fôrte însemnat alcoolismul de »ôre-ce localitățile în cari se consumă mai mult rachiū, am »vêdut că dau contingentul cel mai mare de asemenea ne- »norociți.

»E ușor de înțeles că între alcoolici, cum se găsesc aici, »lasă și bunele moravuri fôrte mult de dorit, căci cine nu »scie de ce e capabil bețivul?

»In urma acestor triste adevăruri cred că consolarea, care »o aduce țerei, prin creșterea veniturilor, consumațiunea ra- »chiului, e fôrte șubredă, dacă considerăm imensul rêu con- »diționat de aceste venituri.

»Pasiunea beției e atât de înrădăcinată în acest popor, în »cât cu vorbe și cu sfaturi părintesci nu mai e nimic de făcut. »Ceea ce ar putea aduce o îndreptare ar fi crearea unor legi »de cumpătare, cu cari dacă nu se vor grăbi onorabilii pă- »rinți ai țerei, atunci nu peste mult timp, îi va preocupa »grija colonisării acestor locuri, căci chiar și evreii vor fi

»siliți să emigreze, ne mai având români, asupra cărora să
»și exercite slujba de parasiți.«

Acastă scrisore semnată *Dr. Ioan Șonieriu*, un domn pe care nu am plăcerea de a 'l cunosce, face cea mai mare onóre autorului ei, arătându-ne în mod clar, dacă nu singura causă, dar de sigur cauza cea mai de căpetenie a descrescerei populației creștine. Și vom vedea că concludsiile sale, la cari a ajuns prin experiența proprie, sunt cu totul în acord cu cercetările științei în materie.

Acest domn doctor se mai ocupă în trecét și cu miqlócele de îndreptare, cređend că o lege de cumpătare ar putea să dea rezultate. Nu împărtășesc în această privință părerea D-sale.

Voiú avea însă privilegiul să vorbesc despre aceste miqlóce. Acum am voit numai să spun că un om care trăesce în alte împrejurări, și mai aprópe de popor, cunosce mai bine lucrurile de cât medicii de la orașe și de cât învățații noștri cari staú în fruntea serviciilor sanitare, unde n'ar trebui să fie.

Și acum, D-lor, dupe ce v'am arătat tótă întinderea rêu-lui, se cade să ne întrebăm cari sunt miqlócele de îndreptare. Fiind însă că, dupe cum am spus, în cea mai mare parte descrescerea populației se datoresce alcoolismului, se cade mai întâiú, în mod teoretic, să ne întrebăm cari sunt efectele alcoolului, pentru că numai așa puteți dobénda convingerea pe care am dobéndit'o și eu, și pe care ași voi să o împărtășiți și D-vóstre.

Cea d'ântéiú întrebare ce ni se pune, în acest ordin de idei, este următoarea: Alcoolul este el óre un nutriment saú nu?

Asupra acestui punct învățații s'aú sfădit multă vreme. Astăzi însă ómenii de știință sunt de acord că alcoolul este un stimulent al organismului, fără să fie un hrănitor al lui.

Aceste fiind însă însușirile alcoolului, el produce efectele cele mai vătămătóre asupra organismului, împiedecând normala sa funcționare și atacând direct unele din părțile sale. Și în această privință să 'mî permiteți să vè citez părerea, doctorului *L. Landois*, profesor de fiziologie și director al laboratorului de fiziologie de la universitatea din Greifswald.

În a șésea ediție a operei séle clasice: *Lehrbuch der Physiologie des Menschen*, citim următoarele cu privire la alcool:

»Alcoolul luat în cantități mai mici are o acțiune stimulentă, luat în cantități mai mari, prin surescitarea ce produce, are o înrîurire paralisátóre asupra sistemului nervos.

»Mulțămită acestei acțiuni stimulente el e în stare să imbol-
»dască, în mod trecător, corpul la o activitate mai mare, acesta
»însă numai pe sēma unei slăbirii ce se produce mai târziu.»

În adevăr, D-lor, s'a comparat alcoolul cu biciul în mâna vizitiului, și s'a ȃis că precum biciul nu pōte hrăni pe animal, ci numai îl stimulează ca să cheltuiască mai multă putere, asemenea și rachiul nu hrănesce trupul, ci îl stimulează ca să cheltuiască mai multă forță, dar această cheltuială nu se face, se înțelege, de cât pe socōtēla capitalului de puteri existente, la care face apel, fără ca să înlocuiască pierderele.

Dupe ce ne mai spune că alcoolul face să treacă senzațiunea fōmei și că prin accelerarea circulațiunei stimulează nervii și mușchi, producēnd ast-fel o senzațiune subiectivă de căldură, savantul fiziolog se resumēază în următorul mod:

»Din cele spuse rezultă că alcoolul luat în cantități mai
»mici, în cazul unei lipse de hrană și a unor privațiuni *tre-*
»*cētore*, în timpul cărora s'ar mai cere pe lângă acesta, și su-
»portarea unor mari oboseli și o extraordinară cheltuială de
»puteri, pōte să aibă o acțiune neprețuită. Asemenea el pōte
»să oprēscă consumpțiunea prea repede a țesăturilor corpu-
»lui la ómenii bolnavi. Luat însă în mod *obiceinuit*, și mai ales
»în cantități mari, alcoolul distruge sistemul nervos prin
»surescitare și ruinează puterile fizice și intelectuale, parte
»prin acțiunea continuă asupra sistemului nervos a însuși-
»riilor otrăvitoare ce le are el însuși și mai ales părțile secun-
»dare din cari se compune (*Fuselöl*), parte prin acțiunea sa
»directă asupra organelor mistuirei, producēnd catarrhuri și
»inflamații vătēmătoare, parte, în sfērșit, prin derangiarea și
»modificarea fenomenelor de prefacere în organism (*Stoff-*
»*wechsel*). Ast-fel el este un demon rēu care, împreună cu
»sifilisul, a distrus popōre întregi de pe suprafața pământului.»

Acēsta este părerea unui dintre cei mai competenți ómeni în materie.

Dacă ne întrebăm acum care este *acțiunea patologică* asupra organismului, vedem că, într'un mod *indirect*, alcoolul atacă inima, sistemul nervos, stomachul și căile respiratorii. Aci însă, nu putem da cifre exacte despre ceea ce se petrece în țēră, pentru că multe bóle, cari sunt direct produse prin alcoolism, nu sunt atribuite abuzului bēnturilor spirțuōse. Ast-fel, în anul 1892 găsim în tōtă țēră numai 632 de bolnavi de alcoolism, dacă voim, însă, în mic, să avem o idee despre influențele vătēmătoare ale alcoolului apoi trebuie să luăm în

cercetare serviciul consultațiilor gratuite din spitalul Brâncovenesc de-o pildă. Aci găsim în anul 1892, 46 de bolnavi cu diagnosa de intoxicație alcoolică. Raportul serviciului sanitar însă, ne spune însuși că au trebuit să fie mulți alcoolici între cei-alți bolnavi afectați de hepatită (25), de cirrhosa ficatului (46), de gastrită (694), de dispepsie (539), de gastralgie (160) și de gastricism (135).

Intru cât se atinge de acțiunea *indirectă* a alcoolului, aci vom găsi date foarte interesante din cari vom putea vedea în ce mod alcoolismul înriuresce asupra înmulțirii populației.

Mai întâiu, este astăzi pe deplin constatat că abuzul băuturilor spirituoase slăbește organismul făcându-l mai puțin rezistent și predispunându-l la tot soiul de bôle.

Ast-fel învățatul medic *Théophile Roussel*, în opera sa *Traité de la pellagre*, susține cu temei că alcoolismul, slăbind organismul, este una din cauzele pelagrei. Și numai întinderea grozavă a acestei endemii care ne-a dat în anul 1892, numai puțin de 16.488 de cazuri de pelagră în totă țera, ar fi trebuit să pună pe gânduri pe învățații noștri și să-i facă să afle cauzele acestei grozave bôle, în același timp și în alte împrejurări de cât numai în consumarea porumbului stricat, care este cauza sa directă. Raportul serviciului sanitar constată de altmintrelea că contingentul cel mai mare de pelagroși l-au dat județele: Tutova, Roman, Tecuci, Neamțu, Botoșani, Covurlui, Vâlcea și Vlașca. Va să zică tocmai județele din Moldova.

Și noi suntem convinși că în Moldova, D-lor, nu este numai porumbul de calitate rea care produce pelagra, ci rachiul.

Dupe ce am constatat că abuzul băuturilor spirituoase slăbește organismul; punându-l în rele condițiuni de rezistență, să vedem acum cam în ce mod alcoolismul înriuresce asupra populației.

Mai întâiu, s'a constatat că *bețivii trăesc în genere mai puțin*. Beția scurtază viața cu $\frac{1}{3}$ și chiar cu $\frac{2}{3}$ din aceea ce trebuia să fie, și medicul engles *Neison* a constatat că dacă viața probabilă a unui bețiv de 20 de ani numai este de cât de 15,6 ani, viața probabilă a unui om care nu face abuz de băuturi alcoolice este de 44,2 de ani. La 30 de ani ar mai avea de trăit bețivul 13,8 ani, și omul care nu bea 36,5 ani.

De altmintrelea cifrele aceste nu sunt imaginare, ci sêrvesc de călăuză unor societăți de asigurare pe viață în Anglita. Ast-fel societatea de asigurare mutuală: *United King-*

dom temperance and general Provident Association, a împărțit încă de la 1847 pe asociații săi în două categorii, punând în una din acestea pe acei cari nu fac us de băuturi alcoolice (*total abstainers*), și în cea-altă pe acei cari nu au voit să 'și ia angajamentul că se vor abține de la asemenea băuturi. Urmându-se, însă, cu sistemul acesta, s'a constatat că numărul morților a fost cu mult mai mic de cât se aștepta, în categoria abstenenților, și iată experiența dobândită în timp de două-deci de ani:

A N I I	Abstentioniști		Neabstentioniști	
	Casuri de morțe probabile	Casuri de morțe întemplate	Casuri de morțe probabile	Casuri de morțe întemplate
1866—70	549	411	1.008	944
1871—75	723	511	1.268	1.330
1876—80	933	651	1.485	1.480
1881—85	1.179	835	1.670	1.530
1886—87	553	390	713	700
Total . . .	3.937	2.798	6.144	5.984

De aci se vede că în secțiunea abstenenților, din 3.937 casuri de morțe ce se așteptau, nu s'a întâmplat de cât 2.798, adică 71%, pe când în secția neabstenenților din 6.144 ce se așteptau, s'a întâmplat 5.984, adică 97%, ceea ce face că în această secțiune au murit cu 26%, adică cu peste o pătrime mai mult de cât în cea-altă.

Aceeași experiență au făcut-o și alte societăți de asigurare, precum de o pildă *Victoria Mutual Insurance Company*, și la toate aceste societăți, acei cari declară că se abțin de băuturi alcoolice, se asigură în condițiuni cu mult mai ușore, făcându-li-se reduceri de 5% până la 8% asupra premiilor de asigurare.

Din aceste date rezultă, însă, în mod evident că, în adevăr, bețivii trăesc mai puțin și că alcoolismul scurtază viața omului.

În al doilea rând s'a putut observa că în casuri de epidemie, alcoolicii resistă mai puțin.

S'a constatat că în vremea cholerei în America și în Rusia

alcoolicii au fost mai ales atinși de bătă. Profesorul Adams din Glasgow ne spune, că printre cholericii căutați de densul în anii 1848—1849 abstenționiștii au dat 19,2% morți, pe când dintre alcoolici au murit 91,2%.

Aceleași au fost rezultatele obținute acum în urmă cu ocazia cholerei din 1873 din München de către profesorul Dr. Frantz Seitz, dupe cum ne spune în scrierea sa: »*Beobachtungen über die cholera während den Jahren 1873 und 1874... in München*«.

În al treilea rând, s'a constatat că *abusul bețurilor alcoolice împușină născerile*.

Lippich a făcut experiența că din căsătoria unui om dedat bețurii nu se nasc de cât 1,3 copii, pe când din căsătoria unui om care nu bea s'ar nasce 4,1 copii, ast-fel că beția împedică $\frac{2}{3}$ din copii de a veni pe lume.

Pe lângă acesta, beția la femei favorisază avorturile, devenind și din acest punct de vedere o cauză a împușinării populației.

În sfârșit, s'a constatat că *mortalitatea copiilor din părinți alcoolici este foarte mare*.

Asupra acestui punct toți oamenii de știință sunt de acord. Și Roesch, în cercetările sale publicate încă în anul 1839, și Huss, și Briere de Boismont, și Morel, și Lunier, precum și profesorul Eduard Hitzig.

Dupe cercetările lui Roesch, din 97 copii concepuți în timpul beției, numai 14 au rămas fără nici o meteahnă, și Hitzig constată o mai mare dispoziție pentru bătăle sistemului nervos la copii din părinți alcoolici de cât chiar la copii născuți din părinți nervoși, și adaugă: »Mai adese-ori, însă, ei mor «chiar din cea mai fragedă vârstă de convulsii și alte imbolnăvirii epileptiforme«.

Aceeași constatare a făcut-o Huss, și acum în urmă doctorul Grenier în teza sa:

»*Contributions à l'étude de la descendance des alcooliques. (Paris 1887)*«.

Va să dică, D-lor, copii din părinți alcoolici, mor chiar din cea mai fragedă vârstă de convulsii, și D-văstre ați vedut că la noi tocmai acesta este forma sub care se presintă mortalitatea la copii.

Dar intru cât se atinge de copii născuți din părinții alcoolici, sunt cu desăvârșire concludente cercetările făcute de către savantul profesor, doctorul Demme, medic-șef al spi-

talului Jenner și decanul facultății de medicină din Berna, cercetări publicate mai întâi în Anuarul aceluși spital și comunicate Congresului în contra abuzului băuturilor spirtoase ținut la Christiania în Septembrie 1890.

Doctorul Demme observase, chiar de la începutul carierei sale, casuri de grele îmbolnăviri ale sistemului nervos la copiii născuți din părinți alcoolici, și de câte ori i se prezenta un asemenea caz, se interesa de antecedentele părinților cu privire la alcoolism. Ast-fel el publică o serie de observațiuni în anul 1884. Pentru a 'și forma, însă, și mai bine convingerea, profesorul Demme își urmă observațiunile sale în spital până la 1890, ast-fel în cât, dupe o experiență totală de 28 de ani, ajunsese la următoarea concluzie pe care o putea crede de astă dată întemeiată.

„Abusul băuturilor alcoolice la părinți este una din cauzele principale a defectuosității copiilor născuți dintr'ensii atât întru cât se atinge de starea actuală, cât și cu privire la dezvoltarea lor intelectuală și fizică de mai târziu“.

Dar eminentul doctor nu se mulțumesc numai cu experiențele sale din spitalul „Jenner“, asupra copiilor internați, ci pentru a se stabili, în interesul științei, dacă părinții dedați abuzului băuturilor spirtoase, și cari, pe timpul conceperei copiilor lor, erau deja recunoscuți ca alcoolici, procrează în adevăr copii fisicesce și intelectualicesce defectuoși, a început, prin anul 1878, să observe zece familii de alcoolici din Berna și împrejurimi, și în același timp a supus observațiunilor sale zece alte familii din aceeași localitate, aparținând aceleași trepte sociale, dar cari erau cunoscute că nu uséză, sau că uséză foarte puțin, de băuturi alcoolice. Și iată rezultatele la cari a ajuns:

Cele 10 familii de alcoolici produc 57 copii, pe cari 'i-a împărțit în trei grupe:

I-a grupă. — *Alcoolism chronic a tătului și a bunului din partea tatălui.*

6 familii cu 31 copii, din cari :

5 copii mor în cele d'ânteiu zile de debilitate; 7 au murit după 2—3 luni de convulsii; la alți două s'a constatat hidrocefalie internă; 3 erau idioți; 2 n'au putut să vorbească până la 5 ani; 2 au avut defecte de conformație; alți 2 s'au oprit în dezvoltare rămânând pitici; 3 s'au îmbolnăvit de epilepsie între 6 și 9 ani ai vârstei.

Din acești 31 copii numai 2 s'au născut teferi și au

putut să se desvolte și trupesce și intelectualicesce în mod normal.

II-a Grupă. — Alcoolism cronic numai a tatului, generațiile anterioare fiind cu totul scutite de alcoolism.

3 familii cu 20 copii din cari :

4 mor de debilitate, și 3 de convulsione, chiar din primele săptămâni; 2 rămân cu desevirșire idioți; 2 se îmbolnăvesc între 6 și 7 ani de *chorea minor* isprăvind cu imbecilitate; 1 se îmbolnăvesce de epilepsie pe la 9 ani; 1 rămâne în urmă cu desvoltarea.

Din acești 20 copii numai 7 au rămas teferi.

III-a Grupă. — Alcoolism cronic atât a mamei cât și a tatului, precum și încă a două generații anterioare.

1 familie cu 6 copii, din cari :

3 mor de eclampsie în cele d'înteu șese luni; 1, căruia mamă-sa îi dăduse alcool, rămâne idiot; al cincilea rămâne îndărăt cu desvoltarea; al șeselea se desvoltă de o-dată, în aparență, în mod normal, dar la 7 ani se îmbolnăvesce de paroxisme epileptice, internându-se în spital unde se îndreptă fără a i se da nici un soi de medicament. Intrând însă în școala primară el se distinge, prin temperamentul său impulsiv.

Dacă cercetăm acum rezultatul general pentru acești 57 copii, aparținând celor zece familii de alcoolisați apoi vedem că: 22 copii (38,5⁰/₀) mor în cele d'ânteu săptămâni de debilitate și eclampsie; 8 (14⁰/₀) sunt idioți; 5 (8,7⁰/₀) rămân îndărăt cu desvoltarea trupului; 5 (8,7⁰/₀) sunt epileptici; 5 (8,7⁰/₀) au diformități congenitale; 1 s'a îmbolnăvit de *chorea*; 10,5⁰/₀ erau singuri dedați abuzului de băuturi spirituoase.

Din acești 57 copii numai 9, adică abia 15,7⁰/₀, au fost teferi.

Resultatul însă pentru cele zece familii cari nu făceau uz de băuturi spirituoase, a fost, dupe observațiile profesorului *Demme*, următorul :

Aceste familii au avut 61 copii, din cari 3 mor în cele d'ânteu luni de debilitate congenitală; 2 mor de catarrh gastro-intestinal, fără convulsioni; 2 presintă diformități congenitale; 2 se desvoltă foarte incet, fără însă ca să se fi putut spune că ar fi fost în stare de imbecilitate.

Din acești 61 copii, 50, adică 81,9⁰/₀, s'au născut teferi și au avut o desvoltare, fizică și intelectuală, normală.

Aceste observațiuni sunt cu totul concludente, și aruncă o lumină viue asupra raporturilor dintre mortalitate și natalitate ale orașului Iași, de o pildă, unde am vădut că copiii sunt secerăți într'un mod îngrozitor și »aprobe cu neputință de explicat« pentru savantul și consciintiosul medic primar al aceluși oraș. Noi însă putem afirma, aproape cu siguranță, că una din cauzele cele mai de căpetenie pentru care populația creștină din Moldova descresce, și evreii, cari se abțin cu totul de beături alcoolice, se înmulțesc, este rachiul.

Acastă convingere, însă, se va întări și mai mult dacă vom sci că alcoolul are o influență cu atât mai vătămătoare asupra organismului, cu cât e mai puțin bine rafinat, și cu cât e amestecat cu diferite ingrediente, pentru a 'l colora sau a 'i drege gustul, și cari sunt adevărate otrăvuri.

Rectificarea alcoolului nu e de cât o distilare repetată cu scopul de a obține alcoolul ethylic în starea cea mai curată posibilă. Acastă operație se bazează mai ales pe diferența punctului de ebuliție a diferitelor părți cari compun rachiul, și iată, pentru unele, gradul la care intră în ebuliție :

Alcool ethylic	78 grade;
Alcool propylic	97 "
Apă	100 "
Aldehyd crotomic	104,5 "
Alcool butylic	115 "
Paraldehyd	124 "
Alcool amylic	132 "
Alcool caprylic	236 "

Înțelege fie-care că alcoolurile superioare neintrând în ebuliție de cât la o temperatură foarte ridicată, eliminarea lor nu se pôte face de cât în urma unei distilări îngrijite, și numai prin distilare repetată, ceea ce scumpesce rachiul. Acăsta însă face ca să nu se pue în comerciū de cât alcoolurile necurate, pentru că sunt mai eftine, adăugându-li-se apoi de către cărciumari diferite esențe și uleiuri aromatice pentru a le putea da un gust mai bun și o aromă mai plăcută.

Este drept că întru cât se atinge de înriurirea alcoolului asupra organismului s'a constatat de către savantul fiziolog englez *Benjamin Ward Richardson*, că toate alcoolurile sunt vătămătoare, dar că alcoolurile superioare, cum e alcoolul butylic și alcoolul amylic, cari resultă din distilarea spiritului din cartofi, sunt cu mult mai vătămătoare, și că beția în ur-

ma intoxicației cu aceste alcooluri este cu mult mai grea, stadiul de deprimare fiind foarte lung, așa că trebuiesc 2, 3 și până la 5 zile până la restabilirea temperaturii normale a corpului.

Și acesta provine, dupe părerea savantului englez, de la greutatea specifică mai mare a acestor alcooluri, și de la greutatea mai mare ce o întâmpină organismul pentru a le elimina.

Aceleași rezultate le a obținut *Cros* în 1863 și *Rabuteau* în 1870, cari dice, în scrierea sa: *Effets toxiques des alcools butyliques et amyliques*, că intoxicația cu alcool al timpului nostru ar trebui să se numescă *amyliism* și nu alcoolism.

Ceea ce însă lămurește cu desevirșire această cestiune sunt experiențele făcute de către *Dujardin-Beaumetz* și *Audigé*, publicate în anul 1879, sub titlu: *Recherches experimentales sur la puissance toxique des alcools*, și cari aveau de scop de a stabili doza toxică (*dose toxique limite*), saũ cantitatea trebuitoare din diferitele soiuri de alcool pentru a produce mórtea animalului experimental în 24—36 ore.

Și iată, dupe experiențele acestor savanți, *doza toxică mijlocie de fie-care kilogram de animal experimental în grame de alcool curat*:

Alcool aethylic	8,00 grame;
Alcool propylic	2,90 "
Alcool butylic	2,00 "
Alcool amylic	1,70 "

Va să dică este o deosebire foarte mare între toxicitatea alcoolului aethylic, a alcoolului din vin, și alcoolul amylic saũ alcoolul din cartofi, care, dupe cum o recunoște raportul direcțiunei generale a serviciului sanitar, se fabrică mai ales în Moldova.

Tot *Dujardin-Beaumetz* și *Audigé* aũ făcut, în anii 1879 până la 1882, cercetări asupra *efec'elor chronice* ale diferitelor alcooluri asupra organismului, constatând leșiuni anatomice grave la animalele hrănite cu alcooluri superioare.

Dar s'aũ făcut experiențe și asupra ómenilor de către *Magnus Huss*, *Cros*, *Rabuteau*, *Brockhaus*, și acum în urmă, în anul 1888, de către Doctorul *F. Strassmann*, și cu toții aũ stabilit toxicitatea mai mare a alcoolurilor necurate, și mai ales a alcoolului amylic.

Experiențele în aparență contradicetóre ale lui *Dahlström*

și a profesorului *Stenberg* din Stockholm (1878) nu sunt concludente, pentru că acel d'ânteiū se va fi servit de alcool, care de sigur nu era bine curățit, și acel din urmă, a luat ca animal experimental, iepurile de casă, a cărui creer e de o ast-fel de torpiditate, în cât, dupe profesorul *Binz*, nu e potrivit pentru asemenea experiențe.

De almintrelea, și pentru a vē dovedi și din alt punct de vedere că alcoolurile din materii făinoase și mai ales alcoolul din cartofi, sunt cu mult mai vătămătoare de cât alcoolurile din vin și din fructe, vom observa numai că *alcoolismul e o bôlă modernă* și că nu se cunoscea în trecut nici în alte țeri și nici în țera noastră. Ast-fel în anii 1840—1850 producțiunea totală a alcoolului în Franca era de 891.500 hectolitri, din cari numai 76.000 din substanțe făinoase, melasă etc. În 1885 însă, producerea totală a fost de 1.864.514 hectolitri, din cari numai 23.240 hectolitri alcool de vin. Caracterul său modern așa de uricios și l'a dobândit alcoolismul o-dată cu părăsirea consumațiunei alcoolurilor din vin și din fructe, și mai ales de când cu descoperirea distilării rachiului din cartofi.

Acum, D-lor, dupe ce am vădūt care este acțiunea alcoolului și mai ales a alcoolurilor superioare asupra organismului, pentru a vē convinge pe deplin, că alcoolul este causa determinantă a descrescerei populațiunei, voiū arăta care este alcoolul ce se debiteză în Moldova, și în ce mod este răspândit în țeră.

Mai înteiū, intru cât se atinge de numărul cârciumelor din tótă țera, în comunele urbane, vine o cârciumă la 90 de locuitori, în comunele rurale o cârciumă la 236 locuitori, și în țera întrégă o cârciumă la 181 locuitori.

Dacă ținem însă sémă de orașele în cari poporațiunea este împărțită între creștini și evrei, și dacă scim că evreii se abțin de la bēutură, atunci se înțelege că cârciumele din orașe nu pot fi socotite de cât pentru usul poporațiunei creștine. Prin urmare, pentru a face un calcul adevărat, din numărul total al locuitoiilor unei localități, trebuie să scădem poporația evreească.

Făcend ast-fel socotela însă, în orașul Iași, de o pildă, care are 70.000 locuitori, din care 50.000 evrei și 20.000 creștini, și 502 debitanți, va veni o cârciumă la 40 locuitori.

Dacă voiți D-vostre să vedeți care ar fi limita în această materie, apoi trebuie să luăm legea olandeză din 1881, care

nu admite în comunele cari au 50.000 locuitori și mai mult, de cât o cârciumă la 500 locuitori; iar în comunele de la 20—50.000 de locuitori o cârciumă la 300, și în comunele până la 20.000 de locuitori o cârciumă la 250 locuitori.

În Suedia, în orașul *Gothenburg*, în anul 1857, era o cârciumă la 275 locuitori, astăzi, însă, în urma introducerii sistemului despre care vom vorbi, n'a mai rămas de cât o cârciumă la 4:468 locuitori.

Din aceste date comparative vă puteți face o idee despre întinderea alcoolismului la noi în țară.

Acum, D-lor, dacă întrebăm de numărul velnițelor, apoi vedem că în totă țera sunt 49 de velnițe, din cari 18 sunt înzestrate cu aparate moderne și 31 primitive. Din cele 18 velnițe sistematice, 14 sunt în Valachia și 4 în Moldova.

Din cele alte 31, 25 de velnițe primitive sunt în Moldova, 5 în Valachia și 1 în Dobrogea.

D-văstre știți că alcoolul pentru a nu fi prea vătămător sănătăței trebuie să fie bine distilat.

Vă închipuiți ce alcool trebuie să se debiteze în Moldova în cele 25 velnițe în cari se prepară otrăvirea populațiunei noastre.

De altmintrelea, iată ce ne spune în această privință raportul direcțiunei serviciului sanitar pe 1892, la pag. 74:

„Județul care are numărul cel mai mare de fabrici de alcool este județul Dorohoiu, cu 8 velnițe vechi, cari produc numai alcool necurat; apoi vine județul Botoșani cu 5 velnițe tot dupe sistemul vechi; în amândouă aceste județe, precum și în județul Suceava cu 3 velnițe, servă, pe lângă grâu, și cartofi ca material de fabricațiune, și este știut că alcoolul nerafinat din cartofi este foarte bogat în impurități toxice».

Dacă voiți însă să vedeți și mai bine ce fel de rachiu se debitează la noi în Moldova, să 'mi dați voie să vă citesc din *Buletinul direcțiunei generale a serviciului sanitar* pe Ianuarie 1893, raportul D-lui chimist diriginte al laboratorului de chimie din Iași.

„În cursul analizelor diverselor eșantioni de băuturi spirituoase, trâmise acestui laborator, dice D. chimist diriginte V. C. Buțureanu; am avut ocaziune a constata în unele din aceste băuturi prezența unor cantități foarte mari de *fur-furol* (aldehidă piromucică), a căreia prezență este foarte dăunătoare sănătăței.

„Este constatat astăzi, în urma lucrărilor lui Dujardin-Beaumetz și Audigé, că principalul agent care provăcă »alcoolismul acut la indiviții ce usază chiar moderat de bătură alcoolice, nu este alcool etilic, dar alcoolurile superioare și aldehidele și din acesta din urmă, furfurotul«.

În urmă acestui strigăt de deșteptare orî cine ar fi căutat să se lămurească asupra cestiunei de a se sci în ce mod sunt falsificate băturile spirtoase la noi în țară, și ce efect pot să aibă asupra sănătății publice.

La acest raport însă savantul director al serviciului sanitar răspunde:

„Tot-o-dată am onore a vă comunica că, dupe părerea »subsemnatului, lucrările D-lor Dujardin-Beaumetz și Audigé »asupra toxicității mai mare a alcăolului necurat din comer- »ciu, de o cam-dată nu sunt convingătoare din cauza proporțiu- »nilor slabe de furfurole și de alcoole superioare, cari se gădesc »în băturile distilate chiar la noi, unde în prea multe po- »verne ele nu sunt purificate prin distilațiune fracționată, de »vreme ce D-nii Dujardin-Beaumetz și Audigé au experi- »mentat cu cantități foarte mari de furfurole și de alcoole su- »perioare«.

Vedeți logică și îngrijire pentru sănătatea publică. În ra- portul său anual directorul serviciului sanitar recunoște singur »că velnițele din Dorohoiu, Suceava și Botoșani produc numai »alcool necurat«. D. Buțureanu afirmă că a găsit »cantități »foarte mari de furfurol« în băturile analizate de D-sa, și cu »tote acestea directorul nostru pare a nu fi convins despre »impuritatea băturilor spirtoase de la noi din țară. Am dis »pare« pentru că răspunsul său e așa de încălțit în cât ași vrea să ți dau un premiu D-lui director al serviciului sanitar în cazul când mi-ar scôte înțelesul adevărat și limpede al acestei frase pe care nu o prea pot înțelege.

D. Buțureanu însă își urmăzează cercetările sale și iată resul- tatele la care ajunge, dupe ce a stabilit că s'ar putea consi- dera ca utilizabile numai acele alcoole cari conțin până la 0 gr., 02 de forfurol la litru. Constatând că mai toate al- coolurile puse în comerț trec cu mult peste această limită, D. chimist diriginte al laboratorului din Iași, ne spune urmă- toarele:

„Fără a prejudeca asupra originii furfurolului în alcoolu- »rile noastre, cred că ea provine din cauză că alcoolurile din »comerț nu sunt, nici preparate în bune condițiuni de

»fermentare, nici distilate prin vapori său rectificade, ceea ce
 »explicită pentru ce tôte rachiurile sunt destilate pe anison,
 »a cărui esență fôrte odorantă acoperă mirosul rêu provenit
 »din aldehidele, furfuroful și alcoolurile superiôre ce conțin.
 »In fine, observând eşantiliónele de rachiuri colorate cu zahăr
 »ars, se vede că ele conțin cantități fôrte mari de furfurof
 »(aprópe 0 gr. 8 la litru), și cu tôte acestea se recomandă și
 »se toleréză colorarea lichorurilor cu zahăr ars«.

Acum, D-lor deputați, nu voiú să vë citesc numele tutulor
 cârciumarilor asupra bëturilor cărora D. Buțureanu. a făcut
 experiențele sale, însă câte-va nume vor putea să vë indice
 cam din ce speță de ómeni fac parte acești otrăvitori publici:

Cel d'intéiú se numesce *Solomon Strulescu*, apoi urméză
Hascal Strulovicí, *Solomon Haim*, *Feiga Veintraub*, *Ilie Smech-*
tel, *Peisih Velt*, *Ușer Eupovicí*, *Moise Ștrul Balter*, *Iřic Aizin-*
stein, și așa mai departe, ast-fel că din acei 24 cârciumari
 din Bacăú pe cari îi citéză D. Buțureanu, 20 sunt evrei și nu
 mai 4 români.

Acésta vë póte da o idee cam in ce mâni se găsește comer-
 țul bëturilor spirituóse din Moldova.

Și acum »dupe ce am vedút, din bulétinul serviciului sani-
 tar« in ce stare de impuritate sunt rachiurile din Moldova,
 să 'mi dați voie să cercetez rapórtelc consiliului de igienă de
 la Iași, cari constată asemenea otrăvirea poporației nóstre,
 mai ales prin falsificarea directă a rachiului.

Iată ce găsim in raportul pe anul 1884:

»In privința bëturilor alcoolice s'a făcut și in acest an
 »inspecțiuni sanitare. Acestea, pentru a fi serios controlate, ar
 »trebui aprópe tôte supuse analizei chimice, ceea ce cel pu-
 »țin astăzi forméză o imposibilitate din cauza numărului in-
 »finit de cârciumi ce există in acest oraș, totuși bëturile de
 »o calitate rea saú stricate, cari pot fi recunoscute numai
 »prin mđlócele simple ca atare, saú falsificate, aú fost ime-
 »diat scóse din vinđare«.

Se constată dar de către serviciul sanitar că bëturile spir-
 tuóse sunt falsificate, însă că nu s'ar putea controla fiind-că
 numărul cârciumarilor este prea mare. Intru cât se atinge
 de măsurile ce se spune că s'ar fi luat, se vede îndată că
 acestea sunt numai frase generale in dosul cărora nu a existat
 nici o-dată un fapt pozitiv. Căci, ași întreba, cari sunt câr-
 ciumarii abusivi, ce pedepse aú priimit, cine aú făcut consta-
 țările și prin ce mđlóce, fie cât de simple?

Dar iată ce găsim în raportul pe anul 1890 :

„În cât privește rachiul, el s'a găsit cele mai adeseaori
 »preparat din spirt nerafinat, apoi s'a găsit colorat cu sub-
 »stanțe nepermise, cum și adesea amestecat cu salsaparila,
 »ruta și altele, pentru cari s'a dat în judecată *veri-o 10 ne-*
 »*gustori*; în fine, se face de către acești negocianți un trafic
 »nepermis, debitând consumatorilor *rachiū amestecat cu aether*
 »*sulfuric*, sub denumirea de picături, și s'a găsit în cele
 »mai multe cărciumi *șipurī mari originale cu aether sulfuric*,
 »care, la inspecțiune, s'a confiscat, iar pe debitanți 'i-au dat
 »în judecată, dar mai toți au fost achitați, pe cuvânt că nu
 »s'a prins în delict flagrant, și că acel aether se păstrează
 »pentru usul lor propriū.»

Dupe ce se constată dar că băuturile sunt falsificate cu di-
 ferite ingrediente, și mai ales cu aether sulfuric, medicul ora-
 șului se mulțumesc să ne spună că a confiscat câte-va șipurī
 originale cu aether sulfuric, și că s'a dat în judecată veri-o
 dece negustori, dar că magistrații 'i-au achitat. Dar se înțe-
 lege că trebuia să 'i achite, căci condamnarea atârnă de proce-
 sul-verbal, și dacă un proces-verbal nu este făcut în regulă,
 dupe cum se întâmplă în cele mai multe casuri, judecătorii
 trebuie să achite căci nu se poate condamna de cât pe aceea
 ce arată procesul-verbal.

Aci iaū dar apărarea magistraților noștri, cari sunt omeni
 vrednici și cinștiți și condamni pe agenții serviciului sanitar,
 cari nu 'și fac datoria.

Dupe ce s'a constatat însă că se debiteză ether sulfuric, s'ar
 părea că doctorii din Iași vor lua măsuri și se vor pune să
 facă cercetări mai serioase.

Ei bine, în anul viitor, nu numai că nu se face nimic pen-
 tru a pune capăt unui rău atât de general, dar nici cercetări
 măcar asupra băuturilor spirituoase nu se mai fac de cât
 câte-va, dupe cum se poate vedea din raportul pe anul 1891 :

„În urma inspecțiunilor făcute, au necesitat facerea ur-
 »mătoarelor analize chimice și microscopice și anume: 5 ana-
 »*lise chimice de rachiū*; 1 de ghiață; 1 de oțet; 4 de ape mi-
 »nerale; 29 de petrolu; 6 de stearină; 4 de spirt; 1 de aca-
 »dele; 9 de vată; 4 de uleuri minerale; 2 de limonădi; 6 de
 »céră; 1 de cetaceū.»

Acēsta este cu adevărat *fenomenal!*

„Dupe ce se constată cu un an înainte că populația noastră
 este otrăvită în mod sistematic debitându-se rachiū falsificat

cu eter sulfuric, în loc de a se lua măsurî grabnice și de a se urma cu cercetările în mod serios, raportul consiliului de igienă pe anul următor ne spune că s'a făcut 5 analize de rachiü, 4 de spirt, 1 de ghiață, 1 de acadele, 1 de cetaceü și altele de acest soiü.

Dar ce rezultat aü dat măcar și aceste 5 analize de rachiü și 4 de spirt? Nicî un răspuns în raportul consiliului de igienă și nicî un ordin că s'ar fi luat veri-o măsură pentru apărarea sănătăței publice.

Iată acum ce dice și ultimul raport ce s'a publicat în anul 1892:

»Bëturile spirituöse, cum sunt rachiurile și cu deosebire »cele colorate brun cu zahăr ars, cele galbene cu șofran, »altele gălbiü conținend frunze de pelin, altele iarășî roșietice »sub etichetă de romuri, tôte acestea fiind fôrte adesea în- »spectate s'aü dat spre examinare laboratorului chimic din »Iași, de la care am avut rezultatul că, admițendu-se la alco- »oluri ca maximum de impurități pe litru: pentru aldehide »0,03 gr. pentru furfurol 0,02 gr. și pentru alcoolurile supe- »riöre 0,003 gr., nicî unul dintre rachiurile analizate nu ar »trebui lăsate în consumație, căci tôte trec mult peste cifrele »sus arătate«.

Va să dică e cu totul clar, și, din experiențele făcute, pu- tem să ajungem la generalisarea că nicî unul din rachiurile debitate în partea de sus a țerei nu ar trebui să fie lăsate în consumație, din cauza impurităților ce conțin.

Și acum, dupe ce am vedut în ce mod sunt falsificate bë- turile spirituöse în Moldova, și dupe expunerea lungă care am făcut'o înaintea D-vöstre, dupe ce am arătat că la noi mor mai ales copiii, secerățî de debilitate congenitală și de imbolnăvirea sistemului nervos, dupe ce am vedut că alco- olismul la părinți are o înririure în acest sens asupra copiilor, dupe ce am constatat că alcoolul are o acțiune chiar di- rect vătămătoare asupra organismului, slăbindu'l și făcendu'l mai puțin resistant; dupe ce s'a spus că alcoolul e cu atât mai vătămător cu cât e mai rău destilat și mai amestecat cu diferite ingrediente pentru a'l colora, a'i drege gustul și a'l aromatisa; dupe ce scim în sfêrșit că numai populația creș- tină face us de asemenea bëturi, pe când evreii se abțin cu desevirșire, putem să ajungem la conclusia că una din cau- sele, cauza cea mai de căpetenie dupe noi, a descrescerei populației creștine este abuzul bëturilor spirituöse și că noi

pierim de degenerare alcoolică. Acesta este cauza misterioasă a împușinării noastre și a înmulțirii evreilor, acesta este cauza caracteristică *timpului* nostru, *specială* nouă românilor din Moldova, unde am văzut că se fabrică mai ales rachiul din cartofi și în velnițe cu totul primitive, și *socială*, adică nu a mijlocului natural, ci datorită faptului social; că, pe când populația noastră abuzază de băuturi spirtoase, evreii se abțin cu totul, așa că nu se pomenește evreu beat, pe când românii noștri umplu cărciumile evreesci, unde 'și cheltuiesc pe rachiū cel de pe urmă ban *agonist cu muncă grea*, pe când evreul stă în dosul tărăbei și nu face nimic, păstrându-și toate puterile.

Se mai nasce însă o ultimă întrebare la care trebuie să răspundem pentru a înlătura și singura înduioală ce ar mai putea fi în convingerea noastră: Oare alcoolismul nu e răspândit și în alte țări, și poate într'un grad mai mare, pentru ce dar nu se sting și alte popoare precum ne stingem noi românii?

Pentru că alcoolul are o înrădăcinare cu atât mai vătămătoare cu cât organismul e mai rău hrănit.

Este evident, în adevăr, că alta trebuie să fie puterea de rezistență, în această privință, a unui englez, de o pildă, și alta e puterea de rezistență a unui român, în cea mai mare parte vegetarian. Și tot hrana explică și indolența românului, adică puterea sa mai mică de muncă.

Iată pentru ce noi românii perim în contact cu alcoolul, precum au perit aproape cu desăvârșire și alte popoare tinere, și tot din aceeași cauză, ca Peile Roșii din America și populația autohtonă din Australia.

Dr. *Walter*, directorul stabilimentului de alienați din Münsterlingen, ne spune următoarele în această privință:

Cu cât hrana e mai rea, cu cât impregiurările sociale sunt „mai rele, cu atât alcoolismul face victime mai multe“.

Iată acum și părerea lui *Böcker* :

„Oamenii a căror chemism (adică prefacerea vegetalelor) luate în cantități mari care conține puține materii hrănitore) „lucreză cu violență înăuntrul lor, și cari mor de fôme pe „stomacul plin, au mai multă poftă de mâncare dupe ce „beau rachiū, mistue mai ușor și se simt mai bine, din ne- „norocire însă numai pentru câți-va ani, căci la urmă ei „sunt doborâți de abuzul rachiului. Acesta nu e de cât un

»paliativ, mijlocul radical ar fi o mâncare sănătoasă și întăritoare, vin, carne, grăsimi, ouă și așa mai departe».

Adică tocmai acele lucruri pe cari românul le duce la cârciumă pe rachiū ca să 'și distrugă sănătatea lui sdruncinată prin muncă și prin tot soiul de nevoi.

Acésta însă ne dă explicația naturală a fenomenului pentru care popóarele tinere, mai puțin înaintate în cultură, mai sărace, mai neprevădătoare, au perit din cauza alcoolului, și pentru ce pierе și populația noastră, mai ales în Moldova, unde mai e exploatată fără milă de o populație parasitară evrească foarte numerosă.

Pe lângă acésta, la noi în țeră, de sigur că mai jócă și clima noastră, foarte caldă în timpul verei, foarte rece în timpul iernei, un rol însemnat în înriurirea ce o are alcoolul asupra organismului. Popóarele sudice sunt în deobște foarte sobre, și se póte spune că și poporul nostru nu e din fire dedat bēuturii.

Acum, D-lor deputați, dupe ce am arătat că alcoolul este cauza cea mai de căpetenie a descrescerei populațiunei noastre, se cade să cercetăm cari sunt și mijlócele de îndreptare a rēului care ne bântue, căci ar fi o pierdere de timp numai, dacă ne am mărgini a arăta cauzele mortalității și efectele sale, fără a propune în același timp și remediile.

Dacă luăm însă cestiunea acésta în cercetare, apoi vedem că în contra alcoolismului, mai ales în ultimul timp, s'a u luptat și se luptă tóte popóarele, căutându-se a se afla diferite mijlóce de apărare. Așa de pildă popóarele germane, poporul englez și norvegian, conform cu temperamentul lor, au recurs mai ales la inițiativa privată, și, dupe publicațiunea din 1804 a cercetărilor făcute de către *Benjamin Rush* în America asupra efectelor alcoolului, s'a început a se constitui, în America mai înteiū, cea d'ânteiū societate de temperanță, în Boston, în anul 1813, și în anul 1835 *Statele-Unite* aveau 8.000 de societăți, cu peste un milion și jumătate de membri.

Americei i-a urmat apoi Englitera, unde se fundă cea d'inteiū societate de temperanță pe la anul 1829, sub înriurirea scoțianului *Dunlop*. Mai târđiū, pe la anul 1839, în Irlanda, părintelele *Theobald Mathev*, care se devotă cauzei temperanței, produse o mișcare așa de întinsă și care luă un caracter național, în cât societatea *Irish total Abstinence association* număra în anul 1840 mai bine de 1.800.000 membri. Resultatele acestei activități au fost că, pe când în anul 1838 se consuma în Irlanda 12 $\frac{1}{2}$ milioane galóne whisky, în

anul 1841 nu se mai consuma de cât $6\frac{1}{2}$ milioane, și de unde în 1837 se făptuise 12.096 crime, în anul 1841 nu se mai comisesse de cât 773. Iar în anul 1861 D. *Baines* a putut declara în camera comunelor că în Englitera se află cel puțin 4.000 societăți de temperanță, cari au, se înțelege, o înriuire foarte mare asupra legislației țerei.

A venit apoi și Prusia, unde alcoolismul se lățise într'un mod îngrijitor în urma războielor napoleonice și a descoperirii rachiului din cartofi. La 1835, regele Friderich Wilhelm, cu drept îngrijit de această stare de lucruri, a însărcinat pe ambasadorul său din Washington ca să îi facă un raport asupra organizării societăților de temperanță din America. Societatea de temperanță din Boston delegă atunci pe *Robert Baird*, care înmână regelui scrierea sa: „*Istoria societăților de temperanță în Statele-Unite*«. Această scriere, tradusă în nemțesce, a fost răspândită în totă țera, pe când ministrul poliției *von Rochow*, dădea în același timp o circulară autorităților provinciale îndemnându-le să stăruie pentru înființarea unor asemenea societăți. Se cunosc asemenea activitatea admirabilă desfășurată în Silesia de părintele franciscan *Pietek* în 1844 și care a fost cauza că impozitul rachiului a scăzut într'un an cu aproape 800.000 lei, ceea ce face pe regele să dică: „Eu aș privi ca cea mai mare bine-cuvântare a Domniei mele dacă impozitul asupra rachiului ar scădea la zero“.

Nu vom vorbi de cele-alte țeri ca: Swedia, Norvegia, Danemarca, Olanda, Belgia unde tocmai elita socială se interesează de cauza temperanței, dar vom spune câte-va cuvinte despre o țera pe care adese-orî o luăm ca exemplu.

În Franția, acum de curând, dupe excesele de la 1870, cari s'au atribuit în mare parte, răspândirii alcoolismului, ómenî politici, ómenî de știință și profesori de la facultatea de medicină ca: *Dufaure*, *Duruy*, *D-rul Barth*, *Dechambre*, *Claude Bernard*, *Pasteur*, *Littre*, *Broca*, *Gosselin*, *Trélat* și alții, au constituit cunoscuta societate „*Association française contre l'abus des boissons alcooliques*“ pentru a lupta în contra abuzului de bături spirtoase.

Acuma, D-lor, trebuie să mărturisim, cu părere de rău, că de la inițiativa privată la noi în țera românească, noi nu ne putem aștepta la nimic, fiind-că pătura noastră de mijloc n'are destulă putere de inițiativă, iar pătura conducătoare este prea molesită cs să se gândească la această cestiune a apărării

sănătăței publice. Și suntem în drept să vorbim așa, fiindcă vedem că de 40 ani populațiunea noastră descresce încontinuu și nu s'a găsit nici un medic de județ sau de comună, ca să studieze cestiunea mai cu îngrijire, și nici un deputat ca să o aducă înaintea Parlamentului, și acesta trebuie să o mărturisim, spre rușinea neamului nostru, care este lipsit, se vede, în actuala sa pătură conducătoare, de omenii de inimă și de caractere. (Aplause.)

Va să dică, D-lor, ce mai rămâne? Rămâne guvernul. Trebuie să ne adresăm și de astă dată la guvern, și atunci se nasce întrebarea: In ce mod poate interveni guvernul în această cestiune?

Cu privire la alcool, guvernul, D-lor, are patru mari misiuni: Mai întâiu, el trebuie să supravegheze fabricarea și debitarea alcoolului pentru ca să nu intre în consumație de cât alcooluri curate; în al doilea rând guvernul trebuie să caute ca să impiedice sau să reducă consumațiunea alcoolului; în al treilea rând să ia măsuri atât în contra bețivilor cât și în contra indivișilor cari înlesnesc beția, adică a cărciumarilor abusivi; și, în sfârșit, prin mijloce financiare să abată poporațiunea de la consumarea rachiului la consumarea altor obiecte de mulțumire, cum ar fi de exemplu: Berea și vinurile ușore, zahărul, cafeaua, ceaiul și altele, și să se îngrijescă de eftenirea cărnei și a pâinei.

Intru cât privesce aceste două din urmă puncte s'aun luat măsuri pretutindenii și voiți cita, în această privință, în Prusia rescriptul ministerial din 24 Decembre 1841, în Englitera legea licențelor din 1872 (*Licensing act*), legea olandesă de la 1881, care a dat råde foarte bune, și în Francia legea din 1873, în urma exceselor cari le a adus comuna și cari se datoresc, dupe cum am dis, mai cu sémă alcoolismului. Tot ast-fel este legea belgiană din 1887 și codul penal italian, care prescrie pedepse grave în contra indivișilor găsiși în stare de beție și în contra cărciumarilor.

Cu privire la degrevarea impozitelor asupra berei și a vinurilor ușore, precum și asupra zahărului, a cafelei, a ceaiului, asemenea nu poate să fie discuție. *Lorenz von Stein* e de părere că una din cauzele răspândirei alcoolismului în Rusia ar fi fost și scumpirea berei. Pe de altă parte, s'a constatat în Englitera, că urcării în consumarea ceaiului, de o pildă, corespunde o scădere în consumarea rachiului. În Englitera s'a consumat de fie-care locuitor:

Anul	Spirt	Ceaiu
	Galóne	Livre
1852	0,918	1,993
1862	0,644	2,694
1872	0,843	4,005
1882	0,809	4,673
1885	0,732	5,021
1887	0,700	4,948

Se scie asemenea că țările vinicole sunt în de obște scutite de alcoolism, ast-fel precum el se presintă în țările în cari se consumă mai ales rachiu. Și chiar din acest punct de vedere trebuie să spunem că alcoolismul în țera românească e o anomalie cu atât mai mare, cu cât la noi se produce un vin foarte bun și în cantități indestulătoare.

Intru cât se atinge de cestiunea supraveghierii fabricațiunei și a reducerii consumațiunei, însă, ne aflăm în fața a două sisteme: sistemul libertății comerțiului temperat prin legi speciale, și apoi sistemul monopolului.

Cel d'ântéiu sistem presintă mari greutateși și mai ales în aflarea unei metode sigure și lesnicioase, care să pótă fi dată în mâna agenților subalterni, pentru ca aceștia să constate calitatea beúturilor spirituóse. În această privință, iată câte-va metode ce s'au propus, fără sa ca să se pótă spune că ar corespunde veri-una tutulor cerințelor:

Metoda cea mai bună, până acum ar fi *metoda doctorului B. Röse*, perfecționată în ultimul timp de *O. Reitmaier și von Sell* și care e basată mai ales pe proprietatea ce o are chloroformul de a absorbi mai de grabă alcoolurile superioare de cât alcoolul etilic. Acastă metodă, adoptată de către regia monopolului din Elveția, presintă însă inconveniente, și iată ce ne spune despre densa *Etienne Martin*:

„Intrebuințarea metodei lui *Röse* cere îngrijirea cea mai mare; ea nu se pótă aplica de cât numai în laborator și de către un chimist cu experiență, dar când se aplică observându-se toate condițiunile cerute, ea dă rezultate destul de exacte și cari se pot compara între dênsele“.

Mai puțin sigure și precise în rezultate, dar mai ușor de

întrebuințat, ar fi metoda lui Stenberg din Stokholm și diaphanometrul lui Savalle din Paris.

Metoda lui Stenberg e basată pe faptul că alcoolul etilic curat, amestecat cu acid sulfuric concentrat, nu 'și schimbă colórea, dar că ori-ce amestec cu fusel dă o colóre care merge de la galben până la cafeniú, dupe cantitatea de necurățenii ce conține rachiul. Acéstă metodă a fost recomandată de Dumas, președintele congresului internațional în contra alcoolismului, ținut la Paris în 1878.

Asemenea și diaphanometrul, care e introdus în Suedia de către autorități, a fost recunoscut de unii ca în de ajuns de practic :

»Cu diaphanometrul (lui Savalle), ȳice profesorul Maerker, »se póte constata dacá ai de a face cu un spirit curat sau cu un »spirit încárcat de necurățenii, și 'mí-a făcut deja servicii fór- »te bune în cercetările mele«.

Dar în tot cazul, D-lor, ori-cáři ar fi miđlócele pe carí le aú alte țeri, la noi în țerá, trebuie să o spunem, chiar de la început, ar fi greú ca să dea rezultate cu sistemul libertáței absolute a comerciului, fiind-cá nu avem un personal destul de destoinic și în deajuns de sigur ca să se slugéscá de aceste metode.

Intru cât se atinge de reducerea consumației, în sistemul libertáței comerciului, Statul are trei miđlóce pentru a ajunge la scop :

Impositul, reducerea velnițelor și reducerea cárciumelor.

Dacá vrea cine-va însă, cu impositul, să lovéscá în consumarea alcoolului, atunci se întemplá cá, sporind impositul peste óre-care limitá, nu faci de cât să acordí o primá fabricanților și comercianților carí în fraudá fabricá și debitezá rachiul, ast-fel în cât și Statul pierde și consumațiunea nu se imputínezá. S'aú făcut experiențe în America, unde se sporise taxa, afará de taxa licenței, la 110 dolari pe hectolitru și impositul a scáđut în așa mod, în cât perđend Statul sume enorme, a fost nevoie să se scobóre taxa, și dupe aceea venitul s'a urcat de o-datá de la 90 milióne în 1867, la 200 milióne în 1868.

Acelaș fenomen s'a observat în Englitera, în Olanda și în Francia, unde s'a constatat cá orașul Paris a avut 27⁰/₀ mai puține încásári din introducerea alcoolurilor, în anul 1873; de cât avusese în anul 1866, cu taxele scáđute.

La noi în țară, când partidul liberal a urcat taxa asupra țuiceii, s'a constatat asemenea că impozitul a dat îndărăt.

Intru cât se atinge de reducerea numărului velniților, se înțelege ușor că, cu cât producțiunea rachiului e răspândită pe o suprafață mai mare a țerei, cu atât consumațiunea sporesce, creându-se centre numeroase de corupțiune alcoolică.

Pe lângă acesta, concurența aprigă ce se stabilește între producătorii numeroși eflinesce rachiul, dar acesta numai în dauna calității sale, ast-fel că de aici rezultă două inconveniente mari: pe de o parte se consumă mai mult rachiū, pentru că e mai eflin, pe de altă parte înrăurirea sa e mai vătămătoare asupra organismului, pentru că e mai rău fabricat. Reducerea numărului velnițelor e dar o necesitate, și se poate ajunge la rezultat în scurtă vreme, impunându-se condițiuni severe pentru dobândirea dreptului de fabricare, așa de o pildă, cerându-se instalațiuni sistematice și aparatele cele mai noi. Pe lângă acesta, s'ar putea impune un minimum de producere de 150 hectolitri pe an, sau s'ar putea restringe periōda fabricațiunei cum s'a făcut în Suedia și în Finlanda.

Acum rămâne ca să vorbesc de reducerea numărului cârciumelor, și acesta are să ne serve de tranziție, pentru a veni la sistemul monopolului, pe care noi îl susținem.

În America, în unele state, există o proibițiune absolută de a se vinde alcool. Acesta însă nu are mare efect fiind-că în alte state limitrofe, proibițiunea nu există, ast-fel că se face un trafic fraudulos între statele în cari domnesce sistemul libertăței vinđerei și acele unde rachiul e prohibit. În alte state din America există ceea ce se chiamă *local option*, adică comuna, dacă vrea, poate să îngădue sau să oprască vinđarea rachiului. Aiurea se caută a se lovi consumațiunea alcoolului prin taxe foarte urcate de licență (*high licenses*), cari variază între 500 până la 5.000 dolari.

În Olanda am vedut că s'aū redus cârciumele dupe numărul populațiunei, și legea acesta din 1881 e admisă de toți ca una ce a dat rezultate foarte bune.

Ast-fel, în Olanda, de unde înainte de 1881 erau 43.000 cârciume, în 1885 nu rămăsese de cât 27.975.

Experiența cea mai interesantă în această privință însă este aceea făcută în Suedia.

În 1855 s'a făcut o lege care a spus că comunele sunt în drept de a da în licitație dreptul de a debita bēuturi spir-

tuose, că nu sunt ținute a da acest drept celor cari oferă mai mult, și că pot să 'l concesioneze și la societăți.

Acésta a fost legea de care s'aũ servit mai târziu orașenii din Gothenburg, pentru a introduce următorul sistem:

În 1857, la o populațiune de 35 mii locuitori, se aflaũ în orașul Gothenburg 136 cârciune, adică 1 cârciumă la 257 locuitori, ceea ce e încă departe de 1 cârciumă la 40 de locuitori, cum am vedut că există în Iași de o pildă. Totuși miseria se răspândise în așa grad, în cât în anul 1864 orașenii s'aũ inspăimântat și aũ numit o comisiune anume care să cerceteze cauzele rēului, și să caute miđlócele de îndreptare. Comisiunea acésta pronunțându-se în unanimitate că alcoolismul aduce acésta stare de lucruri, fruntașii de inimă ai orașului s'aũ constituit atunci în societate pentru a lua în întreprindere debitul bēturilor spirituose, și în anul 1865 s'a constituit prima societate în Gothenburg, cu scopul de a cumpăra de la comună dreptul de vinđare a bēturilor spiritose, fără de a realiza nici un beneficiũ din exploatarea sa.

Care era dar principiul pe care se basa acea societate?

Mai întâiu scopul sēn era ca, dupe ce 'și va scóte cheltue-lile și procentele de 5% a capitalului întrebuintat, folosul să 'l întrebuinteze în interesul tocmai a acelei părți a populațiunei care cheltuia mai mult pentru bēturi alcoolice. Va să dică, era o societate cu scop filantropic și umanitar.

Resultatul dat de societatea acésta a fost cu adevărat uimitor, așa în cât în 1885 la o populațiune de 83.000 locuitori, nu mai erau de cât 19 cârciumi, adică o cârciumă la 4.368 locuitori.

Acest sistem s'a răspândit în tótă Suedia, și de unde odinóră se vindea rachiũ la tot pasul, în anul 1890 nu mai exista în tótă Suedia de cât 288 debite, adică un debit la 13.450 locuitori.

Resultatul financiar însă a fost cel următor:

În Suedia pe anul 1887—1888, societățile acéstea aũ vėrsat 6 milióne coróne în casierile județiane și orașenesci.

În Norvegia, unde sistemul a fost asemenea admis pentru orașe în 1873 și pentru sate în 1883, resultatul a fost iarăși din cele mai îmbucurátore, și iată în ce mod s'a împărțit produsul net al anului 1887 în coróne:

La diferite școli și bibliotecı școlare 164.801; pentru asilurı de copii 64.550; pentru bibliotecı și societăți de lecturı 18.537; pentru musee 19.050; pentru asociații de lucrători

16.585; pentru spitaturi 27.450; pentru săraci 37.007; pentru stabilimente de băi 14.930; pentru institute musicale 13.734. Pe lângă acesta s'a au dat diferite subvenții pentru construirea de drumuri de fer, instalări de apă, parcuri, clădiri de biserici și altele.

Dupe cum se pôte vedea, caracteristica acestui sistem este următoarea: folosul din vinđare nu aparține vinđătorilor, ci aparține obștei. Acesta este însă, în esență, tocmai principiul pe care se basază și monopolul.

Monopolurile aũ de scop, în adevăr, de a percepe un impozit, sub formă de profit ce se realizează din vinđarea unor obiecte trebuincioase, cum este tutunul, sarea, saũ rachiul, pentru a face să folosescă statul, adică obștia. Și asupra monopolului s'a atras atențiunea tuturilor statelor cari se îngrijeau de sporirea mișlócelor lor hănesci.

Ast-fel Suedia e pe cale de a introduce monopolul. În Franția, Senatul a numit în anul 1886 o comisiune de anchetă care să studieze cestiunea alcoolismului, și în raportul seũ *D. Claude (des Vosges)* se pronunța în favoarea monopolului, dicend:

»Comisiunea recunósce că, o dată cu cestiunea rectificării »complete și generale, cestiunea monopolului se impune în »mod fatal«. (Proces-verbal al ședinței din 14 Aprilie 1886). Și *D. Claude* conchide că *monopolul este formula definitivă a problemei alcoolismului*.

Se vede de aci că comisiunea de anchetă a Senatului francez se preocupă mai mult de interesul sănătăței publice, de cât de acel al finanelor statului.

53.013
 În Germania, în anul 1886, principele de Bismarck a venit asemenea cu un proiect de lege pentru a stabili monopolul, fiind însă presintat în condițiuni rele și tocmai în ajunul alegerilor, și fiind combătut de partidul liberal tocmai în vederea alegerilor ce trebuiau să aibă loc, el a trebuit să cadă, și atunci, la 1887, s'a votat legea care este și astăzi în vigore, fără însă ca să fi părăsit gândul stabilirei monopolului.

D. N. Voinov: Monopolul vinđerei?

D. A. C. Cuza: Monopolul integral.

În Germania s'a încercat în adevăr să se stabilească monopolul integral, așa în cât sumele ce ar fi trebuit să se plătescă numai ca despăgubiri, se ridicau la sute de milioane de mărci, și lucrul a fost impeditat și din această pricină.

Dar este o țară care a făcut această încercare de a introduce monopolul. Elveția, unde legea monopolului din 23 Decembre 1886, a dat rezultate foarte bune.

O voce: Rezultate financiare?

D. A. C. Cuza: Și financiare și morale. N'am aci amănunțele, dar cu ocaziunea presintării unei legi a monopolului spirtoșelor, sper a aduce un studiu detaliat al acestei cestiuni.

Acum, D-lor, pentru mine unul nu mai incapa induoială că singurul mijloc pentru a combate alcoolismul in țară, adică pentru a salva populațiunile creștine, mai ales din Moldova, de peire, este numai monopolul, fiind-că numai el singur permite să se stabilască o fabricațiune îngrijită, și numai el pôte să dea consumatorilor un rachiū nefalsificat.

Se nasce însă întrebarea: ce fel de monopol să adoptăm la noi in țară? Să introducem monopolul integral, adică și al vinđereii și al fabricațiunei? Sau numai monopolul vinđereii, sau numai al fabricațiunei, sau numai monopolul rectificării alcoolului? Eū cred că trebuie introdus *monopolul mixt*, și iată condițiunile in cari el s'ar putea introduce fără să lovim mult interesele particulare. Aci însă trebuie să adaug, intru cât se atinge de greutatele financiare ale realizării monopolului, că Elveția a făcut un împrumut numai de 6 milioane, cu o dobândă de 3 $\frac{1}{2}$ % la sută amortisabilă in 10 ani, din cari 4 milioane le a întrebuintat pentru despăgubiri și cele-alte două milioane pentru stabilirea adevărată a serviciului monopolului. Vedeți dar, că cheltuețele n'ar fi așa de mari, și că Statul nostru n'ar avea de cât să facă un împrumut de șese, șapte milioane, prin cari s'ar putea realiza monopolul fără a lovi pe particularii in interesele lor, și nici chiar pe producătorii de țuică, a căror sôrtă ar putea să vë îngrijască.

Iată in adevăr principiile pe cari s'ar putea întemeia monopolul la noi in țară:

1) Producțiunea să rămână liberă sub controlul Statului, și lucrând exclusiv pentru Stat, cum se face in Elveția. Monopolul să se mărginescă numai la cumpărarea alcoolului brut din cartofe, grâne, porumb, melasă, la rectificarea sa in anume stabilimente, și la debitarea sa prin anume agenți ai regiei;

2) Importul spirtoșelor de calitate, licoruri, etc., să rămână liber, in contra unei taxe de import.

3) Fabricarea rachiurilor din fructe, pome, drojdi, vin și ori-ce materii nefăinôse, să rămână liberă sub controlul și

regulamentarea guvernului, supunându-se numai unei taxe de consumație. Nu se vor putea însă stabili debite particulare, în afară de debitele existente ale regiilor;

4) Regia monopolului să aibă în vedere interesele agriculturii și ale industriei spiritului, stabilind prețuri favorabile pentru alcoolul ce cumpără;

5) Regia să se îngrijescă de a nu pune în consumație de cât alcool curat, răspunzând tuturor cerințelor igienei;

6) Alcoolurile destinate exportului să rămână libere de taxele urcate ale monopolului;

7) Alcoolurile întrebuintate în industrie să plătescă asemenea o taxă scădută, punându-se denaturate în vinzare;

8) Regia să se potă servi de distileriiile particulare existente, ca stabilimente de rectificare a spiritului cumpărat de densa.

Acestea ar fi, credem noi, condițiunile pentru stabilirea monopolului la noi în țară, de unde se poate vedea că întreaga fabricațiune rămâne liberă, cu deosebire că Statul are singur dreptul să cumpere alcoolul brut pe care îl rectifică și îl pune în vinzare.

Și sistemul acesta, departe de a fi dăunător agriculturii și industriei serioase, ar avea din contra ca efect de a feri pe adevărații industriași de concurența la care sunt astăzi expuși din partea aceloră cari introduc în comerț rachii cele mai proste, și cari în același timp lovesc și în adevărata industrie a alcoolului, și în interesele, cu mult mai grave, ale sănătății publice.

Voci: Dar vinzarea.

D. A. C. Cuza: Vinzarea să se facă prin agenții regiilor.

D-lor, dupe cum am spus, eu cred și aștept de la patriotismul D-vostre ca să se studieze această propunere, și nu-mă înduoesc că D. ministru de finance prin personalul D-sale superior — pentru care îi aduc omagiile mele — va lua în serios această cestiune, trimitând în Elveția, pe cine va crede de cuviință, să vadă modul de funcționare al monopolului acolo, pentru ca în urmă să fie introdus și la noi, lăsând până atunci la o parte proiectul D-sale de lege relativ la licențe.

Căci, D-lor, țera noastră n'a fost nici când amenințată de o mai mare primejdie ca în zilele noastre, pentru că populațiunea creștină nici o dată n'a descrescut așa de mult ca acum.

A venit în adevăr peste această nenorocită țară invasiunea diferitelor horde barbare, și în vremile acelea de grea încercare, parte din populațiune era nimicită, parte se refugia prin munți și ascunzători, dar dupe plecarea dușmanului, când se întorceau pe la locurile lor, ei puteau duce mai departe sarcina civilizației în aceste pământuri, pentru că rămăsese plină de viață și de energie.

Astăzi, însă, românii degenerază și sunt nimiciți pe fiecare Ți.

În Moldova putem Țice că nu mai există populațiune românească pe la orașe și că ar trebui să facem o a doua descălicătoare, în aceste locuri stăpânite astăzi de omeni străini de limbă, de datinele și de religiunea noastră. Și primejdia care ne amenință e atât de gravă în cât, până când se va convinge țera de necesitatea și urgența măsuri ce propunem, până la introducerea monopolului, și până se va studia în toate amănuntele sale această reformă, care, de altmintrelea, de sigur că este în simțimintele D-văstre a tuturor, cred că se poate lua următoarele măsuri în interesul populațiunii noastre și fără de a aduce veri-o schimbare radicală în modul nostru de a fi de până acum.

Iată măsurile ce cred eu că se pot lua de o cam dată :

1) Serviciul sanitar să studieze cestiunea descrescerei populației dupe județe și să se ia măsuri severe în contra medicilor cari nu 'și fac datoria ;

2) Fiind-că există o mare deosebire între mortalitatea la creștini și la evrei, să se scrie de o parte decedații creștini de cei evrei, menționându-se bólele de cari au murit, și vârsta;

3) Să se dea o circulară către toate administrațiile din țară pentru ca, în unire cu serviciile sanitare, să aibă a supraveghia condițiunile de fabricare și de debitare a le rachiului;

4) Consiliul sanitar să se pronunțe asupra mijlocului celui mai practic de control al beuturilor spirituóse, și care s'ar putea încredința agenților subalterni.

5) Să se închidă, într'un termen scurt, velnițele cari nu ar corespunde tutulor cerințelor moderne, și imediat, cârciurile cari nu s'ar găsi în bună stare, sau în cari s'ar constata că se vind beuturi falsificate, sau nu în deajuns de curate. Să se caute a se reduce numărul actual de cârciume și să nu se mai deschidă noi debite fără necesitate;

6) Să se regulezeze orele de vindare așa că Duminica,

până la amiazi, toate cârciumele să fie închise, și seara să nu se poată vinde de cât cel târziu până la ora 12;

7) Să se aibă în vedere degrevarea berei și a vinurilor ușoare, precum și a ceaiului, a zahărului, a cafelei, și taxele stabilite în virtutea legii maximumului să nu fie prea mari la intrarea acestor obiecte în comune;

8) Administrațiunile comunale și județiane, să priveghiăze mai cu luare aminte asupra debitului carnei și a pâinei. Astăzi, în Moldova, vânzarea carnei este un monopol exclusiv al jidanilor. Vitele noastre se vind pe nimic, din cauza prohibițiunii exportului; cerealele au scăzut la un preț derisoriu, și cu toate acestea carnea și pâinea au rămas tot așa de scumpe ca în trecut, când vitele și grânele noastre se vindeau cu prețuri inouite. Cum se poate, D-lor, ca doi, trei venetici să aibă la noi monopolul unor articole așa de importante, cum este pâinea și carnea ?

9) Pe lângă acestea, — și aici rog pe D. ministru de interne să bine-voiască a mi da totă luarea aminte, — să se introducă și la noi regimul stabilit în Belgia în ceea ce privește mișcarea populațiunii. Am stat, D-lor, 4 ani și jumătate în Belgia și nu puteam să trec, nu dintr'un oraș într'altul, dar din o stradă în altă stradă, și în aceeași stradă, de la casa lui X la casa lui Y, fără să dau de scire autorității. Intr'un rând nu am făcut'o și am avut daraveri cu administrațiunea, căreia a trebuit să i dovedesc că sunt om de trebă, și că am venit în Belgia la studii. Cer dar D-lui ministru de interne să trimită în Belgia un funcționar superior de la minister ca să se perfecționeze în mecanismul unei asemenea măsuri administrative, și apoi să introducem și la noi regimul acesta cc să nu se mai plimbe fie-care de colo până colo, ca într'o țară fără stăpân.

Căci singur numai această măsură o să ne permită de a ne apăra în contra indivișilor fără călătetiș, cari vin de pretutindenți în țera românească, și cari sporesc numărul paraziților de tot soiul, cari trăesc în prea mare număr pe la noi.

În sfârșit, și acesta este ultima măsură ce propun :

10) Să se explice cu totă rigórea legea care interdișce evreilor de a locui prin sate și de a vinde bețuri spirtuóse prin comunele rurale.

Și aici, D-lor, să mi dați voe să mi întorc privirile cu pietate către trecut, și să salut pe cei cari au știut să ne păstreze țera acesta prin atâtea greutăți.

Și ce cu minte erau bătrânii noștri? In tot-d'a-una ei au privit această cestiune a năvălirii evreilor în țară, ca o cestiune mare de salvare națională, și în mintea acelor oameni, cari nu erau stricați de o învățătură pe jumătate, cari nu se amătiseră de principiile de fals liberalism ce au năvălit asupra capetelor noastre; în mintea bătrânilor, se oglindeau interesele țerei în mod limpede, pentru că ei nu se conduceau de cuvinte. Și fiind-că pe acea bancă se află D. Lascar Catargi, om vechiu al țerei, să 'mă dea voie să 'i citesc ceea-ce se petrece cu veri-o sută de ani în urmă... (Ilaritate).

Voci: Nu este așa bătrân!

D. A. C. Cuza: Vreau să țin, că D-lui, ca șef al unui partid conservator, trebuie să urmeze tradițiunile cele bune ale acestei țări, să studieze nevoile reale ale populațiunei românești, precum se făcea în trecut, și să nu se lase abătut către deprinderile rele din ziua de astăzi, când fără a se mai ține socotela de obiceiurile noastre, și de interesele noastre românești, se iaă măsuri importante de peste noie mări și noie țări, și cari neavând nici o legătură cu starea de lucruri din țară de la noi, nu pot să dea rōde bune.

Opierea de a locui evreii la sate, și de a ține orândării, datează încă din vremea lui Grigorie Ghica Vodă, din 1764—67, din prima s'a domnie. Această interdicere a fost menținută și în a doua domnie a lui Grigorie Ghica, precum și sub domnia lui Moruzi. Cu venirea în scaun a lui Alexandru Mavrocordat însă, evreii, ca în tot-d'a-una la o schimbare de regim, în acel moment psihologic de expansiune, când totă lumea pare fericită, și când domnesce încă nedomirire asupra direcțiunei în care urmază a se desfășura evenimentele, au crezut că este momentul să dea o ultimă năvălire, pentru ca să facă să nu se aplice această dispozițiune, care îi împedică de a locui la sate.

S'au adresat dar cu jalbă la divan, și divanul lui Alexandru Mavrocordat, compus la sfârșitul anului 1783 din următorii boeri: *Dimitrie Sturdza*, mare logofet; *Constantin Roset*, mare logofet; *Nicolae Roset*, vornic; *Niculache Canta*, vornic; *Gh. Sturdza*, vornic; *Lascarache Roset*, vornic; *Constantin Roset*, hătman; *Iancu Caragea*, vornic; *Alexie Mișoglu*, postelnic; *Matei Canta*, visternic și *Nicolae Balș*, ban, au respins această cerere; iar Alexandru Mavrocordat a pus următoarea caracteristică rezoluțiune pe anaforaua divanului:

„Fiind-că domnia mea, vom ca toți să aibă liniște și

»dreptate în țera acésta, și de către nimeni vicleniți și jefuiți
 »să nu fie, pentru aceea, domnia mea hotărîm ca jidovii,
 »câți se află în țera acésta, să locuiască prin tîrguri, dupe
 »cum sunt angajați, și cu dreptate să și caute aliși-verișul
 »lor; iar prin satele țerei, nici de cum nu vor fi vrednici a
 »locui, nici a face aliși-veriși cu vinđare de bēuturi și orēn-
 »dării prin sate, căci cu viclenie îi pāgubesc și jefuesc (pe lo-
 »cuitoři), întărindu-se acésta anafora cu a noastră domnēscă
 »pecetie«.

Va să ȃică pentru aceea, ca să nu fie nimeni viclenit și je-
 fuit în țera acésta, și pentru că evreii pāgubeau și vicleneau
 pe locuitoři, de aceea li s'a interđis în trecut de a locui pe
 la sate. Și tot pe áceste motive trebuie să li se interđică sa-
 tele și astăđi.

Era dar economică acésta cestiune cu 100 de ani în urmă.
 a rēmas economică și astăđi, cu deosebire numai că astăđi,
 din cauza numărului prea mare al evreilor, a devenit mai
 aspră și mai grea de cāt era atunci.

Pentru a vē arăta însă, D-lor, cum sciaū bētrānii să și
 apere interesele lor, vē voi cita următorul fapt petrecut tot
 în vremea lui Alexandru Mavrocordat:

Intre boerii de atunci, unii erau pentru ca să admită fa-
 bricile de holercă, alții erau în contra acestor fabrici, și fiind-
 că se produsese duoē curente de o pōtrivă de mari, cari se
 țineaū în cumpānă, Vodă, nevoind să se pronunțe de o-data,
 a convocat pe boerii divaniști și nedivaniști în Sfānta Mitro-
 polie a Moldovei, și le a supus cazul cerēndu-le să și dea pā-
 rerea. Și adunarea acésta cere vlesființarea velnițelor: »Ca
 »să se desrădăcineze cu totul o rēutate ca acésta din pā-
 »mēntul nostru«.

Boerii cu o pricepere a adevăratelor interese ale țerei, pe
 care trebuie să o admirăm, și cu un patriotism vrednic de
 toțā lauda, mai constată că nu este o pagubă pentru satean
 de a nu bea holercă: »Fiind-că în locul holercēi, aicea se
 »face rachiū, care este și cea mai bună bēatură de cāt ho-
 »lerca, căci se face din pere, prune, din tescovină, din droj-
 »diile vinului și din vinul ce se strică, și nu este bun de bēut«.

Va să ȃică, boerii de atunci punēnd mai presus de intere-
 sele lor de proprietari, interesele sātenilor, n'aū îngăduit să
 se stabilēscă fabricile de spirt, care astăđi la noi s'aū întins
 asupra Moldovei, și cari ruinēză și distrug poporația noastră.

Ei bine, D-lor, a fost nevoie, ca în fața prezentului pe care

'l cred moleșit, în fața prezentului pe care 'l ved- abătut de la datoriile sale, în fața prezentului pe care eă 'l cred lipsit de ideal și lipsit de aspirațiuni, mai presus de interesele de tôte dăilele, să ținem icóna trecutului nostru, cu ómenii sėi cuminți și iubitori de țeră, și să vė spunem că pe când pătura nóstră cultă se împarte în cãmpuri ostile, uitând de interesele reale ale țerei, și pe când noi ne batem capul cu o mulțime de reforme carı nu sunt întemciate pe cunoscınța nevoilor adevėrate ale poporului nostru, poporul nostru degenerėzã și pierē pe fie-care dă, tocmai pentru că noi nu știm să ne facem datoria cãtre dēnsul. Cãci noi suntem luminãtorii sėi, pentru noi muncesce ca să ne întreținã, și noi la rândul nostru trebuie să muncim pentru dēnsul.

Dar noi nu ne dãm sēmã de aceea ce se petrece în țerã și de expropriarea a cãrei victime suntem, cãci pe când noi, pătura cultă de aici, ne batem pe stradele Bucuresciului pentru a ne înlocui unii pe alții, e un popor care, încetul cu încetul, prin activitatea sa, ne înlocuesce pe toți. (Aplause).

O dăc acēsta pentru toți, fãrã deosebire de partid.

Vė mărturisesc cã 'mı e indiferent cine e pe banca ministerială, dacã gãndesce cum gãndesc eă.

Și când vor veni liberalii la putere, dacã nu vor lua cestiunea acēsta a reformelor economice în mână și nu vor da rēspunsuri cuminți și potrivite stãrei nóstre de lucruri și basate pe cunoscınța faptelor din țerã de la noi, nu pot să salut în venirea liberalilor un pas mai mult spre progres, ci am să dăc: Acelaș lucru s'a petrecut în timpul conservatorilor, acelaș lucru se petrece de 25 ani, și se va petrece tot-d'a-una dacã nu veți schimba de sistem. Trebuie însă să vė dați sēmã cã luptele D-vóstre politice nu pot să pasioneze țera în general, nici pe noi tinerii, fiind-cã noi nu vedem cã rezultã ceva din acēstã sterilã activitate, cãreea vė dedați D-vóstre, cei de sus, fãrã ca cei de jos să aibã verı-un folos.

Și acum, D-lor deputați, eă cred cã 'mı am fãcut datoria să studiez cestiunea dupe puterile și incompetința mea în materie, fiind-cã nu sunt doctor în medicinã.

Am dat însă dovedı, fapte, carı trebuiesc să fie cercetate.

Puteți D-vóstre să fiți de părerea mea, și în cazul acesta trebuie să vė gãndiți la midlócele de îndreptare pe carı le-am propus, puteți însă să nu fiți de părerea mea, dar atunci trebuie să studiați faptele acestea în mod critic și să rēspundeți la dēnsele.

Orî cum, saũ veți fi de părerea mea saũ nu, e o cestiune care trebuie sã o studiați, cãci se impune și trece mai înaintea tuturilor celor-alte pe cari D-vostre le-ați aduce în discuția țerei, și acêsta e cestiunea descrescerei populației, pe care, dacã D-vostre nu o atribuiți alcoolismului, trebuie sã 'i găsiți o altã cauzã.

Aștept de la patriotismul D-vostre, cum și de la acela al tuturilor ómenilor politici din orî care partid ar face parte, cãci acêsta nu e o cestiune de partid, ca sã vë gândiți serios și sã ne indemnãm cu toții ca sã venim cu un sistem de legi ast-fel fãcut în cãt sã înceteze o-datã acêstã anomalie durerósã, cã populațiunea creștinã, în țerã la noi, nu póte sã trăiascã și trebuie sã piarã. Am dis. (Aplause).

DISCURS

Rostit în ședința Camerei de la 22 Noembrie 1894

Domnilor deputați,

La sfârșitul sesiunii trecute, în ședința de la 7 Martie 1894, punând înaintea D-vostre căștiunea descrescerea populațiunii noastre, am discutat efectele vătămătoare ale alcoolului asupra organismului, și am atribuit descrescerea populațiunii din Moldova, mai ales, în mare parte, consumării alcoolului falsificat, sau nu în de ajuns de bine curățit.

Conclusiunea mea de atunci fusese, că nu putem aduce îndreptare acestei stări de lucruri, de cât numai dacă vom introduce monopolul alcoolului. Fînd însă, că această cestiune e o cestiune însemnată și se putea să cêră un timp mai îndelungat pentru a fi rezolvată, de aceea, până la admiterea acestei reforme, care o cred neapărat trebuinciosă, am rugat pe D. ministru de interne ca să ia ôre-carî măsuri provisorii pentru că, cel puțin pe cât e cu putință astăzi, să se pună capet unei stări de lucru nesuferită. Vin ađi să constat, cu o viue mulțumire, că D. ministru de interne și-a dat tótă osteneța și că a întreprins o întregă lucrare ca să aducă o îmbunătățire în această privință.

Să 'mî fie dar permis ca să analizez pe scurt ceea ce a făcut D. ministru de interne, atât pentru ca țêra să cunoscă cum guvernul de ađi a lucrat în această cestiune însemnată și care o interesează în gradul cel mai mare, cât și în vederea conclusiunilor la cari voim să ajungem.

Prin circulara din 14 Aprilie 1894, adresată prefectilor, D. ministru de interne recunósce și D-sa, cum de alt-fel nici că se putea să fie alt-fel, efectele vătămătoare ale alcoolului asupra populațiunii rurale în următorii termeni :

Domnule prefect,

„Vê este cunoscut că abuzul beúturilor alcoolice ia, din nenorocire, o întindere crescêndă, că partea populațiunii rurale suferă de alcoolism, care este în prea multe casuri

»causă a sterilității, a bolilor mintale, a morții premature,
»a sărăciei și a multor crime.

»Relele produse de băuturile spirțuoase nu depind numai
»de calitatea rea a alcoolului, ci și de cantitatea spirțului
»consumat.

»In ceea-ce privesce calitatea băuturilor spirțuoase, veți
»primi în curând instrucțiile necesare, menite a exclude din
»consumațiune alcoolurile necurate, rău fabricate. Până
»atunci veți opri pe cârciumari și pe alți debitanți de a vinde
»ca băutură și de a întrebuița' pentru facerea de rachiū,
»spirț brut, nerafinat, conform art. 156 din legea sanitară«.

»Cantitatea rachiului consumat se pōte micșora prin re-
»gulamente de poliție locală. De mai multe ori s'aū publi-
»cat asemenea regulamente și dacă ele n'aū dat rezultatul
»așteptat, cauza este că ele n'aū fost observate«.

D. ministru de interne, alătură pe lângă această circulară
și un regulament privitor la stabilimentele publice, care s'a
publicat încă in anul 1876.

Acăsta este prima măsură pe care o credea D. ministru ca
necesară să o ia in cestiunea care ne preocupă.

Dupe aceea, in 26 Aprilie 1894, se face o circulară către
medicii de județe și orașe, in cuprinderea următoare:

Domnule doctor,

»Am onōre a atrage atențiunea D-vōstră asupra ordinului
»circular No. 7.683 din 14 Aprilie curent, adresat D-lor pre-
»fecți de județe, publicat in Buletinul direcțiunei generale a
»serviciului sanitar, cu No. 8 de la 15 Aprilie curent, și vē
»rog, D-le doctor, să cereți concursul administrațiunei pen-
»tru excluderea din comerciū a băuturilor preparate din spirț
»brut, nerafinat, inspectând adesea-ori debitele de băuturi
»spirțuoase, spre a putea constata dacă se observă prescrip-
»țiunea art. 156 din legea sanitară«.

Prin o adresă din 14 Iunie 1894, D. ministru de interne
intervine pe lângă D. ministru al cultelor, cerend să se exe-
cute negreșit, la inceputul anului 1894—95, o dispozițiune
a art. 157 din legea sanitară, relativă la farmaciști:

Domnule ministru,

»Legea sanitară, promulgată la 18 Iunie 1893, prevede la
»almiatul ultim al art. 157 următoarele;

»Pentru ca farmaciștii din toate comunele să poată servi ca
 »experți în materie de falsificațiune a alimentelor și băuturi-
 »lor, recunoscerea lor va forma un obiect special de studiu și
 »de examen la școala națională de farmacie«.

»Acastă dispozițiune nu s'a pus în lucrare imediat, la in-
 »ceputul anului școlar 1893—94, și este de temut că, încă
 »mulți ani vom rămâne lipsiți de personalul necesar pentru
 »facerea grabnică în localitate a analizelor de alimente și
 »băuturi.

»Subsemnatul, referindu-mă la adresa noastră No. 20.325,
 »din 11 Septembrie 1893, am onoare a vă ruga din nou, D-le
 »ministru, să bine-voiți a face să se execute negreșit de la in-
 »ceputul anului școlar 1894—95, dispoziția de mai sus a
 »legei sanitare...«.

Prin această adresă, se recunoște în principiu, și de către
 D-vostre, cum că noi nu avem personalul trebuincios com-
 petent, pentru a face analizele trebuitoare ale băuturilor spir-
 tuoase.

Prin o circulară adresată către prefectii din județe și pri-
 marii celor opt orașe mari, din 23 Iunie 1894, se dăce ur-
 mătoarele:

»Consiliul miniștrilor, în vedere că falsificarea băuturilor
 »alcoolice, a luat o întindere foarte mare, prin introducerea
 »în țară din străinătate a esențelor destinate la imitarea țuiceii,
 »a cognacului, a vinului și a altor băuturi, a diferitelor cu-
 »lori de vin, cum și a altor preparate pentru dregerea bêu-
 »turilor, luând și avisul Consiliului sanitar superior, a decis
 »prin jurnalul No. 5, încheiat în ședința de la 14-Iulie a. c.,
 »să se interdică, în mod absolut, intrarea în țară a colorilor
 »cu destinațiune specială pentru coloratul vinului, a esențe-
 »lor pentru facere de țuică, de rachiū de tescovină, de rachiū
 »de drojdi, de cognac, de vin roșu și de vin de Drăgășani.«

»Subsemnatul are onoare a vă pune în vedere dispozițiunea
 »de mai sus, și vă rogă să luați măsuri a nu se mai vinde
 »preparatele de mai sus, cari să se confisce când se vor găsi
 »pe la diferiți comercianți, bine-voind a cere darea în jude-
 »cată a contraveniențelor«.

O altă circulară a direcțiunei generale a serviciului sani-
 tar, către medicii primari de județe și ai celor opt orașe mari,
 se ocupă de statistica fabricelor de alcool :

Domnule doctor,

»Acastă direcțiune se ocupă cu regulamentul disposi-
»țiunilor art. 186 din legea sanitară in vigore, relativ la
»controlarea calității alcoolului din comerț și pentru această
»lucrare, având necesitate de o statistică amănunțită a tu-
»tutor fabricelor de spirt existente in țără, a modului lor de
»fabricațiune, a aparatelor ce le posedă, am onóre a ve ruga,
»D-le Doctor, să ne comunicați in cel mai scurt timp posi-
»bil, datele statistice asupra fabricelor de alcool (poverne,
»velnițe), din județul D-vóstră prevădute in alăturatul for-
»mular, pe cât va fi cu putință.

»Asemenea, vă rog, D-le doctor, să ne inaintați și o tabelă
»statistică a micei industrii de alcool, adică a cazanelor de
»fabricat țuică, cognac, rachiū de tescovină, rachiū de drojdii
»și o altă tabelă a distileriilor, adică a cazanelor in cari se
»redestiléză cu materii aromatice alcoolul fabricat in altă
»parte».

In sfârșit, in seria acésta de lucrări, mai găsim încă o cir-
»culară din 7 Iulie a. c., adresată primarilor, prefectilor, me-
»dicilor de județe și medicilor primari de orașe in următorul
»cuprins :

»Fiind informat că unii cârciumari au luat obiceiul de a
»adauga eter la rachiul ce 'l pun in consumațiune, am onóre
»a atrage atențiunea D-vóstre asupra acestei manipulații
»periculoase, și vă rog să luați energice măsuri ca, cârciu-
»marii să nu mai adauge rachiului eter, sechestrându-se ete-
»rul ce se va găsi la acei cârciumari și cerându-se darea in
»judecată a contravenitorilor și constatarea de la care dro-
»ghist sau farmacist, cârciumarul a cumpărat eterul in
»cestiune.

»In același timp, vă mai rog, să povățuiți populațiunea ca
»să nu mai întrebuinteze asemenea beutură vătămătoare să-
»nătăței lor și să stăruiți ca să se excludă din comerț ori-
»ce rachiū fabricat din alcool brut, nerafinat, sciind că in
»acastă privință și D-vóstră sunteți responsabili pentru stricta
»executare a legéi sanitare».

Din acésta lucrare a D-lui ministru de interne, rezultă că
D-sa a avut multă bună-voință in cestiunea care ne preo-
»cupă, și de sigur că țera are să 'i rămână recunoscătoare
»pentru patriotismul înalt și înțelepciunea despre cari a dat
»dovedi.

Se nasce numai întrebarea dacă aceste măsuri ale D-vóstre, D-le ministru, au avut veri-un efect, față cu sistemul actual de vinđare al bęturilor spirituóse.

D. președinte: D-vóstră voiți să faceți o propunere ?

D. A. C. Cuza: D-lor deputați, sunt silit să analizez aceea ce a făcut D. ministru de interne în cestiunea alcoolului, pentru ca să puteți vedea dacă proiectul de lege, pe care am să 'l depun astăzi în Cameră, este de folos și dacă se impune cu necesitate dupe cum o cred eu.

De aceea să 'mı dați voe să urmez cu desfășurarea argumentelor cari vin în sprijinul părerii mele.

Se nasce dar întrebarea, dacă față cu sistemul actual de vinđare a bęturilor spirituóse, bună-voința D-vóstre, D-le ministru, a putut să dea rezultate în cestiunea care ne preocupă ?

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să ne reamintim că chestiunea alcoolismului se compune mai ales din două probleme, cum ați recunoscut și D-vóstră în adresa din 14 Aprilie.

Alcoolul e vătămător, atât prin cantitatea care se consumă, cât și prin calitatea sa proastă. Va să dică, pentru a rezolva cestiunea alcoolismului, ar trebui să reducem cantitatea și să garantăm calitatea alcoolului ce se consumă.

În ce privește reducerea consumațiunii, din lucrarea D-vóstre se poate vedea că nu s'a luat nici o măsură. Și nu dóră că D-vóstre nu ați fi avut bună-voință; dar față cu sistemul actual nici nu există o măsură care să potă reduce consumarea bęturilor spirituóse. Va să dică, partea întâiu a problemei e cu totul imposibilă de realizat în sistemul actual.

Intru cât se atinge de garantarea calității bęturilor, cu toate adresele pe cari le ați făcut D-vóstre și cu toate ordinele cari le ați dat agenților administrativi, trebuie să ne convințem asemenea că e cu neputința de a se ajunge la veri-un rezultat.

Cea d'ânteu causă, în adevăr, pentru care nu se poate garanta calitatea bęturilor în sistemul actual, e că nu există un mijloc sigur de control.

Noi șcim în ce mod se face ađi controlul bęturilor spirituóse : alcoolurile se cercetéză numai pe deasupra, dupe miros sau dupe cum se presintă ochiului, și, dupe cum crede agentul, se iaú sau nu probe de alcool. pecetluindu-se vasul când e bănuít, și trãmítându-se probele pentru a se analiza,

la laboratorul comunei mai apropiate. În timpul însă pe când se face analiza, rachiul e scos din vas și pus în vințare, iar dupe ce se constată că a fost vătămător sănătății, nu rămâne de cât să dai în judecată pe cârciumar ca să fie une-ori condamnat și, în cele mai multe cazuri, achitat din lipsă de dovezi, sau pentru greșeli de procedură. De altminterlea nici personal îndestulător nu aveți, căci pentru a controla un număr atât de mare de fabrici și de cârciumi, ar trebui să aveți de sigur un personal mult mai numeros și mai destoinic de cât cel de aici.

Cea mai bună dovadă însă, cum că, dacă vom păstra sistemul actual, nici o-dată cestiunea alcoolismului nu are să fie rezolvată în țera noastră, e ultima adresă a D-lui ministru de interne, din 19 Noembre 1894. prin care D-sa recunoște singur că lucrarea D-sale începută de nouă luni, n'a avut absolut nici un efect.

Iată ce țice circulara D-lui ministru de interne, din 18 Noembre a. c., către prefecti:

»Domnule prefect,

»Pe lângă ordinul circular No. 7683 din 14 Aprilie a. c., v'am pus în vedere necesitatea de a lua măsuri mai serioase în contra alcoolismului, v'am trimis mai multe exemplare din regulele privitoare la stabilimentele publice, publicate de minister în anul 1876 și v'am rugat să stăruieți ca consiliile comunale să le completeze prin regulamente sau ordonanțe asupra poliției cârciumelor, acolo unde nu există asemenea regulamente mai complete.

»Sunt informat însă, că în mai multe județe până în prezent nu există și nici nu s'au făcut asemenea regulamente, de și de la data aceluï ordin au trecut deja 9 luni, timp în care se putea termina acea lucrare.

»Vă invit, dar, D-le prefect, să 'mi înaintați un raport amănunțit, despre dispozițiunile luate în urma aceluï ordin arătându'mi câte consilii comunale au făcut asemenea regulamente sau ordonanțe, și câte nu au făcut.»

Va să țică, D-le ministru, cu totă bună voința care ați arătat'o în această cestiune, și cu totă autoritatea pe care D-vóstră; ca șef al unui guvern o aveți, D-vóstră singuri veniți dupe nouă luni de muncă să recunoșceți că această muncă a fost zadarnică, și că agenții D-vóstră administrativi nu și

ău dat osteneța ca să urmeze ordinele date de D-văstră pentru rezolvarea acestei grave probleme.

De aci rezultă, D-le ministru, că sistemul actual este greșit, nu că D-văstră n'ați avut în de ajuns buna voință ca să aduceți o îndreptare stărei actuale de lucruri care ne îngrijesce. Dar cu sistemul actual este imposibil de a se dobândi rezultate și din alte puncte de vedere.

Există astăzi, în adevăr, un antagonism între interesele bănești ale Statului, între interesele fiscale și interesele sănătății publice.—Ași voi, însă, ca D. ministru de finance să bine-voiască a mă asculta, fiind-că am să vorbesc tocmai de o adresă a D-sale către ministerul de interne și care confirmă părerea noastră.

Am dis, dar, că există un adevărat antagonism între interesele sănătății publice și interesele fiscului în materia care ne preocupă; în specie, dar, între ministrul de interne și ministrul de finance.

Ministrul de finance este în primul rând îngrijat ca să nu se reducă veniturile Statului, și D-văstră ca ministru de interne și ca conducător al politicii generale, ca reprezentant al întregilor interese ale națiunii, negreșit că trebuie să fiți preocupat în primul rând de interesele sănătății publice.

Se întâmplă dar că pe când D-văstră luați măsuri pentru a garanta sănătatea publică, sunteți adesea-orî aduși ca să loviți interesele Statului, reprezentate prin D. ministru de finance.

Atunci D. ministru de finance, care are răspunderea stărei financiare a Statului, este silit, se înțelege, ca imediat să intervină ca să nu se periclitizeze interesele bănești ale Statului. De o potrivă de legitime, de sigur, sunt aceste interese, dar eu cred că trebuie să primeze interesul sănătății publice asupra intereselor financiare, și cred că de această părere este și D. ministru de finance.

Pentru a întemeia acum părerea noastră, iată adresa din 22 Iulie, a. c., trimisă de D. ministru de finance D-lui ministru de interne:

»Domnule ministru,

»Priimid reclamațiunii din partea fabricantilor de spirt
»din județul Neamțu, cum că li s'a interzis vinđarea de
»spirt nerafinat și luând în considerațiune că aprópe mai toți

»fabricanții de spirit din Moldova nu aū, pentru moment, în
 »fabricile lor, o instalațiune de aparate pentru rafinat spir-
 »tul și depositele lor fiind aglomerate cu cantități mari de
 »spirit, ce nu pot fi desfăcute de cât într'un interval de timp
 »mai mult saū mai puțin îndelungat; cu onóre vė rugăm.
 »D-le ministru, să bine-voiți a aprecia cazul și a decide dacă
 »nu li s'ar putea acorda un termen pentru desfacerea spir-
 »tului ce aū în deposite până la introducerea unui sistem
 »de aparate pentru rafinare, spre a nu fi expuși la prejudiții».

Cu alte cuinte, fabricanții de spirit, din județul Neamțu, fiind inzestrați cu unelte de fabricare a spiritului cu totul primitive cari nu pot produce de cât spirit nerafinat, în contra căruia D-vostre ați luat mēsuri ca să 'l scóteți din consumațiune, vin să reclame pentru ei privilegiul de a pune acest spirit în consumațiune, adică privilegiul de a compromite sănătatea publică.

Și față cu aceste reclamațiuni a fabricanților de spirit, D. ministru de finance s'a cređut în drept ca să întrebe pe D. ministru de interne dacă nu li s'ar putea face concesiunea ca să pună acel spirit în consumațiune, adică de a li se permite să otrăvėscă poporațiunea noastră cu fabricatele lor de próstă calitate.

D-lor deputați, acéstă procedare nu atárnă, de sigur, de reaua voință a D-lui ministru de finance, ci de vițiul întregului sistem, căci există, dupe cum am đis, un antagonism între interesul sănătăței publice, care trebuie să primeze, și între interesele fiscale ale Statului, cari nu trebuiesc lăsate să se pericliteze, și întru cât veți menține acest sistem, veți avea și consecințele lui rele.

D. ministru de interne, spre a împăca lucrurile, a făcut o adresă D-lui ministru de finance, din care rezultă, la prima vedere, că ar respinge cererea de a se pune în consumațiune spiritul nerafinat; dar în același timp D-sa admite și o excepțiune în favórea nenorociților comercianți, permițendu-le, în mod indirect, de a'și pune în vîndare produsele lor vătămătóre.

În acéstă adresă, de la 26 Septembrie 1894, se đice următórele:

Domnule ministru,

»La adresa D-vóstră, No. 49.175, din 22 curent, am onóre
 »a vė rėspunde că, pentru facerea de beuturi alcoolice nu se

»póte întrebuița de cât alcool rafinat, ast-fel cum prescrie art. 156 din legea sanitară, promulgată în Iunie 1893.

»Fabricile pot, însă, produce spirt nerafinat, brut, pentru alte trebuințe industriale.

»Fabricanții cari dispun de velnițe, sistemul vechi, s'ar putea servi de unele proceduri mai effine și mai simple, pentru a produce un spirt ceva mai curat, cum este, spre exemplu, procedeul Effront cu săruri fluoridrice; dar ei nu voesc să facă veri-un sacrifici, ci urmază cu fabricațiunea spirtului ca și în trecut, ceea ce nu se póte tolera pentru spirtul destinat la facerea băuturilor alcoolice, față cu creșterea inspăimântătoare a alcoolismului în mai multe județe.

Va să dică se permite vinđarea spirtului nerafinat pentru alte trebuințe.

Dar, D-nii mei, dacă D-vóstre nu aveți absolut nici un mijloc pentru a controla, în mod sigur, băuturile spirtuoase, și dacă permiteți să se producă spirt nerafinat sub pretext că s'ar destina pentru alte trebuințe de cât pentru prepararea băuturilor, atunci întreb: cum voiți D-vóstre să știți dacă spirtul brut se pune sau în consumațiune?

Fățã cu aceste inconveniente așa de grave, însă, eú sunt convins că cestiunea alcoolului, care este o cestiune de viață pentru întreaga noastră populațiune, nu numai pentru aceea din Moldova, nu se va putea rezolva de cât atunci când guvernul se va hotări de a introduce monopolul spirtuoșelor.

Acésta fiind convingerea mea, m'am cređut dator de a întocmi și un proiect de lege care este menit, cred eú, să împace tóte interesele în cestiunea care ne preocupă.

Nu voiú intra în amănunțimi pentru a susține acest proiect de lege, dar cred că este necesar că, în puține cuvinte, să vă schițez economia sa.

D. președinte: Este subscris de 7 D-ni deputați proiectul D-vóstră, căci numai așa sunt autorizat să vă dau cuvântul?

D. A. C. Cuza: D-lor deputați, proiectul meu de lege, nefiind subscris de 7 D-ni deputați, dupe cum cere regulamentul, fac apel la D-vóstre și vă întreb dacă sunt 7 D-ni deputați cari susțin acest proiect de lege, spre a împaca ast-fel și cerințele regulamentului.

O voce: Cum putem răspunde dacă nu 'l cunóscem?

D. A. C. Cuza: Era, se înțelege, natural ca mai înainte să vă fi expus economia proiectului.

Voci: Suntem șapte cari iscălim.

D. A. C. Cuza: Economia acestui proiect de lege ar fi următoarea: fabricarea spirtului rămâne în mâinile industriaşului particular și Statul nu are în această privință de cât un amestec de control, pentru a'și garanta interesele sale fiscale. Intru cât se atinge de vinderea alcoolului, art. 2 ȳice că vinderea spirtului și a rachiului, de orī-ce calitate și pentru orī-care întrebuiņare, este un drept exclusiv al Statului. Va să ȳică monopolul nostru e un monopol al vinderei alcoolului. In deosebire de ceva ce s'a admis in Elveția, unde monopolul a fost introdus la 1887 și unde a dat rezultate strălucite, noi am admis însă monopolul vinderei cu amēnuntul, nu numai monopolul vinderei cu ridicata, precum s'a făcut prin legea federală din 23 Decembre 1886.

Statul se aprovisionēză cu alcoolul trebuincios de la producătorii din țeră; producătorii rămānēnd liberi, dupe ce se va îndestula trebuințele Statului, de a exporta excedentul producerei lor. Fața cu criza agricolă însă și pentru că industria alcoolului e in strinsă legătură cu agricultura, și avēnd in vedere că primele de export, in trecut, au dat rezultate fōrte bune; ținēnd sēmă și de beneficiile insemnate pe cari Statul le va realiza din vinderea spirtuōselor, am cređut că e bine să admitem, in proiectul nostru de lege, și primele de export.

Intru cât se atinge de vindare, ea se va face de către debitanții regiei in sticle și vase originale ale regiei, cari vor fi de o capacitate ōre-care, fixată prin proiectul de lege. Statul, însă, e obligat de a rafina spirtul și a nu 'l pune in vindare de cât in stare de absolută curățire.

Nu e acum momentul de a studia proiectul in tōte amēnuntele lui; dar acēsta ar fi, in liniamente generale, economia proiectului nostru de lege pentru monopolul vinderei alcoolului. Se nasce acum intrebarea, pe scurt, dacā acest proiect de lege are să dea satisfacere intereselor cari am vēđut că trebuie să le avem in vedere?

Proiectul nostru de lege, prin faptul că scumpesce alcoolul, prin faptul că reduce numērul debitanților și se impune debitanților îndatorirea de a nu vinde de cât pe bani numērōre, are să producā o reducere insemnată a consumațiunei, precum s'a produs, de altmintrelea, și in Elveția.

Pe de altă parte, impunēnd Statului îndatorirea de a rafina spirtul cu ingrijire și de a nu 'l debita de cât in vase pecetluite, proiectul nostru de lege dā destulă garanție că

alcoolul are să fie de o bună calitate și ferit de orî-ce amestec din partea falsificatorilor.

În sfîrșit, proiectul acesta de lege e chiămat să aducă beneficii însemnate Statului, tocmai prin stabilirea vînderei alcoolului în sticle sau vase pecetluite, cari ușurează controlul, așa în cât Statul are să aibă un câștig direct, rezultând din vîndarea cu amănuntul a alcoolului, și un câștig indirect, din suprimarea aprópe cu desevîrșire a contrabandei care astădi, în străinătate, de exemplu în Franția, răpesc Statului mai mult de jumătate din venitul ce rezultă din vîndarea spirituóselor.

Se mai nasce acum încă o întrebare, asupra chiar a posibilității introducerii unei asemenea reforme.

Presupunend buna-voință a guvernului și a Camerei, eu cred că asemenea reformă se póte introduce fórté ușor.

De altmintrelea noi nu înovăm în această materie.

Guvernul german, în 1886, a presintat un proiect de lege în Reichstag, care dacă a cădút, a cădút nu atăt din motive economice, cât din motive politice.

În Elveția, însă, s'a introdus monopolul prin legea din 23 Decembre 1886, și funcționează cu succes de la 1887 până astădi, dupe cum vom vedea din studiul amănunțit care însoțesc acest proiect de lege, ca expunere de motive.

Monopolul alcoolului a mai fost introdus în Serbia prin legea din 3 August 1893, însă legea această, fiind fórté reu studiată, a dat, în adevăr, rezultate rele.

În sfîrșit, prin legea din 6 Iunie 1894, guvernul rusesc a introdus monopolul vînderei alcoolului de o cam dată numai în 4 guvernăminte: Perm, Ufa, Orenburg și Samara, cu începere de 1 Ianuarie 1895.

Din tóte proiectele de legi cari le am enumerat aci, acesta din urmă este, de sigur, cel mai amănunțit și mai bine studiat.

O ultimă cestiune, care ar putea să vă sperie, ar fi miđlócele bănesci de cari am avea trebuință pentru introducerea monopolului alcoolului.

În această privință nu pot intra acum în amănunte, fiind-că nu este timpul. Voiu spune numai că Elveția a făcut un împrumut de 5 milióne 900 mii, adică în sumă rotundă 6 milióne lei, pentru a putea introduce monopolul alcoolului care funcționează și astădi. Din aceste 6 milióne, însă, 4 milióne au fost plătite ca despăgubiri, fiind-că legea elvețiană spune anume în art. 1, că statul are monopolul fabricațiunei, lă-

sând producătorilor indigeni numai $\frac{1}{4}$ din cantitatea de alcool de care are nevoie, iar restul alcoolului introducându-l din străinătate. Ast-fel fiind, se înțelege că a trebuit ca guvernul federal să acorde despăgubiri tuturilor producătorilor de alcool, cari erau loviți prin această măsură.

Noi însă, cari lăsăm producerea cu desevirșire liberă în mâna producătorilor particulari, suntem scutiți de aceste cheltueli însemnate de 4 milioane, cari ar trebui date ca despăgubiri producătorilor; așa că ele vor servi pentru organizarea propriu zisă a monopolului.

Atât am avut de zis pentru a motiva, în puține cuvinte, presintarea proiectului de lege pentru monopolul vințerei alcoolului, pe care l' depun astăzi pe biuroul Camerei. Nu mi rămâne de cât de a face apel la patriotismul D-vostre și la patriotismul guvernului, pentru ca să ia în considerațiune și să supună unei amănunțite cercetări acest proiect de reformă.

Și v'ași ruga să credeți că această reformă a legii băuturilor spirțuoase, introducerea monopolului vințerei alcoolului, e cu mult mai însemnată de cât toate legile pe cari D-vostre ați putea să le aduceți în desbaterea acestui Parlament. Căci ori-ce lege, fie ea pentru apărarea industriei, fie pentru verice alt interes al Statului, nu va avea nici un efect, dacă populațiunea va fi amenințată în existența ei, prin abuzul băuturilor spirțuoase, care am vădut că s'a întins atât de mult în totă țera și mai ales în Moldova. (Aplause).

EXPUNERE DE MOTIVE

Domnilor deputați,

Orî-ce legislațiune modernă asupra alcoolului trebuie să urmărească îndoitul scop de a spori mijlôcele budgetare și de a reduce consumarea băuturilor spirtose. Intre aceste două tendințe există un soiū de antagonism, părăndu-se, la prima vedere, că nu ar fi chiar cu puțință de a împăca interesele fiscului, cari reclamă o consumare cât de întinsă a materiei impusă de dēnsa, cu interesele igienei și ale moralității publice, cari cer neapărat reducerea acelei consumațiunii. Dacă acele din urmă, însă, trebuie, fără îndoială, să trecă înaintea acelor d'ântēiū, nu este mai puțin adevărat că, față cu cheltuelile așa de însemnate ale Statelor moderne, nici interesele fiscului nu se pot nesocoti. E vorba, dar, de a găsi un mijloc pentru a face ca Statul să tragă cel mai mare profit posibil din vinđarea băuturilor spirtose, fără ca să se compromită interesele superioare ale sănătăței și ale moralității publice.

Chiar de la început trebuie să recunoscem că acest îndoit rezultat nu se pôte dobēndi pe calea obișnuită a impozitelor. Căci, dacă sporim impozitul pentru a'l face mai productiv, trecēnd peste ore-care limită, noi nu dobēndim alta de cât de a da o primă fabricărei și vinđerei clandestine, fără ca să avem folosul reducerēi consumației. Iar dacă, din contra, ne hotărīm de a reduce impozitul, noi nu găsim, în înmulțirea prea neînsemnată a mijlôcelor budgetare, o compensație îndestulătoare pentru sporirea exagerată a consumației.

Pe lângă reducerea consumației igiena publică mai reclamă imperios o supraveghiere de aprôpe a calității alcoolului ce se consumă, cunoscută fiind înriurirea funestă asupra sănătăței, mai ales a alcoolurilor brute sau falsificate. Aci ne aflăm în fața unei alte antinomii, care iarăși nu se pôte împăca în starea actuală a legislației asupra alcoolului. Căci curățirea desevirșită a alcoolului de produsele secundare cari 'l fac așa de vătēmător sănătăței nu se pôte obține

dé cât în urma unei îngrijite distilări, care 'i sporesce prețul, pe când concurența reclamă reducerea, pe cât se póte, a costului producerei. Acéstă întrecere între producători, de a vinde cât de eftin, are ca rezultat fatal de a se pune în consumație alcooluri cu totul necurate, ast-fel precum ese dintr'o distilare neindestulătoare, adăugându-li-se apoi diferite oleiuri și esențe, pentru a le drege gustul și aroma. Běuturile, ast-fel preparate, sunt otrăvuri puternice cari sporesc într'un grad fórte mare efectele atât de vătămătoare ale alcoolului în genere.

De aci resultă, firesce, pentru Stat îndatorirea de a supraveghia de aprópe fabricarea alcoolului și de a urmări falsificările. În starea actuală de lucruri, însă, este aprópe cu neputință de a obține rezultate satisfăcătoare în acéstă privință, rămânend consumatorul aprópe fără nici o apărare la discreția comerciului lacom de câștig.

Pe lângă acéstă, și pentru a întregi enumerarea inconvenientelor sistemului actual, vinďetorul particular are, se înțelege, cel mai mare interes de a 'și spori debitul, contribuind ast-fel la lățirea viciului beției. Sub imboldirea concurenței ce 'i-o fac nenumăratele debite ce se stabilesc în afară de or'ice adevărată trebuință, fie-care cârciumar caută să atragă clientela, făcend tot soiul de înlesniri consumatorilor. Aceste înlesniri sunt mai ales de două feluri: Vinďarea pe datorie și darea băuturilor în schimbul produselor naturale ce posedă cumpărătorul. Acéstă procedare înlesnesce camăta și aduce ruina desevirșită a familiei, mai ales pe la sate, prin faptul că întręga muncă a omului și tot ce 'i-ar putea sluji ca hrană, precum: untul și laptele, porumbul, ouele și paserile, se preface în rachiú falsificat, care 'i otrăvesce sănătatea și produce acea degenerare a populației nóstre, care o face să nu se mai póta înmulți și să piară de inaniție.

În fața acestor inconveniente atât de grave ale sistemului actual: care nu ne permite nici de a spori miďlócele nóstre financiare, nici de a reduce consumația, nici de a supraveghia cu folos calitatea băuturilor spirtóse, schimbarea sa ni se impune. Se nasce numai întrebarea: care va fi sistemul care ne va da putința de a împăca aceste interese, de o potrivă de legitime, și pentru acéstă e nevoie de a vedea care este cauza pentru care ele nu se pot împăca sub regimul de astăđi al vinďerei băuturilor spirtóse.

Basa sistemului actual este libertatea comerciului cu al-

cool, care este supus numai unui impozit din partea Statului și unui drept de intrare din partea comunelor. Libertatea însemnând însă liberul joc al concurenței, dorința fie-căruia de a se folosi pe sine, fie chiar cu nesocotirea intereselor celor-alți, se nasce întrebarea, dacă libertatea se poate admite în materia care ne preocupă.

Dacă cercetăm lucrurile mai de aproape, apoi ușor putem constata că toate inconvenientele sistemului actual se datoresc tocmai acelei libertăți, care nu poate și nu trebuie să existe. Căci alcoolul fiind o materie toxică din cele mai puternice și supusă încă falsificărilor de tot soiul, răspândirea sa trebuie să fie pe cât se poate de restrinsă și calitatea sa controlată cu îngrijire. Industria privată, interesul cător-va cere, din contra, ca vinđarea alcoolului, adică a materiei toxice, să fie pe cât se poate de răspândită, și libera concurență, în loc de a-i îmbunătăți calitatea, contribuie, din contra, la stricarea băuturilor spirtóse. Nimeni însă nu poate să aibă dreptul, în numele libertății, de a vătămă pe cel-alți.

Vedându-se dar, că sistemul vinđerei alcoolului de către particulari dă rezultate așa de rele, nu rămâne de cât de a ne gândi la sistemul vinđerei băuturilor spirtóse de către Stat, adică la monopolul alcoolului, care ar putea să dea satisfacție unor interese atât de grave. Căci Statul singur e în putință și dator să debiteze alcoolul în stare de absolută curățenie, și să urmărească restringerea consumației, fără ca să și compromită interesele sale bănești. Scumpirea alcoolului, pe de o parte, reducerea numărului cărciumelor și îndatorirea impusă debitanților de a nu vinde de cât pe bani numărătoare, pe de altă parte, va contribui, de sigur, la reprimarea alcoolismului; iar beneficiul realizat din vinđarea alcoolului și împedirea aproape cu desevirșire a contrabandei, care astăzi absorbă poate jumete din folósele ce s'ar cuveni comunelor asupra vinđerei spirtóselor, vor compensa cu prisosință perderile ce ar resulta din restringerea consumației. Și ast-fel putem dice că se impacă, în sistemul monopolului vinđerei alcoolului, acea antinomie ce am vedut că există între necesitatea de a se spori miđlócele financiare și trebuința de a se reduce consumația alcoolului, satisfăcându-se, în același timp, și cerințele igienei de a nu se pune în consumație de cât alcool curat. Impăcarea acésta, însă, nu se poate face de cât pe séma libertății, jertfindu-se unele interese private pentru satisfacerea intereselor superióre ale tuturilor.

Când e vorba de monopol și de încălcarea dogmei sacre a libertății, e firesc să întempinăm o împotrivire energetică din partea școlii economice liberale, care respinge, în genere, toate monopolurile ca nedrepte și dăunătoare producției, atribuindu-li-se, între altele, și vina de a nu îndemna în deajuns pe producător, de a opri industria pe loc, de a scumpi obiectele și de a le face să fie de o calitate mai proastă, pe când ele măresc peste măsură puterea Statului, căruia îi stă la îndemână o întregă armată de funcționari, de cari poate dispune în scopuri politice.

Printre adversarii cei mai hotărâți ai monopolului alcoolului găsim, de o pildă, bărbați ca D. P. Leroy-Beaulieu, care se exprimă în următorul mod în unul din numeroasele sale articole publicate asupra acestui subiect în „Economiste Français» din 30 Ianuarie 1886 :

»In tot cazul, inconvenientele politice și sociale ale monopolului, din punctul de vedere al sporirii numărului funcționarilor și al favoritismului unor relațiuni pe cari le are Statul ca vindător și cumpărător cu particularii, și cari sunt în tot-d'a-una suspecte de a fi în multe feluri influențate, ni se par atât de mari în cât nu stăm la induoială de a 'l respinge. Nu eu modul acesta se sporesce vitalitatea unei națiuni«.

Cu toate acestea, același autor, și care nu poate fi bănuit de parțialitate în materie de monopoluri, ne va veni în ajutor pentru a lua în apărare principiul monopolului. Iată, în adevăr, ce găsim în volumul I, pag. 631, din ediția a doua a cărții sale cunoscute: *Traité de la science des finances* :

»Totuși, cu toate neajunsurile sale de netăgăduit, monopolul poate să fie susținut pentru ore-cari obiecte excepționale, precum este tutunul. Noi nu credem că poate să existe un procedeu mai comod, mai puțin supărăcios pentru a percepe un impozit enorm asupra acestui obiect. Se știe că, în Franția, Statul scote aproape 300 milioane folos curat din acest impozit ; nicăeri, în altă parte, nu se atinge suma acésta. Este așa de greu însă pentru un Stat, care are cheltueli mari, de a găsi impozite cari să nu pună greutatea producerei, că, chiar din punctul de vedere economic, în impregiurările actuale, noi considerăm monopolul fabricării tutunului ca o măsură excelentă«.

Și mai departe, la pagina 673, D. Leroy-Beaulieu revine asupra acestui subiect dicând :

„Venim acum la cel de pe urmă mare impozit pe consumație, impozitul asupra tutunului: nu vedem nici un fel de greutăți de a-l da aprobarea noastră, cu toate că este foarte ridicat și că perceperea sa e organizată sub forma unui monopol de fabricare în mâinile Statului. Ar trebui ca finanțele unei țări să fie într-o stare de înflorire neobiceiuit de mare pentru ca să se poată renunța la un impozit atât de inofensiv, atât de moral, atât de îmbelșugat și a cărui taxare e atât de ușoară».

Acosta fiind părerea unuia din cei mai cunoscuți economiști din școala liberală asupra monopolului tutunului, și cesiunea de principiu ar fi întru cât-va hotărâtă în favoarea monopolului. În practică, însă, trebuie să facem încă o deosebire foarte mare între monopolul tutunului și monopolul alcoolului.

Căci dacă s'a putut sta un moment la inducerea când a fost vorba de monopolizarea tutunului, care nu era vătămător sănătății, putem spune că monopolizarea alcoolului, a cărui proustă calitate și răspândire, datorită sistemului actual de vinzare, aduce cu sine degenerarea populației și produce consecințe economice necalculate, e o datorie de conștiință și de înalt patriotism.

Pe lângă acesta, și din alt punct de vedere, monopolul alcoolului prezintă folose pe cari nu ni le poate da monopolul tutunului.

Se știe mai înainte, în adevăr, că monopolul asupra tutunului a avut ca urmare de a se lovi în micii producători, cari au părăsit de la o vreme cultura acestei plante. Monopolul vinzării alcoolului, însă, departe de a supăra pe producătorii indigeni, are de scop de a veni în ajutorul industriei spiritului și a agriculturii, dupe cum vom avea ocazie de a constata, studiând economia prezentului proiect de lege. În loc de a fi, dar, o împedicare adusă dezvoltării industriei spiritului din țară, monopolul îi va da o nouă viață.

Asemenea se poate spune că, pe când monopolurile, în genere, au ca urmare de a se pune în consumație obiecte de o calitate mai proustă, monopolul alcoolului va îmbunătăți, din contra, calitatea băuturilor spiritose, punând în vinzare numai alcooluri rectificate cu cea mai mare îngrijire, acesta fiind chiar menirea sa cea mai de competență.

În sfârșit, scopul introducerii monopolului fiind de a reduce consumația, și alcoolul nefiind un obiect de prima necesitate, scumpirea, care se aduce ca o învinuire monopolu-

lui, devine nu o vexațiune, căci ea nu lipsesce poporația de un obiect absolut necesar existenței sale, ci o adevărată binefacere, ca una ce contribuie la reducerea consumației, după cum s'a putut experimenta în Elveția.

Intru cât se atinge de o ultimă învinuire care se face monopolului, că ar spori numărul funcționarilor și, prin urmare, puterea guvernului în chestiuni de politică internă, trebuie să mărturisim că nu vedem întru cât puterea guvernului ar fi mai mare față cu debitanții ce 'i va numi regia, de cât este astăzi față cu cârciumarii. Deosebirea va fi numai că debitantul, având relațiuni mai puțin intime cu clientela sa, va avea și mai puțină înrîurire asupra ei. Acei cari se tem de influența prea mare a debitanților uită, fără înduioială, că debitul pe viitor va perde din însemnătatea sa ca loc de înțelnire a poporației de jos. Iar cât pentru numărul funcționarilor proprii șiși, ei nu vor fi de sigur cu mult mai numeroși de cât în sistemul actual de percepere a impositului asupra băuturilor spirtose.

Constatându-se ast-fel că monopolul alcoolului, care este chemat să producă rezultate financiare și igienice atât de însemnate, nu prezintă măcar inconvenientele ce se pot atribui monopolului tutunului, care funcționează în diferite țări de ani îndelungați, și cu deplin succes, rămâne să cercetăm forma cea mai practică sub care s'ar putea introduce la noi în țară. Pentru acesta însă e nevoie de a vedea mai întâiu ce s'a făcut aiurea în această privință, cercetând pe scurt diferitele încercări de a se concepe sau de a se realiza monopolul alcoolului, din cari cele mai însemnate ar fi proiectul D-lui *Em. Alglave*, profesor de științele financiare la facultatea de drept din Paris; proiectul de lege german prezentat în *Reichstag* pe la începutul anului 1886; legea federală din 23 Decembrie 1886, care a introdus monopolul alcoolului în Elveția; legea din 3 August 1893, care introduce monopolul chibriturilor, a petrolului, a hârtiei de țigară și a alcoolului în Serbia, și, în sfârșit, legea asupra vințerei băuturilor spirtose de către fisc, întărită de împăratul Rusiei în 6 Iunie 1894 și în virtutea căreia se introduce monopolul vințerei alcoolului, de o cam dată ca experiență, numai în patru gubernii ale imperiului: *Perm, Ufa, Orenburg și Samara*, cu începere de la 1 Ianuarie 1895.

Acestea ar fi încercările cele mai însemnate ce s'a făcut pentru realizarea ideii monopolului asupra alcoolului, și a

căror cercetare ne va servi de călăuză în aprecierea proiectului de lege întocmit de noi.

În sistemul D-lui *Em. Alglave*, publicat și sub formă de proiect de lege în raportul cunoscut al D-lui *Claude (des Vosges)* din 1886, fabricarea alcoolului, precum și vindarea cu amănuntul, rămân cu desevirșire libere:

»Statul nu ar interveni întru nimic în fabricarea băuturilor spirtose, dice autorul în conferința sa ținută la Bordeaux și publicată în anul 1886, nici nu s'ar amesteca în comerțul cu amănuntul, și negustoriile cu ridicata și-ar urma comerțul lor atât între densesii, cât și cu străinătatea, ca și până acum. Cu deosebire numai că, mai înainte de a trece în mâinile debitanților sau a consumatorilor, băuturile spirtose ar trece în mâinile Statului și încă ar fi în tot-d'una posibil de a înlătura această obligație, plătind o taxă ceva mai ridicată«.

Statul ar cumpăra alcoolul pe cale de adjudecări multiple și fracționate (de o pildă în cantități de 5 sau 10 hectolitri), și cu această ocazie l-ar analiza pentru a vedea dacă este liber de materii toxice până la un minimum ce s'ar stabili, peste care Statul ar plăti o primă pentru fie-care grad suplimentar de curățire. Numai așa s'ar putea controla băuturile spirtose, făcându-se analizele dupe cantități de 5 și 10 hectolitri, în locul analizelor multiple ce necesită sistemul actual, din care cauză se zădărnicesce ori-ce control serios.

»Iată acum, dice D. Alglave, că alcoolul a ajuns în mâinile Statului și că e controlat gata. Administrația se mărginesc de a l amesteca cu apă până la gradul voit de tărie, și de a l pune în sticle de un quart de litru, purtând semne bătătoare la ochi pentru a fi ușor recunoscute, și construite ast-fel în cât să fie pe cât se pôte de greu de a le umplea, dupe ce vor fi fost deșertate. Aceste sticle s'ar vinde apoi pe prețul de un leu bucata, trimitându-se, fără nici un soi de formalitate, particularilor sau debitanților«.

Monopolul D-lui Alglave însă este *facultativ*, cum dice D-sa. Fie-care e liber să vindă alcoolul său Statului, sau să l debiteze singur. Debitarea însă nu se pôte face de cât în sticlele monopolului.

»Cât pentru rachipurile pe cari s'ar voi a le sustrage monopolului, continuă D-sa, regia le va impune sticla fiscală de un quart de litru (sau o sticlă analogă, specială fie-că-

»rui fabricant, dacă o dorește). Acastă sticlă regia ar vinde-o deșertă cu același preț cu care s'ar vinde dacă ar fi plină cu rachiū ordinar monopolizat. Acastă taxă suplimentară represintă dar valórea rachiului ordinar care ar fi putut fi în sticlă, adică 7 sau 8 centime cel mult pe cuart de litru.... Monopolul este dar facultativ«.

Și tot sticla fiscală va deslega cestiunea așa de complicată a fabricanților de țuică (*bouilleurs de cru*).

»Și pe aceștia îi aștept pe pragul consumației, dice D. Alglave, obligându'i de a'și pune marfa nu în polobóce mari, unde un hectolitrū dispăre într'o clipélă, ci în sticle de un cuart de litru, a căror comptabilitate va fi fórte ușoră. Organul cel mai autorizat al industriei alcoolului, *la Revue universelle de la distillerie*, proclamă el însuși eficacitatea perceperii prin mijlocul sticlei pentru a împedica fraudă...«.

Cât pentru fabricanții de licoruri, nimeni nu le pune nici un soiū de împedicare.

»Ei vor cumpăra alcoolul de la cine și cum vor voi....; ei vor fabrica produsele cele mai varii, dupe cum le va cere interesul, și nu li se va impune sticla de cât la sfârșit, când vor voi să vindă particularilor sau debitantilor«.

Dar sunt fabricanți cari au sticlele lor originale, și cari sunt adevărate mărci de comerț.

»Aveți, 'mă spuneți D-vóstre, sticle cari vă servesc de mărci și vă inchipuiți că valórea comercială a licórei D-vóstre constă în aceste sticle cu cari publicul este obicinuit. Ei bine! vi le las. Vă las sticlele, dar vă cer de a le aplica bande timbrate și închidétórea metalică care constituie chitanța impositului«.

Acesta ar fi, în puține cuvinte, sistemul prin mijlocul căruia D. Alglave și promitea să verse un miliard și mai bine de franci în casele Statului, suprimând cele mai multe impozite astădi existente în Francia.

Nu vom intra în studiarea amănunțită a acestui sistem, care, de la prima vedere, presintă o complicare de măsurii, dăunătoare funcționării sale, ceea ce a făcut ca proiectul său, care era chemat să împace toate interesele, și tocmai de aceea, a nemulțumit pe tótă lumea. Căci D. Alglave, ca profesor de științele financiare, ca *economist*, în înțelesul frances al cuvântului, nu a avut curagiul de a susține principiul urgisit al monopolului până la ultimele sale consecințe, și, căutând să complacă teoriei admise, n'a făcut de cât să și știr-

bescă proiectul său de reformă. Din sistemul D-sale, însă, e nevoie, să reținem o măsură, pe care am admis-o și noi în proiectul nostru de lege, și care singură e în stare să ne dea adevărate garanții în contra fraudei: *sticla fiscală* și bandele de hârtie timbrate și de metal pentru închiderea sticlelor, cari au fost experimentate și în Rusia, cu mult succes.

O altă încercare, de astă dată nu numai de a concepe, dar chiar de a realiza monopolul, este proiectul de lege prezentat în *Reichstag* pe la începutul anului 1886, și ale cărui măsuri mai de căpetenie erau următoarele:

»Art. 1

»Fabricarea de spirtose brute rămâne în mâinile industriașilor particulari «.

»Art. 2

»Cumpărarea întregii cantități a spirtului brut indigen de la fabricanți, cumpărarea felurilor spirtose din străinătate, distilarea spirtoselor și prepararea lor pentru bături alcoolice, precum și vânzarea felurilor spirtose pri-vesce, afară de excepțiunile prevădute în această lege, exclusiv pe imperiū și se face în comptul său«.

Vrea să dică, Statul își rezervă exclusiv dreptul de vânzare a băuturilor analizate și preparate de densus, și se obligă de a cumpăra *întreaga cantitate* a spirtului brut indigen. Proiectul acesta de lege însă stabilea, prin art. 23, un maximum și un minimum de preț, pe care direcțiunea monopolului îl plătea, ceea ce o expunea la pierderi însemnate față cu străinătatea. Acastă măsură nechibzuită, însă, necesită o altă măsură și mai dăunătoare: limitarea producerei care se stabilește prin art. 4.

»Art. 4

»Tote fabricele cari existau deja la 1 Octombrie 1885 vor avea voia de a produce, în viitor, pe fie-care an o cantitate proporțional tot atât de mare.

»Pentru fie-care fabrică în parte se va stabili, într'un mod echitabil, cantitatea de spirtose care va fi în drept de a produce conform prescripțiunilor precedente. . . . «.

Era firesc lucru că dacă Statul se obliga de a cumpăra *întreaga cantitate* de spirt, și dacă fixa un preț de mai înainte, fluctuațiile piețelor străine trebuia să'l expună la pierderi

insemnate, pe cari nu le ar fi putut înlătura de cât limitând, în mod arbitrar, producerea. Intregului sistem îi lipsea, dar, supapa de siguranță a exportului, pe care guvernul o inchi-dea fără nici o necesitate.

Vîndarea rachiurilor de orî-ce natură pentru consumarea internă se face de către agenții și debitanții numiți de Stat, cari vînd băturile dupe tariful oficial. Art. 31 al proiectu-lui, însă, permite desfăcătorilor sau persónelor cari aũ per-misiunea de a vinde spirt, de a amesteca, dupe cererea con-sumatorilor, diferite soiuri de spirt sau spirt cu alte ingre-diente, dacã acéstă mixtură se consumă imediat.

Este evident că acéstă măsură ar fi avut ca rezultat de a zădărnici orî-ce control asupra calității băturilor spirtóse, cari ar fi fost falsificate cu tot soiul de materii vătămătóre sănătăței, sub pretext de a le drege gustul.

Pe lângă acésta, proiectul guvernului german, prin mē-surile numeroșe de control ce necesita funcționarea monopo-lului, lovea în interesele micilor producători pe cari 'i sacri-fica industriei mari. S'a calculat că mai bine de 50.000 de producători mici, cari existau în Alsația, în Baden și Würtem-berg, trebuiau să dispară dacã legea acésta ar fi fost votată.

Este drept că art. 79 al proiectului stabilea, în principiũ, că se vor acorda despăgubiri persónelor cari vor suferi o di-minuare a averei sau a meseriei lor în urma interdicerei co-merciului cu spirtóse, a distilării spirtului și a fabricărei de bături alcoolice din spirt. Aceste despăgubiri trebuiau să se ridice chiar la suma insemnată de 540 milióne de mărci, așa că cheltuiala totală a introducerei monopolului era să fie de 720 milióne de mărci, pentru a produce anual aproxi-mativ 300 milióne. Cu tóte acestea, chiar de la apariția sa, proiectul guvernului german întîmpinã o opunere vie în tótã țera, dar mai ales în Statele de Sud ale imperiului, cari ar fi trebuit să renunțe la drepturile lor speciale în materie de imposit asupra spirtóselor, ceea ce era considerat ca o știrbire a independenței lor locale.

Introdus în *Reichstag* printr'un discurs al ministrului de finance, D. de Scholz, de óre-ce principele de Bismarck nu luã parte la discuție, proiectul guvernului n'a fost priimit în mod favorabil de cât de D. Wedell-Malchow în numele con-servatorilor germani. Atât centrul însă, prin baronul de Huene, cât și naționalii liberali, d'impreună cu partidul po-porului și cu socialiștii, se pronunțarã în contra proiectului, care a fost atacat în mod violent mai ales de D. Eugen Rich-

ter. Liderul partidului național liberal a arătat, între altele, că rezultatul cel mai sigur al introducerii monopolului ar fi de a se plăti nobilimei proprietare de pământ o rentă anuală de 75.000.000 lei. Punându-se la vot, proiectul n'a intrunit de cât trei voturi, 181 de glasuri pronunțându-se în contra sa.

Acastă încercare neisbutită, din cauza defectuosității proiectului, și în mare parte din motive politice speciale, cărî nu aveau nimic de a face cu reforma în sine, nu prejudică însă nimic în cestiunea care ne preocupă a introducerii monopolului, și cu atât mai puțin cu cât i-se pôte opune nu numai o simplă încercare, dar reușita deplină a principiului în Elveția, unde monopolul alcoolului funcționează de mai bine de șapte ani, dând rezultatele cele mai bune, atât financiare, cât și igienice.

Monopolul alcoolului a fost, în adevăr, introdus în Elveția pe la jumătatea anului 1887, în virtutea legii federale din 23 Decembrie 1886, ale cărei dispozițiuni mai principale sunt următoarele :

»Art. 1

»Dreptul de a fabrica și de a importa spirtósele, a căror »fabricare este supusă legislațiunii federale, aparține numai confederațiunei.

»Confederațiunea este ținută de a se îngriji ca spirtósele »destinate pentru a se preface în beătură să fie în de ajuns de »bine rectificade.

»Intru cât trebuințele regiei urmază să fie îndestulate de »cătore producțiunea indigenă, confederațiunea lasă pe séma »industriei private, în conformitate cu art. 2, furnitura cantităților trebuitóre«.

»Art. 2

»O a patra parte aproximativ a consumărei spirtóselor este »procurată prin mijlocul contractelor de aprovizionare pe »carî confederațiunea le încheiă cu producătoriî indigeni»...«.

»Art. 3

»Importarea spirtóselor de calitate superióră este permisă »și particularilor, dupe condițiile ce se vor fixa de către consiliul federal....«.

»Art. 4

»Confederația vinde spirtósele în cantități de cel puțin 150 »de litri și numai pe bani gata«.

Spirtoșele supuse monopolului sunt însă, după cum se arată și în raportul consiliului federal asupra gestiunii și comptabilității regiei alcoolurilor pe anul 1890, următoarele:

a) Din acele *fabricate* în Elveția :

1. Tote spirtoșele fabricate din bere, zahăr, sfeclă, melasă, cartofi sau cereale;

2. Produsele alcoolice destilate din vin, drojdi, fructe, pome și rădăcini de *origină străină*. Căci rachiurile din vin, drojdi, fructe, etc., de *origină indigenă*, rămân libere în virtutea unei încheiări a consiliului federal.

În același raport al consiliului federal, la pagina 37, găsim și descrierea modului cum se exercită monopolul :

»a) Întru cât se atinge de *fabricarea* indigenă :

»1. Prin cumpărarea de către regie (art. 2 din lege) a întregii cantități de alcool brut, provenind din distilarea berei, a cartofilor și a cerealelor (pentru moment distilarea zahărului, a sfeclilor și a melasei nu prezintă la noi nici o utilitate practică), și vinderea cu prețurile monopolului, sub forma de alcool brut sau de spirt de 90 de grade (*trois-six*) a produselor astfel cumpărate (art. 4 din lege)«;

»2. Prin perceperea unei taxe de monopol asupra alcoolurilor brute și a rachiurilor destilate din vin, drojdi, fructe, pome și rădăcini de origine străină (ordonanța federală din »20 Decembre 1887)«.

»Acastă taxă se percepe sau în momentul importării materiei prime (struguri, tescovină, drojdi de vin, cireșe, prune, rădăcini de gențiană), sau în momentul distilării în țără (vin). În acest din urmă caz, taxa potesă se percepă după importanța operației, sau pe materia primă, sau pe produsul fabricat«.

»b) Întru cât se atinge de *importație* :

»1. Prin dreptul exclusiv ce 'l are regie de a importa spirtoșele (*trois-six*) și alcoolurile brute (art. 1 din lege), și prin vinderea după prețurile monopolului a produselor importate (art. 4 din lege)« ;

»2. Prin perceperea unei taxe de monopol pe alcoolurile brute, rachiuri și licoruri de tot soiul, importate de particulari (art. 3 din lege)«.

»Importarea în polobóce a alcoolurilor brute și a rachiurilor (No. 254 al tarifului drepturilor de intrare federale) de către particulari, nu se admite de cât numai pentru produsele a căror tărie alcoolică nu trece peste 72° ; alcoolurile brute și rachiurile de o tărie mai mare nu se pot importa de către dênșii de cât în sticle sau în ulciorașe (art.

„255 din tarif). Intru cât se atinge de importarea licorurilor, „nu există până astăzi nici o dispoziție restrictivă (No. 256 „din tarif).

„Se vede dar, din cele spuse până acum, că regia nu pune „in consumație direct nici rachiuri, nici licoruri, ci numai „alcooluri brute și spirt de 90 de grade (*trois-six*)....“.

Cu privire la vinđarea alcoolului de către regia federală, este de observat, in adevăr, că ea nu pune in consumație de cât materia primă, alcool rectificat până la limita de $1\frac{1}{2}$ la 1000 de necurătenii ce pöte să conțină, din care apoi fabricanții și comercianții prefac bęturile spirtöse, ce le vind consumatorilor. Regia federală însă își procură alcoolul, de care are nevoie, saű pe cale de importare din străinătate, saű de la producătorii din țeră, pentru o a patra parte din consumarea totală, cel puțin.

La început, pentru a pune in magasie acest alcool, regia a fost silită să inchirieze un-spre-dece depozite de ale companiilor drumurilor de fer, saű de la particulari, făcend örecari instalări provisorii de pompe, rezervorii, etc. Cu timpul regia a putut să'și instaleze acele două mari antrepozite din *Berthoud* și *Delémont*, pe lângă alte depozite mai mici ce 'și-a creat la *Bâle*, *Buchs*, *Romanshorn*, *Aarau* și *Olten*. La *Delémont* s'a mai făcut un stabiliment model de rectificare, unde regia rectifică singură tot alcoolul brut de care are trebuință.

Vinđarea alcoolului se face in regie, in cantități de cel puțin 150 litri (130 kilograme), și numai pe bani numărătoare. Va să đică monopolul, in Elveția, este un monopol al vinđerei cu ridicata.

Töte comenđile trebuie să se adreseze administrației federale din Berna, care ia pe socotela sa transportul alcoolului pe drumul de fer de la deposit până la stația arătată de cumpărător. Administrația regiei nu dă cu împrumut poloböcele; ea le vinde. Cumpărătorul însă are dreptul de a trimite vasele sale pentru a fi umplute la depozitele ce i se fixază.

Acesta ar fi, in lineamentele sale generale, modul de organizare al monopolului alcoolului in Elveția, și care a dat până acum rezultatele cele mai bune, financiare și igienice, dupe cum o recunosc dările de sémă ce se publică pe fiecare an de către guvernul federal.

Iată, de altmintrelea, in resumat, tabloul socotelor de exploatare până la 1891, publicat in raportul anual al consiliului federal pe 1891:

	1887-88		1889		1890		1891	
	Fr.	C.	Fr.	C.	Fr.	C.	Fr.	C.
VENITURI								
Din vânzarea spiritului (<i>trois-six</i>)	9.591.273	91	9.781.164	10	12.687.367	45	13.280.830	80
Din vânzarea vaselor.	365.397	35	99.457	40	139.502	67	76.186	95
Taxele monopolului și venituri de aceeași natură	688.708	34	572.143	16	767.027	41	822.327	64
Total	10.645.379	60	10.452.764	66	13.593.897	53	14.179.345	39
CHELTUELI								
Cumpăratura spiritului.	4.801.289	10	4.423.292	63	5.775.931	33	6.809.561	81
” vaselor	381.023	22	124.673	02	158.631	70	84.038	05
Cheltueli de transport	50.940	36	130.219	16	185.679	39	198.898	07
Imprumutul și dobânzile.	49.071	61	97.659	50	154.403	32	104.077	13
Amortisarea valorii întreprinderilor, a stabilimentului de rectificare, amortisarea împrumuturilor	15.311	02	346.300	53	688.191	62	635.875	92
Diverse.	3.052	46	3.694	35	1.077	70	1.039	87
Total	5.687.538	22	5.440.199	17	7.286.763	19	8.167.306	37
Excedentul veniturilor	4.957.841	38	5.012.565	49	6.307.134	34	6.012.038	82

Dupe cum se p^ote vedea din datele de mai sus, excedentele a^u mers cresc^und pe fie-care an, de \u015fi trebuie s^a recun^oscem c^a exerci^tiu^l 1887—88 nu a dat rezultatul ce se a^ștepta. Acest exerci^tiu^l fiind ins^ă cel mai gre^u, raportul consiliului federal pe 1887—88 se declar^ă satisf^ăc^ut :

»Ca pentru \u00e2 nt^eiu^l exerci^tiu^l, venitul de 4.957.841,38 fr. p^ote fi considerat ca un rezultat relativ satisf^ăc^utor. Exer-
»ci^tiu^l 1887—88 a avut, in adev^{er}, de sus^tinut t^ote greut^ă-
» $\text{\u015f$ ile unei peri^ode de tranzi^tie \u015fi de incercare, precum \u015fi cea
»mai mare parte a cheltuelilor de organizare«.

\u015f i, in to^ti anⁱ, d^ări^{le} de s^em^ă ale consiliului federal constat^ă cu mul^tumire rezultatele financiare bune ce le-a dat monopolul.

Ast-fel, raportul pe 1889, dupe ce vorbesce de sc^ăderea consuma^tiei, adaug^ă urm^ăto^{re}le :

»Putem constata cu mul^tumire c^a, cu t^ot^ă sc^ăderea evi-
»dent^ă a consuma^tiei, s^a put^ut ajunge, chiar de la al doui-
»lea exerci^tiu^l, la un c^ăștig net de 5.249.053,49 fr.«.

Iar raportul pe anul 1890 se exprim^ă in aceea^{și} termenⁱ :

»Cu t^ot^ă sc^ăderea consuma^tiei, rezultatul fiscal al mono-
»polului, in timpul anului de gestiune (fr. 6.662.116,80),
»a fost f^orte satisf^ăc^utor«.

Beneficiile, ast-fel realizate pe tot anul, se impart intre cele duo^e-zeci \u015fi cinci de cant^one dupe num^{er}ul popora^tiei, \u015fi dupe ce s^au sc^ădu^t desp^ăgubirile ce se pl^ătesc unor cant^one pentru desfiin^tarea drepturilor de intrare ce le avea^u inainte de introducerea monopolului. Ast-fel, in anul 1890, din suma de mai sus s^au imp^ăr^tit cant^onelor fr. 6.306.668,10, pe c^ănd drepturile desfiin^tate, cu ocazia introducerei monopolului, nu ajungea^u de c^ăt la suma de fr. 3.580.880,53. Resultatul fiscal al monopolului este dar cu totul satisf^ăc^utor.

Legea federal^ă din 1886 nu a avut ins^ă ca scop de a spori numai mi^dl^ocele b^ănesci ale confedera^tiei. Sc^ăderea consuma^tiei a fost una din preocup^ări^{le} cele mai de c^ăpetenie ale legislatorului \u015fi cauza chiar care a provocat mi^șcarea, a^șa de puternic^ă, pentru introducerea monopolului in Elve^tia. \u015f i rezultatele dob^ândite, in ac^ăst^ă privin^tă, cu legea din 1886 sunt \u015fi mai satisf^ăc^uto^{re} de c^ăt rezultatele fiscale.

Chiar de la inceput, at^ât in raportul pe exerci^tiu^l 1887—88, c^ăt \u015fi in acel pe anul 1889, consiliul federal constat^ă o sc^ădere insemnat^ă a consum^ărei alcoolului dupe introducerea

monopolului. Raportul pe anul 1890, însă, ne dă următoarele date comparative cari vorbesc de la sine :

In anul 1882 consumarea alcoolului în Elveția era, în cifre rotunde, de 27 milioane litri rachiū de 50°, ceea ce face, pentru o populație mijlocie de 2.872.902 locuitori, câte 9.40 litri de locuitor.

In anul 1885 s'aū consumat 300.000 de hectolitri rachiū de 50°, saū, pentru o populație mijlocie de 2.923.678 locuitori, câte 10.26 litri de fie-care locuitor.

In anul 1890, adică două ani dupe introducerea monopolului, consumația alcoolului scăduse la 185.089 hectolitri de 50° tărie, ceea ce face, pentru o populație mijlocie de 2.952.923 locuitori, câte 6.27 litri de fie-care locuitor. Și iată cum apreciază raportul consiliului federal pe 1890, din care luăm aceste date, rezultatele-obținute :

„Comparând cifrele de mai sus, privitoare la anii 1882, 1885 și 1890, adică epoca de înainte și de dupe introducerea monopolului, găsim, pentru perioada care a precedat monopolul, un spor de 0,86 litri; pentru aceea care l-a urmat, o scădere de 3.99 litri de cap. Este drept că consumația, în realitate, nu a scădut într'o proporție așa de extraordinară; căci, înaintea introducerii monopolului, o mare parte din spirtósele fabricate, saū importate în Elveția, trecea în străinătate ca contrabandă, și de fapt nu se consuma în țără. De la introducerea monopolului această contrabandă aprópe a încetat. Nu mai puțin se póte afirma că, de la intrarea în vigóre a legii asupra alcoolului, consumația rachiului a scădut mult în Elveția. Acest rezultat este confirmat, dupe cum am spus'o în ultimul nostru raport, de aprecierile mai multor observatori competenți ai vieței publice în diferitele părți ale țerei, dar el urméză, în mod indirect, chiar din cifrele de mai sus. Căci dacă s'ar admite că consumația efectivă, de fie-care locuitor, a fost, în 1885, aceeași ca în 1890, cu alte cuvinte că, în loc de 10.26 litri, să nu fi fost de cât numai de 6.27 litri, ar resulta că, pentru acele 300.000 hectolitri cari alcătuiesc cifra consumației aparente pe 1885, 116.685 hectolitri, adică 31.969 litri pe fie-care și, ar fi fost exportate în străinătate pe cale de contrabandă, ceea ce se vede că cu greū ar putea să fie adevérat.

„Dupe informațiile ce le daū organele administrației vămilor..., contrabanda din străinătate în Elveția, provocată de introducerea monopolului, e cu totul neînsemnată; ea póte,

»prin urmare, cu atât mai puțin să modifice efectele monopolului, cu cât probabil că e compensată de contrabanda ce se face încă din Elveția în străinătate.

»Scăderea consumației este, dar, de netăgăduit, cu toate că e anevoiă de determinat cu exactitate și trebuie să fie priimită cu o mulțumire cu atât mai mare, cu cât, în perioada de înaintea monopolului, se vedea, din contră, o sporire permanentă a consumației băuturilor distilate. (Vezi Mesagiul nostru din 20 Noembrie 1884)«.

Scăderea consumației se observă și în anul 1891, în care timp s'au consumat în țară peste tot 187.600 hectolitri, sau, la o populație mijlocie de 2.965.303 locuitori, câte 6.32 litri de fie-care locuitor. Și iată ce ne spune raportul consiliului federal pe 1891:

»În ultimul nostru raport am evaluat consumația anului 1890 la 6.27 litri în mijlocie de cap. Față cu nesiguranța care domnesce cu privire la unii factori de cari trebuie să ținem seamă în calculele ce le facem asupra consumației, se poate admite că, în cei de pe urmă doi ani, cifra consumației a rămas staționară și că se urea la aproape 6 litri de locuitor.

»În consecință, nu avem nimic de adăugit, pentru moment, la aprecierile ultimului nostru raport, întru cât se atinge de scăderea consumației de la intrarea în vigoare a monopolului«.

Și monopolul urmăzează a da aceleași rezultate și în anul următor, dupe cum se poate vedea din raportul pe anul 1892, care constată că consumația acestui an a fost de 190.228 hectolitri alcool ceea ce face, pentru o populație mijlocie de 2.977.678 locuitori, câte 6.39 litri de fie-care locuitor. Și, de astă-dată, dupe o experiență de mai mulți ani, raportul consiliului federal afirmă și cu mai multă tărie eficacitatea monopolului, întru cât se atinge de reducerea consumației:

»Față cu nesiguranța unor factori de cari trebuie să ținem seamă când facem aceste calcule, se poate admite că cifra consumației se menține de câți-va ani, afară de unele oscilări neînsemnate, datorite variației în recolta fructelor, afluenței străinilor etc., cam la 6 litri de fie-care locuitor.

»Se scie că tendința principală a legislației, a cărei obârșie se află în revisiunea constituțională din 1885, a fost de a reprima consumația mereu crescândă a băuturilor disti-

»late, în folosul vinului și al berei. Scopul acesta poate să fie »considerat astăzi ca îndeplinit.

»Consumația rachiului a scăzut cu aproape 25 0/0; aceea a »vinului natural se pare că a rămas aproape staționară; în »schimb, însă, consumația băuturilor mai puțin alcoolice, »berea și vinul de mere, a sporit; nu putem da informații »exacte întru cât se atinge de vinul de mere; consumația »berei însă a sporit cu 25 0/0«.

Fată cu aceste strălucite rezultate obținute în Elveția, se poate spune că monopolul alcoolului, cu tendințele sale de a spori mijlocele budgetare și de a reduce, în același timp, consumația băuturilor spirtose, a eșit din domeniul speculației teoretice pentru a deveni o realitate bine-făcătoare. Și încă trebuie să ținem seamă de lacunele acestei legi, cari au putut zădărnici, în parte, dobândirea acestor rezultate. Așa, de o pildă, vinđarea cu ridicata, în cantități mai mici de 150 litri, se face de către comerțul intermediar, și vinđarea cu amănuntul este asemenea un drept al particularilor. Acesta se înțelege însă că trebuie să păgubescă fiscalul, având ca rezultat și falsificarea băuturilor spirtose, în dauna sănătăței publice, dupe cum vom putea constata în observările ce le vom face asupra proiectului nostru de lege pe articole.

Cu toate acestea, față cu reușirea deplină a principiului, era firesc ca și alte State să se gândească la introducerea monopolului, pe care experiența îl dovedise atât de util, și, în realitate, nu cu mult mai anevoiă de aplicat de cât ori-care altă măsură fiscală pentru perceperea impositului asupra băuturilor spirtose. Ast-fel, găsim în Serbia legea din 3 August 1893, stabilind monopolul chibriturilor, a petroleului, a hârtiei de țigară și a alcoolului, și în Rusia o lege prin care se introduce monopolul vinđerei băuturilor spirtose de către fisc, de o cam dată numai în guberniele *Perm, Ufa, Orenburg* și *Samara*.

Întru cât se atinge de Serbia, trebuie să recunoscem chiar de la început că legislatorul s'a abătut de la principiile domnitore în materie, preocupându-se numai de interesele fiscale. Legea sêrbescă însă este, și din alte puncte de vedere, cu desêvirșire defectuoasă.

Una din greșelele sale principale ar fi mai înteiu și faptul coprinderii în același text a unor obiecte atât de diferite, ca: chibriturile, petrolul, hârtia de țigară și alcoolul. Chiar și de aici se poate constata că guvernul sêrbesc nu a fost preo-

cupat de cât de ideea de a 'și crea venituri. Iată, în adevăr, ce țice art. 1 al legei:

Art. 1

»Statul are exclusiv dreptul de a importa, de a isprăvi fabricarea, sau de a fabrica el însuși și de a vinde cu ridicata — stabilind asupra unor articole și prețul vinzerei cu amănuntul—petroleul, chibriturile, hârtia de țigară și alcoolul »provenind din distilarea materiilor făinoase și a melasei«.

Statul, vrea să ȃică, se face fabricant al atător obiecte diferite, dar vinzarea cu amănuntul a acestor obiecte rămâne în mânilor particularilor. Statul își ia dar sarcina, lăsând foloșele altora.

Pe lângă acesta, fie-care din obiectele monopolisate își are împregiurările sale de fabricare și de consumare speciale, și legea, care voesce să le coprindă pe tôte, riscă de a fi sau din cale afară complicată, sau cu totul necompletă, dupe cum și este în specie legea Serbiei asupra monopolului. Ast-fel, intru cât se atinge de alcool, ea nu face nici o menziune despre industriile respective din țera, de fabricele de licoruri ce s'ar putea stabili, de drepturile și îndatoririle producătorilor de alcooluri din struguri, drojzii de vin, fructe și pôme de tot soiul, de alcoolul trebuitor industriei, etc.

Cât despre condițiunile de vinzare ale alcoolului și a celor-alte obiecte monopolisate, ele nu rezultă din lege așa ca să ne putem forma o idee clară despre funcționarea monopolului în această privință. Art. 1 ne vorbesce, în adevăr, de vinzarea cu ridicata, dar nu ne spune ce se înțelege prin vinzare cu ridicata.

Din altă sorginte scim că fabricantii de alcool din materii făinoase (sunt numai doi în tötă Serbia, stabiliți în Belgrad) vind produsul lor dupe prețul fixat de regie, și care se publică pe fie-care lună în *Monitorul oficial* al regatului, plătind, ca taxă de monopol, 170 lei de hectolitru în aur, ceea-ce constituie singurul venit al regiei din acest articol. În asemenea condițiuni nu trebuie să ne mirăm dacă venitul alcoolului s'a trecut în budgetul anului curent numai pentru suma de 300.000 lei. Statul însă e pe cale de a cumpăra acele două fabrici existente, pentru a produce singur alcoolul de care va avea trebuință.

Statul 'și mai rezervă exclusiv dreptul de importare; dar

legea nu ne spune ce se întâmplă cu licorurile fine, dacă și pe acestea le importă Statul, sau dacă le pot importa și particularii, și în ce anume condițiuni.

Ceea ce e mai grav, însă, e faptul că guvernul nu se preocupă nici de buna calitate a băuturilor spiritose și nici nu ia veri-o măsură, prin lege, pentru a împiedica răspândirea alcoolismului. Preocuparea sa cea mai de căpetenie e, din contra, ca să nu se reducă consumația, dupe cum o putea vedem din art. 14 al legii, care, stabilind bazele de calculare a prețului cu care regia vinde articolele sale, adaugă :

„Dar, în tot cazul, urcarea prețului nu trebuie să fie de așa fel în cât să potă provoca o scădere în consumația acestor articole“.

O lege pentru monopolizarea alcoolului, însă, care nu dă de cât nise rezultate financiare așa de neînsemnate, și care nesocotesce cu totul interesele superioare ale moralității și ale sănătății publice, nu are nici o rațiune de a fi, și nu poate să fie privită de cât ca o măsură de vexațiune a intereselor private. În afară de acesta, chiar textul însuși al legii e așa de rău alcătuit și împregiurările locale așa de puțin studiate, în cât, ivindu-se greutăți de aplicare, era vorba, dupe cât scim, ca guvernul Serbiei să trimită un specialist pentru a studia modul de funcționare a monopolului în Elveția. Ceea ce se putea face, credem noi, cu mai mult folos mai d'înainte.

Ori cum fie, introducerea monopolului și în Serbia e o dovadă mai mult despre posibilitatea aplicării principiului, și despre curentul ce s'a stabilit în favoarea acestui mod de percepere a impozitului asupra băuturilor spiritose. Și măsura acesta fiscală tinde să se generalizeze, dupe cum o dovedesce și introducerea, acum în urmă, a monopolului în Rusia. Pentru a înțelege, însă, și mai bine reforma de astăzi, trebuie să vedem, în scurt, care era modul de percepere a impozitului asupra băuturilor spiritose în Rusia mai înainte de anul 1863, când s'a introdus regimul astăzi în vigoare, pe care tinde să'l înlocuiască monopolul.

Adunarea statutelor asupra percepțiilor de pe băuturi spiritose și a acciselor din 1857, care numără nu mai puțin de 916 articole, ne arată regimul sub care se fabricau și se vindeau în Rusia băuturile spiritose până la anul 1863. Acest regim nu era stabilit printr'un singur act legislativ. Era mai mult un produs al unei lente evoluțiuni în timp de mai bine de un secol, care a dat loc unui sistem complicat, prin supra-

punerea mai multor straturi legislative și adăugiri, așa precum le-a necesitat crescerea treptată a teritoriului imperiului rusc. Din nămolul acesta de dispoziții, se pot formula următoarele principii generale, cari stăpâneau legislația asupra alcoolului înainte de anul 1863:

1. În provinciile »Rusiei mari«, propriu zisă, și în Siberia spirtul și rachiul se fabricau, în cea mai mare parte, de către fisc, în propriile fabrici, iar vinđarea lor se concesiona prin licitația ce se ținea din patru în patru ani în cancelaria Senatului din Petersburg, unor arendași cari capetau ast-fel dreptul exclusiv de a vinde spirtul și rachiul în una sau mai multe provincii. Pe lângă fisc, mai aveau dreptul de a fabrica spirtul și rachiul și unele categorii de particulari, cari variaza de la o provincie la alta, de și, în regulă generală, se pöte spune că dreptul acesta îl avea mai ales clasa privilegiată a nobililor. Aceste fabrici particulare erau obligate de a vinde töte produsele lor fiscului pe un preț hotărit, afară de o cantitate mică, iarăși hotărită de mai înainte, care se putea exporta în provinciile cu alt regim. Vinđarea acestor produse, însă, ca și vinđarea produselor din fabricele Statului, se făcea exclusiv de către arendașii generali ai provinciei;

2. În provinciile occidentale rachiul se producea apröpe exclusiv de către diferitele categorii privilegiate de particulari; cât despre vinđare, ea se făcea, în unele provincii, tot de către arendași; în altele, vinđarea rămânea liberă, și arendașilor nu li se concesiona de cât dreptul de a percepe accisele, și, în sfêrșit, mai era încă o categorie de provincii în care vinđarea era de asemenea liberă, dar Statul percepea accisele direct prin funcționari speciali;

3. Diferitele bețuturi pregătite din rachiu, pe lângă darea generală, erau pretutindenea supuse și acciselor, cari se percepeau de către arendași în provinciile cari erau arendate. Fabricarea acestor bețuturi, era pretutindenă în mâna particularilor, și vinđarea lor atârna în fie-care localitate de regimul la care erau supuse și cele-alte spirtöse.

Acestea ar fi, în puține cuvinte, principiile generale cari domneau în materie. Cât despre detaliile de aplicare ele variau de la o provincie la alta.

Acest sistem a provocat nemulțumiri generale și adânci, mai ales din cauza puterei extraordinare pe care o avea în fie-care provincie arendașul ei. Din această cauză el a fost înlocuit, în anul 1863, prin sistemul astăzi în vigoare, în care

s'a generalizat perceperea acciselor direct de către Stat prin funcționarii speciali, lăsându-se fabricarea și vinđarea spirtóselor cu totul libere. In ultimul timp, însă, s'a produs un curent puternic în favórea monopolului, de astă dată fără de a mai recurge la sistemul concesionărei către particulari, și iată *părerea consiliului de Stat din 18 Iunie 1893* asupra organizării, în unele localități ale Rusiei, a vinđerei băuturilor spirtóse de către fisc :

»Consiliul de Stat, în departamentele unite ale economiei de Stat, a legilor și afacerilor civile și spirituale, precum și în adunare generală, luând în considerație raportul ministrului de finance asupra organizării în unele localități ale Rusiei, a vinđerei băuturilor spirtóse de către fisc. ca părere, a hotărît :

»1. Să se organizeze, în 1895, ca încercare, vinđarea băuturilor spirtóse de către fisc în guberniele Perm, Ufa, Orenburg și Samara ;

»2. Să se propună ministrului de finance de a începe, chiar de pe acum, lucrările pregătitoare pentru introducerea vinđerei băuturilor spirtóse de către fisc în guberniele numite, precum închirierea sau clădirea, pe seama Statului, de locului pentru fabrici, beciuri și depozite ca să servescă pentru curățirea, păstrarea și turnarea în sticle a spirtului și rachiului, procurându și aparatele necesare, precum și alte lucruri ce ar mai trebui ;

»3. Să se asigneze, în 1893, pentru cheltuelile arătate la art. 2, precum și pentru lefile funcționarilor ministerului de finance, însărcinați cu afacerile vinđării băuturilor spirtóse de către Stat, șapte sute cincideci mii ruble, înscriind această asignare în rubrica cheltuelilor extraordinare ;

»4. Să se introducă în rubricile convenite ale budgetului departamentul dărilor indirecte, pentru anul 1894, sumele trebuitoare, în anul acesta, atât pentru lucrările enumerate mai sus, cât și pentru fabricațiunea băuturilor spirtóse, precum și pentru înființarea pe lângă numitul departament a unui serviciu special al vinđerei băuturilor spirtóse de către fisc ;

»5. Să se propună ministrului de finance ca—dupe ce va fi revisuit proiectul, alcătuit de densusul, al legii pentru vinđarea băuturilor spirtóse de către fisc în guberniele Perm, Ufa, Orenburg și Samara, conform principiilor arătate de către consiliul de Stat, și dupe ce se va fi pus în legătură

„și cu departamentele cuvenite — să presinte spre întărire, în ordinea stabilită, un nou proiect pentru această lege».

Noul proiect, presintat de ministrul de finance și incuviințat de consiliul de Stat, a devenit *Legea asupra vînderei băuturilor spirtose de către fisc*, care a fost întărită de M. S. Impăratul Rusiei în 6 Iunie 1894, și care se va aplica, de la 1 Ianuarie 1895, ca experiență, de o cam dată numai în patru gubernii: *Perm, Ufa, Orenburg și Samara*. Iată economia acestei importante legi:

»Art. 3

»Vîndarea spirtului, a rachiului și a fabricatelor din ele, pentru consumația locală, e un drept exclusiv al fiscului».

Fabricarea spirtului și a rachiului rămâne în mîna fabricanților particulari, supunându-se unor reguli anumite. Curățirea spirtului însă, precum și producerea fabricatelor din rachiu și spirt, se poate face, dupe art. 10; atât în fabricile Statului, cât și în fabricile particulare; în acest din urmă cas, art. 11 spune că condițiile de fabricare și de distilare a spirtului, ce urmează a se preda regiei, se determină de ministrul de finance.

»Art. 12

»Fabricile particulare de rachiu cumpără spirtul pentru a-l preface în rachiu și alte fabricate exclusiv de la fisc, cu prețurile fixate de ministerul de finance».

Articolul următor ne spune că plata rachiului cumpărat de la fisc se poate amîna cu condiție de a depune o garanție în valori.

Fabricarea alcoolului fiind liberă, fiscul cumpără rachiul și spirtul de care are nevoie de la fabricile din regiunea vînderei fiscale a băuturilor spirtose, în cantitate de $\frac{2}{3}$ din consumarea anului întreg, împărțind această cantitate între fabricanții locali ai regiunii în proporție cu producerea anuală maximală a fabricelor lor în vre-unul din cei trei ani precedenți (art. 40). Restul spirtului trebuitor fiscului se procură pe cale de licitație (art. 41).

Fiscul se însărcinează cu punerea alcoolului în sticle.

»Art. 15

»Fabricarea rachiului din spirtul curățit prin distilare, precum și punerea sa în sticle, spre a aproviona cârciu-

»mile și prăvăliile, se face în depozitele fiscoșului deschise dupe »ordinele directorului de accize. La nevoiă, pentru punerea »rachiului în sticle, se deschid în aceeași ordine localuri »speciale«.

»Art. 17

»Vindarea spirtului, a rachiului și a fabricatelor din ele, »se face în stabilimentele fiscoșului, precum și în stabilimen- »tele aparținend particularilor, cărora li se va incredința »acéstă vindare de către fisc«.

Stabilimentele particulare, sunt obligate, prin art. 27, de a cumpăra beăturile exclusiv din depozitele saū prăvăliile fiscoșului.

Cât pentru rachiurile fabricelor din afara regiunei vin- dărei fiscoșale, precum și rachiurile fabricelor particulare din năuntrul acesteï regiuni, precum și cele din străinătate, vin- dărea lor se face de către direcția fiscoșală *în comision* și dupe condițiile stabilite de ministerul de finance (art. 18).

Maximum și minimum al prețurilor se stabilește în ordine legislativă, și în marginea acestora, pentru fie-care localitate, de către ministrul de finance (art. 29 și 30). Tăria rachi- ului (minimum 40 grade) și prețul seū se arată pe eticheta li- pită pe fie-care vas.

Vindarea se face numai în vase pecetluite. Prin excepțiune, directorul accizelor, în înțelegere cu guvernatorul, pôte să permită, în unele birturi din orașe, și vindărea în pahare saū în alte măsuri arbitrare, cu condiție însă ca pentru acest fel de vindare să nu se păstreze în stabiliment beăturile spirtose în vase nepecetluite cu o capacitate totală mai mare de o vadră (art. 35). Același articol spune că acest fel de vindare pôte să fie îngăduit și în birturi în afară de comunele ur- bane, cu permisiunea deosebită a ministrului de finance; iar *nota* pusă la sfârșitul acestui articol adaugă:

»In casuri excepționale, directorul de accize are dreptul »de a mări, pentru anumite birturi, capacitatea totală a va- »selor nepecetluite arătată în acest articol«.

Acésta ni se pare una din lacunele cele mai mari ale legei, introducend excepțiunea și arbitrarul acolo unde tre- buie să fie o regulă și o lege pentru toți. Este evident, în ade- văr, că dacă se permite ținerea rachiului în vase nepecetluite, fie chiar în mărimde de numai o vadră, și dacă acéstă abatere

se admite și în birturile în afară de comunele urbane, într-o lege e zădărnicită chiar de la început în aplicarea ei. Căci vasul de o vadră nepечатuit va servi atât pentru vinđarea rachiului de contrabandă, cât și pentru debitarea băuturilor de cea mai próstă calitate. Pentru a înlătura acest înduoit inconvenient, ar trebui ca Statul să privegheze în continuu aceste birturi privilegiate.

Dar atunci se nasce întrebarea firéscă: pentru ce mai era nevoie de a se introduce monopolul dacă Statul va fi silit să urmărească, ca și în trecut, și cu aceleași mijlócce, armata nemumérată a contrabandiștilor și a falsificatorilor. În contra acestora tocmai s'a luat măsurile severe ale monopolului, cari fac aprópe imposibilă ori-ce fraudă, și dacă măsurile acestea se zădărnicesc prin excepțiuni ca acele prevédute la art. 35 a legéi rusesci, este vederat că e mai bine de a nu se introduce monopolul, care necesitéază cheltueli însemnate și care impune atâtea sacrificii particularilor.

O măsură, tot atât de greșită, se găsește în art. 33 al legéi, care đice că vinđarea spirtului, a rachiului și a fabricatelor lor se face în un vasпечатuit sau imbandat în mărime de $\frac{1}{200}$ parte a vedrei și mai sus, și adaugă că depozitele fiscului pot vinde băuturile și în ori-ce vas aparținând cumpărătorilor,печатuindu-se dupe cum stabilește legea. Este evident că o asemenea măsură trebuie să înlesnescă fraudă, îngreunând, fără necesitate, controlul autorităței, și că numai menținându-se vinđarea exclusiv în vasele regiei, cum s'a stabilit în proiectul nostru de lege, se póte spera de a se dobândi rezultate satisfăcătoare.

Ori-cum fie, legea ruséscă din 6 Iunie 1894, ast-fel precum se presintă în întregimea ei, este interesantă, pentru că stabilește două principii însemnate, fără care monopolul nu póte reuși, și anume că vinđarea cu aménuntul și nu numai cu ridicata, cum s'a admis în legea federală, este un drept exclusiv al fiscului, și apoi că debitarea băuturilor spirtóse nu se face de cât în vaseleпечатuite ale regiei. Și am vedut că lacunele acestei legi își au sorgintea lor tocmai în faptul că se admit excepțiuni la aceste reguli, cari trebuie să fie strict observate când e vorba de monopolul alcoolului.

Intru cât se atinge de export și import, și iarăși cu privire la măsurile de siguranță în interesul reușirei monopolului, art. 4 și 5 ale legéi stabilesc asemenea principiile adevérate ce trebuie să domnescă în materie :

»Art. 4

»Fabricanții cari n'aū cedit fiscului spiritul, rachiul și fabricatele lor, pot să le exporteze din regiunea vinđerei bęurilor spirtoșe de către fisc, observând, relativ la transportarea lor prin acęstă regiune, regulile stabilite de ministerul de finance«.

»Art. 5

»Importul spiritului, a rachiului și a fabricatelor din ele în regiunea vinđerei bęurilor spirtoșe de către fisc, de către persónele particulare, în cantitate mai mare de cât $\frac{1}{10}$ din vadră, pentru consumația lor proprie, e strict oprită«.

Legea rusescă, nu trece cu vederea nici interesele industriei spiritului, stabilind, prin art. 7, că accizele percepute asupra spiritului exportat se înapoiază în bani.

»Art. 7

»Exportul spiritului și a fabricatelor lor în străinătate se face conform regulilor stabilite în legea acciselor, și accizele percepute asupra spiritului exportat se înapoiază în bani«.

În sfârșit, legea acęstă se ocupă și de interesele igienei și ale moralității publice, dupe cum o dovedesce spiritul în care e concepută.

»Art. 36

»În cazul când se va descoperi de către funcționarii de accise sau de către poliție că în stabilimentele aparținând particularilor se dă rachiul în schimb pentru obiecte, haine, produse, etc., sau priimindu-se acestea în amanet, precum și alte abuzuri în contra moralității, aceste stabilimente, afară de urmărirea penală, se vor închide.....».

În articolul 28 stabilește obligația de a nu se vinde bęurile de cât curățite.

»Art. 28

»Rachiul și spiritul se pun în vinđare numai curățite prin distilație și având tăria minimum de 40 grade».

Acestea ar fi, în resumat, dispozițiunile cele mai însemnate ale legii rusesce asupra monopolului, care se presintă astfel ca o reformă completă a regimului astăzi în vigoare, urmărind nu numai rezultate fiscale, dar și scopuri mai înalte de igienă și de moralitate. Intrând în vigoare de la 1 Ianuarie 1895, de o cam dată numai în patru gubernii, nu ne inducem că reforma va tinde să se generalizeze în fața rezultatelor ce va aduce fără induoială, dacă aplicarea sa nu va fi zădărnicită de prea numeroasele interpretări ce i s'ar da în puterea aliniatului 1 al articolului 8, care e o perpetuă amenințare a liniștitei funcționări a sistemului, și al cărui coprins este următorul :

»Art. 8

»Ministrul de finance se autorisă : 1. Să decidă asupra tuturor induoelilor cari ar putea să apară la aplicarea acestei legi...».

Dispozițiunea acesta, în aparență așa de nevinovată, precum și lacunele de cari am vorbit mai sus, ar putea să compromită cu desevirșire reforma ce se introduce prin legea din 6 Iunie 1894.

Cu cercetarea acestei legi, am isprăvit studiul ce era necesar de a se face asupra încercărilor mai însemnate ce s'au făcut până acum, pentru a realiza monopolul alcoolului. Este drept că, acum în urmă, ministrul de finance al Ungariei, D. Wekerle, în discuțiunea budgetelor din Camera ungară, a anunțat că e în înțelegere cu colegul său din Austria pentru a introduce monopolul vinđerei alcoolului în monarhie. Proiectul său de reformă, însă, nu e de cât o varietate a monopolului din Elveția, a cărui funcționare am studiat-o în amănuntele sale. Iată, în adevăr, ce ne spune un important organ vienez asupra reformei propuse :

»Statul nu pôte să aibă pretențiunea de a produce singur alcoolul, pentru că producțiunea acesta e într'o legătură prea strinsă cu agricultura, și pentru motivul că luarea în posesiune a distileriilor de către Stat ar cauza cheltueli considerabile.

»Nu e vorba dar de un monopol al producerei, ci de monopolul vinđerei. Producerea rămâne liberă în limitele sale de astăzi; dar totalitatea alcoolului produs, întru cât nu va fi destinat exportăției, care rămâne nelimitată, va fi predat

»Statului pe un preț hotărit.... Vinđarea alcoolului se va face, ca și acum, de către particulari, dar aceștia vor fi și-liși de a cumpăra alcoolul de la Stat, care, prin urmare, nu va fi debitant, ci comerciant de alcool«.

Cu alte cuvinte, dupe proiectul D-lui Wekerle, Statul va vinde alcoolul cu ridicata, cum se face în Elveția. Măsura acésta, e cu totul greșită, dupe cum vom vedea din însuși mărturisirile regiei federale a alcoolurilor.

Dupe ce am studiat ast-fel încercările mai de căpetenie ce s'aũ făcut aĩurea, în cestiunea reformei care ne preocupă, trebuie să spunem că și la noi în țeră, prin anii 1886 sau 1887, s'a fost numit o comisiune ca să pregătéscă introducerea monopolului, dar care nu a dat nici un rezultat, is-prăvind numai să traducă proiectul de lege german, pe basa căruia se paré că s'a mărginit a discuta. În tot cazul, în Parlamentul nostru nu s'a presintat până acum nici un proiect de lege pentru monopolul alcoolului. Așa fiind era cu atât mai trebuit de a introduce acésta reformă importantă printr'un studiũ aménunțit al cestiunei, ast-fel precum s'a încercat a se face în presenta expunere de motive.

Venind acum la expunerea, în puține cuvinte, a economiei proiectului nostru de lege, se cade să ne amintim că grija orĩ-cărei legislațiuni moderne asupra alcoolului trebuie să fie de a spori miđlócele budgetare, reducând, în același timp, consumația bęturilor spirtóse și garantând buna lor calitate. Căci, arătând în ce fel anume proiectul nostru de reformă a căutat să răspundă acestei întreite cerințe, vom fi făcut, în mod sistematic, și expunerea, precum și critica sa, de unde se va vedea lămurit până la ce grad reforma propusă de noi e indreptățită.

Mai întâiũ, intru cât se atinge de sporirea miđlócelor noastre financiare, Statul și rezervă, prin art. 2 al proiectului, exclusiv dreptul de vinđare al spirtului și al rachiului de orĩ-ce natură și calitate, și pentru orĩ-care întrebuințare. Se înțelege că fiscal va realisa beneficii însemnate numai din vinđarea spirtuóselor, fără de a mai avea nevoie să se ocupe de fabricarea lor, care rămâne cu totul liberă în conformitate cu art. 1 al legéi. Art. 12 prevede că un litru de spirt de o calitate mai próstă se va prețui cu cel puțin 2 lei, iar un litru de spirt curat cu cel mult 3 lei; dar aceste limite se vor putea schimba dupe trebuințã. Noi am cređut că

prețurile acestea ar corespunde pe deplin atât necesităților fiscului, cât și intereselor consumatorului.

Dar Statul nu va profita numai din vinđarea rachiului. Incasările sale se vor spori într'un grad foarte mare, chiar prin faptul că contrabanda, care astăzi absorbe o bună parte din veniturile băuturilor spirtose, devine aproape cu neputință în sistemul monopolului.

Proiectul nostru de lege însă nu are în vedere numai interesele fiscului, ci și interesele producătorilor particulari. Ast-fel, art. 5 spune că Statul e obligat de a se aprovisiona cu spirtul, de care va avea trebuință, de la fabricele din țără, și că la stabilirea prețurilor se vor avea în vedere interesele agriculturii și ale industriei spirtului. Pe lângă acesta, art. 14 oprește cu totul importarea alcoolurilor de către particulari, cu mici excepțiuni ce se fac în favoarea spirturilor de calitate, și a unor cantități neînsemnate, a căror introducere e permisă călătorilor.

Vedând starea de decădere a industriei, atât de importante pentru noi, a spirtului, de când s'aŭ suprimat primele de export, proiectul nostru de lege, prin art. 19, prevede asemenea că se vor acorda indemnisații de export, și art. 20 arată anume că aceste indemnisații nu se acordă de cât numai alcoolurilor distilate din materii produse în țără. Față cu beneficiile pe cari le va realiza Statul din introducerea monopolului, am cređut că i se putea impune acest sacrificiu în folosul unei industrii așa de însemnate.

Trecând acum la cel de al doilea desiderat, la reducerea consumației, se pare, la prima vedere, că e în contradicere cu acel d'inteiŭ, și până la așa grad în cât ar fi cu neputință de a se spori mijlocele financiare, reducându-se, în același timp, consumația. Dar Statul va realiza beneficiile sale din vinđarea cu amănuntul și din stărpirea contrabandei, două isvóre însemnate de profituri cari astăzi folosesc particularilor. În asemenea condițiuni, el nu are nevoie de a spori consumația băuturilor spirtose, căutând mai ales să 'și indeplinească îndatorirea ce are de a se opune lățirii alcoolismului. Proiectul nostru de lege va înlesni dobândirea acestui rezultat, mai înteiŭ prin scumpirea alcoolului, măsură care a dat rezultate bune, în această privință, și în Elveția. În al doilea rând, în locul nenumăratelor cărciume și birturi cari astăzi debitéză alcoolul, și cari nu puțin contribuesc la răspândirea beției în țără, proiectul nostru de lege prevede că regia

vinde alcoolul prin agenții săi (debitanți), al căror număr va fi, firesc, limitat. Și, în sfârșit, agenții aceștia nu pot vinde alcoolul, dupe art. 10 al proiectului, de cât pe bani numărătoare, ceea-ce va pune capăt abusurilor ce se fac astăzi, mai cu seamă la țară, dându-se băuturile pe datorie, sau în schimbul unor obiecte de prima necesitate.

Cât despre a treia cerință a oricărei legislațiuni moderne asupra alcoolului, de a se garanta buna calitate a băuturilor spirtoase, trebuie să recunoștem, chiar de la început, că numai monopolul e în stare de a ți da satisfacțiune deplină. Căci, în sistemul libertății comerțului cu alcool, numărul prea mare al debitorilor și lăcomia de câștig a fabricanților și a vinzătorilor vor zădărnici pururea orice control serios. Cum s'ar putea, în adevăr, ca Statul să urmărească vinzarea alcoolurilor rău distilate sau falsificate, cari se vind astăzi la fie-care pas, cu ce mijloace anume și prin ce personal luminat și de încredere? Pentru a se recunoște calitatea băuturilor spirtoase, ar trebui, mai întâiu, ca să se găsească un mijloc practic și ușor de întrebuințat, care să se pōtă încredința funcționarilor subalterni. Un asemenea instrument sau procedeu, care să corespundă tutulor cerințelor, nu s'a găsit încă până acum. Dar, admitându-se că el ar exista, se nase încă întrebarea: de unde s'ar putea găsi la noi în țară un personal competent așa de numeros; câte mijloace ar costa întreținerea sa, și cine ar putea să aibă, până în sfârșit, încredere în acești funcționari subalterni, rău retribuți, că și vor face datoria în conștiință? Este evident dar că, pe câtă vreme vinzarea alcoolurilor va rămâne o întreprindere liberă, ori câte sacrificii și-ar impune Statul, el nu va putea împedica falsificarea băuturilor spirtoase, atât de vătămătoare sănătății. Din acest punct de vedere, reforma monopolului a devenit o necesitate urgentă la noi în țară, pentru a pune capăt otrăvirii sistematice a populației noastre, mai ales în Moldova.

Proiectul nostru de lege prevede următoarele măsuri cari vor garanta buna calitate a băuturilor spirtoase:

Maî întâiu, art. 22 spune că regia monopolului este datore de a se îngriji ca să nu se pună în consumație de cât băuturi alcoolice bine curățite și răspundend tutulor cerințelor igienei. Pentru acest sfârșit, regia supune unei îngrijite distilări, în stabilimentele sale, tot alcoolul ce i se predă de către fabricanții particulari, cari sunt opriți de a întrebuința sulf la

fermentarea materiilor prime, și cărora le este interzis de a se servi de ori-ce produse vătămătoare calității spiritului.

Spiritul, ast-fel distilat, se întrebuintează pentru prepararea băuturilor spiritose, cari se pun apoi în sticle și vase de ale regiei, pecetluindu-se și dându-se ast-fel spre vânzare debitanților numiți de direcțiunea regiei, și cari trebuie să se supună în totul prescripțiunilor sale. Ast-fel cumpărătorul este sigur că alcoolul, conținut în vasele de fer său în sticlele regiei, este liber de ori-ce necurățenii și ferit de falsificare.

Cu sistemul acesta, al vânzării băuturilor spiritose în sticle sau vase de fer pecetluite, și contrabanda devine aproape cu neputință, împedându-se de o dată atât vânzarea, cât și fabricarea clandestină. Se poate dar afirma cu încredere, că proiectul nostru de lege îndeplinesce și cea de a treia cerință a ori-cărei legislațiuni moderne asupra alcoolului, de a garanta buna calitate a băuturilor spiritose.

Față cu rezultatele ce se pot aștepta de la această reformă, și pe care numai ea ni le poate garanta, introducerea sa la noi în țară se impune ca o datorie de înalt patriotism. Căci sporirea veniturilor Statului ne va înlesni ușurarea unor dări, astăzi prea apăsătoare, și ne va procura mijlocele trebuitoare pentru executarea unor lucrări de utilitate publică, cari nu mai pot suferi întârziare. Iar restringerea consumației băuturilor spiritose și garantarea calității lor va permite poporului nostru de a realiza economii însemnate de puteri, cari 'l vor face de a se înmulți și de a desfășura o mai mare energie în lupta pentru traiu.

Dobândirea unor rezultate atât de însemnate însă, și cari sunt în strinsă legătură cu însăși existența politică a poporului nostru, va răsplăti, de sigur, cu prisos sacrificiile ce se impun unor particulari prin introducerea monopolului vânzării alcoolului.

In special, asupra unor articole s'ar putea face încă următoarele observări :

Art. 1

Statul e un reu fabricant și un comerciant neghibaciū. El nu e în stare să urmărească toate descoperirile ce se fac pe fie-care și în industrie și nici poate să desfășure acea agerime

neapărat trebuitor pentru a 'și lărgi cercul operațiunilor, deschidându-și noi debușeuri. Numai inițiativa privată, sub îmboldirea directă a egoismului individual, e capabilă să urmărească toate progresele ce se fac în tehnica fabricării și să reziste concurenței aprige a comerțului.

Pe de altă parte, la noi în țară, fabricele de spirt au o importanță capitală, fiind în strinsă legătură cu aprópe singurul nostru isvor de bogăție: agricultura. Fabricele de spirt prelucră, în adevăr, materiile prime ce le produce economia agricolă, reducându-le într'un volum mai mic, ceea ce le permite de a se transporta mai cu înlesnire. Agricultura la rëndul ei, în schimbul materiilor prime ce le procură, priimesce de la fabricele de spirt rămășițele acestor materii, cari servesc la creșterea vitelor, a căror importanță pentru agricultură e cunoscută.

Așa fiind, ni s'a părut că era absolut necesar ca industria spirtului să rămână, la noi în țară, în mâna particularilor.

Art. 2

Art. 1 al legii federale din 23 Decembre 1886, care a introdus monopolul alcoolului în Elveția, dice următoarele:

»Dreptul de a fabrica și de a importa spirtósele, a căror fabricare este supusă legislațiunei federale, aparține exclusiv confederației«.

Confederația are, dar, monopolul absolut al fabricării, al importării și al vinderei tuturor alcoolurilor industriale, rezervând numai o a patra parte producătorilor indigeni.

Prin proiectul nostru de lege se acordă Statului numai monopolul vinđerei, care coprinde însă toate alcoolurile și pe acele industriale și alcoolurile din struguri, drojdi, vin, fructe, etc.

Elveția nefiind o țară producătoare de spirt, Statul putea să 'și reserve fabricarea alcoolului, fără ca să lovască nici în industria privată, nici în agricultură. Ast-fel, dupe art. 2 al legii federale, a provisionarea regiei cu o a patra parte din cantitatea alcoolului de care are trebuință este rezervată producătorilor indigeni. În anul 1890, consumarea totală în Elveția a fost de 109.291 hectolitri; prin urmare, cea a patra parte ce ar fi trebuit să fie acoperită de producția indigenă era de 27.320 hectolitri. Din lipsă de materii prime, nu s'a putut însă fabrica în Elveția, în anul 1890 de cât

24.890 hectolitri; pe când la noi în țară, în anul financiar 1890—91, s'aû consumat, 17.921.472 litri spirt, din cari numai 131.851 litri aû fost importate.

Art. 3

Art. 21 al proiectului de lege german din 1886 spune că proprietarul povernei va remite *întréga* cantitate de spirt produs direcțiunei monopolului. Se înțelege că, la rëndul sëu, Statul se obligă de a cumpăra întréga cantitate de spirt pe care ar fi fabricat'o proprietarii povernelor.

»Indatorirei proprietarilor de poverne, ðice legiutorul german în expunerea sa de motive, de a remite întréga cantitate a spirtului produs direcțiunei monopolului, corespunde îndatorirea acestei din urmă de a cumpăra întréga cantitate a spirtului ce s'ar produce».

Acéstă măsură, care silea pe regie de a cumpăra tot spirtul produs în țară, a trebuit, firesce, să aibă ca urmare de a se restringe producerea spirtului. Și iată ce mărturisire ne face legiutorul, în observațiile sale, asupra art. 4 și 5 din proiect, cari restringeau producerea spirtului:

»Mărginirea sporirei producției spirtului se pare neapărat »trebuitoare pentru a asigura rezultatele financiare ale monopolului. Trebuie să se impedeze ca, în perspectiva de a găsi în »regia monopolului un cumpărător sigur și bun platnic, să »se întemeeze poverne noi și să se sporască producția ra- »chiului în afară de ori-ce măsură».

Noi am creðut că exportul trebuie să rămână liber, lăsând ast-fel pe fie-care producător să 'și reguleze producerea dupe legile cererei, și fără ca Statul să ia asupra'și sarcina, pentru care nu are nici un soiù de chemare, de exportator cu ridicata, de beuturi spirtóse. Pentru producătorii noștri de spirt, regia monopolului este un cumpărător sigur și bun platnic, dar nimic mai mult. Și fiind-că Statul 'și rezervă exclusiv dreptul vinðerei alcoolurilor în țară, se înțelege că ori-ce cantitate de alcool, ce ar trece peste trebuințele regiei, va trebui să fie exportată.

Art. 4

Acest articol este general, autorisând pe ministerul de finance de a cumpăra alcoolul, de a 'l distila, de a fabrica beuturi alcoolice și de a vinde spirtósele.

Articolele următoare arată, în special, în ce mod se face cumpărarea, distilarea, fabricarea și vinderea.

Articolul acesta ne vorbește de »cumpărarea de spirtose«, iar art. 2 ne spune, în mod general, că vinderea spirtului și a rachiului, *de ori-ce natură și calitate și pentru ori-care întrebuințare*, e un drept exclusiv al Statului, de unde rezultă că proiectul nostru de lege stabilește monopolul vinderei tuturilor alcoolurilor și a alcoolurilor din materii făinoase, precum : cartofi, grâne, sfeclă, melasă, porumb, și a rachiurilor din struguri, drojdii, vin, tescovină, fructe și pome de tot soiul.

Intr'o primă redactare a proiectului de față, dupe ce stabilisem libertatea *fabricării* acestor din urmă alcooluri, intru cât se atinge de *vinderea* lor, introdusesem următoarea dispozițiune :

»Vinderea unor asemenea alcooluri nu se va putea face »de cât debitanților regiei monopolului, dupe liberă înțelegere cu dênșii«.

În urmă, am revenit la ideea de a se cuprinde în monopol, cu totul, și alcoolurile din vin și fructe, fără de cari reforma nu pôte să reușescă.

Trebue să ne dăm seamă, în adevăr, de greutatea neînvinsă ale controlului vinderei dacă comerțul cu țuică ar fi rămas cu totul liber. În cazul cel mai fericit, s'ar fi generalizat consumarea țuicei în paguba Statului și a sănătăței publice, căci alcoolurile din fructe, distilate cu mijlocele primitive de cari se servesc producătorii noștri, conțin încă o mulțime de produse secundare foarte vătămătoare sănătăței. Ceea ce este mai grav, însă, e faptul că, sub numele de »țuică«, s'ar fi pus în comerț tot soiul de rachiuri de contrabandă, zădărnindu-se ast-fel toate efectele monopolului cu privire la sporirea veniturilor Statului, la reducerea consumației și la garantarea calității băuturilor spirtose.

Intréga reformă fiind, ast-fel amenințată de a nu reuși, din cauza unor problematice folose ce s'ar acorda producătorilor de țuică, a fost nevoiă de a li se lua dreptul vinderei produselor lor, lăsându-se numai fabricarea cu desevîșire liberă.

Producătorii de alcooluri din fructe, pome, struguri, vin, drojdii, etc., sunt, dar, supuși regimului general al tuturor producătorilor de alcool; ei nu pot distila de cât pentru regie sau pentru exportatiune. Regia, însă, va cumpăra, de sigur,

aprobe întreaga cantitate de țuică, având în vedere, la stabilirea prețurilor, interesele acestei interesante industrii din țară de la noi. Așa fiind, nu vedem întru cât producătorii de țuică ar putea să fie jigniți prin stabilirea monopolului care le asigură vinđarea produsului lor, cu prețuri bune, unui cumpărător în tot-d'a-una sigur.

Art. 5

Proiectul nostru de lege având ca scop de a veni și în ajutorul fabricelor cari au o importanță atât de mare pentru țara noastră, era firesc să obligăm pe Stat de a se aprovisiona de la producătorii indigeni, ținând seamă de interesele agriculturii și ale industriei spirțului.

»Aprovizionarea Statului cu alcoolul *brut* de care va avea »trebuință«...

Prin acesta nu se înțelege că Statul și rezervă exclusiv dreptul *rafinării* alcoolului. Regia monopolului cumpără alcoolul ast-fel precum îl produc fabricile particulare, plătindu-l dupe starea de curățire în care se află și supunându-l apoi unei distilări mai îngrijite, dacă e nevoie. Regulamentul de aplicare a legii va prevedea, mai ales, acordarea de prime de rafinare, pentru a îndemna și mai mult pe producătorii particulari de a produce alcool cât de curat. Statul își rezervă, dar, numai dreptul de control asupra băuturilor spirtoase, și nici de cum monopolul rafinării alcoolului.

Art. 6 și 7

Alcoolul ce este a se preda regiei se pune în vase originale de fer, sub controlul agenților monopolului și chiar în localul fabricii.

Acosta este o înlesnire mare pentru producătorii cari nu mai poartă riscul transportului, și o garanție mai mult pentru Stat în contra fraudei. De altmintrelea, vasele de fer ce se prevăd la art. 7 sunt o necesitate de mult simțită, pentru a pune capăt sustragerilor de alcool din vasele de lemn, ce se comit astăzi, atât de des, în timpul transportului.

Art. 8

Intru cât se atinge de alcoolurile din struguri, tescovină, vin, etc., ar fi fost greu de a le supune regimului de predare și

de transport la care sunt supuse alcoolurile industriale, a căror producere e concentrată în câte-va fabrici. Regulamentul de aplicare a legii va trebui, dar, să stabilească un mod special de procedare în această privință, care să garanteze pe Stat în contra fraudei.

Art. 9

Iată, dupe raportul consiliului federal din 1891, care a fost cheltuiala regiei federale cu instalarea depositelor și a stabilimentelor de rectificare în Elveția, de la introducerea monopolului:

1887—88, fr.	102.075,45
1889 "	357.248,80
1890 "	300.479,22
1891 "	285.875,22
Total "	<u>1.045.679,39</u>

din care sumă, în 1891, se amortisase deja fr. 505.679,39.

La noi în țară instalarea depositelor va putea să coste mai mult, monopolul fiind mai complicat, dar și amortisarea cheltuelilor se va face, firesce, mai cu inlesnire, din cauza rezultatelor bănesci mai îmbelsugate ale monopolului nostru, care coprinde și vinđarea cu amănuntul și cari presintă mai multe garanții în contra fraudei.

Dupe ce alcoolul a fost transportat în depozitele regiei, administrația îl distilază cu îngrijire, preparând, apoi, cu alcoolul ast-fel curățit, băuturile trebuitoare consumației.

Până la instalarea depositelor și a stabilimentelor de cari regia va avea nevoie, atât distilarea spirtului cât și prepararea băuturilor se vor putea face saũ în depozitele căilor ferate, saũ chiar în fabricile particulare, dându-se, firesce, o indemnizare pentru localurile întrebuintate; precum și o primă pentru distilarea spirtului până la starea de curățire ce se va cere.

Art. 10

Acest articol stabilește dreptul Statului de a vinde alcoolul cu amănuntul, prin debitanții săi, precum se face cu tutunul.

Legea federală din 23 Decembre 1886 dă dreptul confederațiunei de a vinde spirtósele numai cu ridicata.

»Confederațiunea, dice art. 4, va preda spirtosele în cantități de 150 litri, cel puțin, pe bani numărătoare«.

Pe lângă acesta, regia federală nu vinde de cât spirtul său materia primă, din care debitantii prepară mai apoi băuturile spirtose trebuitoare consumației.

Acest sistem, este cu totul vițios și a dat rezultate rele chiar în Elveția. Iată, în adevăr, aprecierile consiliului federal în raportul pe 1887—88 asupra modului acestuia de debitare:

»Dupe art. 4 al legii, administrația federală vinde spirtosele ori-cui în cantități de 150 litri, cel puțin, pe bani numărătoare. Expedițiile se fac franco până la stația de drum de fer ce o indică cumpărătorul. Sunt, însă, consumatori pentru cari cantitatea minimală de 150 litri e deja prea mare, sau cari nu sunt în stare de a plăti cu bani numărătoare, dupe prețul monopolului, o comandă de 150 litri. Această categorie de cumpărători trebuie, firesce, să trecă prin mânele comerțului intermediar.

»Este evident, însă, că regia alcoolurilor nu poate să ia asupra și răspunderea întregă pentru calitatea mărfii, de cât numai atunci când ea singură o predă direct cumpărătorilor. Nu se poate admite de a o face răspundătoare de manipulațiile de tot soiul, pe cari marfa le-ar putea suferi, manipulații cari găsesc un câmp întins în scăderea tăriei, predarea unor calități sau cantități neexacte, etc.; menționăm aici, ca un fapt bine constatat, că unii speculanți mărginiți și puțin conștiințioși și-au permis să vindă ca băutură alcool denaturat«.

Poate ori-cine să judece că dacă în Elveția, cu tradițiile sale de cinste în comerț, s'au obținut rezultate atât de rele cu sistemul vinzării cu ridicata a alcoolului, la noi în țară, unde comerțul spirtoselor se află în cea mai mare parte în mâinile unei populații flotante de străini, dacă am admite modul acesta de debitare, am zădărnici cu siguranță toate rezultatele financiare și igienice ce ne propunem a dobândi prin reforma de față. Scăderea tăriei alcoolului ar păgubi Statul cu sume însemnate, iar falsificarea băuturilor spirtose ar compromite ca și până acum, și în grad mai mare, din cauza scumpirei băuturilor, interesele sănătății publice.

A fost dar nevoie de a se admite, în proiectul nostru de lege, ca regia să debiteze de-a-dreptul băuturi alcoolice, nu numai materia primă, cum se face în Elveția, pentru a nu

mai permite de a se preface alcoolul. Și, pentru a feri beăturile de orî-ce falsificare, s'a prevădut debitarea lor în sticle sau vase originale de ale regiei.

Pentru mai multă siguranță, ar fi fost pôte mai bine de a se prevede ca vinđarea să nu se facă de cāt în sticle, de o capacitate maximală de un litru. În interesul particularilor, însă, mai ales a agriculturilor și a industriașilor, cari aũ nevoie de cantități mai mari de alcool și cari nu se puteau ușor supune îndatorirei de a preda sticlele deșarte regiei, am trebuit să admitem și vinđarea în vase de fer. Este bine înțeles, dar, că modul acesta de vinđare este admis numai prin excepțiune, și regulamentul va trebui să prevadă că va fi strict interđis de a se debita beăturile spirtoase cu paharul, deschidēndu-se aceste vase de către debitanți.

Regulamentul de aplicare al legēi va avea asemenea să hotărască atât mărimea vaselor cari nu ar trebui să trecă de un decaltru, cāt și mărimea sticlelor cari vor fi de un quart, o jumătate și cel mult un litru.

Cestiunea de a se ști dacā se admite și vinđarea cu paharul, sau dacā nu ar fi mai bine să se debiteze alcoolul numai în sticlele și vasele pecetluite ale regiei, e lăsată la hotărîrea regulamentului. Legea rusescă asupra monopolului nu admite de cāt numai prin excepțiune vinđarea în pahare și în alte mēsurî arbitrare, dupe o învoire specială a directorului de accise, în înțelegere cu guvernatorul (art. 35 al legēi rusesci). În regula generală, stabilită prin art. 33 al legēi, vinđarea alcoolului nu e permisă de cāt în vase pecetluite și cu obligația de a nu 'l consuma în localul vinđerei.

»Art. 33

»Vinđarea spiritului, a rachiului și a fabricatelor din ele se face cu excepțiile arătate în art. 35 exclusiv, cu obligația de a nu 'l consuma în localul vinđerei în un vas pecetluit sau imbandat cu capacitate de la $\frac{1}{200}$ parte a vedrei și mai sus cu prețurile, conform art. 30«.

Acēstă mēsură este de sigur excelentă, dacā aplicarea sa nu ar presenta dificultăți din cauza deprinderilor consumatorilor noștri.

Sistemul bandelor fiscale pentru închiderea sticlelor susținut și de D. Alglave, a fost fôrte viu atacat de unii și de alții mai mult prin glume de cāt cu argumente serioase.

Acest sistem, a dat cele mai bune rezultate în Rusia, unde impozitul asupra spirtóselor se ridică până aproape la o treime din veniturile imperiului. Putem dar să spunem că și practica s'a pronunțat în favórea acestui mod de debitare a bėuturilor spirtóse.

Cu tóte acestea, e nevoie să se răspundă la unele obiecțiuni, de óre-ce acesta e basa întregului sistem și mėsura de cãpetenie fără care, credem noi, monopolul alcoolului, cu tendințele sale de a spori miđlócele budgetare și de a apăra interesele sănėtăței publice, nu póte să reușescă.

S'a đis, mai ántéiu, că sistemul sticlelor fiscale imbandate nu ar împiedica fraudă. Atât sticlele cât și stampilele Statului ar putea să fie ușor imitate, și ast-fel s'ar nasce primedja ca regia monopolului să nu 'și acopere nici măcar cheltuelile sale de exploatare.

Dar nu s'a pretins nici o-dată că fraudă s'ar putea împiedica. În orí-ce sistem și orí câte mėsuri de siguranță s'ar lua, tot se vor găsi miđlóce pentru a le zãdãrnici. E dar cu totul utopic de a cãuta un sistem care ar face fraudă imposibilă. Ceea ce se póte, e de a o îngreuia în așa mod, în cât meseria de fraudant să devie periculósă și puțin lucrativă. Și noi credem că sistemul sticlelor fiscale ne dă cea mai mare siguranță ce se póte avea în acéstă privință.

Cea d'intéiu greutate ce ar întâmpina-o fraudantul, ar fi forma și compoziția sticlelor. Se nascé întrebarea: pe ce cale să și le procure? Din străinătate? Dar vede orí-cine câte greutateți ar întâmpina introducerea lor în număr mai mare. De la fabricele din țeră? Dar cum să rămână fabricarea lor ascunsă față cu mėsurile de siguranță ce s'ar lua în fabricele de sticlãrie?

Sticlele acestea vor fi închise printr'un gât de metal în care s'ar introduce un sistem de clape ast-fel făcut în cât să îngreueze umplerea sticlelor dupe ce vor fi deșertate. Fraudantul va fi silit dar de a 'și procura și pe acesta.

Gâtul de metal va fi împreunat cu sticla printr'o stampilă aplicată pe o materie móle de ó compoziție care ar putea să se schimbe din când în când. E dar nevoie de a 'și procura prin fraudă atât stampila cât și materia pe care s'ar aplica.

Pe lângă acesta, pentru închiderea sticlelor se vor întrebuința duoé bande, una de hãrtie și alta de metal. Este sciut cât de anevoiă se falsifică hãrțile timbrate în genere

din cauza compoziției hârtiei, a semnelor din năuntru ei, a cernelei, etc., dovadă timbrele postale, hârtia-timbru și bancnotele. O altă greutate, nu mai puțin serioasă, ar fi bandele de metal, din cauza compoziției metalului care ar putea să varieze din timp în timp.

Dupe ce fraudantul 'și va procura sticlele, gâtul de metal, stampila, céra și bandele, va trebui, tot prin fraudă, să 'și procure alcoolul necesar pentru umplerea lor. Aci va avea să întâmpine iarăși nenumărate greutăți, fie la graniță, fie înăuntru țerei, amenințat fiind la fie-care pas de amenzi severe și de închisóre.

Dar să admitem că toate aceste pedici ar putea să fie înlăturate, se nasce încă întrebarea: cine ar voi să se însărcineze cu înlăturarea lor așa de periculoasă? Un particular óre-care? Dar acesta va avea induoite greutăți de invins, de óre-ce numai debitanții au dreptul să vindă beăturile spirtoase. Debitanții însuși? Dar ei vor fi supuși unei privegheri continue din partea regiei, care va controla debitul lor în tot momentul.

În asemenea condițiuni putem spune că fraudă, prin contrafacerea sticlelor fiscale, devine aproape imposibilă, rămânând ca regia să se apere în potriva contrabandei simple, ceea ce va fi cu mult mai ușor chiar prin faptul că alcoolurile nu se vor mai vinde de cât într'un număr restrins de debite, și nu vor putea circula înăuntru țerei de cât în sticlele și vasele originale ale regiei.

O altă întâmpinare, care s'a adus sistemului sticlelor fiscale, a fost numărul lor prea mare. Înlăturarea fraudei cere neapărat ca sticlele să nu fie mai mari de un litru, introducându-se și sticle de o jumătate și de un quart de litru, pentru a răspunde trebuinței consumatorilor mai săraci, de óre-ce ar fi de dorit ca debitul cu paharul să dispară cu totul. Firesce că o asemenea măsură ar necesita un număr destul de mare de sticle, dar nu în tot cazul atât de mare precum s'a pretins de către unii rău-voitori.

Căci este evident că, pentru a debita cantitatea de alcool ce se consumă în cursul anului întreg, nu ar fi nevoie de cât de un număr de sticle egal cu cantitatea ce se debitează numai în cursul unei singure luni, de óre-ce sticlele ar putea ușor să se întórcă de 12 ori într'un an la depozite pentru a fi umplute din nou. Acestă măsură e necesară nu numai pentru reducerea numărului prea mare al sticlelor, dar chiar ca

mișloc de control al debitantilor, fiind primejdios de a se lăsa la dispoziția lor prea multe sticle deșerte, din cauza fraudei ce s'ar putea face cu dênsele. O a 12 parte din numărul sticlelor ce ar trebui pentru debitarea cantității totale de alcool consumat în cursul unui an, ar fi dar pe deplin îndestulătoare pentru trebuințele consumației.

Pe aceste baze făcând calculele, vedem că la noi în țără ne-ar trebui cel mult patru milioane de sticle pentru a debita întreaga cantitate de alcool ce se debitează în cursul anului întreg. În cursul anului financiar 1892—93 s'au consumat 20.780.563 litri spirt indigen și 27.380 litri spirt și alte rachiuri străine, în total 20.807.943 litri. Să ȳicem că, d'impreună cu țuica și ținând sémă și de reducerea consumației ce va resulta din introducerea monopolului, consumația țerei în alcool s'ar ridica la suma exagerată de 21.000.000 litri în cifre rotunde pe tot anul. Impărțindu-se această sumă prin 12, pentru a obține cantitatea de alcool consumată în cursul unei luni numai, obținem 1.750.000 de litri, pentru care ar trebui dar tot pe atâtea sticle de un litru. Fiind însă că sticlele vor fi nu numai de un litru, ci și de un quart și de o jumătate de litru, ținând sémă și de faptul că o parte din alcoolul debitat se va vinde nu numai în sticle, ci și în vase de fer, fie pentru trebuințele agriculturilor, fie pentru industrie, putem spune că un număr înduoit de sticle, adică 3.500.000, să ȳicem, în cifre rotunde 4.000.000 de sticle peste tot, ar fi pe deplin îndestulătoare pentru debitarea întregii cantități de alcool consumată în cursul anului întreg. Plătindu-se una cu alta câte 20 bani de fie-care sticlă, cheltuiala pentru cumpărarea sticlelor necesare monopolului s'ar urca la suma de 800.000 lei, ceea ce se pôte ȳice că e o cheltuială neînsemnată în raport cu rezultatele ce se vor obține prin mișlocul acesta de debitare.

În cas de stricăciune, debitantul care ar prezenta gâtul de metal al sticlei stricate n'ar plăti de cât prețul costului acelei sticle. Pentru sticlele al căror gât de metal nu s'ar aduce, s'ar plăti 2, 3 și 4 lei, sau mai mult, dupe cum s'ar hotări în regulament, și acesta pentru a înlătura fraudă ce s'ar putea face cu sticlele pretinse stricate.

Ast-fel, făcându-se o-dată această cheltuială cu cumpărarea sticlelor, n'ar mai fi nevoie de cât de mici sume pentru a înlocui doar găturile de metal, cari ar putea să se strice de la o vreme.

Vrea să dică nici acest argument al numărului prea mare de sticle nu are tărie și nu poate fi o împedicare pentru aplicarea unui sistem care a dat rezultate atât de bune aiurea, ca în Rusia, de pildă, unde el este introdus și prin art. 33 din noua lege asupra monopolului. Și lesne se poate înțelege, că numai cu modul acesta se pot obține rezultate complete prin monopol. Căci numai sticla fiscală e în stare să apere pe de o parte Statul în contra fraudei, servind orecum de chitanță a plății drepturilor de monopol, și pe de altă parte să presinte destulă garanție că alcoolul debitat e neatins de mâna falsificatorilor. Ori-care alt sistem de debitare la care am recurge, ar zădărnici numai în totul sau în parte rezultatele la care voim să ajungem prin introducerea monopolului, fără ca să aducă nici un soi de înlesnire legitimă intereselor particulare.

Articolul de față mai spune că vinđarea se face prin agenți speciali (debitanți), admitându-se dar pentru alcooluri sistemul de vinđare care a dat așa de bune róde în monopolul tutunurilor. Același mod de debitare se introducea, de altminterlea, prin proiectul de lege german din 1886 în art. 27:

»Vinđarea a tot felul de spirturi pentru consumația țerei se va face pe socotela direcțiunii monopolului prin agenți speciali (detailiști)«.

Am cređut că e bine că, în comerțul cu o materie care e atât de vătămătoare sănătății, să ne ferim de îndemnul dorinței prea mare de câștig a comerciantului particular, care 'l face să și sporască debitul mărfii sale prin tot soiul de mijloce, nu tóte cinstite. Ast-fel articolul nostru, de o pildă, în aliniatul al doilea spune că vinđarea alcoolului nu se va face de cât pe bani numărătoare. Este evident, că aplicarea strictă a acestei dispozițiunii importante nu este cu putință de cât în sistemul de vinđare prin debitanți numiți de regie. Dar și controlul propriu đis al vinđerei spirtóselor devine cu mult mai ușor, și fraudă mai puțin probabilă cu debitantii regiei, al căror număr va fi restrins, și cari, prin însăși pozițiunea lor, presintă o garanție mai mare de moralitate.

Dându-se însă aceleeași persoane dreptul de a vinde tutun, chibrituri și alcool, debitantul regiei ar putea cu înlesnire să țină și alte obiecte de prima necesitate, formându-și cu timpul un mic comerț, pe care astăzi nu 'l poate susține din cauza concurenței străinilor, cari au coprins piețele în dauna elementului românesc, mai ales în Moldova. Și pe calea acesta

s'ar putea ajunge mai ușor la întărirea clasei de mijloc, care în partea de sus a țerei a dispărut aproape cu desevirșire, și care e amenințată cu peire și în Valachia.

Agentșilor acestora, din cauza cautiuneii ce ar trebui să depună și a greutateilor mai mari ce vor întâmpina, li se vor da, firesce, un procent mai mare de cât acel care se acordă astăzi debitantșilor de tutun.

Art. 11

Am trebuit să prevedem cazul când s'ar introduce și la noi în țără industria spirturilor și a licorurilor fine. În cazul acesta, dacă fabricanșii ar cere ca să li se dea dreptul să 'și păstreze sticlele lor originale, regia monopolului se va mărgini de a le prescrie măsurile de siguranță ce ar crede de cuviință.

Art. 12

Prețul acesta de 2 și 3 lei litru de alcool ar putea să se mărească, dupe trebuințele fiseului și necesitatea de a se scădea, și, prin acest mijloc, consumația.

Art. 13

. Pentru trebuințele industriei și ale gospodăriei, precum: încălșitul, luminatul, fabricarea de parfumerii și de săpunuri, etc., s'a prevăduț de a se pune în vinđare alcool *denaturat*, asupra căruia regia nu va putea realiza nici un beneficiu. Regia, cumpărând alcoolul în cantitați mari, va realiza economii însemnate asupra cheltuelilor de exploatare, și, nevoind să reșină nici un beneficiu, va vinde, de sigur, alcoolul cu mult mai eștin de cât o pôte face comerciantul de spirtose. Și acesta ar fi dar un progres asupra regimului de ađi.

Denaturarea pôte să fie *absolută*, când i se adaugă alcoolului o substanță care 'l face impropriu pentru beuț, lăsându'i calitașile sale combustibile, sau *relativă*, când se amestecă cu o substanță alésă anume pentru fie-care cas particular, dupe trebuințele industriei respective, precum fabricare de oșet, de săpun, de lacuri și colorii, etc.

Pentru denaturarea absolută a alcoolului s'a întrebuiințat,

in Elveția, o soluțiune de 50 părți ulei de gudron, 30 părți pyridină și 20 părți alcool. (Raportul consiliului federal pe anul 1889). Pentru denaturarea relativă s'au întrebuințat diferite substanțe, precum: acidul acetic, uleiul de terebentină, camfora, etc. Regia federală, însă, nemulțumită cu rezultatele dobândite până acum, și urmărește cercetările sale pentru a găsi o substanță denaturantă mai puțin plăcută la miros de cât cea întrebuințată până acum, dar care să fie nesuferită gustului.

Dupe cum se poate vedea din raportul consiliului federal pe anul 1892, regia federală a vindut in anul acela 30.943,52 quintale metrice de alcool denaturat, in valoare de lei 1.853.896,75, sau lei 59.91 in mijlocie de quintal. Din acestea 29.904,42 quintale au fost supuse denaturării absolute, și 1.038,60 quintale denaturării relative.

Prețul cumpărării a fost de lei 1.751.164,05, sau de lei 56,59 de quintal. Deosebirea de lei 3.32 reprezintă cheltuelile de denaturare, de administrație a depositelor, de expertise și comisiuni, dobânda capitalului, cheltuelile de transport și altele cari nu sunt coprinse in prețul cumpărării.

Art. 14

Din moment ce regia se obligă de a cumpăra alcoolul de care are nevoie de la producătorii din țară, era firesc de a se admite ca importarea alcoolurilor străine să fie oprită.

Îngăduirea importării alcoolului pentru usul particularilor, plătindu-se taxele de monopol, dupe cum se face cu tutunul, ar fi înlesnit numai contrabanda, fără ca să aducă nici un folos consumatorilor, cari vor găsi in țară aceleași calități de băuturi spirtose ordinare, ca și in străinătate. Cât pentru spirturile de calitate, articolul următor permite importarea lor.

Cantitățile de spirt importate sunt, de altmintrelea, minime in raport cu cantitatea totală ce se consumă la noi, dupe cum se poate vedea din următoarele cifre:

Anul financiar	Spirt	
	Indigen	Importat
1890-91	17.789.621,94	131.851
1892-93	20.780.563	27.380,54

Orî-cum fie, și această cantitate neînsemnată va profita, pe viitor, industriei indigene.

»Nimeni afară de cât regia nu pôte importa«....

Dar se scie că, dupe textul art. 5, regia este obligată să se aprovizioneze de la producătorii din țără.

Art. 15

Se înțelege prin spirturi de calitate, rachiurile fine, rhum, kirch, arack, licorurile, etc.

Dupe art. 3 al legei federale, importarea acestor articole e permisă particularilor dupe condițiile ce s'ar stabili de consiliul federal și plătindu-se o taxă de monopol de 80 lei de quintalul metric greutate brută, afară de drepturile de intrare.

Art. 16

Intru cât se atinge de import, proiectul legei de față stabilește dar următorul regim:

1. Importarea alcoolurilor e cu desevirșire interdișă;
2. La această regulă se face o primă excepțiune în favórea spirturilor de calitate, care e permisă și particularilor, plătindu-se taxele cuvenite, și o a doua excepțiune, prin articolul de față, în virtutea căruia călătorii pot să introducă până la 500 grame alcool fără de a plăti verî-o taxă, și până la 5 kilograme plătind 10 lei de kilogram.

Peste această greutate de 5 kilograme orî-ce introducere de alcool este interdișă.

Art. 18

Aliniatul întâi al acestui articol este intru cât-va o confirmare a dispozițiunilor art. 3.

Art. 19 și 20

Proiectul nostru de lege introduce, dar, iarăși sistemul primelor de export în favórea alcoolurilor produse din materii prime indigene, revenind ast-fel la regimul anterior legei din 1889, sub domnia căruia exportul spirtului luase la noi în țără un avént atât de îmbucurător, dupe cum se constată

chiar și în expunerea de motive a proiectului de lege pentru modificarea unor dispozițiuni din legea asupra băuturilor spirtoase, prezentat în ședința Camerei din 6 Februarie 1889.

Iată, în adevăr, ce se spune în expunerea de motive a acestui proiect de lege, care a redus taxa de 8 bani de grad asupra spirturilor din produse la 4 bani, a transformat taxa de 4 bani de grad pe decalitrul asupra rachiurilor din fructe într-o taxă pe hectar la livezile de pruni și vii, și a suprimat prima de export :

„În ce privește taxa asupra spirturilor din produse nu am nevoie să insist mult asupra motivelor pentru care guvernul propune acest scădemânt. Este destul să constatăm, cu scriptele ministerului de finanțe, că productivitatea acestei materii imposabile a mers descrescând cu cât taxele s'au urcat: Când taxa era de 2 $\frac{1}{2}$ bani de grad, se produceau în țară 25.000.000 litri spirt sau 200 milioane grade; iar în anii din urmă, cu taxa de 8 bani la grad, nu s'au mai produs decât 7.000.000 până la 8.000.000 litri sau 60.000.000 până la 70.000.000 grade, adică abia a treia parte din producțiunea anterioară“.

Proiectul de lege al D-ului ministru de finanțe prevedea reducerea taxei de la 8 bani la 5 bani; majoritatea comitetului delegaților, însă, s'a pronunțat pentru taxa de 4 bani, care a trecut în lege, după care s'a crezut că se poate suprima, fără nici o primejdie, pentru exportul nostru, prima de export stabilită prin legile din 28 Martie 1885 și 22 Iunie 1886. Iată, în adevăr, ce citim în expunerea de motive a proiectului de lege citat, cu privire la suprimarea primei de export :

„În urma reducerii taxei de la 8 bani la 4 bani de grad, degrevațiunea este destul de simțitoare ca această industrie să și poată găsi debușeurile necesare, fără a mai avea nevoie de prima de export de 2 $\frac{1}{2}$ bani de grad. Ast-fel dacă, pe lângă degrevarea admisă, s'ar menține și prima de export, impositul s'ar reduce aproape la nimic, și s'ar produce un gol simțitor în budgetul Statului“.

Astăzi, după o experiență de mai mulți ani, putem spune că legiuitorul s'a greșit în prevederile sale. Degrevarea admisă de legea din 1889, de la 8 la 4 bani de grad, n'a putut să înlocuiască prima de export și exportul spirtului nostru a scăzut pe fie-care an, după cum se poate vedea din cifrele următoare :

Spirt exportat

Anii	Litri	Grade
1885—86	2.987.637	28.357.569
1886—87	5.638.593	53.587.613
1887—88	4.562.695	43.513.737
1888—89	3.225.914	30.768.502
1889—90	17.731	167.909
1890—91	12.679	120.450
1891—92	—	—
1892—93	49.855	474.858

Vrea să șică, de unde în anul 1888—89, cel de pe urmă al regimului cu prime, exportul nostru fusese de 3.225.914 litri, urcându-se în anii anteriori la patru și chiar la peste cinci milioane și jumătate de litri, ca în anul 1886—87, îndată dupe ce s'a suprimat prima de export prin art. 8 al legii din 1889, exportul nostru a scăzut de o dată la suma ridiculă de 17.731 litri, sau 167.909 grade.

Acésta părându-ni-se o lovitură prea mare dată industriei noastre, am crezut că e bine să revenim la regimul cu prime, care a dat rezultate așa de frumoase, și cu atât mai mult cu cât temerea »de a se reduce impozitul la nimic«, care a fost cauza suprimării primelor de export, nu mai pôte avea loc, de óre-ce veniturile monopolului vor fi așa de imbelșugate în cât se vor putea acorda prime alcoolului exportat, fără de a produce acel »gol simțitor în budgetul Statului«, de care se temea legiuitorul din 1889.

Art. 21

Pentru trebuințele industriei, precum: încălđit, luminat, fabricare de săpunuri, colorii, etc., regia monopolului pune în vânđare alcool denaturat asupra căruia nu realizéază nici un beneficiu (art. 13). Prin urmare, produsele făcute cu acest soiú de alcool, cari s'ar exporta, nu dau dreptul la nici un soiú de restituire de taxe.

La fabricarea licorurilor, a rachiurilor fine, etc., industriașii vor trebui să se servéscă de alcoolurile regiei, plătind taxele de monopol (art. 11). Era firesc, dar, de a se prevede o restituire de taxe în cazul când produsele făcute cu acest alcool s'ar exporta.

Art. 22

Raportul consiliului federal pe anul 1890 spune următoarele asupra îndatoririi regiei de a nu pune în consumație de cât alcooluri bine curățite:

»Dupe explicațiile ce le-am dat, sarcina regiei, cu privire »la garantarea purității spirtóselor, se póte resuma în următorul mod :

» 1. Regia este obligată de a preface în spirt (*trois-six*), »rectificându'l, tot alcoolul brut de cartofi, cumpărat de »dênsa în țeră saú în străinătate, care ar conține mai mult »de $1\frac{1}{2}\%$ produse secundare, precum și tot alcoolul brut »făcut din alte materii prime« ;

» 2. Ea trebuie să vegheze cu îngrijire ca alcoolul de car- »tofi ce va pune în comerciú să nu conțină mai mult de » $1\frac{1}{2}\%$ fusel, și să se îngrijescă asemenea ca spirtul (*trois- »six*), fabricat în țeră, precum și acel cumpărat în străině- »tate, să nu iasă din depozitele sale de cât în stare de produs »rectificat în înțelesul tehnic și comercial al cuvântului«.

În sensul acesta se obligă și regia noastră, prin articolul present, de a se îngriji ca să nu se pună în consumație de cât băuturi alcoolice curate, rămânând ca Statul să supra-vegheze debitul băuturilor în întregimea sa, știut fiind în ce mod se falsifică la noi, de o pildă, vinurile.

Întru cât se atinge de îndeplinirea acestei îndatoriri, de a nu se pune în vinđare de cât alcooluri bine curățite, iată datele interesante ce le găsim în rapórtel consiliului federal, și cari ne vor arăta cât de puțină cheltuială trebuie cu sistemul monopolului pentru a garanta interesele sănătăței publice, astăzi compromise, în mod așa de grav, prin consumarea alcoolurilor neregulate:

»În cursul acestui exercițiu, dice raportul pe 1889, s'a in- »stalat la Delémont un stabiliment oficial pentru rectificarea »și rafinarea spirtóselor. Totuși, acest stabiliment nu s'a pu- »tut pune în exploatare de cât la începutul anului 1890.

»Până atunci, însă, am fost siliți de a încredința, în anul »1889, rectificarea alcoolului indigen, pentru o mică parte, »la trei distilerii cari aveau instalările necesare, și pentru par- »tea cea mai mare unei vechi fabrici de spirt (*trois-six*) din »Bâle«.

Iată acum ce ne spune raportul acesta întru cât se atinge de cheltuiala făcută cu rectificarea alcoolului:

»Cheltuiala curată a rectificării pentru a obține 12.980 hectolitri alcool absolut, sub formă de spirt fin (*trois-six*), s'a ridicat, dar, la suma totală de lei 88.777,75, sau lei 6,84 de hectolitr (lei 7.97, de quintal metric de 95°), sumă la care cu greu se va ajunge când se va face rectificarea în regie«.

Regia a acordat și prime de rectificare :

»Pentru a indemnă distileriile indigene, dice raportul citat, ca să producă un alcool cât se poate de curat, am plătit, în 1889, prime de distilare în sumă de lei 9.663,60«.

Și pentru a se vedea cu câtă inlesnire se poate face analiza alcoolurilor, cu sistemul monopolului, în comparație cu imposibilitatea de a analiza băuturile ce se debitază astăzi într'un număr infinit de cârciune, vom cita încă următoarele rânduri din raportul consiliului federal pe 1889 :

»In comparație cu exercițiul precedent, am putut să reducem, în mod simțitor, numărul analizelor alcoolului brut, de ôre-ce alcoolul, în loc de a fi pus, ca mai înainte, în bobôce, a putut să se așeze în rezervoriile de fer ale întreprinderii din Berthoud, așa că fie-care analiză coprindea o cantitate cu mult mai mare de alcool. Din numărul de 106 analize ce s'au făcut peste tot, 24 au fost făcute de către chimistul regiei și 72 de către trei chimiști cantonali. În 52 de casuri cheltuiala analizelor a rămas în sarcina distileriilor cari reclamau prime de distilare. Cât pentru celelalte 20 de analize, ele au costat pe regie peste tot 111 lei«.

Va să dică controlarea întregii cantități de spirt ce a pus în vinđare în cursul unui an, nu a costat pe regia federală de cât suma de una sută un-spre-șapte lei. Pentru această cheltuială neînsemnată, mulțumită monopolului, consumatorii au avut siguranța deplină că alcoolul consumat de dênșii era alcool curat, și în stare de a fi băut fără primejdie.

Iată acum ce ne spune raportul consiliului federal pe anul 1890 asupra rectificării alcoolului în stabilimentul din Delémont, care n'a putut fi pus în exploatare, dupe cum am vădut, de cât la începutul aceluși an :

»Afară de o cantitate neînsemnată de spirt (*trois-six*) fin (795 q.), pe care a procurat'o o distilerie indigenă, rectificarea alcoolului brut s'a făcut, în cursul anului de gestiune, în stabilimentul de rectificare a regiei din Delémont. Dupe ce am pus să se studieze diferitele metode aplicate, fie în țeră, fie în străinătate, am admis ca sistem de rectificare, cu privilegiul organizării aceluși stabiliment, distilarea fracționată precedată de filtrarea prin cărbuni de lemn a alcoolului

»lui brut diluat. Cu toate acestea filtrurile de cărbuni nu au fost puse în activitate în anul trecut.

»Stabilimentul din Delémont a primit în anul 1890, spre »rectificare, 16.935,35 hectolitri alcool absolut sub formă »de alcool brut«.

Perdere în urma rectificării a fost de 174,59 hectolitri și cheltuelile de rectificare se împart în modul următor :

»1. Prime de rectificare unei distilării indigene pentru fabricarea a 795 q. spirt (*trois-six*) fr. 4.634 05

»2. Cheltueli cu stabilimentul de rectificare din Delémont :

»Lefi și salarii fr. 10.455 50

»Cărbuni (1.155,22 tone) » 34.586 90

»Alt material de exploatare » 402 86

»Cheltueli de transport a alcoolului brut. » 33.705 33

»Diverse. » 109 85

»Amortisarea unei părți din cheltuelile de cumpărare și de instalare a aparatelor de rectificare » 60.890 44

»3. Perderi în urma rectificării » 16.091 55

»4. Prime de fabricare distilatorilor indigeni » 831 35

Total fr. 163.021 99

A se deduce: Valoarea proviziunilor de combustibil. » 7.220 —

Rămân fr. 155.801 99

A fost interesant de a se vedea că curățirea întregii cantități de alcool consumată în Elveția, în cursul întregului an 1890, nu a costat de cât suma de lei 155.801,99, în care intră și amortisarea cheltuelilor de cumpărare și de instalare a aparatelor de rectificare. Această sumă pare cu totul neînsemnată față cu folósele necalculabile ce le aduce sănătății publice, și, prin urmare, întregii economii a Statului, scóterea din consumație a alcoolurilor nerectificate.

Art. 23—63

Aceste articole, cari copriind măsurile de siguranță și de control ale fabricării, ale circulării și ale debitării alcoolurilor, precum și pedepsele ce se edictéză în contra acelor care s'ar încerca să violeze legea, nu au nevoie de nici o explicare. Regulamentul de aplicare al legii, însă, va putea să întregescă aceste măsuri pentru a garanta și mai bine reușita reformei.

Art. 64

Cu ocazia introducerii monopolului în Elveția, regia federală a renunțat la dreptul ce i l'acordă art. 19 al legii din 23 Decembrie 1886, de a cumpăra provisiunile existente de alcool monopolizat trecând peste $\frac{1}{2}$ hectolitru, și care s'ar fi găsit în țără în momentul intrării în vigoare a legii, de ôre-ce nu s'a simțit necesitatea de a se recurge la o măsură atât de anevoe de aplicat.

Iată, în adevăr, ce ne spune raportul consiliului federal din 1887—88, cu privire la neaplicarea art. 19 :

„Pe de altă parte, s'a luat chiar de la început toate măsurile posibile pentru ca renunțarea de a răscumpăra saŭ de a percepe taxa să nu cauzeze pierderi prea mari fiscului. Pentru a se atinge scopul acesta, era nevoie de a se introduce în proiectul de lege și chiar în textul însuși al legii dispozițiuni cari să oprască pe particulari de a se arunca în speculații asupra fabricărei și a importărei“.

Paguba ce a cauzat fiscului neaplicarea art. 19, a fost, de altmintrelea, neînsemnată, și se apreciază în următorul mod de către raportul consiliului federal pe 1889 :

„Neaplicarea art. 19 a cauzat, dar, fiscului un prejudiciu de 550.000 franci, cel mult, fără de a mai socoti cheltuelile destul de însemnate și scutirile ce ar fi trebuit să se facă....“.

„E sigur că neexecutarea art. 19 a înlesnit pe unii comercianți de a realiza beneficii, dar comercianții aceștia trebuie să primescă de acum înainte, fără nici o despăgubire, stabilirea monopolului. Acesta este o împregiurare pe care e drept să o avem în vedere, și care justifică, se pare, în de ajuns un câștig trecător“.

Art. 66

Legea federală acordă, prin art. 19, numai particularilor dreptul de alegere între vinderea provisiunilor lor de alcool regiei, saŭ păstrarea lor, plătind taxele cuvenite. Măsura acesta ar fi pus regia federală într'o grea poziție, în cazul când ar fi voit să aplice art. 19. Și iată cum apreciază însuși raportul consiliului federal pe 1889 greutatea în care s'ar fi aflat confederația în cazul acesta :

„Este drept că întréga operație ar fi putut fi simplificată percepându-se un impozit, în loc de a se răscumpăra provisiunile. Din nenorocire art. 19 nu lasă de cât proprieta-

»rului mărfii, și nu confederației, alegerea între impozit și »răscumpărare. Ast-fel că, pentru a scăpa de răscumpărare, »confederația ar fi fost silită de a fixa impozitul acesta la o »sumă destul de mică pentru a îndemna pe detentorii pro- »visiunilor de a prefera impozitul vințderei. Modicitatea im- »pozitului ar fi contribuit firesce să reducă și mai mult încă »resultate fiscale deja atât de problematice ale operațiunei».

Proiectul nostru de lege, prin articolul de față, acordă numai Statului dreptul de a renunța, în totul sau în parte, la aplicarea art. 64, percepend o taxă de monopol asupra provisiunilor de alcool ce s'ar lăsa în păstrarea particula- rilor. Acest articol a fost introdus, însă, numai pentru cazul când aplicarea art. 64 ar presenta greutatea prea mare. Inte- resul monopolului cere, fără îndoială, ca art. 64 să se aplice, cumpărându-se toate alcoolurile ce s'ar găsi în comerț la intrarea în vigoare a legii prezente. Și tocmai de aceea am creșut că nu este bine să acordăm particularilor facultatea de a alege între predarea provisiunilor de alcool, sau păstra- rea lor, plătiind o taxă de monopol, precum s'a făcut, în mod așa de greșit, în Elveția.

Cât pentru alcoolurile întrebuintate în industrie și cari ar fi denaturate, era firesc de a se lăsa în păstrarea particu- larilor fără de a se mai percepe nici un soi de taxă, de ôre- ce regia nu realizează, dupe cum am văduț, nici un benefi- ciu din vințdarea lor.

Art. 67

Guvernul federal și-a procurat cele d'înteu miđlôce bă- nesci trebuitoare pentru introducerea monopolului, emițend bonuri de tesaur în valôre de 5.200.000 lei. Aceste bonuri, însă, au fost plătite la sfârșitul anului 1888, în urma unui împrumut de lei 5.900.000, cu 3 și jumătate la sută, contrac- tat pe 102 lei 25 suta, sau cu un profit total asupra emite- rei de lei 132.750. Termenul de amortisare al acestui împru- mut e de 10 ani.

Din acéstă sumă s'au plătit, ca despăgubiri până la 31 De- cembre 1890, în conformitate cu art. 18 din legea federală, 4.012.873 lei, 90 bani. Acéstă sumă fiind mai mică de cât aceea ce se prevădușe la început, s'a putut plăti o primă rată de amortisare de 590.000 lei, chiar din capitalul împru- mutat. O a doua rată s'a plătit din produsul net al anu- lui de exploatare 1889—90, iar întreg împrumutul urmază

a se amortisa în curs de 8 ani, înscriindu-se pe fie-care an o rată de lei 590.000 în budgetul regiei.

Nu trebuie să uităm că cea mai mare parte a împrumutului de 5.900.000 lei, contractat de guvernul federal, a fost absorbit de despăgubirile ce s'au acordat fabricelor, și cari s'au urcat, dupe cum am văzut, la suma de 4.012.873 lei, 90 bani. Art. 18, alin. 1, al legii federale țice, în adevăr, următoarele :

»Proprietarii distileriilor existente vor fi despăgubiți de »confederație pentru scăderea valorii ce ar suferi clădirile »sau uneltele cari se întrebuintează la distilare, în urma aplicării art. 1 din legea de față«.

Art. 1 despre care se vorbește, spune că dreptul de a fabrica spirtósele aparține exclusiv confederației, lăsându-se numai o a patra parte din cantitatea totală de care va avea nevoie regia monopolului, pe sēma producătorilor indigeni.

Aplicarea acestui articol a trebuit, firesce, să aibă ca urmare de a se închide o mulțime de distilerii, mai ales din cele mai mici, cărora nu le mai dădea mâna de a concura pentru obținerea loturilor ce urmau a se da în licitație, conform modului de aprovizionare stabilit prin art. 2, a legii federale. Și guvernul federal, dupe lungi desbateri, a hotărît să despăgubescă pe proprietarii distileriilor cari urmau a suferi daune în urma aplicării art. 1 a legii din 23 Decembre 1886.

Art. 1, din proiectul nostru de lege, nu rezervă Statului dreptul de a fabrica spirtósele, precum o face legea federală, ci afirmă, din contra, că fabricarea lor rămâne în mânele industriașilor particulari. Se înțelege dar că noi nu vom avea de plătit despăgubiri producătorilor de alcool din țeră, cari rămân stăpâni pe industria lor ca și până acum. Acesta simplifică, mult introducerea monopolului la noi în țeră, și cheltuelile ce vom fi siliți să facem se reduc la sumele necesare pentru cumpărarea sticlelor și a vaselor și pentru instalarea depositelor și a stabilimentelor de rectificare.

Am văzut, însă, că cheltuiala ce ar necesita cumpărarea sticlelor nu se urcă nici la un milion, și, întru cât se atinge de instalarea depositelor, următoarea tabelă, publicată în raportul consiliului federal pe anul 1892, ne poate servi de orientare, pentru a ne forma o idee despre sumele ce ne ar trebui pentru introducerea monopolului, ast-fel precum rezultă din economia prezentului proiect de lege :

INTREPOSITE, etc.	1887-88		1889		1890		1891		1892		1887-1892	
	Fr.	C.	Fr.	C.	Fr.	C.	Fr.	C.	Fr.	C.	Fr.	C.
Delémont	—	—	343.893	64	141.990	53	20.304	53	1.809	90	507.998	60
Berthoud	63.761	98	683	05	141.493	86	208.685	64	49.313	64	463.938	17
Aarau	—	—	—	—	2.062	36	56.072	70	125	—	58.260	06
Bâle	23.555	02	295	80	—	—	—	—	—	—	23.850	82
Buchs	109	—	40	45	8.801	87	71	95	—	—	9.023	27
Romanshorn (Nord-Est).	429	30	6.243	15	1.978	20	741	10	—	—	9.391	75
Romanshorn (Régie) .	—	—	—	—	—	—	—	—	403.768	25	403.768	25
Vagone-reservorii .	13.965	—	—	—	3.000	—	—	—	5.250	—	22.215	—
Diverse	255	15	—	—	1.152	40	—	—	—	—	1.407	55
	102.075	45	351.156	09	300.479	22	285.875	92	460.266	79	1.499.853	47

„Cumpărarea, construirea și instalarea interioară a întreprinderilor și a stabilimentelor de rectificare, dîce raportul „ciat, aû costat, dupe socotela făcută“ :

Va să dică guvernul federal a cheltuit în acești șese ani, de când a introdus monopolul, suma rotundă de un milion și jumătate lei cu instalarea stabilimentului de rectificare din Delémont, precum și pentru cele-alte întreprinse trebuitoare exploatarei monopolului în Elveția. Este drept că numai două întreprinse, acele de la Delémont și de la Berthoud, aparțin regiei și sunt exploatate de personalul său propriu, pe când întreprinsele din Bâle, Buchs și Romanshorn sunt proprietatea unor companii a căilor ferate, exploatate de dăsele pe comptul regiei, cari le-a luat numai în chirie, precum și întreprinsele din Aarau, care aparțin unei societăți anonime. Nu este mai puțin adevărat că, cu sistemul acesta, monopolul a putut să funcționeze, dând rezultate bune.

Cât despre cheltuelile de exploatare a acestor întreprinse, iată cifrele ce ni le dă același raport al consiliului federal, din care rezultă că téma de a se cheltui sume prea mari cu funcționarea monopolului este lipsită de temei, și se datorează mai mult ideei greșite ce ne-o formăm despre complicarea acestui sistem.

»Admitându-se în mijlocie, dice raportul citat la pagina »19, 12°/_o pe an ca dobândă și amortisare a capitalului în- »trebuintat, ajungem la cifrele de mai jos ca cheltueli de ex- »ploatare a întreprinselelor în timpul anului de gestiune« :

INTREPOSITE	CHELTUELI obiceinute de exploatare		DOBÂNDĂ și amortisare		TOTAL	
	Fr.	C.	Fr.	C.	Fr.	C.
Ale regiei	Delémont . . .	30.259 66	60.959 83		91.219 49	
	Berthoud . . .	43.544 41	55.672 58		99.216 99	
	Aarau	15.534 90	6.991 21		22.526 11	
Inchiriate	Bâle	8.735 10	2.862 10		11.597 20	
	Buchs	6.068 20	1.082 79		7.150 99	
	Romanshorn (Nord-Est) . .	15.017 16	1.127 01		16.144 17	
	Total	119.159 43	128.695 52		247.854 95	

Și iată ce ne spune raportul pentru a explica cheltuelile relativ mai mari ce s'aun făcut cu exploatarea întreprinselelor propriu și ale regiei, Delémont și Berthoud :

»Cheltuelile de exploatare ale acestui grup sunt astăzi relativ mai ridicate, pentru că regia a trebuit să cheltuiască sume însemnate pentru instalările cari sunt astăzi de rigóre în exploatarea rațională a unui întreprins de alcooluri (reservorii de fer, pompe cu aburi, lumină electrică, etc.)«.

Resultă de aici că acele două întreprinsuri principale, proprietăți ale regiei, sunt instalații model, ceea ce explică cheltuiala relativ însemnată ce a necesitat crearea și întreținerea lor. In schimb, celealte deposite, cari au și costat mai puțin, sunt cu totul primitive, dupe cum o recunoște și raportul din 1892 :

»Instalările din Bâle, Buchs și Romanshorn (N.-E.) sunt cu totul primitive ; nici regia, nici companiile, a căror proprietate sunt, nu au făcut cheltueli mari. Clădirile servise mai înainte (și câte o dată de vreme îndelungată) la alte trebunțe... «.

Călăuzindu-ne dupe datele de mai sus, putem spune că introducerea monopolului la noi în țară ar necesita, de o cam dată, crearea a două mari întreprinsuri, dupe modelul celui din Delémont, care am vădit că a costat ceva mai mult de 500.000 lei. Să dăm, însă, că la noi ar costa 750.000 lei, sau pentru amândouă depositele 1.500.000 lei. Să admitem, apoi, că s'ar cheltui cu instalarea celor-alte întreprinsuri încă 3.000.000 lei, ceea ce este o sumă foarte mare in raport cu aceea ce s'a cheltuit cu asemenea deposite în Elveția, și încă nu am ajunge de cât la suma de 4.500.000 lei, la care adăugându-se 1.000.000 pentru sticle și vasele de fer trebuitoare, și 500.000 pentru cheltueli neprevăzute, s'ar face peste tot 6.000.000 lei, de cari Statul are avea nevoie pentru introducerea monopolului vințerei alcoolului.

Acésta ar fi, dar, suma pe care ministerul de finance ar trebui să 'și-o procure pe cale de împrumutare, și a cărei amortisare s'ar face, fără îndoială, cu mult înainte de termenul, fixat prin lege, de zece ani.

Ast-fel, fără de nici un soi de greutate, fie chiar trecătoare, pentru financele Statului, s'ar realiza una din reformele cele mai însemnate ale epocii noastre, reformă care este chemată să sporască mișlocele noastre budgetare, să vină in ajutorul industriei spirtului și a agriculturii, și să apere populația noastră de degenerarea alcoolică, care o amenință cu peire.

PROIECT DE LEGE

pentru

MONOPOLUL VÎNȚĂRII ALCOOLULUI

TITLUL I

Despre dreptul Statului asupra vînzării alcoolului

Art. 1

Fabricarea spirtoselor rămâne în mânele industriașilor particulari; ea este, însă, supusă dispozițiilor conținute în această lege.

Art. 2

Vînzarea spirtului și a rachiului, de ori-ce natură și calitate și pentru ori-care întrebuințare, e un drept exclusiv al Statului.

Art. 3

Nimeni nu pòte fi în drept să distileze alcoolul, în totă întinderea țerei, de cît pentru regie sau pentru exportajime.

TITLUL II

Dispozițiuni relative la introducerea și la exploatarea monopolului

Art. 4

Indată dupe publicarea acestei legi, ministrul de finance este autorizat a face să se efectueze în comptul Statului cumpărarea de spirtose, distilarea lor, fabricarea de bêturi alcoolice, precum și vînzarea spirtoselor.

Art. 5

Aprovisionarea Statului cu alcoolul brut de care va avea trebuință se face de la producătorii din țeră.

O comisiune, compusă de un delegat al camerei de comerț din Bucuresci, de un delegat al tribunalului de comerț din Bucuresci, de un agricultor, de un producător de spirt și de către directorului regiei monopolu-

lui, va hotări, din timp în timp, prețul cu care va avea să se plătească alcoolul de către Stat.

La stabilirea prețurilor comisiunea va avea în vedere interesele agriculturii și ale industriei spiritului.

Pentru alcoolul care, din cauza necurățeniilor în cantitate mare sau din alte cauze, nu se va putea întrebuița pentru fabricarea de băuturi spiritose, se va fixa prețuri reduse.

Cantitatea alcoolului de aprovisionat și prețul hotărit de comisiune se vor publica cu șese luni înainte de ziua hotărâtă pentru repărțirea furniturii.

În ziua desemnată prin publicațiune, aprovisionarea totală se va împărți de comisiune între toți producătorii din țară, în raport cu puterea de producere a fie-căruia.

Art. 6

Alcoolul se va preda Statului chiar în fabricile unde se va face punerea sa în vas sub controlul agenților Statului.

Fie-care fabrică va fi dator de a da localul necesar pentru controlul guvernului.

Art. 7

Fie-care fabricant este dator de a avea vase de fer dupe forma și mărimea prescrise de direcțiunea regiiei și a căror conținut total va fi egal cu capacitatea rezervorului de control.

Administrațiunea regiiei va lua singură toate măsurile necesare pentru furnizarea acestor vase; ea le va preda fabricantilor cu prețul costului lor și va scădea apoi acest preț, precum și cheltuelile de transport la fabrică, din banii ce se vor cuveni fabricantilor pentru alcoolul cumpărat de dănsa, în cursul celor d'intăiu trei campanii de distilare.

Art. 8

Un regulament special va hotări modul de predare și mișlocele de transport la depozitele regiiei a alcoolurilor din struguri, tescovină, vin, drojii de vin, pome și fructe de tot soiul.

Art. 9

Direcțiunea regiiei face din alcoolul brut ce i se predă alcool rafinat și alte băuturi alcoolice trebuincioase consumațiunii țării. Spre acest scop, guvernul are facultatea de a înființa depozite și stabilimente pentru distilarea alcoolului și pregătirea băuturilor spiritose ori unde va cere trebuința.

Art. 10

Vindarea alcoolului pentru consumația țării se face de către administrațiunea regiiei în sticle sau vase originale de fer și prin agenți speciali (debitanți). Aceștia se numesc pentru localități anume și se pot revoca, și vor

avea în tot-d'a-una felurile spirtului cari corespund trebuinței locale. Ei se vor supune în totul prescripțiunilor direcțiunei regiei.

Debitantul nu poate vinde de cât pe bani numerătore și numai în localul pe care l-a desemnat administrațiunea regiei. Localul va purta o firmă dupe prescripțiunea respectivă. Actul de concesiune și un tarif oficial de vânzare trebuie să stea la dispoziția publicului.

Art. 11

Fabricanții de licoruri fine și spirturi de calitate vor cumpăra spirtul de care vor avea nevoie de la regie. Ei se vor putea servi, pentru fabricatele lor, de sticle originale, supunându-se măsurilor de control ce le va prescrie direcțiunea regiei.

Art. 12

Prețul cu care direcțiunea monopolului va vinde alcoolul în țară va fi stabilit printr'un tarif ce se va publica din timp în timp. Un litru de spirt de o calitate mai proastă se va prețui cu cel puțin două lei, iar un litru de spirt curat cu cel mult trei lei.

Art. 13

Regia monopolului va pune în vânzare alcool mai estin pentru trebuințele industriei și ale gospodăriei, asupra căruia nu va realiza nici un beneficiu.

Alcoolul acesta nu se va pune în vânzare de cât denaturat și liberarea sa se va efectua în conformitate cu dispozițiunile de control prevăzute de regulamentul de aplicare al legii de față.

TITLUL III

Despre importare și exportare

Art. 14

Nimeni afară de cât regia nu poate importa alcooluri, fie brute, fie fabricate.

Art. 15

Importarea spirturilor de calitate e permisă și particularilor, cu condițiunile ce urmează a se fixa de către administrațiunea regiei și plătindu-se o taxă fixă de . . . pentru chintalul metric, afară de drepturile de intrare.

Art. 16

Călătorii au dreptul de a introduce alcoolul destinat propriei lor trebuințe până la o cantitate de 500 grame greutate împreună cu vasul, fără de a plăti veri-o taxă. Pentru cantități mai mari, până la 5 kilograme greutate cu vasul, se va plăti o taxă vamală de 10 lei pentru fie-care kilogram.

Art. 17

Pentru exportarea alcoolurilor indigene de orî-ce natură urmează a se dobîndi o prealabilă autorisaţiune din partea direcţiunii regiei, care nu o va putea refusa.

Art. 18

Cantităţile de alcool cari nu se vor preda regiei se vor exporta într'un termen anumit, care se va stabili în regulamentul de aplicare al legii de faţă. Peste termenul acesta ele nu se vor putea păstra de cît în virtutea unei autorisaţiuni speciale.

Art. 19

Se garantează de Stat fabricanţilor de spirt din cereale o indemnisaţie, cu ocasiunea exportului, de două şi jumătate bani de grad pentru fie-care decalitr. Acastă indemnisaţie se va calcula asupra cantităţilor de spirt exportate şi se va achita prin ordonanţă de plată, dintr'un fond bugetar special, îndată dupe efectuarea exportului.

Cu acelaşi titlu se garantează şi fabricanţilor de rachiū din vin (cognac) o indemnisaţie de unu şi jumătate ban de grad pentru fie-care decalitr, care se va calcula asemenea asupra cantităţilor exportate.

Art. 20

Indemnisaţiile prevădute la art. 19, în folosul fabricanţilor şi a producătorilor de alcooluri, nu se vor acorda acestora de cît dupe ce vor proba că materiile prime, întrebuintate la fabricarea alcoolurilor, sunt produse chiar în ţeră.

Art. 21

La exportarea produselor în cari intră alcool se stabileşte cantitatea de alcool ce a trebuit să fie întrebuintată, dupe condiţiunile speciale de fabricare ale acelor produse, dupe care se va înapoia exportatorului o sumă egală cu beneficiul realizat de regie şi sumele cuvenite se vor plăti la sfîrşitul exerciţiului anului curent.

Exportarea unor cantităţi cari nu întrec două-deci de litri nu dau dreptul la nici un soiū de despăgubire.

TITLUL IV*Măsuri de igienă, de siguranţă şi de control***Art. 22**

Regia monopolului este datore de a se îngriji ca să nu se pună în consumaţie de cît băuturi alcoolice bine curăţite şi răspundend tutulor cerinţelor igienei.

Regia are dreptul de a interzice întrebuințarea produselor cari ar putea fi vătămătoare calității spiritului.

Întrebuințarea sulfului la fermentarea materiilor prime este cu desăvîrșire interzisă.

Alcoolul fabricat din produse interzise sau care ar fi de o calitate astfel că, chiar purificându-l, nu s'ar putea întrebuința, va fi nimicit sub supraveghierea autorității.

Art. 23

Pentru aplicarea prezentei legi se consideră ca băuturi alcoolice toate lichidele cari conțin cel puțin 12 la sută alcool, ori-care ar fi de altminterlea substanțele ce le-ar fi fost adăugate sau numele sub care se prezintă, exceptându-se numai alcoolurile pentru trebuințele industriei.

Art. 24

Orî-cine voesce a întreprinde fabricațiunea de alcool din materii făinoase, precum : cartofe, grîne, sîecle, melasă, porumb, este dator a încunoscîința despre acêsta pe direcția regiei cel puțin cu 20 zile înainte de începerea fabricațiunei.

Acêstă încunoscîinare trebuie să arate :

- a/ Localitatea în care este situată fabrica ;
- b/ Felul băuturilor de fabricat ;
- c/ Felul produselor de întrebuințat în fabricațiune ;
- d/ Numêrul și capacitatea cazanelor și a linurilor ;
- e/ Produsul de mijloc presumat al fabricațiunei pe 10 zile.

Art. 25

Îndată dupe primirea încunoscîințarei prevădută la articolul precedent, direcțiunea regiei dă fabricantului o dovadă de primire, reproducînd toate indicațiunile încunoscîințarei și amintind că purtătorul este supus la îndeplinirea tuturilor obligațiunilor impuse fabricantilor de băuturi de legea de față și regulamentul ei de aplicațiune.

Art. 26

Fabricantul care va începe fabricațiunea fără a îndeplini prescripțiunile art. 24 de mai sus, se va supune unei amende de 400 lei.

Art. 27

Fabricanții sunt datorî a ține registre în regulă pentru operațiunile lor zilnice, dupe modelele stabilite de direcțiunea regiei. Contravenienții la acêstă dispozițiune se vor supune unei amende de 400 lei.

Art. 28

Producătorii de alcooluri din struguri, tescovină, vin, drojdii de vin, pome și fructe de tot soiul, vor putea face declarațiunea lor de fabricare agențiilor competenți ai regiei sau biuroului de percepere din localitate.

In comunele unde nu sunt agenți sau percepători, această declarațiune se poate adresa și primarului, care o va comunica imediat percepătorului fiscal sau agenților competenți ai regiiei.

Declarațiunea de fabricare este obligatorie atât pentru proprietarii de cazane, cât și pentru aceia cari se servesc de cazane străine.

In acest din urmă caz proprietarul cazanului va semna și el declarațiunea și are răspunderea fabricațiunei făcută fără asemenea formalități.

Art. 29

Fabricanții sunt datorii a prezenta registrele lor agenților de oricare grad ai regiiei, ori când aceștia vor crede de cuviință a le cere.

In cas de refus, ei vor fi supuși pentru prima oră unei amende de 200 lei, a doua oră in același an ei vor plăti 400 lei, iar a treia oră 600 lei.

Art. 30

In tot timpul cât fabricele sunt în lucrare fabricanții sunt ținuți, sub pedepsa unei amende de 200 lei pentru fiecare infrațiune, să remită, la fiecare zece zile, agenților din localitate ai regiiei, un tablou semnat de dănsii sau de împuterniciții lor, și indicând :

a) Tăria în grade și cantitatea băuturilor fabricate în cursul celor zece zile ;

b) Numărul și capacitatea vaselor în cari se vor fi așezat băuturile și locul unde se vor fi depus aceste vase.

Art. 31

Agenții de oricare grad ai regiiei, controlorii, casierii și inspectorii financiarii sau delegații lor, sunt în drept a visita ori când vor crede de cuviință fabricele și magasiile în cari se păstrează băuturile fabricate, pentru a se încredința de exactitatea indicațiunilor din tablourile de mai sus, precum și pentru a verifica întreaga stare a depositelor.

Ei sunt asemenea în drept de a pune pază la ușile magasiilor în cari se păstrează băuturile fabricate, pentru a împedica eșirea lor.

Autoritățile administrative sunt ținute a da concursul lor, pentru paza magasiilor, în tot-d'a-una când va fi cerut de agenți.

Art. 32

— Fabricele de alcooluri vor trebui să posede aparatele de control și de măsurătoare ce se vor stabili de ministerul financelor și cari vor fi în sarcina fabricanților.

Art. 33

Ministerul financelor are dreptul de a indica fabricantului modificările ce va crede necesare a se aduce instalațiunei pentru a garanta pe Stat de fraude.

Art. 34

Alcoolul de ori-ce natură nu p^ote circula înăuntruul țerei de cât în anume vase sau sticle ale regiei, sau însoțite de un bilet liberat de agenții competenți ai guvernului sau ai regiei.

Sunt exceptate micile cantități de alcool destinate uzului dⁱlnic și până la concurența de jumătate litru.

În cas de contravențiune la dispozițiunile acestui articol, cantitatea ce va trece peste cea încuviințată prin aliniatul precedent se va confisca și contravenientul se va supune la o amendă de la 5 până la 20 lei de fiecare litru de alcool.

Art. 35

Transitul spirtoșelor este sub controlul fixat de ministerul de finance.

Art. 36

Nimeni nu p^ote avea în posesiunea sa alcooluri în cantități mai mari de jumătate litru dacă nu p^ote justifica, cu acte ale regiei, că este producător, în drept a reține încă alcoolurile la densul, sau că a cumpărat acele alcooluri de la regie, sau dacă nu va dovedi că sunt importate conform art. 15 și 16 de mai sus.

Art. 37

Se consideră ca fabricanți frauduloși particularii la cari s'ar găsi unelte sau mașini din cele ce obișnuit se întrebunțeză la fabricarea alcoolului.

Art. 38

Direcțiunea regiei trebuie să fie înștiințată de ori-ce fabricare, cumpărare sau posesiune de aparate de distilare sau de recitorii.

Proprietarii unor asemenea aparate n'au dreptul de a le vinde, întregi sau în parte; mai înainte de a înștiința direcțiunea regiei de felul aparatului, de numele și locuința cumpărătorului și înainte de a primi o adevărire asupra acestor declarațiuni.

Art. 39

Aparatele de fermentare stau sub priveghiarea regiei într'atât în cât trebuie arătate în cas de cerere.

Ele se pot întrebunța numai în cas când declarațiunea întrebunțării s'a făcut deja și numai sub măsurile de siguranță prescrise de administrațiunea regiei.

Direcțiunea regiei are dreptul de a pune sub pază aparatele de distilare și fermentare în timpul când nu se întrebunțeză, sau de a lua alte măsuri pentru a împedica întrebunțarea lor.

Posesorul aparatelor este obligat a procura materialul necesar pentru construirea unei magasi în care aparatele s'ar putea ține încuiate și de a se conforma în totul decisiunilor regiei.

Orî-ce violare a unei asemenea magasiî trebuie anunţată administraţiei regiei cel mult în 12 ore.

Aparatele cari au fost puse sub paza regiei se vor întrebuinţa numai dupe ce un agent al acestei autorităţi le va scôte din deposit. Dacă posesorul aparatelor a cerut de la administraţiunea regiei scôterea lor din deposit şi timpul în care trebuia a fi scôte a trecut, el are dreptul de a le scôte însuşi, în prezenţa unui om cunoscut şi demn de încredere, care va constata mai înteiû neviolarea depositului.

Art. 40

Revisuirea legală a localurilor destinate fabricaţiunei alcoolului, precum şi a prăvăliilor în cari se debiteză, se pôte face în orî-ce timp. Orî-ce restricţiune a timpului de revisuire încetăză în cas când, prin amânare, se pôte nasce veri-o perdere pentru regie.

Se pôte supune perchisiţiunea tôte clădirile cari staû în legătură cu stabilimentul fabricei saû cu prăvălia în care se debiteză saû care le mărginesce.

Industriaşii şi comercianţii, precum şi debitanţii, sunt îndatoraţi a da funcţionarilor însărcinaţi cu controlul tot sprijinul trebuitor pentru a face revisuirea în limitele prescrise.

Art. 41

Controlul asupra fabricaţiunei spirtôselor se va exercita prin agenţii de control şi supraveghiare.

Biuroul acestor agenţi va fi chiar în localul fabricei unde ei îşi vor avea şi locuinţa.

Pentru acest sfersit, fabricanţii sunt obligaţi a pune la dispoziţia agenţilor cel puţin o cameră încăpătoare.

Art. 42

Afară de impiegaţii monopolului şi ai autorităţilor vamale şi de percepere, mai incumbă şi tutulor organelor poliţienesci datoria de a contribui la protegiuirea monopolului.

Orî-ce alt funcţionar al Statului saû al comunelor, care ar avea scire de veri-o contravenţiune la acestă lege, este dator a o impediica, denunţând faptul fără întârziare pentru a se putea face cercetarea necesară.

TITLUL V

Despre contravenţiuni, fraude şi penalităţi

Art. 43

Acel care calcă dispoziţiunile legii de faţă, fie că ar fabrica alcool fără să fie autorisat, saû că nu ar da regiei întręga cantitate de alcool ce ar produce cu autorisaţie, saû că ar căuta să dea alcoolurilor denaturate o altă destinaţie de cât acea prevădută, saû că ar căuta prin fraudă să 'şi procure, saû că ar vinde fraudulos, în locuinţa sa saû ca colporteur, spirt saû ra-

chiu, sau ca ar contraface sticlele, vasele sau etichetele regiei, va plăti o amendă care va fi de cinci până la trei-deci de ori suma cu care va fi păgubit Statul și alcoolurile, precum și obiectele ce ar fi servit la săvîrșirea fraudei, se vor confisca.

Dacă suma acesta nu se poate stabili, amenda va fi de 200 până la 10.000 lei.

In cas de recidivă amenda se poate induoi și contravenienții pot să fie condemnați la închisoare până la șese luni.

Orî-ce încercare de contravenție pedepsită prin articolul de față se consideră ca o contravenție desvîrșită.

Debitanții regiei, pe lângă acesta, vor perde pentru tot-d'a-una dreptul de a ține debit.

Art. 44

Se va pedepsi cu amendă de la 1.000 până la 2.000 lei și cu confiscarea unei cantități de băuturi echivalentă cu producțiunea medie a unei luni, fabricantul care, prin orî-ce mijloce, va fi făcut ca aparatele de măsurătoare și de control să nu funcționeze sau să indice cantități mai mici de cât acele fabricate în realitate.

Se vor pedepsi asemenea cu închiderea stabilimentului său a fabricei pe timp de un an până la cinci ani, și cu amendă de la 1.000 până la 5.000 lei, toți acei cari se vor dovedi că au întrebuintat sulf sau al te materii vătămătoare sănătăței în fermentarea materilor prime. In același timp fermentațiunea ast-fel preparată se va distruge.

Art. 45

Sunt supuși unei amende de la 200 până la 500 lei, care, in cas de insolabilitate, se va transforma in închisoare, conform art. 28 din codul penal, agenții cari, prin neglijență sau rea credință, au contribuit a se strecura băuturi în consumațiune în paguba regiei.

Art. 46

Sunt de drept însărcinați cu constatarea contravențiunilor și confiscarea băuturilor și vaselor ce le conțin și a mijloacelor întrebuintate la transportul lor, in casuri de fraudă :

- a) Agenții regiei ;
- b) In genere toți agenții ministerului de finance, precum : inspectorii, casierii, agenții de constatare, control și urmărire, perceptorii, agenții de supraveghiere și agenții vamali ;
- c) Primarii comunelor urbane și rurale sau inlocuitorii lor ;
- d) Agenții poliției judiciare.

Agenții de sub litera d, precum și inspectorii financiari sau ai regiei, pot face confiscări și afară din circumscripția reședinței lor.

Art. 47

Orî-ce confiscare, in materie de băuturi spirtose, nu se poate face de cât in urma unui proces-verbal de constatare a contravențiunei, subscriș de

agentul constatator, de proprietarul băuturilor sau de reprezentantul său și de cărauși, când contravențiunea este dovedită în cursul transportului băuturilor.

Când proprietarul băuturilor sau reprezentantul său, ori căraușul, nu vor voi a subscrie sau vor fugi, procesul-verbal se va subscrie de două martori, făcându-se mențiune despre refuzul său și fugirea celor d'ânteiu.

În tot-d'a-una o copie de pe procesul-verbal, certificată de agent, se va da proprietarului băuturilor sau i se va semnifica în modul determinat prin art. 53 pentru notificarea deciziunilor administrațiunii centrale a regiei.

Redactarea proceselor-verbale și tot ce privește constatarea infracțiunilor la legea de față se poate face la ori-ce oră și fără excepțiune de sărbători sau Dumineci.

Art. 48

Proprietarii băuturilor sunt responsabili de faptele factorilor, agenților sau servitorilor lor, în ce privește faptele confiscărilor și amenzile la cari sunt supuși.

Art. 49

Procesele-verbale vor arăta:

- a) Numele, pronumele și domiciliul agentului care a redactat procesul verbal;
- b) Felul și cantitatea băuturilor găsite în contravențiune, și de ce anume tărie;
- c) Numele, pronumele și domiciliul proprietarului băuturilor;
- d) Locul unde s'a sechestrat băuturile și în a cui păstrare sunt date;
- e) Luna și ziua când s'a încheiat procesul-verbal.

Art. 50

Orî-ce băuturi confiscate trebuie constatate de agent și de proprietar; iar când acest din urmă ar lipsi sau n'ar voi, primarul sau înlocuitorul său va îndeplini această formalitate.

Art. 51

Procesele-verbale cari n'ar fi făcute în formele prescrise de art. 49 sunt lovite de nulitate, și agenții cari le-au făcut rămân responsabili către Stat și către proprietarii băuturilor.

Art. 52

Tote procesele-verbale de contravențiune și confiscare se vor înainta administrațiunii superioare a regiei, îndată dupe încheierea lor, care, dupe ce le va examina, va decide dacă le aprobă sau nu.

Prin decisiunea sa, administrațiunea superioară va fixa cifra amenzii la care urmăzează a fi supus contravenientul. La fixațiune se va avea de normă: cantitatea băuturilor confiscate și gravitatea contravențiunii.

Art. 53

Decisiunea administrațiunei superioare se va notifica părței condamnate, prin îngrijirea administrațiunei, a agenților regiei sau a agenților fiscului, la domiciliul ei, dacă va avea în comuna unde s'a constatat infracțiunea un domiciliu real sau ales.

Dacă partea condamnată nu va avea domiciliu real sau ales în comuna unde s'a săvârșit infracțiunea, decisiunea se va comunica prin agenții administrațiunei, conform regulilor dreptului comun.

Art. 54

În termen de 10 zile libere de la notificarea decisiunei administrațiunei superioare, partea condamnată va putea apela această decisiune la tribunalul civil al locului unde s'a constatat contravențiunea; tribunalul va fixa înfățișarea peste 10 zile cel mult de la primirea cererei de apel, cu precădere asupra tuturilor celor-alte cauze.

Administrațiunea superioară se va cita în persóna directorului regiei, care va putea fi asistat sau înlocuit, pentru susținerea intereselor disei administrațiunii, de avocatul Statului, și, la trebuință, de un alt agent financiar.

Art. 55

Tribunalul va judeca apelul conform dreptului comun, și pirătul va putea dovedi, prin toate mijlocele, neexecuțiunile sau erorile coprinse în procesul-verbal.

Pirătul poate face opozițiune în termen de cinci zile, și recurs în termen de 20 zile libere, de la comunicarea sentinței tribunalului.

Art. 56

Tribunalele nu vor putea să micșoreze confiscațiunile și amenziile de câte ori vor fi întemeiate pe dispozițiunile legii, nici să scuze pe contravenienți pentru eróre sau pentru lipsa de intențiune de fraudă.

Art. 57

Procesul-verbal, întărit prin decisiunea aprobativă a administrațiunei superioare, va forma un titlu suficient pentru execuțiune, și în virtutea lui se va putea păși la această execuțiune chiar dacă partea condamnată va urmări în justiție anularea lui.

Art. 58

Când justiția va pronunța anularea procesului-verbal de confiscațiune, bénturile și obiectele confiscate, ori prețul lor, constatat prin procesul-verbal de licitațiune, se vor restitui proprietarului, plus o despăgubire ce nu va trece peste 25 la sută pe an, socotită de la ziua sechestrării până la ziua inapoerei.

Afară de această despăgubire, proprietarii nu vor putea pretinde, și tribunalele nu vor putea acorda, nici o altă desdaunare, cu ori-ce titlu ar fi.

Art. 59

Condamnațiunile de amendă în contra mai multor persoane pentru același fapt vor fi solidare.

Art. 60

Împlinirea oricăror sume cuvenite administrațiunii regiei cu titlu de taxe, de amendă și cheltueli de judecată, și, în genere, cu orice titlu ar fi, se va face prin aplicațiunea dispozițiunilor legii speciale de urmărire în materie de datorii către Stat și toate actele de urmărire se vor putea forma și semnifica de către agenții fiseului.

Vinđarea obiectelor confiscate se va face conform aceleiași legi.

Art. 61

Doveditorii beuturilor supuse confiscărei au dreptul la o pătrime din valoarea produselor confiscate, constatată prin rezultatul vinđerei la licitațiune, dupe ce justiția va legitima condamnațiunea prin o sentință având autoritatea lucrului definitiv judecat.

Agenții cari au constatat contravențiunea au dreptul la o a doua pătrime din valoarea produselor confiscate. Restul se va vărta în tesaurul public.

Art. 62

Amenda se va înlocui cu închisore în cas de insolvabilitate, conform art. 28 din codul penal.

Art. 63

Contravenientul care nu va putea justifica posesiunea unui domiciliu stabil, nici va putea da cautiune solvabilă, va fi înaintat tribunalului, care va ordona arestarea sa preventivă.

TITLUL VI*Dispozițiuni transitorii și generale***Art. 64**

Statul va cumpăra toate alcoolurile supuse monopolului cari se vor afla în comerț la promulgarea legii de față și cari nu se vor fi exportat până la un termen hotărit de ministerul de finance.

Despăgubirea cuvenită pentru cumpărarea acestor alcooluri se va fixa de o comisiune specială instituită în Capitală. Ea va fi compusă din trei membri, din care unul delegat de tribunalul de comerț din Capitală și dintre membrii săi, al doilea de camera de comerț din Capitală, iar al treilea de ministerul financelor.

Proprietarul spirtului ce urmăzează a fi expropriat va fi invitat să asiste la

luarea în primire. În cas de a nu se prezintă personal său prin procurator, comisiunea va desemna pe cine-va ca să 'l reprezinte.

Bazele prețului de răscumpărare vor fi: a) costul de fabrică; b) taxele de transport; c) un beneficiu de 5 la sută.

Cei nemulțumiți cu hotărârile acestei comisii pot face apel la tribunalul civil local, care va judeca de urgență, în ultima instanță și fără recurs.

Termenul va fi de o lună, care va curge de la notificarea făcută fiecărui deditant. Notificarea se va face prin administrațiune.

Până la hotărârea tribunalului, proprietarul spiritului estimat este în drept de a 'l vinde în străinătate.

Art. 65

Apelul și totă procedura din capitolul de față vor fi gratuite.

Art. 66

Statul are dreptul de a renunța, în totul său în parte, la aplicarea art. 64, percepând o taxă asupra proviziunilor de alcool ce s'ar lăsa în păstrarea particularilor.

Spiritul aflător la industriași pentru meseria lor și denaturat sub controlul regiei, rămâne la dispozițiunea lor fără de a mai plăti ver-o taxă direcțiunei monopolului.

Art. 67

Ministerul de finanțe este autorizat a și procura sumele necesare pentru organizarea monopolului pe cale de împrumutare.

Datoria contractată în acest scop se va stinge cu deservire în termen de zece ani. Pentru acest sfârșit, se va prevedea în bugetul ministerului de finanțe anuitatea cuvenită.

Art. 68

Un regulament special va preciza modul de aplicare a legii de față.

Art. 69

Dispozițiunile contrarii acestei legi sunt și rămân abrogate.

BIBLIOGRAPHIE

- ALGLAVE. Em.*: Le monopole facultatif de l'alcool. (Paris 1886).
- BAER A. Dr.*: Der Alkoholismus. (Berlin 1878).
- " " Die Verunreinigungen des Trinkbranntweins (Bonn 1885).
- " " Die Trunksucht und ihre Abwehr. (Wien und Leipzig 1890).
- BERGERET Dr. E.*: L'alcoolisme. Paris.
- BERICHT des III internationalen Congresses gegen den Missbrauch geistiger Getränke in Christiania.* (Christiania 1891).
- BLOCHER Herrmann*: Die Trinksitten u. die Socialdemokratie (Bremerhaven 1892).
- BODENHEIMER Constant*: L'alcoolisme en Suisse. (Berne 1880).
- BOEHMERT Victor Dr.*: Der Branntwein in Fabriken. (Leipzig 1889).
- BRÜNING H.*: Die Branntweinsteuer-Gesetzgebung. (Bonn 1887).
- BUNGE G. med. Dr.*: Die Alkoholfrage. (Zürich 1890).
- CLAUDE N. (des Vosges)*: Rapport fait au nom de la commission d'enquête sur la consommation de l'alcool en France. (Paris, 1887).
- DEMME R. Dr. Prof.*: Ueber den Einfluss des Alkohols auf den organismus des Kindes. (Stuttgart 1891).
- ENTWURF eines Gesetzes* betreffend das Branntweinmonopol nebst Motiven (dem deutschen Reichstage vorgelegt in der zweiten Session der sechsten Legislaturperiode). (Berlin 1886).
- ENTWURF eines Gesetzes* betreffend die Bekämpfung des Missbrauchs geistiger Getränke. (Berlin 1891).
- ERAS Wolfgang Dr.*: Das Branntwein-Monopol. (Berlin 1893).
- FINCKELNBURG Dr. Prof.*: Ueber die Aufgaben des Staates zur Bekämpfung der Trunksucht. (Magdeburg 1881).
- FOREL August Dr.*: Gegen die Trinksitten. (Leipzig 1892).
- FOURNIER A.*: De l'état mental dans l'alcoolisme aigu et chronique et dans l'absinthisme. (Paris 1864).
- FOVILLE fils Ach.*: Moyens pratiques de combattre l'ivrognerie. (Paris 1872).
- GAULE Justus Dr.*: Der Lebensgennss ohne Alkohol. (Bern).
- GRASS-KLANIN von*: Konsumsteuer oder Brantweinmonopol? (Berlin 1893).
- GRENIER L. Dr.*: Contributions à l'étude de la descendance des alcooliques (Paris 1887).
- HARTMANN Georges*: L'alcool et l'impôt des boissons. (Paris 1886).
- HILTY Dr.*: Die Aufgaben der akademischen Jugend im Kampfe gegen den Alkoholismus. (Bern).

- HORN L. Dr.*: Der Branntweinmonopol und die Branntweinsteuer-Erhö-
hung (Berlin).
- HUSS M.*: Der chronische Alkoholismus. (Bremen 1852).
- KRAL Franz Dr.*: Die Alkoholfrage in Oesterreich. (Leipzig 1888).
- LAMMERS A.*: Die Mässigkeitsgesetzgebung u. ihre Wirksamkeit. (Bonn
1885).
- MANN H. Carl*: Der Stand der Schweizerischen Alkoholgesetzgebung.
(Bonn 1887).
- MARTIN Etienne*: Le monopole de alcool. (Paris 1888).
- „ „ L'alcool en Suisse. (Paris 1891).
- MILLIET W.*: Orientirendes über die Alkoholfrage in der Schweiz.
- „ „ Einiges aus den Erfahrungen der Schweizerischen Alkohol-
verwaltung.
- MOREL B. A.*: Traité des dégénérescences physiques, intellectuelles et
morales de l'espèce humaine. (Paris 1857).
- PASCAUD Henri*: Etude sur la loi fédérale Suisse du 23 Décembre 1886.
(Paris 1888).
- RAFFALOVICH Arthur*: L'impôt sur les alcools et le monopole en Alle-
magne. (Paris 1886).
- RAPPORT* du conseil fédéral à l'Assemblée fédérale concernant la gestion
et le compte de la Régie des alcools, 1887--88, 1889,
1890, 1891, 1892, 1893.
- ROSENTHAL I. Dr.*: Bier u. Branntwein u. ihre Bedeutung für die
Volksgesundheit. (Berlin 1893).
- SAND H.*: Das deutsche Spiritus-Monopol im Lichte der Zahlen. (Berlin
1893).
- SESTIER*: Rapport de mission sur le monopole de l'alcool en Suisse.
- SOMMER Wilhelm Dr. med.*: Ueber die Trunksucht u. deren schäd-
lichen Folgen für das Gehirn u. das Nervensystem. (Kö-
nigsberg 1888).
- STOURM René*: L'impôt sur l'alcool. (Paris 1886).
- VOISIN Aug.*: De l'état mental dans l'alcoolisme et l'absinthisme. (Paris
1864).
- WAKER Theodor*: Zur Geschichte des Branntweinsteuergesetzes (1885—87).
(Freiburg in Br. 1893).
- WERNER I. med. Dr.*: Der Alkohol und der menschliche Organismus. (Ber-
lin 1893).
- WIESELGREN Sigfried*: Die Entwicklung der Schwedischen Branntwein-
gesetzgebung von 1835 bis 1885. (Bonn 1885).
- „ „ Das Gothenburger Ausschanksystem. (Gothenbnrg 1886).

T A B L A

Studiu introductiv	I—XXVIII
Discurs rostit în ședința Camerei de la 7 Martie 1894	I
Discurs rostit în ședința Camerei de la 22 Noembrie 1894	60
Expunere de motive	73
Proiect de lege	129
Bibliografie	143

DE ACELAȘI AUTOR :

Versuri. (Iași 1887).

In curând ediția a doua.

Generația de la 48 și Era Nouă. (Iași 1889).

Meseriașul român. (Iași 1893).

